

Ιδιοκτησία

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Εκδότης

Επίκ. Καθηγητής ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΡΤΣΟΣ
Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ

Συντακτική Επιτροπή

Δρ ΜΑΡΙΑ ΜΑΓΓΙΩΡΟΥ
Επιστημονική Σύμβουλος ΕΕΤ

ΜΑΡΘΑ ΔΕΡΤΙΑΗ
Σύμβουλος ΕΕΤ

Υπεύθυνη Σύνταξης

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΝΙΑΤΗ

Υπεύθυνη Έκδοσης - Καλλιτεχνική Επιμέλεια

ΕΛΣΗ ΤΣΟΥΤΗ

Εξώφυλλο

ΤΙΝΑ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Υπεύθυνος Διανομής

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ηλεκτρονική Επεξεργασία Κειμένων

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διόρθωση Δοκιμίων

ΧΑΡΙΣ ΓΚΟΤΖΗ

Εκτύπωση, Βιβλιοδεσία

Α. ΑΝΔΡΕΟΥ ΑΕ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ 0,01€

Το “Δελτίον” της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών ολοκληρώνει φέτος 20 χρόνια αδιάλειπτης κυκλοφορίας. Ξεκινώντας από ένα απλό δεκασέλιδο, με ιστορικής σημασίας περιεχόμενο, αλλά αισθητική “πρωτόλειου”, το Δελτίο μπαίνει πλέον στην τρίτη δεκαετία του με την ταυτότητα της αυθεντικής πηγής πληροφοριών για τα ζητήματα που άπτονται της λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος και με την εξελισσόμενη εμφάνιση ενός ζωντανού εντύπου. Η εκδοτική ομάδα του περιοδικού ετοιμάζει το Δελτίο της νέας χρονιάς με πιο σύγχρονη φυσιογνωμία. Στόχος μας είναι η προσέγγιση μεγαλύτερου αριθμού αναγνωστών, με ευρύτερη θεματολογία και πιο εύληπτα άρθρα, καθώς και με “φιλικότερη προς τον αναγνώστη” παρουσίασή τους. Η στιγμή είναι κατάλληλη για ανταλλαγή απόψεων ως προς την αναμόρφωση του περιοδικού, οπότε σας προσκαλούμε θερμά να επικοινωνήσετε με την ομάδα έκδοσης του Δελτίου για οποιοδήποτε σχετικό σχόλιό σας. Στις σελίδες που ακολουθούν την επετειακή ενότητα του παρόντος τεύχους θα βρείτε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα ομιλία της κας Gertrude Tumpel-Gugerell, μέλους της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, για ένα αξιόπιστο Σχέδιο Δράσης για τη δημιουργία της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών σε Ευρώ. Η ομιλήτρια προβαίνει σε μια διεισδυτική ανάλυση του νοήματος της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών σε Ευρώ και συνεχίζει με συγκεκριμένες και ρεαλιστικές προτάσεις για την πορεία προς την επίτευξή της. Ιδιαίτερα σημαντική είναι επίσης η ολοκληρωμένη παρουσίαση του άρθρου 39 του Ν. 3259/04, με αυτούσια παράθεση του σχετικού κειμένου του νόμου, των διευκρινίσεων που εξέδωσε η ΕΕΤ, αλλά και με προσθήκη σχολίου ειδικά για την παρ. 2 του συγκεκριμένου άρθρου, που αφορά την αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης. Το τεύχος ολοκληρώνεται με τις γνωστές σελίδες για τις διεθνείς, κοινοτικές και εσωτερικές εξελίξεις και τη δραστηριότητα της ΕΕΤ, αλλά και με παρουσίαση της νέας εκπαιδευτικής προσπάθειας του ΕΤΙ με την έναρξη προγράμματος MBA in Banking, σε συνεργασία με το ALBA.

Χρήστος Γκόρτσος
Γενικός Γραμματέας
της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

20 ΧΡΟΝΙΑ ΔΕΛΤΙΟ

σελίδες 5-18

ΟΜΙΛΙΑ

σελίδες 19-26

της GERTRUDE TUMPEL-GUGERELL: *Καιρός για Δράση:
Ξεκάθαροι στόχοι και ένα αξιόπιστο Σχέδιο Δράσης
για τη δημιουργία της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών σε Ευρώ*

ΑΡΘΡΟ 39 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3259/2004

σελίδες 27-42

*Το πλήρες κείμενο του άρθρου (28-29)
Οι διευκρινίσεις της ΕΕΤ (30-40)
Σχόλιο του Νομικού Συμβούλου της ΕΕΤ κ. ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΥΡΓΕΛΑ (41-42)*

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

σελίδες 43-56

- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΑΣΑΚΟΥ: *Ο κίνδυνος διακανονισμού πράξεων συναλλάγματος: Το έργο της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών και η λειτουργία της Τράπεζας Διακανονισμού Αδιάλειπτης Σύνδεσης (43-50)*
- Δρ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ: *Υπόδειγμα πιστωτικού κινδύνου τύπου Merton (1974) και η προβλεπτική τους ικανότητα ως συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης (51-56)*

***Τα δημοσιευόμενα άρθρα
εκφράζουν τις προσωπικές απόψεις
των αρθρογράφων***

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑ

σελίδες 57-64

ΧΡΗΣΤΟΥ Π. ΝΟΥΝΗ: *Οι αρχικές αποδόσεις των Ελληνικών Δημόσιων Εγγραφών κατά την περίοδο 1976-2003*

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ
ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

σελίδες 65-87

Διεθνείς και κοινοτικές εξελίξεις (65-75)
Εσωτερικές εξελίξεις (77-87)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΕΤ

σελίδες 89-110

Διατραπεζικές επιτροπές

HBA – ALBA
MBA IN BANKING

σελίδες 111-113

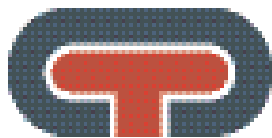
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ
ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ

σελίδες 115-119

βρείτε μας στο
Internet

<http://www.hba.gr>

Διοίκηση ΕΕΤ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Alpha Bank

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΤΑΚΗΣ ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ
*Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος*

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
*Διευθύνων Σύμβουλος
Τράπεζας EFG Eurobank Ergasias AE*

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ
*Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος*

ΜΕΛΗ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΗΛΙΑΚΟΣ
Διοικητής Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΣΑΛΛΑΣ
*Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Τράπεζας Πειραιώς ΑΕ*

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΟΥΠΙΔΗΣ
Πρόεδρος Ταχυδρομικού Ταμειτηρίου Ελλάδος ΑΤΕ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΟΡΩΤΟΣ
Γενικός Διευθυντής Citibank International plc

ΤΡΥΦΩΝ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑΣ
Διευθύνων Σύμβουλος Τράπεζας Αττικής

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ
*Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Aspis Bank Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρεία*

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ
Αναπληρωτής Πρόεδρος Εκτελεστικής Επιτροπής ΕΕΤ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΡΤΣΟΣ
Γενικός Γραμματέας Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Alpha Bank

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Ε.Ε.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ
*Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος*

ΜΕΛΗ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΝΤΖΟΥΝΗΣ
Εντεταλμένος Σύμβουλος - Γενικός Διευθυντής Alpha Bank

ΒΥΡΩΝ ΜΠΑΛΛΗΣ
*Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Τράπεζας EFG Eurobank Ergasias*

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΡΟΥΓΚΑΣ
Υποδιοικητής Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΖΩΝΝΙΟΣ
Γενικός Διευθυντής Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ
*Αντιπρόεδρος - Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Τράπεζας Πειραιώς*

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΜΙΝΑΡΗΣ
*Α' Αντιπρόεδρος
Ταχυδρομικού Ταμειτηρίου Ελλάδος ΑΤΕ*

ΛΑΜΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Chief Financial Officer Greece, Citibank International plc

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΕΛΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Διευθύνων Σύμβουλος Εγνατίας Τράπεζας

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΑΝΙΣΚΙΔΗΣ
Διευθύνων Σύμβουλος Novabank

ANNA ΠΟΥΣΚΟΥΡΗ-REICHE
Γενικός Διευθυντής Bayerische Hypo und Vereinsbank

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΡΤΣΟΣ
Γενικός Γραμματέας Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

Ενημερωτικό Δελτίο

ΜΕΛΗ

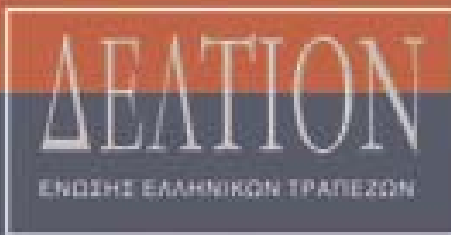
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΠΕΙΡΑΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΡΕΣΗ ΚΑΙ ΤΡΕΣΗ
ΜΟΝΟΤΑΞΙΑΚΟΣ Α

Η Ένωση Ελ
σηματα. Ε
ενδοφρεσ
πών, υπηχ
εφορών η
Ένωσης.
Το πρώτο
ΕΕΤΑ.
Η Επιτροπή
της Ευρωπαϊ
Τραπεζών
στον οποίο
την εννοή
πλάι.
Η Ένωση Ε

Η πολιτική στον Τραπεζική εξελίξεις.

Την Πέμπτη 21
σας Ελληνική
Τράπεζας της
και στα Αθηνά
εξελίξεις στον
και την πολιτική
πλέον αυτός ο
Ο κ. Paolo Clar
περιφερειακή
Ευρωπαϊκής Ε
Ενωμένο από η
Επιτροπής. Στο
την αντίληψη τη
σημαντικός πρ
πατεί σε ενδ
φύσος είναι η

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΤΟΣ 1984, ΑΡ. 1, ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1984

20 ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ

«Τέλη της δεκαετίας 1970 – αρχές του 1980 ... συμφωνούσαμε όλοι ... ότι ανάγκη κατεπείγουσα υπήρχε για ένα κλαδικό μέσον ενημέρωσης, όχι μόνο των στελεχών, αλλά ενός ευρύτερου κύκλου των συναδέλφων, αφού σχεδόν εισερχόμαστε πια με μεγάλη ταχύτητα –αλλά ανυποψίαστοι ακόμα– στον ιστορικό σταθμό της ένταξής μας στην Ευρώπη.

»Το Φεβρουάριο του 1984, ο κ. Paolo Clarotti, Διευθυντής της Διεύθυνσης Τραπεζικών Ιδρυμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ήρθε στην Αθήνα μετά από πρόσκληση της Ένωσης για να μας ενημερώσει –και τα στελέχη των τραπεζών– για τις τρέχουσες εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα. ... [προειδοποιώντας] ... μια σειρά από «συνιστώσες Οδηγίες», συνισταμένη και επιστέγασμα των οποίων απετέλεσε η περίφημη 2η Τραπεζική Οδηγία.

»Τρεις μήνες αργότερα τα ίδια θα έλεγε απευθυνόμενος σε ακροατήριο τραπεζικό και κυβερνητικό ανωτάτου επιπέδου, ο τότε Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Tugendhat ... προσκαλεσμένος κι αυτός από την Ένωση, για να μιλήσει στους Διοικητές των τραπεζών, ως αρμόδιος Επίτροπος για τα τραπεζικά. Υπήρχε μια κινητικότητα στο χώρο. Ήταν η κατάλληλη στιγμή για να πραγματοποιηθεί η παλιά ... ιδέα για την έκδοση. Το πρώτο φύλλο, που περιείχε μόνο την ομιλία του κ. Clarotti, σχεδιάστηκε βιαστικά, κυκλοφόρησε τον Μάρτιο του 1984. Είχε τα χαρακτηριστικά του πρωτόλειου, αλλά δεν πήγε άσχημα – αντίθετα θα έλεγα ότι γνώρισε μια πολύ καλή υποδοχή».

Με αυτά περίπου τα λόγια ο πρώτος εκδότης του Δελτίου, κ. Γεώργιος Τσοκόπουλος, Γενικός Γραμματέας της ΕΕΤ από το 1983 έως το 1990, περιέγραψε το ξεκίνημα του περιοδικού στην επέτειο των 10 χρόνων του.

Από τότε μέχρι σήμερα το Δελτίο εξελίσσεται διαρκώς. Χαρακτηρίζεται όμως πάντα από το στόχο της διάχυσης της γνώσης, της επιμόρφωσης, του προβληματισμού, αλλά και της ενημέρωσης για το γίνεσθαι του χρηματοπιστωτικού χώρου, σε τρία επίπεδα: διεθνές, ευρωπαϊκό και ελληνικό.

Η δυναμική πορεία του Δελτίου ορίζεται κάθε φορά από τις ανάγκες του αναγνωστικού κοινού. Πιστεύουμε ότι έφτασε η στιγμή για άλλη μία αναμόρφωση, που θα δώσει τη δυνατότητα και το ερέθισμα σε ακόμη ευρύτερο κοινό να βρει απαντήσεις στα ενδιαφέροντά του μέσα από τις σελίδες του περιοδικού της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών. Με τη νέα χρονιά, το νέο πρόσωπο του Δελτίου θα αναδείξει πάλι την ευελιξία του στις απαιτούμενες αλλαγές.

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Αρ. 1, Μάρτιος 1984

Ενημερωτικό Δελτίο

ΜΕΛΗ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ • ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ • ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ • ΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ • ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΤΡΟΣ • ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ • ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ • ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΡΓΑΖΙΑΣ • ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΡΗΤΗΣ • ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΛΑΓΟΣ • ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ • ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ • ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ • ΤΡΑΠΕΖΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΙΑΣ • ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΣΤΥΝΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ • ΦΙΛΟΚΑΛΩΣ ΕΡΕΤΡΕΩΣ (Ε.Φ.Ε.) • ΔΕΛΦΙΝΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΟΜΗΤΑΡΙΑΚΗΣ ΑΝΑΤΤΟΧΗΣ (Ε.Τ.Α.) • ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΝΑΡΙΝΩΝ (Ε.Τ.Ε.Κ.) • ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΚΣΘΗΣ

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, σε ειδική κατά κεφάλαιο συνέλευση, επίσημα ανέλαβε το δικαίωμα την κλιμακωτή και ενδοεπιχειρησιακή απελευθέρωση και φορέας δημοσίου υπηρεσιών, επαγγελματιών εργαζομένων κλπ. πάνω σε θέματα που αφορούν γενικά το τραπεζικό σύστημα και την δράση της Ενότητας.

Το πρώτο δελτίο κυκλοφορεί στις ειδήσεις στην εφημερίδα ΕΘΚ.

Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με την Αντιγραφή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Τραπεζών έχει εξετασθεί το τελευταίο χρόνο, με ομόθυμη σειρά μέτρων που τείνουν στην συντησιμότητα της δράσης, τον έλεγχο των αποδόσεων, την ενισχυτική εναρμόνιση διαδικασιών κ.λπ. στην τραπεζική τούδα.

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, έχει ενεργό ρόλο στις διαπρα-

γματικές αυτές στην Ένωση λειτουργεί με ρόλο ειδική λειτουργική Επιτροπή που συνίσταται λογικά και οριζοντιώδη σε θέματα σε πρώτη φάση. Στην συνέχεια ο κάθε επιχειρησιακός αχρημάτιστος με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Τράπεζας του διατηρείται μια άποψη που κυμαίνεται από την δική του και μεταφέρει την άποψη αυτή στην Ένωση που διαπιστώνει στην Ευρωπαϊκή Οικονομία την τελική θέση της χώρας μας για κάθε θέμα.

Για μια ευχετέστερη επεξεργασία των τραπεζικών σφαλμάτων στις τελευταίες ειδήσεις, η Ένωση προέβλεπε με επικοινωνία με το αρμόδιο που διακρίνεται στο πλαίσιο των εργασιών των κ. Ραούτ Σιαροτί. Επιστήμη πράξις οι εμπειρίες και οι απαιτήσεις έχουν ιδιαίτερα ενδιαφέρον. Διαφοροποιεί στο πρώτο από τα όρια, οδήγησε στην ομάδα του κ. Σιαροτί καθώς και την σύμβαση και επικοινωνία.

Η πολιτική της Επιτροπής της ΕΟΚ στον Τραπεζικό τομέα και οι τελευταίες εξελίξεις.

Την Πέμπτη 2 Φεβρουαρίου μετά από πρόσκληση της Ενότητας Ελληνικών Τραπεζών, εμάς στο ταμείο της Τράπεζας της Ελλάδος, ενόψει μεγάλου αριθμού τραπεζικών σφαλμάτων ο κ. Ραούτ Σιαροτί, αρχηγός με τις τελευταίες εξελίξεις στον Τραπεζικό χώρο στα κράτη μέλη της Ε.Ο.Κ και την πολιτική που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή επιτροπή πάνω σ' αυτό το θέμα.

Ο κ. Ραούτ Σιαροτί είναι επικεφαλής της Διεθνούς, Τραπεζοοικονομικών Ιδρυμάτων, στην Γενική Διεύθυνση ΧΥ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Είναι ένα από τα παλαιότερα και πλέον εμπειρο πλοίαρχα της Επιτροπής, συμμετείχε ενεργά στις διαπραγματεύσεις για την έναρξη της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Σημαντικός αριθμός μελών και όρων του έχουν δημοσιευτεί σε ειδικές ειδήσεις αφημερίδες και περιοδικά σε διάφορες χώρες της Κοινότητας.

Η ομιλία του κ. Σιαροτί

Σας ευχαριστώ πολύ που μου δώσατε αυτή την ευκαιρία να προσπαθήσω να εξηγήσω και μάλλον σ' ένα ακροατήριο πολύ μεγαλύτερο απ' ότι περίμενα, η ακριβής επικοινωνία στον τραπεζικό τομέα, στην Επιτροπή της ΕΟΚ. Οπωσδήποτε υπάρχουν χρονικά περιθώρια και θα ήταν προφανώς αδύνατο να σας δώσω λεπτομέρειες για τα επίσημα θέματα και τα προγράμματά μας στον τραπεζικό τομέα. Θα προσπαθήσω, όσο το δυνατόν πιο περιληπτικά, να σας δώσω πληρο-

φορίες και θα προσπαθήσω να γίνει πιο σαφής κατά το δεύτερο μέρος αυτής της ομάδας, όπου θα έχετε τη δυνατότητα να μου απευθύνετε ερωτήσεις.

Και πρώτο κύριο στόχος μας είναι να γίνει πραγματικότητα μια κοινή τραπεζική αγορά, κι αυτό σημαίνει ότι προσπαθούμε ν' αντικαταστήσουμε τις εθνικές τραπεζικές αγορές των χωρών-μέλων που αποτελούν την Κοινότητα, οι οποίες προς το παρόν είναι 10 (και πιθανόν να γνωρίζετε ότι βρισκόμαστε σε διαπραγματεύσεις για την εκδοχή δύο ακόμη χωρών) ν' αντικαταστήσουμε λοιπόν αυτές τις εθνικές τραπεζικές αγορές με μια κοινή αγορά, όπου όλες οι τράπεζες και τα πιστωτικά ιδρύματα θα τοποθετηθούν στο ίδιο επίπεδο και θα μπορούν ν' ανταγωνίζονται το ένα το άλλο, κάτω από τις ίδιες συνθήκες. Έτσι λοιπόν, για να πραγματοποιηθεί αυτός ο στόχος, που είναι και η τελική φάση των δραστηριοτήτων μας, έπρεπε προηγουμένως να πραγματοποιηθούν άλλα προκαταρκτικά βήματα.

Οι δύο βασικές οδηγίες

Το πρώτο από αυτά τα βήματα σημαδεύτηκε με την οδηγία του 1973. Γι' αυτούς που δεν είναι εξοικειωμένοι με την αγγλική μας η «οδηγία» αποτελεί ένα νομοθετικό εργαλείο της Κοινότητας. Η πρώτη κοινή αυτή οδηγία εγκρίθηκε το 1973 και ελάττωσε τους όρους για μια ίση μεταχείριση μεταξύ των εθνικών τραπεζών και τραπεζών από άλλες χώρες-μέλη της Κοινότητας. Αυτό σημαίνει ίδιες συνθήκες για την πρόσβαση και την απειώλη εργασιών στην αγορά, ιδίως κυρίως για όλες τις τράπεζες είτε εθνικές, είτε άλλων χωρών-μελών. Οπωσδήποτε αυτό αποτέλεσε ένα πολύ σοβαρό βήμα, συγκρινόμενο με την προηγούμενη κατάσταση που επικρατούσε, γιατί καθήγησε όλες τις προηγούμενες απαγορευτικές διατάξεις, οι οποίες ήταν περιοριστικές για τις ξένες τράπεζες. Οποίος δεν εκτόξευε αρκετό για να δικαιωνόταν μια κοινή αγορά. Γιατί, για τον απλούστατο λόγο ότι οι εθνικές διατάξεις που αφορούν τον τρόπο λειτουργίας των τραπεζών εξακολουθούν να παραμένουν διαφορετικές από χώρα σε χώρα.

Έτσι, για να σας δώσω ένα παράδειγμα, εάν μια τράπεζα που προέρχεται από μια χώρα με περιοριστική νομοθεσία, π.χ. η Ιταλία, θα πρέπει ν' ανοίξει ένα υποκατάστημα σε μια χώρα-μέλος με φιλελεύθερη νομοθεσία, π.χ. στη Μεγάλη Βρετανία, τότε αυτή η περίπτωση πραγματοποιείται μάλλον εύκολα. Αλλά εάν πάρουμε την αντίθετη περίπτωση, κατά την οποία μια τράπεζα από την Αγγλία θέλει να εγκαταστήσει υποκατάστημα στην Ιταλία τότε αυτό θα ήταν πολύ δύσκολο, γιατί σύμφωνα με το ισχύοντα στο τραπεζικό σύστημα το οποίο είναι παρόμοιο με το ελληνικό – η ίδρυση οποιουδήποτε υποκαταστήματος πρέπει να εγκρίνεται από την Κεντρική Τράπεζα.

Έτσι δεν είχαμε μισή μεταχείριση, σε όλη την έκταση της Κοινότητας. Έπρεπε λοιπόν να κάνουμε ένα ακόμη βήμα για να εκλείψουν αυτές οι ανισοτικές και διαφορές. Αυτό άλλωστε προβλέπεται από τη συνθήκη της Ρώμης, η οποία κατά κάποιο τρόπο αποτελεί ένα ευρωπαϊκό «σύνταγμα», η οποία σ' ένα άρθρο – και συγκεκριμένα στο άρθρο 57 – προβλέπει σχετικά με τον τραπεζικό τομέα και την πιστωτική δραστηριότητα ότι πρέπει να εναρμονισθούν οι εθνικές νομοθεσίες. Πράγμα που σημαίνει ότι πρέπει να ομοιοποιηθούν οι διάφοροι τραπεζικοί νόμοι. Οπωσδήποτε αυτό είναι

κάτι που λέγεται εύκολα, αλλά πραγματοποιείται δύσκολα. Πάντως έχουμε ήδη αρχίσει τη διαδικασία του εναρμονισμού με μια δεύτερη οδηγία που εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 1977. Αυτή η οδηγία περιέχει ένα μεγάλο αριθμό διατάξεων, οι οποίες αν και δεν μπορούν να γράφονται περίπου σαν ένα είδος ευρωπαϊκής τραπεζικής νομοθεσίας αποτελούν όμως ένα βήμα για την πραγματοποίηση αυτού του σκοπού. Δεν έχω τον απαραίτητο χρόνο για να σας δώσω όλες τις λεπτομέρειες για την δεύτερη αυτή οδηγία εναρμονισμού των τραπεζικού συστήματος, αλλά μπορώ να αναφερθώ σε μερικά βασικά σημεία.

Πρώτη διατυπώνει έναν ορισμό των τραπεζών που θα ισχύει σε όλες τις χώρες της Κοινότητας και ο οποίος χαρακτηρίζεται από την αρχή ότι πρέπει να υπάρχουν και να συνδέονται στις τράπεζες η διαδικασία της αλλαγής χρήματος από το κοινό, αλλά και η δέσμευση πιστώσεων. Έτσι προς το παρόν, εξοφλούνται από τη δραστηριότητά μας όλα τα ιδρύματα τα οποία παρέχουν μόνο δάνεια και δεν συλλέγουν χρήματα από το κοινό. Προς το παρόν παραμένουν εκτός των ρυθμίσεων αυτής της οδηγίας και εκτός των δραστηριοτήτων μας.

Δεύτερη βασική αρχή, που δίνει αυτή την οδηγία, είναι ότι κάθε πιστωτικό ίδρυμα πριν αρχίσει τις λειτουργίες του πρέπει να λαμβάνει έγκριση. Αυτό οπωσδήποτε φαίνεται πολύ φυσικό για μια χώρα όπως η Ελλάδα ή η Ιταλία, αλλά πρέπει να γνωρίζετε ότι όταν η Αγγλία ενώθηκε με την Κοινότητα το 1973 δεν προσήρχε καμιά συγκεκριμένη τραπεζική νομοθεσία στην Αγγλία και έτσι δεν ήταν αναγκαίο να εκδοθεί σχετική έγκριση.

Μετά την ένταξη της υπεργνώθηκε όμως ν' αλλάξει τελείως την κατάσταση που επικρατούσε εκεί και να επιβάλει με νόμο την έγκριση από την Τράπεζα της Αγγλίας.

Η οδηγία του 1977 θέτει ορισμένες προϋποθέσεις για την έγκριση. Περιληπτικά θα σας αναφέρω τις σχετικές διατάξεις που είναι οι εξής:

Πρώτη, η ύπαρξη ενός εαζήκτου ποσού ιδίων κεφαλαίων των ιδιοκτητών της τράπεζας, που σημαίνει ότι η τράπεζα πρέπει να έχει τη νομική μορφή της εταιρείας. Σε ορισμένες χώρες, όπως η Γερμανία, υπάρχουν ακόμα τράπεζες που ασκούν το τραπεζικό λειτουργήμα στο όνομα του απορριπτικού. Τίτοιες τράπεζες δεν μπορούν πια να παρουν έγκριση λειτουργίας στην Κοινότητα. Άλλη διάταξη είναι ότι η τράπεζα πρέπει να διοικείται από δύο τουλάχιστον πρόσωπα με καλή υπόληψη, λευκό παρελθόν και τραπεζική πείρα.

Μια τελευταία προϋπόθεση, πριν δοθεί η έγκριση, είναι ότι κάθε τράπεζα πρέπει να υποβάλλει ένα πρόγραμμα σχετικά με τις λειτουργίες της, όπου να επιληγεί με τι ακριβώς θ' απασχοληθεί, ποσοστόμο θ' απασχολεί, κ.λ.π. Υπάρχει πιθανότητα να ζητηθούν και άλλες προϋποθέσεις από ορισμένες χώρες-μέλη, αλλά αυτοί οι όροι πρέπει να είναι γενικοί και να εφαρμόζονται σε ολόκληρο το σύστημα. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι πλέον δυνατόν μια χώρα-μέλος να επιβάλλει περιορισμούς σε μεμονωμένες τράπεζες ή να επιβάλλει όρους για την έγκριση, οι οποίοι να ισχύουν μόνο για μια τράπεζα όπως γνώσανε στο παρελθόν σε μερικά χώρες-μέλη.

Το κριτήριο της οικονομικής ανάγκης

Τελευταίο σημείο, και το οποίο αφορά συγκεκριμένα την

Ελλάδα, είναι η διάταξη που αφορά το κριτήριο της οικονομικής ανάγκης, που πρόκειται να καταργηθεί.

Σε πάντα χώρες-μέλη συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, το κριτήριο αυτό κρύβει σ' ένα ορισμένο βαθμό, που σημαίνει ότι οι εμπορικές αρχές έχουν την δυνατότητα ν' αρνούνται την έγκριση εγκαταστάσεως και λειτουργίας τραπεζών, εφόσον δεν υπάρχει η οικονομική ανάγκη για μια καινούρια τράπεζα ή ένα καινούριο υποκατάστημα. Η οδηγία προβλέπει μια μεταβατική περίοδο πριν καταργηθεί αυτό το κριτήριο που στην συγκεκριμένη περίπτωση λήγει σε 12 χρόνια, το 1977, δηλαδή. Με την Ελλάδα δημιουργείται απ' αυτό ένα μικρό πρόβλημα με τις ποικίλες, φιλική διαφορά γιατί οι ελληνικές αρχές θα ήθελαν επίσης μια μεταβατική περίοδο 12 χρόνων από την ημερομηνία ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ, την 1/1/81, που σημαίνει ότι η μεταβατική περίοδος για την Ελλάδα θα λήξει το 1993. Η επιτροπή από την πλευρά της, θέλει η μεταβατική αυτή περίοδος να λήξει για όλους, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, το 1989. Για να λυθεί αυτό το πρόβλημα η Επιτροπή θα εκδώσει μια απλή οδηγία, η οποία θα θεμελιώνει την τελική απόφαση. Μπορεί δε να σας πω ότι η Επιτροπή θα προτείνει την ίδια ημερομηνία για όλες τις χώρες. Αυτό βέβαια θα συζητηθεί στα Συμβούλια των Υπουργών και μπορεί η τελική απόφαση να είναι διαφορετική από αυτή που σας ανέφερα ότι επιθυμεί η Επιτροπή. Μπορεί π.χ. να βρεθεί μια συμβιβαστική λύση μεταξύ των ελληνικών αξιώσεων και των προτάσεων της Επιτροπής.

Οπωδήποτε η διαφορά δεν είναι μεγάλη και προσιτά πεδία ότι θα βρεθεί κάποια συμβιβαστική λύση. Η διάταξη αυτή του κριτηρίου οικονομικής ανάγκης είναι πολύ σοβαρή και οπωδήποτε η Ελλάδα την κατάσταση σε χώρες όπως η Ελλάδα και η Ιταλία, οι οποίες πάντοτε εφαρμόζουν αυτό το κριτήριο και δεν άφηναν περιθώρια για το τραπεζικό σύστημα ν' αναπτυχθεί φυσολογικά αφού ο αριθμός των τραπεζών και των υποκαταστημάτων περιορίζεται μέσα στο όριο που επιβάλλει η Κεντρική Τράπεζα.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ. ΣΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ 500 ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (1982)						
ΣΥΝΟΛΟ						
ΣΠΗ	1-99	100-249	250-499	500-999	1000-1999	2000+
ΑΓΓΛΙΑ	6	1	4	1	1	15
ΒΕΛΓΙΟ	1	2	1	1	-	5
ΓΑΛΛΙΑ	4	1	1	2	1	10
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	6	2	12	16	6	40
ΔΑΝΙΑ	-	2	2	-	1	5
ΕΛΛΑΣ	-	1	-	1	-	2
ΙΡΑΝΙΑ	-	2	-	-	-	2
ΙΤΑΛΙΑ	7	7	5	1	3	23
ΙΣΤΟΜΒΟΥΛΙΑ	1	1	-	1	1	4
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	2	1	-	-	-	3
ΣΥΝΟΛΟ	37	27	23	18	13	113

- Στις πρώτες 100 τράπεζες στον κόσμο η Ε.Ο.Κ. έχει 21 τράπεζες ή ποσοστό 21%.

- Στις πρώτες 500 τράπεζες στον κόσμο η Ε.Ο.Κ. έχει 113 τράπεζες ή ποσοστό 22,6%.

ΠΗΓΗ: ΕΥΡΩΚΑΙ

Μερικές άλλες αξιόλογες διατάξεις αυτής της οδηγίας είναι οι εξής: Η δημιουργία ενός συστήματος δικτύων παρακολούθησης. Πρέπει να γνωρίζετε ότι το κύριο βήμα για τον τραπεζικό έλεγχο είναι οικονομικοί δείκτες (PROUDENTIAL RATIOS) και βέβαιως, αν θέλουμε να βάλουμε όλες τις ευρωπαϊκές τράπεζες με ίσους όρους στο αυτό επίπεδο, είναι αναγκαίο να είναι και οι δείκτες ίδιοι για όλους. Αυτό βέβαια είναι κάτι δύσκολο για να επιτευχθεί ΑΛΛΑ η πρώτη αυτή οδηγία θέλει τις προϋποθέσεις και δημιουργεί το μηχανισμό για τον προσδιορισμό των δικτύων παρακολούθησης, που προς το παρόν δεν είναι υποχρεωτικοί για τις τράπεζες. Περιορισμένος αριθμός μόνο τραπεζών στην Ευρώπη υποχρεούνται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο τους δείκτες αυτούς.

Υπάρχουν 210 τράπεζες, αυτή τη στιγμή στην Ευρώπη, που συμμετέχουν στον υπολογισμό των δικτύων και αντιπροσωπεύουν γύρω στο 65-70% από του συνόλου του τραπεζικού τομέα. Θα σας πω πολλά γρήγορα ποιοι είναι αυτοί οι δείκτες. Όταν αφορά τη φερεγγυότητα έχουμε δύο δείκτες, τον Risk Asset Ratio (δείκτης κινδύνου στοιχείων ενεργητικού) που ορίζεται ως ο λόγος των ίδιων κεφαλαίων προς στοιχεία του παθητικού και του ενεργητικού που παραμένουν κίνδυνου.

Επίσης έχουμε το δείκτη ρευστότητας, ο οποίος απεικονίζει την σχέση των απαιτήσεων υπό ρευστοποίηση και των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων αλλά αυτός ο δείκτης δεν αναγνωρίζεται ως σημαντικός.

Ο έλεγχος σε ενοποιημένες βάσεις

Με τελευταία οδηγία, η οποία έχει εγκριθεί και άρχισε να εφαρμόζεται είναι η οδηγία για έλεγχο σε ενοποιημένη βάση. Αυτό σημαίνει ότι η εποπτεία δεν πρέπει να περιορίζεται στον έλεγχο της τράπεζας και μόνο, αλλά όταν η τράπεζα είναι επικεφαλής ενός συγκροτήματος τραπεζών ή άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων η εποπτεία πρέπει να γίνεται επί του συνόλου του ομίλου. Οι λόγοι που επιβάλλουν αυτή την πρακτική είναι απλοί. Έχει παρατηρηθεί, πολλές φορές ότι όταν μια θυγατρική τράπεζα καταρρέει, η μητρική εταιρεία σε και δεν είναι υποχρεωμένη να σώσει τη θυγατρική, ούτε και να πληρώσει τις απαιτήσεις πιστών της θυγατρικής, στην πραγματικότητα παρεμβαίνει. Έτσι λοιπόν οπωδήποτε απαιτείται σύστημα που δεν λαμβάνει υπόψη του αυτή την πιθανότητα δεν είναι ένα σύστημα αποτελεσματικό.

Αποφασίσαμε λοιπόν ότι μελλοντικά αν θέλουμε να επιτύχουμε ένα πραγματικό έλεγχο πρέπει να έχουμε στην επεξεργασία μόνο της μητρικής εταιρείας, αλλά γινέται τον κρίνον των εταιρειών. Οπωδήποτε υπάρχουν ορισμένα προβλήματα. Ένα από αυτά είναι το να προσδιοριστούν ως ποιο βαθμό συμμετοχής πρέπει να ελέγχεται μια τράπεζα στις θυγατρικές της. Μια πρώτη περίπτωση είναι όταν μια τράπεζα ελέγχει την πλειονότητα των μετοχών άλλης εταιρείας, τότε δεν υπάρχει πρόβλημα.

Η δεύτερη περίπτωση είναι όταν η τράπεζα έχει τον έλεγχο μιας άλλης τράπεζας, αλλά δεν διαθέτει την πλειοψηφία. Θα πρέπει να ξέρετε ότι είναι δυνατόν να ελέγχεται μια τράπεζα μόνο με το 30% των μετοχών. Σ' αυτή την περίπτωση πρέπει ο έλεγχος από τις εμπορικές αρχές να γίνεται σε ενοποιημένη βάση.

Υπάρχει και μια τρίτη περίπτωση, όπου ο έλεγχος οφείνται στη διακρίση των εμπορικών αρχών. Είναι η περίπτωση του

Ιεγύμενου κονοδρτσου:

Εάν οι βέλτιστοι τρόποι κούρτις το 75% των μεταβών και μια άλλη έχρι το 25% είναι φυσικά, η δεύτερη τρέπεζα να μην έχρι ενδιαφέρον για ανοποιημένη σποτσία. Αλλά οι έχριμα 4 τρέπεζες με 25% των μεταβών η κάθε μια, έχριμα 4 μητρικές τρέπεζες του αυτού επιπέδου και επιβάλλεται να γίνεται ανοποιημένος έλεγχος.

Ένα άλλο πρόβλημα που έχριμα να επιλύουμε είναι το πως οι σποτσιακές αρχές της μητρικής εταιρίας θα πιστοποιούν ότι οι πληροφορίες που παίρνομα από τη θυγατρική είναι αληθινές όταν η θυγατρική είναι εγκαταστημένη στο εξωτερικό. Εάν η θυγατρική είναι εγκαταστημένη σε μια χώρα μέλος της Ε.Ε.Μ. έχριμα προβάλλει ένα σύστημα το οποίο θα δίνει τη δυνατότητα στις σποτσιακές αρχές της μητρικής να ελεγχθούν οι πληροφορίες για τη θυγατρική τρέπεζα. Υπάρχουν τρεις πιθανότητες. Η πρώτη είναι να επιτρέπεται στους ελεγκτές της μητρικής εταιρίας να ελέγχουν τη θυγατρική. Εάν αυτό δεν είναι επιτρεπτό τότε μπορούν οι σποτσιακές αρχές της θυγατρικής να στείλουν δικούς τους ελεγκτές οι οποίοι να αναφέρουν στη μητρική εταιρία. Εάν και αυτό δεν είναι δυνατόν στη χώρα της θυγατρικής ίσως δόσει δεν υπάρχουν αρκετοί ελεγκτές τότε υπάρχει και μια τρίτη περίπτωση όπου δίνεται η εξουσιοδότηση του ελέγχου σε δικαστικές εταιρίες λογιστών να ελέγχουν τους λογαριασμούς της θυγατρικής και κατόπιν να υποβάλλουν τα περιστατικά τους στις σποτσιακές αρχές της χώρας της θυγατρικής.

Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, οι σποτσιακές αρχές της μητρικής εταιρίας πρέπει να λαμβάνουν τις πληροφορίες που χρειάζονται για να μπορούν να ελέγχουν εάν τα στοιχεία που έχριμα για τη θυγατρική είναι αληθινά.

Καιμ' αυτό τελεωώμα με τις οδηγίες που είναι ήδη σε ισχύ υπάρχουν πολλές άλλες οδηγίες οι οποίες βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας. Θα αναφερθώ ή αυτές περιληπτικά. Πρώτα είναι μια πρόταση οδηγίας η οποία έχρι ήδη σταλεί στο Συμβούλιο των Υπουργών, δηλαδή το θέμα που έχριμα τις προτάσεις μας και έχρι τη δύναμη να τις αποφασίστει ή να τις υλοθετεί. Είναι η πρόταση για τους κτηόνους λογαριασμούς τρέπεζών.

Είναι φανερό ότι δεν μπορούμε να έχριμα μια κοινή τραπεζική αγορά αν δεν είναι δυνατόν να συγκρίνομα τις καταστάσεις των τραπεζών σε όλη την Ευρώπη. Έτσι αν θέλομα να συγκρίνομα τους λογαριασμούς μιας Γερμανικής και μιας Αγγλικής τρέπεζας, η σύγκριση είναι αδύνατη. Ο τρόπος παρουσίασής, οι έννοιες των λογαριασμών, οι αναπροσαρμογές αξιών είναι διάφοροι και οι ισολογισμοί μη συγκρίσιμοι.

Έτσι λοιπόν για να δημιουργήσομα αυτή την κοινή τραπεζική αγορά πρέπει να δημιουργήσομα τις προϋποθέσεις ώστε όλες οι τρέπεζες να δημοσιεύουν τους λογαριασμούς τους με τον ίδιο τρόπο και όλα τα στοιχεία που περιέχονται στους λογαριασμούς πρέπει να είναι κοινά ώστε να είναι δυνατόν να αξιολογούνται με μια κοινή μέθοδο. Δεν μου είναι δυνατόν να μπει σε λεπτομέρειες για τη δομή του ισολογισμού, γιατί είναι καθαρά τεχνικό θέμα. Έχομα προτείνει οι λογαριασμοί να παρουσιάζονται σύμφωνα με την αρχή της μέγιστης ρευστότητας. Παραδεχώματε ότι υπάρχει η πιθανότητα να διατηρούνται αφανή αποθεματικά γιατί η τραπεζική δραστηριότητα είναι ριζοκίνδυνη και το κοινό δεν είναι τόσο εξοικωμένο, για να καταλάβει ότι η τρέπεζα

μπορεί τον ένα χρόνο να χάσει χρήματα και να τα κερδίσει τον επόμενο και συνεπώς είναι απαραίητο να αντιταχίσσομα την κατάσταση ώστε να μην φαίνεται ότι η τρέπεζα έχριμα χρήματα. Επίσης υπάρχει το πρόβλημα του πως πρέπει να ερμηνεύονται μακροπρόθεσμα στοιχεία ενεργητικού, δάνεια κλπ. Θα διαλέξομα μεταξύ δύο διαφορετικών μεθόδων. Η μέθοδος της αρχικής Μόλις, η οποία προβάλλει ότι στον ισολογισμό θα ανακωσθεί το συνολικό ποσό των δανείων και μόνο η διάρκεια του θα αναφέρεται. Έτσι η χ. αν έχριμα ένα δάνειο για 5 χρόνια και είμαστε στον πέμπτο χρόνο, θα εμφανισθεί στους λογαριασμούς για το συνολικό ποσό και σηωδότησε ότι κατηγορία των δανείων με διάρκεια από 5 χρόνια και πάνω. Αλλά αυτό το σύστημα, παρόλη που ισχύει σε πολλές χώρες μέλη τα αποφασίσομα γιατί δεν προσφέρει την ακριβή εικόνα της ρευστότητας της τρέπεζας. Έτσι αποφασίσομα να ισχύει σαν κανόνας το άλλο σύστημα, δηλαδή η μέθοδος της υποκατάστασης Μόλις, η οποία σηωδότη, αν χρησιμοποιήσομα το ίδιο παράδειγμα του δανείου των 5 χρόνων και βρισκόματε στον 5ο χρόνο, ότι στους λογαριασμούς θα εμφανισθεί μόνο το υπόλοιπο του δανείου και αν προκείμενα τα 1,5 συν τόκους γιατί το άλλο 4,5 έχριμα ήδη πληρωθεί. Οπωσδήποτε, αυτή η μέθοδος αντικαταστάζει περισσότερο την πραγματικότητα αλλά και εδο έχριμα το πρόβλημα ότι σε πολλές χώρες με την ήδη ισχύουσα πρώτη μέθοδο, είναι πολύ δύσκολο να γίνει η αλλαγή στη δεύτερη μέθοδο, που επίσης προτείνσομα, γιατί θα πρέπει να αλλάξει όλο το λογιστικό σύστημα και αυτό δεν είναι τόσο εύκολο. Προτείνσομα λοιπόν μια μεταβατική περίοδο 5 χρόνων που θα ισχύει από τη στιγμή που θα ισχύει η οδηγία. Επίσης πρέπει να έχριμα ότι οι οδηγίες σποτσιακών πλάμα χρόνων ώστε να εγκριθούν και έτσι μια τέτοια αλλαγή δεν θα έχρι τόσο δραστηριές συνέπειες εφόσον γίνει μίσος σε ένα τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα. Αλλά και τις ίδιες τις τρέπεζες θα τις συμβαίνει να είναι σε θέση να γνωρίζουν καλύτερα την ρευστότητά τους. Δεν γνωρίζομα βέβαια ποιά θα είναι η τελική απόφαση του Συμβουλίου των Υπουργών, πολύ πιθανόν να παρατείνονται τη μεταβατική περίοδο των 5 χρόνων που προτείνσομα αλλά έτσι και άλλως αυτή θα ισχύει από την ημερομηνία έγκρισης της οδηγίας.

Άλλες προτάσεις για οδηγίες

Εκτός από αυτή την πρόταση οδηγίας στομαζώομα κι άλλες οδηγίες, τις οποίες σκάς θα αναφέρω. Μια οδηγία προβλέπει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αναδιοργάνωση τραπεζών που είναι σε κρίση και θα συμπεριλάβομα μερικές διατάξεις για την αναμόνηση των κανόνων που αφορούν την διάλυση των τραπεζών όταν τα μέτρα για την αναδιοργάνωση αποτυγχάνουν. Η βασική ιδέα είναι, ότι αν μια τρέπεζα είναι προβληματική τότε για να σωθεί πρέπει να λαμβάνονται τα προαναφερόμενα μέτρα από τις σποτσιακές αρχές της κεντρικής διοικήσεως της. Αν η χ. μια Γερμανική Τρέπεζα η οποία έχρι και υποκαταστήματα στην Ιταλία ή Γαλλία βρίσκεται σε κρίση τότε οι Γερμανικές Εποπτικές αρχές για να τη σώσουν μπορούν να λάβουν τα μέτρα που προβλέπονται στην Γερμανία με επίκληση του Ιεγύμενου Μεσοτόρομα, το οποίο σηωδότη ότι για ένα διάστημα από ένα μέχρι τρεις μήνες ως όπου βρεθεί μια σωστή λύση όλες οι πληρωμές πάουν αλλά για τα συγκεκριμένα υποκαταστήματα στη Γαλλία και Ιταλία αυτό δεν ισχύει. Τούτο

σημαίνει ότι ένα τμήμα του τραπεζικού οργανισμού δεν θα μπορεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του προς τους πελάτες του και πιστωτές του, ενώ κάποιο άλλο τμήμα ένα υποκατάστημα θα ικανοποιήσει τους πιστωτές. Τότε όμως το μέτρο για να σωθεί η τράπεζα θα αποτύχουν. Τέτοια παραδείγματα, όπως αυτά που αναφέραμε, υπάρχουν πάρα πολλά. Έτσι λοιπόν η οδηγία αυτή σκοπεί να εννοποιήσει τις προσπάθειες διάσωσης μιας τράπεζας και να δώσει τη δύναμη στη διοίκηση του κεντρικού γραφείου να παρακολουθεί και να ελέγχει τη κατάσταση σε όλη την Ευρώπη όπου υπάρχουν υποκαταστήματά της.

Μια άλλη οδηγία που προτείνεται από την Επιτροπή θα έχει σαν θέμα την κατάσταση των καταθέτων εάν οι προσπάθειες διάσωσης αποτύχουν πράγμα που σημαίνει ότι η τράπεζα θα πάψει να υφίσταται. Μερικές χώρες μέλη έχουν το σύστημα της εγγύησης των καταθέσεων, η Γερμανία, Αγγλία, Ολλανδία και Γαλλία. Προσπαθούμε τώρα να επιτύχουμε την υιοθέτηση του συστήματος αυτού και από τις άλλες χώρες μέλη της Ε.Ο.Κ. ώστε να παρέχεται στους καταθέτες μία ελάχιστη κάλυψη. Αυτό γιατί δεν μπορούμε να δεχθούμε διακρίσεις για τους καταθέτες στις διάφορες χώρες που έχουν την κατάθεσή τους.

Μια άλλη οδηγία που ετοιμάζουμε είναι κατά κάποιο τρόπο συνέχεια της οδηγίας για τους ενσωματωμένους λογαριασμούς της λεγόμενης 7ης οδηγίας. Περιέχει ένα άρθρο που αφορά τις τράπεζες σύμφωνα με το οποίο δεν θα ισχύει η οδηγία για μια μεταβατική περίοδο μέχρις ότου βρεθούν ορισμένες διατάξεις που να καταστήσουν εφικτή την προσαρμογή της στην ιδιόμοια κατάσταση του Τραπεζικού Τομέα. Έτσι λοιπόν έχουμε χρονικό περιθώριο μέχρι το 1993 για να βρούμε τις σχετικές διατάξεις και αν αυτό δεν είναι δυνατόν τότε η οδηγία θα ισχύει όπως έχει και για τις τράπεζες. Ήδη εργαζόμαστε πάνω σ' αυτό και ελπίζουμε ότι μέσα σε ένα ελάχιστο θα έχουμε ορισμένες καινούριες προτάσεις για το Συμβούλιο των Υπουργών, με σκοπό να υποβληθούν αυτές οι διατάξεις στην εν λόγω οδηγία ώστε να ισχύει η 7η οδηγία και στις τράπεζες.

Στη συνέχεια ετοιμάζουμε μια ειδική οδηγία για τους λογαριασμούς υποκαταστημάτων, πράγμα που σας ενδιαφέρει αφού είναι ενδεχόμενο να αλλάξει την ισχύουσα στην Ελλάδα κατάσταση όπως και σε άλλες χώρες, όπου τα υποκαταστήματα ξένων τραπεζών πρέπει να δημοσιεύουν λεπτομερείς λογαριασμούς σαν να ήταν ανεξάρτητα ιδρύματα. Όταν θα ισχύσει η οδηγία για τους εθνικούς λογαριασμούς όλες οι κοινοτικές τράπεζες θα πρέπει να δημοσιεύουν τους λογαριασμούς τους με τον ίδιο τρόπο παρουσιαστικά οπότε δεν θα είναι απαραίτητα τα υποκαταστήματα να δημοσιεύουν λεπτομερείς λογαριασμούς. Η μόνη υποχρέωση των υποκαταστημάτων ξένων τραπεζών θα είναι να δημοσιεύουν τους λογαριασμούς που δημοσιεύει το κεντρικό γραφείο. Δίνεται βέβαια τη δυνατότητα στις χώρες μέλη να ζητούν όπως οι λογαριασμοί αυτοί δημοσιεύονται στη τοπική γλώσσα της ενδιαφερόμενης χώρας. Έτσι λοιπόν στην Ελλάδα οι απαιτήσεις αυτές θα ζητούν από τα υποκαταστήματα ξένων τραπεζών να δημοσιεύουν τους λογαριασμούς στα Ελληνικά. Επί πλέον θα προσθέσουμε στους λογαριασμούς και ορισμένα στοιχεία γύρω από τη δραστηριότητα των υποκαταστημάτων στη φιλοξενούμενη χώρα, που θα αποτελούν μόνο πληροφορίες γύρω από τη δραστηριότητα του υποκαταστήματος. Το συνολικό

θα αποτελέσουν μία ξεχωριστή οδηγία και δεν θα είναι απλά διατάξεις που θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στην προηγούμενη οδηγία. Η οδηγία για τους λογαριασμούς η οποία θα περιέχει διατάξεις για την εννοποίηση των λογαριασμών θα βασίζεται στο άρθρο 54 της Συνθήκης της Ρώμης, η οποία αφορά όλα τα ιδρύματα που έχουν την μορφή εταιρείας, όπως ορίζεται η εταιρεία από το άρθρο 58 της Συνθήκης. Τα υποκαταστήματα όμως των τραπεζών δεν είναι εταιρείες ούτε ανεξάρτητες οντότητες και έτσι η οδηγία δεν μπορεί να ισχύσει για τα υποκαταστήματα. Πρέπει να βρεθεί κάποια άλλη νομική βάση για τα υποκαταστήματα και αυτή θα είναι το άρθρο 190 το οποίο αφορά προσγγιση των Νομοθεσιών γενικά και αυτό είναι ευαίσθητο γιατί απαιτείται συμφωνία όλων των χωρών για την έκδοση της οδηγίας, ενώ με το άρθρο 54 αρκεί απλή πλειοψηφία. Επειδή λοιπόν υπάρχουν βασικές διαφορές μεταξύ των δυο περιπτώσεων για αυτό το λόγο δεν μπορούμε να προσθέσουμε διατάξεις που αφορούν τα υποκαταστήματα στη βασική οδηγία.

Άλλη οδηγία αφορά την ενυπόθηκη πίστη, η οποία προς το παρόν είναι οριοθετημένη μέσα σε εθνικές αγορές. Δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή υποθηκική πίστη από μια χώρα σε άλλη και αυτό γιατί κατά κύριο λόγο ενυπόθηκη πίστη παρέχεται μόνον έναντι υποθηκών σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες. Αυτό είναι ένα από τα βασικά προβλήματα που πρέπει να επιλύσουμε για να επιτύχουμε μια ενιαία υποθηκική πίστη στην Ευρώπη.

Πρέπει επίσης να ετοιμάσουμε μια «δεύτερη οδηγία για το συνταξιομό», η οποία να ξεπερνά τα όρια της υπάρχουσας (πρώτης) οδηγίας, θα προσπαθήσουμε να δώσουμε ένα κοινό ορισμό των ίδιων κεφαλαίων και αυτό είναι ένα πραγματικά δύσκολο εμπόδιο.

Μια άλλη οδηγία είναι η λεγόμενη *Washing* από το όνομα του Επιτρόπου, ο οποίος την προέβλεψε και η οποία αυτή τη στιγμή ελπίζεται από το Συμβούλιο. Η οδηγία αυτή έχει σκοπό να δώσει στα εργατικά συνδικάτα τη δυνατότητα να πληροφορούνται, για την κατάσταση της τράπεζας όταν αυτή είναι σε επίπεδο πολυεθνικό και όχι εθνικό.

Ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων και Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα

Υπάρχει επίσης μια άλλη πρωτοβουλία που αφορά το λεγόμενο δεύτερο μέρος της διαδικασίας για την καθιέρωση μιας Ευρωπαϊκής Τραπεζικής αγοράς. Και αυτό γιατί υπάρχει και μια άλλη προϋπόθεση που πρέπει να εκπληρωθεί

ΞΕΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ		
ΧΩΡΑ ΠΡΟΣΕΛΥΣΕΩΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΜΕΡΙΚΗ	7	28
ΑΓΓΛΙΑ	3	1
ΓΑΛΛΙΑ	6	1
ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	2	1
ΚΑΝΑΔΑΣ	1	1
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1	1
ΙΡΑΝ	1	1
ΣΥΝΟΛΟ	22	47

Πηγή: Ευρωπαϊκό τραπεζικό

για τη δημιουργία αυτής της κινητής τραπεζικής αγοράς. Η προϋπόθεση αυτή είναι η ελεύθερη μετοκίνηση κεφαλαίων. Σε μερικές χώρες όπως η Ελλάδα η Ιταλία και η Γαλλία η κίνηση κεφαλαίων δεν είναι απελευθερωμένη όπως π.χ. στην Αγγλία και Γερμανία. Υπάρχουν μια σειρά εθάρια στην Συνθήκη της Ρώμης από το άρθρο 67 και εφεξής, τα οποία αφορούν την ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων. Αυτά όμως τα άρθρα πρέπει να μεταφωθούν σε οδηγίες, διατηρώντας μέχρι στιγμής δεν υποκόποισε να εκπονήσουμε οδηγίες για την απελευθέρωση των κεφαλαίων. Άρα και οι δύο οδηγίες που εγκρίθηκαν το 1960 και 1962 και οι οποίες απελευθερώνουν τις συναλλαγές στο χρηματοπιστωτικό και εμπόριο δεν εφαρμόζονται, είτε διότι στην περίπτωση π.χ. της χώρας μας η συμφωνία επιτόκιος αφήνει πράγματι περιθώριο για μια μεταβατική περίοδο, είτε γιατί όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες, γίνεται χρήση της λεγόμενης «έλασας διαφυγής», που σημαίνει ότι μια χώρα, όταν αντιμετωπίζει κίνδυνο στο κοινό νόμισμα της, δύναται με συμφωνητή γνώμη και της Επιτροπής, να αναστείλει για ένα χρονικό διάστημα την εφαρμογή των οδηγιών για την κίνηση κεφαλαίων.

Αυτή λοιπόν η κατάσταση είναι προβληματική αφού 4-5 χώρες, υπέρβαση την ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων και άλλες όχι. Η Επιτροπή εικάζει ένα κείμενο που αφορά το πεδίο της χρηματοπιστωτικής ενσωμάτωσης, στο οποίο επισυμείνεται ορισμένες εκδηλώσεις ότι σημαίνει τα μερική κινήματα στην σταδιακή απελευθέρωση κεφαλαίων η οποία δεν ήταν δυνατόν στα παλαιών. Πιστεύουμε ότι αν δεν επιτευχθεί αυτή η απελευθέρωση τότε δεν θα είναι εφικτή μια πραγματική Ευρωπαϊκή Τραπεζική αγορά. Η διαδικασία βέβαια αυτή συνδέεται με πολλά άλλα σοβαρά προβλήματα και προϋποθέσεις.

Μια από τις βασικές αυτές προϋποθέσεις είναι και η επιτυχία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος και η σταδιακή εισαγωγή της χρήσεως του E.C.U. Το ECU είναι μια μονάδα μεταβάρως και δεν αποτελεί όνομα Ευρωπαϊκό νόμισμα. Το E.M.U. επιδιώκει, να καθιερωθεί, στη βάση του συγκεκριμένου συστήματος κινήσεων, ένα άλλο σύστημα στο οποίο οι τιμές των ευρωπαϊκών χρηματίων θα κυμαίνονται με κεντρικό νόμισμα το ECU που έτσι ανήκεται σε αυτεπάρνομο δε-ευρωπαϊκό νόμισμα. Το σύστημα αυτό είναι πολύ ελαστικό κι όταν υπάρχουν προβλήματα οι χώρες μέλη αλλάζουν την προτίμηση έναντι του ECU. Το σύστημα αυτό, που είναι σε κριση για να πιαστεί, έχει αποδώσει μέχρι στιγ-

μής καλά και έπρεπε μάλλον να μιά διετία να βρισκόταν στο δεύτερο στάδιο με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου το οποίο θα έχει την υποχρέωση της παρακολούθησης των ευρωπαϊκών αποθεματικών και των αποθεματικών των Κεντρικών Τραπεζών των χωρών μελών. Διατηρώντας όμως μέχρι σήμερα δεν έχει ακόμα πραγματοποιηθεί και ένας από τους βασικότερους λόγους είναι ότι δεν έχει ενσωματωθεί η οικονομική πολιτική των χωρών μελών. Υπάρχουν χώρες όπως η Αγγλία και Γερμανία με πολύ σκληρή οικονομική πολιτική και οι οποίες καθορίζουν να παραχωρούν τον πληθωρισμό καθώς επίσης υπάρχουν χώρες όπως η Γαλλία η Ιταλία που να μην αποσκοπούν στο ίδιο αποτέλεσμα αλλά η πολιτική και η τακτική που ακολουθούν για τον περιορισμό του πληθωρισμού είναι διαφορετική και όχι τόσο αποτελεσματική. Έτσι έχουμε ακόμα 9.9% και 12.8% αντίστοιχα για την Γαλλία και Ιταλία που είναι πολύ υψηλότερα ποσοστά από τα αντίστοιχα της Αγγλίας και Γερμανίας όπου ο πληθωρισμός κυμαίνεται στο επίπεδο του 3-3.5%. Πρέπει όμως να λάβουμε υπόψη μας ότι στην Ιταλία άρχισαν από 22.5% και στη Γαλλία από 16%. Έτσι λοιπόν ενώ ο στόχος είναι ο ίδιος, η τακτική αντιμετώπισης του προβλήματος διαφέρει.

Αυτή βέβαια η κατάσταση δεν βοηθάει χώρες όπως η Γερμανία να περάσουν στο δεύτερο στάδιο του E.M.U. γιατί όπως ισχυρίζονται, δεν μπορεί να υπάρξει ένα κοινό ταμείο αν προτιμώμενες δεν εξομαλυνθεί η νομισματική πολιτική. Και έτσι χώρες όπως η Γερμανία θα πρέπει να υποβληθούν χώρες όπως η Ιταλία με λιγότερο αυστηρή οικονομική πολιτική οι οποίες θα μεταβαδίζουν μέτρος του πληθωρισμού τους στη Γερμανική αγορά. Μι λίγα λόγια για να σας εθγώσω γιατί στη στιγμή δεν καταφέραμε να περάσουμε στο δεύτερο στάδιο του E.M.U. (ενώ το πρώτο στάδιο χαρακτηρίζεται σαν επιτυχία). Αυτό οφείλεται στο ότι κάθε χρόνο έχουμε μικροαλλαγές στις κοπιτικές αλλά αυτές αποφεύζονται από κανένα. Η μοναδική εξαίρεση είναι η περίπτωση της Ελλάδας η οποία βέβαια δεν συμμετέχει πλήρως στο E.M.U. αλλά η απόφαση της για υποτίμηση ήταν μονομερής. Έτσι ήταν ενάντια στις αρχές του E.M.U. αλλά πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι η Ελλάδα είναι ένα κεντρικό μέλος και ελπίζουμε ότι μελλοντικά και η Ελλάδα θα υποκοίσει στους κανόνες και ότι αν υπάρχουν ειδικά προβλήματα θα συζητούνται σε κοινή βάση με τις άλλες χώρες και έτσι οι κοπιτικές θα αλλάζουν αλλά πάντα σε κοινή βάση.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Τη ΕΡΩΤΗΤΗΗ. Είναι φανερό ότι η Ευρωπαϊκή κοινότητα και οι οδηγίες που εγκρίνονται αποσκοπούν στην ενδυνάμωση των ανταγωνισμών.

α) Στην Ελλάδα έχουμε και κρατικοποιημένες τράπεζες και αυτό δημιουργεί κατά κάποιον τρόπο διακρίσεις έναντι των ιδιωτικών τραπεζών εφόσον υπάρχουν διάφορα μέτρα για τις κρατικοποιημένες τράπεζες και άλλα για τις άλλες και δεν είναι κατά πόσον αυτό βλάπτει σε αντίθεση με τους κανόνες περί ανταγωνισμού.

β) Ειδικά για την οδηγία σχετικά με τις συγχύσεις που παρέρχονται εφόσον δεν ισχύει το αυτό σύστημα σε όλες τις

χώρες μέλη μήπως αυτό οδηγεί σε διάφορα κριτήρια για παροχή πιστώσεων από τις τραπεζικές τράπεζες; Είναι ότι σε χώρες όπου υπάρχει η συγχύση των καταθέσεων και σε άλλες όπου δεν υπάρχει μήπως στη δεύτερη περίπτωση οι τράπεζες έχουν περισσότερες ευχέρειες σκηνήτας περικοπών και κατά συνέπεια δημιουργηθούν θύλακοι όσον ανταγωνισμού.

γ) Πως παρεμβαίνει η κοινότητα στις περιπτώσεις όπου οι τράπεζες έχουν υπό την κατοχή τους μετοχές από άλλες μη τραπεζικές επιχειρήσεις όπως βιομηχανικές επιχειρήσεις κ.λπ. και που ειδικά για την Ελλάδα υπάρχει κάποιο πρό-

Βλέπω σε αρνητικές απόψεις τις περιπτώσεις:

δι'είσης υπάρχει πρόβλημα γιατί εδώ στην Ελλάδα έχουμε πιστωτικούς περιορισμούς και όρους οι οποίοι προκύπτουν από την προκαταβολή αποζητ. Αλλά κριση μέσα δεν έχουν τέτοιους πιστωτικούς περιορισμούς. Αυτό όμως δημιουργεί μια άνοχη μετατόπιση των πόρων των τραπεζών μέσα στην Κοινότητα.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: α) Σχετικά με την πρώτη περίπτωση πρέπει να πω ότι δεν είμαι και πολύ εξοικειωμένος με τη νομοθεσία στην οποία αναφερόμαστε αλλά σαν βασική αρχή δεν κριάζω ότι υπάρχει πρόβλημα. Βέβαιως όλες οι τράπεζες τοπικές και ξένες που λειτουργούν στην Ελλάδα πρέπει να υποκρίνουν στην ελληνική τραπεζική νομοθεσία.

β) Όταν αφορά τις εγκαθίστασες καταθέσεων έχουμε πράγματι δύο. Σκεπτόμαστε να πραγματοποιήσουμε σε δύο φάσεις. Σε πρώτη φάση να εφαρμοσθεί αυτό το σύστημα από όλες τις χώρες-μέλη πρώτα που σημαίνει ότι όλες οι τράπεζες εθνικές και ξένες που λειτουργούν σε μια δεδομένη χώρα θα χρησιμοποιούν το αυτό σύστημα που προβλέπεται από την χώρα αυτή. Επειδή όμως υπάρχει η περίπτωση της άνοχης μετατόπισης καταθέσεων από χώρα σε χώρα για αυτό και η δεύτερη φάση θα προβλέπεται τον εφαρμοστικό του συστήματος συγγήσεων των καταθέσεων. Αλλάζει υπ' όψη σας ότι αυτή τη στιγμή υπάρχουν ήδη (6) χώρες που δεν έχουν τέτοιο σύστημα αλλά πουλάζονται τρεις (3) από αυτές εξατάζουν την περίπτωση εφαρμογής κάποιου συστήματος. Γι αυτό λοιπόν πρέπει πρώτα να πραγματοποιηθεί η πρώτη φάση δηλαδή να εφαρμοσθεί σε όλες τις χώρες η αρχή της συγγήσεως των καταθέσεων και αφού οι χώρες-μέλη αποκτήσουν την απαιτούμενη εμπειρία από τη χρήση τους και 10 διαφορετικών συστημάτων τότε θα μπούμε στη δεύτερη φάση που σημαίνει ότι θα διαλέξουμε το σύστημα αυτό που αποδίδει καλύτερα και να προσπαθήσουμε να το εφαρμόσουμε σε όλη την Κοινότητα.

γ) Σχετικά με το τρίτο κριτήριο αναφερόμενο προτιμούμε να σε μια πρόταση οδηγίας για τον συντονισμό, που έγινε το 1974 και εγκρίθηκε το 1977. Αλλά πριν από αυτή την οδηγία η Επιτροπή το 1972 είχε προτείνει μια άλλη οδηγία η οποία απαρτήθησαν σαν ελληνογερμανική και τελικά δεν εγκρίθηκε. Σ' αυτή κοινόν περιλαμβάνοντο και ρυθμίσεις για τράπεζες που ελέγχουν μετοχές μη τραπεζικών εταιρειών. Υπό το σημερινό καθεστώς που υπάρχει σε ορισμένες χώρες όπως η Ιταλία και αρχήν δεν επιτρέπεται η συμμετοχή των τραπεζών σε βιομηχανικές ή χ. επιχειρήσεις με ορισμένες μόνον εξαιρέσεις. Υπάρχουν άλλες χώρες όπως η Γερμανία όπου η κατοχή μετοχών μη τραπεζικών επιχειρήσεων από τράπεζες θεωρείται πολύ φυσική. Ήταν εύλογο λοιπόν να προσπαθήσουμε να εφαρμοσθεί παντού αυτή η αρχή. Η οδηγία βέβαια εκείνη που προέβλεπε το θέμα αυτό απορρίφθηκε αλλά το πρόβλημα εξακολουθεί να υπάρχει.

Υποθέτω ότι μελλοντικά θα αντιμετωπίσουμε εκ νέου αυτό το πρόβλημα και ότι τελικά θα προτιμούμε σχετικά διατάξεις. Σε γενικές γραμμές οι θέσεις μας είναι οι εξής: Δεν είναι δυνατόν να εμποδίσουμε μια τράπεζα από το να αποκτήσει μετοχές βιομηχανικών ή εμπορικών επιχειρήσεων. Ακόμα και στην Ιταλία και το Βέλγιο όπου αυτό δεν είναι επιτρεπτό υπάρχουν τράπεζες που έχουν μετοχές μη τραπεζικών εταιρειών γιατί αποτελείται συγγήσεως για δάνεια που δεν πληρωθήκαν. Σύμφωνα όμως με τη νομοθεσία η χ. στο

Βέλγιο, οι μετοχές αυτές πρέπει να πουληθούν μέσα σε δύο χρόνια, και όπως έχετε το αυτό είναι δύσκολο γιατί το να πουλάς τις μετοχές βεβαιώνεται σημαίνει μείωση της τιμής της μετοχής και κατά συνέπεια η τράπεζα χάνει χρήματα.

Είπα υπάρχουν δύο και περισσότερες εξαιρέσεις ώστε να έχει η τράπεζα τον απαραίτητο χρόνο να πουλήσει τις μετοχές όταν οι συνθήκες της αγοράς είναι καλύτερες.

Υπάρχουν λοιπόν αυτή τη στιγμή δύο διαφορετικά μέρη: Σε χώρες με παραδοσιακές διατάξεις για την άρνηση μεταχών επιζητείται μια μεγαλύτερη ελευθερία ενώ σε χώρες με απόλυτη ελευθερία υπάρχει η τάση να μπουν ορισμένοι φραγμοί. Πιστεύω ότι μελλοντικά θα φέρουμε σε κάποιο συμβιβασμό όπου θα επιταχιστεί στις τράπεζες να αποκτήν μετοχές μη τραπεζικών επιχειρήσεων, αλλά θα υπάρξει ποσοτικός περιορισμός.

δ) Όταν αφορά τη τελευταία κριτήριο είναι νομίζω καθαρό θέμα νομοματικής πολιτικής. Κάθε χώρα προς το παρόν είναι ελεύθερη να επιβάλλει πιστωτικούς περιορισμούς. Οπωσδήποτε οι ενέργειές μας να ενθαρρύνουμε την πιστωτική πολιτική των χωρών-μελών, τοποθετούνται στο ευρύτερο πλαίσιο της προσέγγισης μας να υπάρχει μια κοινή νομοματική πολιτική. Και πιστεύω ότι δεν είμαστε και πολύ μακριά από την επιτυχία αυτού του στόχου.

2η ΕΡΩΤΗΣΗ: Αναφερόμαι στην πρόταση οδηγίας για τη δημιουργία μιας κοινής αγοράς στο πεδίο της συνολικής πίστης. Η εγκλιση των συγκεκριμένων είναι αν η Επιτροπή θα εκδώσει τελικά μέσω σ' αυτό το θέμα την οδηγία αυτή όπως πολλές φορές έχουν υποσχεθεί διάφοροι αντιπρόσωποι της Επιτροπής.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Πραγματικά η Επιτροπή κάνει και θα κάνει ότι είναι δυνατόν για να μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποσχεσεις της για το θέμα αυτό. Μέχρι στιγμής υπήρξαν πολλές συναντήσεις με τους εκπροσώπους των χωρών-μελών κατά τις οποίες διαπιστώθηκε μεγάλη αντίδραση για το θέμα της οδηγίας. Αυτό γιατί μέχρι στιγμής η συνολική πίστη (2α) παραμένει μέσα σε πολύ στενό εθνικό πλαίσιο. Αλλά η Συνθήκη της Ρώμης δεν περιορίζει την ελευθερία εγκαταστάσεως και παροχής υπηρεσιών μόνο για ένα μέρος δανειοδοτήσεων. Η συνολική πίστη είναι μέρος των πιστωτικών δραστηριοτήτων και δεν μπορούμε να δεχθούμε να περιορίζεται σε εθνικό επίπεδο.

Επίσης πρέπει να τονίσω ότι υπάρχει και η πίστη που μας ασκείται από πιστωτικά ιδρύματα τα οποία ενδιαφέρονται να επεκτείνουν τις εργασίες τους γύρω από την συνολική πίστη και σε άλλες χώρες, αλλά περιορίζονται όχι μόνο ένακο της απαγορευτικής νομοθεσίας των χωρών για τις οποίες ενδιαφέρονται, αλλά ακόμα και από τη δική τους εθνική νομοθεσία, δηλαδή της χώρας από την οποία προέρχονται. Αυτή είναι νομίζω και η μοναδική περίπτωση όπου υπάρχουν περιοριστικές διατάξεις γιατί με τις εμπορικές τράπεζες δεν έχουμε πρόβλημα. Κοινολογώ, πιστεύουμε ότι πρέπει να αλλάξει το υπάρχον καθεστώς και πιστεύω ότι μέχρι τέλος του 1984 θα το καταφέρουμε.

3η ΕΡΩΤΗΣΗ: σ' αναφερόμ μόνο σ' ένα ζήτημα που αφορά τις ξένες τράπεζες στην Ελλάδα.

Εδώ έχουμε μια κατάσταση ριζικά διάφορη σ' αυτή των χωρών της Κοινότητας, όπου ίσως ομιλώ από τη σκοπιά

τους προσοθούν ν' αποτρέψουν διακρίσεις σε βάρος μη κοινοτικών τραπεζών.

Στην Ελλάδα έχουμε το αντίθετο πρόβλημα, πως θ' αποτρέψουμε τις διακρίσεις σε βάρος των ελληνικών τραπεζών και προνομιϊκή μεταχείριση των ξένων τραπεζών που από τα πράγματα γίνεται στη χώρα μας. Αυτές οι διακρίσεις ουσιαστικά συνίστανται στο ότι εξακολουθεί να ισχύει το νομικό πλαίσιο ότι το υποκατάστημα ενός κολοσσού, όπως π.χ. της Bank of America ή της Chase Manhattan στην Ελλάδα να το θεωρούμε στην ίδια βάση που θεωρούμε το υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας στην Κολομβία ή στην Τριπολι, σε σχέση με την υπόλοιπη Εθνική Τράπεζα, με αποτέλεσμα οι ξένες τράπεζες στην Ελλάδα να μην υποχρεούνται να δημοσιεύουν ισολογισμούς, να μην δίνουν ουσιαστικά κομμάτι δημοσιοποιημένη εικόνα των δραστηριοτήτων τους και φυσικά πάρα με τις δυνατότητες που παρέχει η απόκτηση του Νόμου 89 για ελευθέρως τραπεζικές εργασίες να επεκταίνεται το καθεστώς αυτό σε βάρος των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων.

Η προτεινόμενη οδηγία για τους ενοποιημένους λογαριασμούς, κατά την άποψή μου, χειροτερεύει την κατάσταση κι έχουμε στο συγκεκριμένο ερώτημα, δεν θα έπρεπε αντίθετα η προσπάθεια της κοινότητας, η όρι ενοποιητική, αλλά, εν πάσει περιπτώσει, στις δεδομένες συνθήκες ίσως ρεαλιστική και αποδοκίμη από εμάς, αντί να κατατεθεί στην απόληξη διακρίσεων μεταξύ ευρωπαϊών γηγενών τραπεζών και ξένων, να κατατεθεί στην απόληξη των διακρίσεων υπέρ των ξένων τραπεζών, που από τα πράγματα ισχύει στη χώρα μας.

Ένα βασικό στοιχείο προς αυτή την κατεύθυνση θα ήταν η πλήρης εξουσία των ξένων και των ελληνικών τραπεζών, μιλώντας πάντα για την Ελλάδα από πλευράς υποχρέωσης δημοσιοποίησης στοιχείων και επίσης εξουσία των λοιπών δραστηριοτήτων, γιατί, όπως έχουμε, οι ξένες τράπεζες στην Ελλάδα ακολουθούν μια πολιτική διένεση στην πολιτική τους, δεν αποδέχονται λογαριασμούς κοινά από ένα όριο και γενικά έχουν εξέλθει σ' ένα κράτος εν κράτι, όπου το όχημά μας είναι και πρέπει να είναι ότι θα πρέπει να προστάτευουμε απέναντι στον ανταγωνισμό των ξένων τραπεζών και να υποχρεωθούν να λειτουργήσουν με ίσους όρους με τις ελληνικές τράπεζες κρατικοί ενδιαφέροντος και ιδιωτικές.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Πιστεύω ότι όταν θα έχουν ολοκληρωθεί οι προβλεπόμενες από την Επιτροπή διατάξεις είναι σίγουρο ότι η κατάσταση που περιγράψατε θα αλλάξει. Πρώτον θα έχουμε μια οδηγία που θα εναρμονίσει τους λογαριασμούς των τραπεζών. Η οδηγία αυτή θα είναι υποχρεωτική για όλες τις τράπεζες που έχουν τα κεντρικά τους γραφεία σε μια από τις χώρες της ΕΟΚ και οπωσδήποτε θα ισχύει και για θυγατρικές που έχουν γραφεία σε μια κοινοτική χώρα και ανήκουν σε τραπεζικούς ομίλους με κεντρικά γραφεία εκτός της ΕΟΚ. Αυτό σημαίνει ότι οι λογαριασμοί των τραπεζών θα δημοσιεύονται με τον ίδιο τρόπο, με το ίδιο σχήμα και ειδικά για τις τράπεζες των χωρών-μελών, θα δημοσιεύονται στη γλώσσα της χώρας όπου είναι εγκαταστημένο το υποκατάστημα. Επίσης, όπως ανέφερα, οι λογαριασμοί θα πρέπει να περιέχουν και ορισμένες πληροφορίες για το είδος των τραπεζικών εργασιών που ενδιαφέρουν το υποκατάστημα στη φιλοξενούμενη χώρα.

Αυτή λοιπόν η κατάσταση θα ισχύει όταν εγκριθεί η οδηγία για τους λογαριασμούς υποκαταστημάτων τραπεζών με έδρα τις χώρες της Κοινότητας.

Σας παραθέτω μια διάταξη από την πρόταση οδηγίας που θα στείλουμε στο Συμβούλιο. «Οι χώρες μέλη θα καθορίσουν ότι οι ετήσιοι λογαριασμοί των πιστωτικών ιδρυμάτων, που δημοσιεύονται από τα υποκαταστήματά τους, θα περιέχουν πληροφορίες όπως σχετικά ορίζεται στο άρθρο 4», ήτοι καταβληθέντα κεφάλαια (paid-up capital) τα λειτουργικά αποτελέσματα του υποκαταστήματος, τις συνολικές απαιτήσεις, υποχρεώσεις, αναλυτικά τα στοιχεία που αφορούν τα πιστωτικά ιδρύματα και αυτά που αφορούν τους πελάτες, καθώς και σύνολο απαιτήσεων υποχρεώσεων, που έχει το υποκατάστημα, έναντι του κεντρικού γραφείου, και μια περιγραφή των κυριότερων δραστηριοτήτων του υποκαταστήματος για το οικονομικό έτος.

Έτσι λοιπόν, όπως βλέπεται, τα υποκαταστήματα των κοινοτικών τραπεζών θα δίνουν όχι μόνο ισολογισμούς εναρμονισμένους μεταξύ τους, αλλά επίσης και πληροφορίες σχετικά με το αντικείμενο των δραστηριοτήτων τους. Πάντως για την Ελλάδα, έτσι όπως εντοπίζεται το πρόβλημα, δεν είναι οι κοινοτικές τράπεζες, αλλά στην ουσία οι αμερικανικές τράπεζες. Εδώ βέβαια η κατάσταση παρουσιάζεται λίγο συγκεκριμένη. Ας ελπίσουμε όμως τι είναι υποχρεωμένες να παρουσιάζουν οι τράπεζες στους ισολογισμούς τους. Πρώτη υποχρέωση, που θα ισχύει και για μη κοινοτικές τράπεζες είναι ότι θα πρέπει να δημοσιεύουν τους ισολογισμούς στη γλώσσα της φιλοξενούμενης χώρας. Αυτοί οι λογαριασμοί πρέπει να είναι ελεύθου ενημερωτικοί, όπως αυτοί που προβλέπονται από τη γενική οδηγία για τους λογαριασμούς.

Σ' αυτή την περίπτωση η μη κοινοτική τράπεζα δεν θα έχει περισσότερες υποχρεώσεις από μια κοινοτική τράπεζα. Έτσι θα δημοσιεύουν τους ισολογισμούς τους στη γλώσσα της φιλοξενούμενης χώρας, θα δημοσιεύουν ενδεικτικές πληροφορίες για τις δραστηριότητές τους, δεν πιστώνουν λοιπόν, ότι με την εφαρμογή αυτών των διατάξεων η κατάσταση που περιγράψατε θα χειροτερεύει. Ούτε επίσης ότι έτσι έχουμε άμεση μεταχείριση των τοπικών τραπεζών.

Επίσης, πρέπει να προσέχω ότι στην πρώτη οδηγία, στο άρθρο 9, έχουμε μια διάταξη που ισχύει ήδη. Όλα όμως όσα ισχυρισθήκατε περί διακρίσεων σε βάρος των εθνικών τραπεζών είναι σε αντίθεση με το άρθρο αυτό και τη διάταξη που ενδεικτικά σας αναφέρω που ορίζει ότι οι χώρες μέλη δεν θα εφαρμόζουν, και ειδικά για υποκαταστήματα μη κοινοτικών τραπεζών που ξεκινούν τις εργασίες τους, διατάξεις που συνιστούν μια καλύτερη μεταχείριση από αυτή των εθνικών τραπεζών ή των υποκαταστημάτων κοινοτικών τραπεζών. Και οπωσδήποτε αυτό αφορά και την Ελλάδα μια και οι ελληνικές τράπεζες έχουν τα κεντρικά τους γραφεία σε χώρα μέλος της ΕΟΚ.

4η ΕΡΩΤΗΣΗ: Γνωρίζετε εάν υπάρχει αντίδραση εκ μέρους των αμερικανικών τραπεζών στην προσπάθεια αυτή για δημιουργία κοινής ευρωπαϊκής τραπεζικής αγοράς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οπωσδήποτε υπήρξαν πολύ σοβαρές αντιδράσεις και πρέπει να τονίσω ότι οι αμερικανικές τράπεζες είναι εκ δευτέρου αντίθετες με την οδηγία μας για τους λογαριασμούς των υποκαταστημάτων.

Μόλιτα υπέρ των οργανωμένων εκδηλώσεων αντίστοιχες στην πρόταση οδηγίας και ενόψει στις πρωτοβουλίες μας. Άσχετα με αυτό όμως, όπως γνωρίζετε, σε αρκετές χώρες οι αμερικανικές τράπεζες έχουν ιδιαίτερα συμφέροντα και αποκλειστικούς προνομιακούς μεταλλάξεις και οπωσδήποτε δεν θα τους αρέσει, αλλά δεν θα επιτρέψουμε τράπεζες εκτός της Κοινότητας να έχουν προνομιακή μεταλλάξη.

5η ΕΡΩΤΗΣΗ: Έχω την εντύπωση ότι αυτό που αναφέρεται ότι ισχύουν αναστατό για το επίπεδο στο οποίο βρίσκεται το τραπεζικό σύστημα στην Ελλάδα θα βοηθήσουν την κατάσταση, όπως στο παράδειγμα που αναφερόμαστε για τις ξένες τράπεζες και ειδικά τις αμερικανικές. Υπάρχει όμως ένα βασικό πρόβλημα που απασχολεί κυρίως εμάς που εργαζόμαστε στην Κεντρική Τράπεζα, αυτό που αναφέρεται κριτήριο οικονομικής ανάγκης, δηλαδή με λίγα λόγια, οι νομισματικές αρχές κάποιας χώρας δεν θα μπορούν από εδώ και πέρα ν' απαγορεύσουν την εγκατάσταση ξένες τράπεζες, είτε κινεζικές, είτε μη κινεζικές, στην Ελλάδα παίρνοντας υπόψη οργανικούς οικονομικούς παράγοντες. Αυτό φυσικά στην περίπτωση της Ελλάδας δεν εφαρμόστηκε. Εφαρμόστηκαν οργανικές διατάξεις που ανέγκαν τις ξένες τράπεζες να καταθέτουν ένα ασφαλιστικό, που αργότερα - με διάφορους μάκρο τράπουζ - το έπαυαν. Αυτό δεν θα δημιουργήσει προβλήματα σε χώρες σαν την Ελλάδα, αν λάβουμε υπόψη ότι οι χώρες σαν τη Γαλλία, αν και έχουν αποδεχθεί αυτό το κριτήριο, στην ουσία το παραβιάζουν επιβάλλοντας διάφορες άλλες συνθήκες και άλλα κριτήρια.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Έχω να σας δώσω δύο στοιχεία. α) Η απαγόρευση της επίκλησης του κριτηρίου της οικονομικής ανάγκης ε' αφορά μόνο χώρες της Κοινότητας. Εάν μια χώρα θέλει να ισχύει αυτό το κριτήριο για μη κινεζικές τράπεζες τότε μπορεί να το επικαλείται. Αυτό είναι ένα πολύ σοβαρό στοιχείο, δηλαδή η απαγόρευση της επίκλησης του κριτηρίου θα ισχύει μόνο για τράπεζες των χωρών μέλων. β) Το δεύτερο στοιχείο είναι ότι η Γαλλία και η Ιταλία δεν παραβιάζουν τη σχετική οδηγία, γιατί, όπως σας είπα, οι δύο αυτές χώρες έχουν λάβει μια περίοδο χάριτος, μία μεταβατική περίοδο μέχρι το τέλος του 1989. Έτσι, προς το παρόν, είναι νομικά κατοχυρωμένες όσο διατηρούν το κριτήριο της οικονομικής ανάγκης. Η οδηγία του Τ7 απαγορεύει βέβαια την επίκληση του κριτηρίου αλλά, κατά την περίοδο που ενεργεί η οδηγία αυτή, οργανικές χώρες μέλη διατηρούν το κριτήριο αυτό ει είτε τους δώσει μια μεταβατική περίοδο μέχρι το τέλος της οποίας μπορούν να εφαρμόζουν το κριτήριο. Έτσι το πρόβλημα στο οποίο αναφερόμαστε θα ισχύει μόνο εάν με το τέλος της μεταβατικής περιόδου χώρες όπως η Γαλλία και η Ιταλία εξακολουθούν να εφαρμόζουν το κριτήριο της οικονομικής ανάγκης.

6η ΕΡΩΤΗΣΗ: α) Θα θέλαμε να μας δείξετε μερικές πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των ιδίων κεφαλαίων. β) Σχετικά με την ενοποίηση των λογαριασμών, στους λογαριασμούς αυτούς δεν περιλαμβάνονται και ενοικιαίοι δημοπρασιακές ή εμπορικές οι μεταβολές των οποίων ανήκουν σε τράπεζες.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: α) Στην πρώτη ερώτηση. Τα ίδια κεφάλαια περιέχουν καταβεβλημένα κεφάλαια καθώς επίσης και με-μειωτο κοσμήτο' αλλά όχι και με το μέρος της τράπεζας που έχει στην κατοχή της η ίδια η τράπεζα. Δεύτερο βασικό στοιχείο είναι τα αποθεματικά.

Έχουμε βέβαια διάφορα είδη αποθεματικών. Υπάρχουν αποθεματικά τα οποία είναι υποχρεωτικά από το νόμο. Υπάρχουν επίσης αποθεματικά τα οποία προκύπτουν με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, που σημαίνει ότι αποφασίζουν να βάλουν ένα μέρος των καρτών τους σε αποθεματικά.

Υπάρχουν επίσης τα αποθεματικά επανεκτιμώσεως από-τιμών ενεργητικού. Σε χώρες όπως η Ελλάδα ή η Ιταλία με υψηλό πληθωρισμό έχουμε νόμους που κάθε 5 ή 10 χρόνια επιτρέπουν να επανεκτιμηθούν ορισμένα στοιχεία ενεργητικού με φορολογική απολύτωση. Έτσι λοιπόν δημιουργούν ορισμένα αποθεματικά επανεκτιμώσεως τα οποία βέβαια ενσωματώνονται στα ίδια κεφάλαια.

Το πρόβλημα δημιουργείται με τα λεγόμενα άδηλα αποθεματικά. Και εδώ έχουμε διάφορα είδη άδηλων αποθεματικών. Υπάρχουν τα μελλοντικά αποθεματικά τα οποία ενεργούν σε λανθάνουσα κατάσταση κατά την χρονική περίοδο μεταξύ δύο νόμων για επανεκτίμηση. Έτσι για παράδειγμα σε μία περίοδο με πληθωρισμό, ο νόμος για επανεκτίμηση έχει εκδοθεί πριν 10 χρόνια και ο κανονισμός νόμος δεν ισχύει ακόμα και κατ' αυτό τον τρόπο ορισμένα στοιχεία ενεργητικού που εκτιμούνται με το ιστορικό κόστος και δεν μπορούν να επανεκτιμηθούν με φορολογική απολύτωση, ή αυτή λοιπόν την περίπτωση μιλούμε για μελλοντικά πόσά στοιχεία ιδίων κεφαλαίων. Βεβαίως όλοι συμφωνούν με αυτό, αλλά υπάρχει ένα πρόβλημα που δεν έχει λυθεί ακόμα. Είναι το πρόβλημα ως ποιο βαθμό γίνεται η δυνατότητα στις διοικήσεις να υπολογίζουν σε τέτοια αποθεματικά και οπωσδήποτε και το πρόβλημα ως ποιο βαθμό οι επαγγελματίες αρχές είναι υποχρεωμένες να λαμβάνουν υπόψη τους αυτά τα αποθεματικά.

Τα ίδια ισχύουν και για το λεγόμενο σφαιρικό αποθεματικό τα οποία βέβαια δεν υπάρχουν σε όλες τις χώρες-μέλη. Σε μικρές όμως χώρες μέλη παρέχεται η δυνατότητα στις τράπεζες να δημιουργούν πραγματικές υποχρεώσεις όπως π.χ. καταθέσεις που στην πραγματικότητα δεν υπάρχουν ώστε να εμφανίζουν αυξημένες υποχρεώσεις ή να μην λαμβάνουν υπόψη τους το σύνολο του ενεργητικού. Η Επιτροπή θα προτείνει να μπορούν οι τράπεζες να δημιουργούν σφαιρικό αποθεματικό για την υποτίμηση των στοιχείων ενεργητικού. Αυτό βέβαια αποτελεί ένα στοιχείο ιδίων κεφαλαίων αλλά και εδώ θα υπάρχουν περιφερικοί όροι θα εκδοθεί η οδηγία.

Επίσης υπάρχει ένα τρίτο είδος προβλέψεων που έχουν τον χαρακτηριστικό αποθεματικών. Αυτές είναι οι προβλέψεις για αποφορές απαιτήσεως. Σε μικρές χώρες δημιουργούνται στο πλαίσιο τους τέτοιες προβλέψεις οι οποίες όμως δεν παρουσιάζονται ως σφαιρική ποσό γιατί οι προβλέψεις αυτές δεν ανταποκρίνονται σε ζημίες που έχουν ήδη λάβει χώρα. Οι προβλέψεις αυτές παρουσιάζονται ως ένα ποσοστό επί της εκτό επί του συνόλου των οφελών και οπωσδήποτε

Υπόψη ακουσε. Ο Λογαριασμός που αναφέρεται στις Διαφορές της τιμής ανάμεσά και της ονομαστικής αξίας κατά το άρτομα των δημοπρασιών.

παράγουν ένα στοιχείο ίδιου κεφαλαίου. Όταν θα εγκριθεί η οδηγία για τους λειτουργικούς τότε όλες οι προϋποθέσεις θα πρέπει να αναπροσαρμόζονται σε πραγματικές ζημιές ή σε ζημιές που μπορούν να προκαταβληθούν με ασφαλή στοιχεία. Και έτσι θα παραμείνουν τα ασφαλή και πιθανά αποθεματικά.

Και εδώ βέβαια θα προσπαθήσουμε η λύση που θα δώσουμε να επηρεάσει τη χρήση των αποθεματικών αυτών ως ένα κεφάλαιο, αλλά πάντα μέσα σε προκαταβλητέα όρια. Αυτό λοιπόν είναι τα στοιχεία τα οποία αποτελούν ένα κεφάλαιο και τα οποία είναι ιδιοκτησία των τραπεζών. Στις διαφορές εποπτικής τεχνικής όλα αυτά τα κεφάλαια έχουν ελεγχθεί με τα ίδια κεφάλαια και αυτό για να έχουν δυνατότητα οι ιδιωτικές τράπεζες να αντιμετωπίσουν τις διαφοροποιήσεις της αγοράς, την τεχνική πρόοδο, κ.λ.ν.

Έτσι λοιπόν έχουν βρεθεί διάφορα υποκατάστατα ίδιου κεφαλαίου όπως τα *subordinated stocks*, τα οποία, στην πραγματικότητα, είναι η αμοιβολογία η δάνεια προς την τράπεζα με την προϋπόθεση ότι σε περίπτωση διάλυσής της τράπεζας θα πρέπει να εξοφληθούν μετά από την εξόφληση των άλλων υποχρεώσεων προς πιστωτές της τράπεζας.

Στην πραγματικότητα βέβαια, δεν είναι ένα κεφάλαιο γιατί δεν ανήκουν στην τράπεζα, αλλά στην περίπτωση της διάλυσης της τράπεζας μπορεί να παίξουν το ρόλο των ίδιων κεφαλαίων, γιατί, αν και είναι οφειλές της τράπεζας προς τρίτους, η πλήρωσή τους δεν θα γίνει παρά μόνο όταν ικανοποιηθούν όλα οι άλλοι πιστωτές της τράπεζας. Έτσι λοιπόν θα είναι προσωρινό πρόδηλο με τα ίδια κεφάλαια. Σε μερικές χώρες αποτελούν ήδη μέρος των ίδιων κεφαλαίων, τα οποία δεν μπορούμε να απαγορεύσουμε, αλλά έχουμε αντίθετη γνώμη. Ο κενός ρόλος των ίδιων κεφαλαίων είναι ότι δραστηριοποιούνται σε περίπτωση κρίσης των τραπεζών και ο ρόλος των ίδιων κεφαλαίων είναι να προσπαθήσουν να σωθεί η τράπεζα από επικείμενη διάλυση, γιατί αυτός είναι ο πρωταρχικός σκοπός μας.

Έτσι, από μια άποψη, δεν βλέπουμε τα *subordinated stocks* σαν ένα κεφάλαιο, αλλά από την άλλη άποψη, σε ορισμένες χώρες, έχουν ήδη αναγνωριστεί στα ίδια κεφάλαια. Τελικά, μάλλον θα προτιμούμε ένα ποσοστό γύρω στα 20% να λαμβάνονται σαν ένα κεφάλαιο.

Δύο άλλα στοιχεία, που βέβαια δεν σας ενδιαφέρουν, είναι οι λεγόμενες «οδηγίες υποχρεώσεων» των μελών των συνεργατικών τραπεζών. Στην Ελλάδα, βέβαια, δεν έχει συνεργατικές τράπεζες, αλλά σε μερικές χώρες υπάρχουν και μάλλον είναι πολύ σημαντικές.

Έχουν δε ένα τέτοιο σύστημα, σύμφωνα με το οποίο, σε υπέρβαρο πρόβλημα, η τράπεζα ζητά από τα μέλη της συνεργατικής ένα ορισμένο κεφάλαιο κι αυτό βέβαια θεωρείται σε δύο κοινότητες χώρες σαν ένα κεφάλαιο. Και κι αυτή την περίπτωση ίσως προτιμούμε ένα ποσοστό περίπου 20% να θεωρείται σαν ένα κεφάλαιο.

Μια τρίτη περίπτωση, στην οποία όμως έχουμε τελείως αντίθετη, είναι η περίπτωση των κρατικών εγγυησιών για τις τράπεζες που ανήκουν στο δημόσιο και οι οποίες δεν έχουν τη μορφή συνώνυμων εταιρειών, γιατί αν πρόκειται ανήκουν στο δημόσιο και είναι συνώνυμες εταιρείες τότε εμπεύουν στις γενικές διατάξεις.

Για τις τράπεζες λοιπόν τις κρατικές ή δημόσιες είναι δεκτό ότι δεν απαιτούνται ένα κεφάλαιο αφού έχουν την εγγύηση του κράτους. Αυτό βέβαια είναι γεγονός αλλά πρέπει να εστιάσουμε δύο διαστάσεις.

Πρώτη, ότι να μην το κράτος εγγυάται για την τράπεζα, αλλά εάν εστιάσει ο πιστωτής μιας τέτοιας τράπεζας κι αυτή περιέλθει σε κρίση τότε θα περιμείνει το χρόνο για να εξοφληθεί. Αυτό το έχει αποδείξει οάλλωστε και η πρακτική και η εμπειρία μας από τα παρελθόν. Δεύτερο στοιχείο είναι αυτό του ανταγωνισμού, γιατί ένα τέτοιο πιστωτικό ίδρυμα λειτουργεί σαν μια κανονική εμπορική τράπεζα και θα έπρεπε, κατά τη γνώμη μας, να έχει τους ίδιους περιορισμούς όπως και τα άλλα πιστωτικά ιδρύματα, δηλαδή να έχει ένα κεφάλαιο και τη κρατική εγγύησης που δεν αποτελούν ένα κεφάλαιο. Μόνο μια χώρα, το Βέλγιο, μέχρι στιγμής αναγνωρίζει της κρατικής εγγύησης σαν ένα κεφάλαιο, αλλά κι εκεί γίνεται προσπάθεια να καταργηθεί αυτή η διαδικασία και μάλλον το Ταμειάριο του Βελγίου, με πρόσφατο νόμο, θα λειτουργεί μελλοντικά σαν μια κανονική τράπεζα, όσο αφορά τα ίδια κεφάλαια. Υπάρχουν κάποια μερικά μικρότερα πιστωτικά ιδρύματα, που θεωρούν της κρατικής εγγύησης σαν ένα κεφάλαιο, αλλά πιστεύουμε ότι και αυτά τα πρόβλημα θα επιλυθεί.

Ξ. Όσον αφορά τη δεύτερη περίπτωση, πράγματι έχουμε δικό στους εννοημένους λειτουργικούς των τραπεζών θα πρέπει να εμφανίζονται και οι λειτουργικοί των θυσιαστικών παρεμφερών πιστωτικών ιδρυμάτων, αλλά εάν η γ.μ. να υποστηρίξει τράπεζα έχει και μια αυτοκινήτοφύλαξη, τότε αυτή δεν θα συμπεριληφθεί στους εννοημένους λειτουργικούς, γιατί δεν έχει σχέση με πιστωτικές δραστηριότητες.

7η ΕΡΩΤΗΣΗ: Πού είναι η θέση της Επιτροπής σχετικά με την πρόταση οδηγίας για τους εννοημένους λειτουργικούς; Πιστεύουμε ότι η 7η οδηγία είναι μια οδηγία εξαρτημένη και μιας και η Ελλάδα δεν έχει την κατάλληλη νομοθεσία, που να καλύπτει την εννοήση των λειτουργικών, θα θέλαμε η 7η οδηγία να σταθμάσει διατάξεις και κανονισμούς που να ισχύουν για όλες τις χώρες-μέλη. Με άλλα λόγια η 7η οδηγία αφορά το περιθώριο στις χώρες-μέλη να εφαρμόζουν την εθνική τους νομοθεσία, αν έχουν, για την εννοήση των λειτουργικών. Κάτω από αυτό το πρίσμα, πως μπορούμε να μιλάμε για μια κοινή τραπεζική αγορά όταν παρέχονται τέτοιου είδους εξαιρέσεις;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το πρόβλημα, που θέλετε, είναι και αρχή θεωρητικό. Πράγματι έχει το δικό ότι η οδηγία αφορά περιθώριο για εφαρμογή των εθνικών νομοθεσιών, όπου υπέρ-

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΞΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ. 1980

ΑΓΓΛΙΑ	1.28.1
ΒΕΛΓΙΟ	1.57.9
ΓΑΛΛΙΑ	1.152.9
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1.81.2
ΔΑΝΙΑ	1.66.3
ΕΛΛΑΣ	1.24.8
ΙΡΑΝΔΙΑ	1.89.8
ΙΤΑΛΙΑ	1.299
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	1.12.9
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1.148.7

ΠΗΓΗ: Δελτίο Ευρωπαϊκής Κοινότητας 1980

γουν, ως τη στιγμή όμως που θα εφαρμοσθεί η δέσμευση περί συντονισμού. Και βέβαια οι χώρες-μέλη έχουν το δικαίωμα να εφαρμόσουν την 7η οδηγία και στις τραπεζίες ή να έχουν ειδικές διατάξεις για την ενσωμάτωση των λογαριασμών των τραπεζών αλλά οι πληροφορίες μας είναι ότι όλες οι χώρες-μέλη θ' αναμενούν τη δέσμευση περί συντονισμού.

8η ΕΡΩΤΗΣΗ: Σε μερικές χώρες ο λογιστικός ελέγχος, που γίνεται από λογιστικές εταιρείες, καθώς και η πιστοποιητικά ελέγχου που εκδίδουν, είναι αποδεκτά από τις νομισματικές αρχές. Σε άλλες χώρες όμως δεν είναι αποδεκτά. Πώς λοιπόν θα έχουμε μια κοινή τραπεζική αγορά όταν υπάρχουν τέτοιες διαφοροποιήσεις;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όλοι οι λογαριασμοί θα πρέπει να θεωρούνται από αρμόδιους ληξονόμους σε όλες τις χώρες-μέλη. Υπάρχει η 8η οδηγία, η οποία σύντομα θα εγκριθεί από το Συμβούλιο και η οποία θα εναρμονίζει τους κανόνες που πρέπει να ισχύουν για αρμόδιους λογιστές για να είναι αναγνωρισμένοι. Έτσι λοιπόν μέσα σε μερικά χρόνια όλοι οι λογαριασμοί θα πρέπει να είναι θεωρημένοι από αρμόδιους λογιστές, οι οποίοι θα πρέπει να εκπληρώνουν τους ίδιους όρους.

9η ΕΡΩΤΗΣΗ: Όλα τα θέματα που κάλυψε η συζήτηση σας έχουν ως βασικό στόχο την ανάγκη δημιουργίας των όρων που θα στρέψουν την αντικατάσταση των εθνικών τραπεζικών αγορών από την κοινή. Μέσω αυτό ευνοεί, κατά τη γνώμη μου, τις ισχυρές οικονομικά χώρες και όχι τη χώρα μας. Θα ήθελα να ξέρω αν παράλληλα με τις οδηγίες για τη δημιουργία μιας κοινής τραπεζικής αγοράς υπάρχει ανάλογη οδηγία για την αυτόματη μεταφορά και εφαρμογή των κατακτήσεων των εργαζομένων μιας χώρας στους εργαζόμενους στις τράπεζες των άλλων χωρών της ΕΟΚ.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται από διάφορες οδηγίες, χωρίς να υπάρχει μια συγκεκριμένη οδηγία για τους εργαζόμενους στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα. Οι οδηγίες αυτές αφορούν τις μετακινήσεις εργαζομένων σε εταιρείες από τη μια χώρα στην άλλη, ανεξάρτητα από τον τομέα εργασίας στον οποίο ανήκουν. Έτσι προσπαθούμε να πετύχουμε ώστε ο εργαζόμενος σ' ένα ίδρυμα να διατηρεί το δικαίωμά του όταν κινείται σε άλλη χώρα. Ας πάρουμε το παράδειγμα ενός υπαλλήλου μιας γερμανικής τράπεζας που εργάζεται σε υποκατάστημα της τράπεζας του στο Βέλγιο και παραμένει 5, 10, 20 χρόνια και μετά στρέφεται στη Γερμανία. Ο γενικός κανόνας, σ' αυτή την περίπτωση, είναι ότι δεν υπάρχει πρόβλημα. Ο υπάλληλος διατηρεί το δικαίωμά του και θα συνεχίσει την καριέρα του. Ένα μάλιστα συμπέρασμα ότι κατά κανόνα αυτοί οι οποίοι

εργάζονται στο εξωτερικό είναι προνομιούχοι έναντι εκείνων που παραμένουν στη χώρα τους. Υπάρχει όμως και ένα άλλο πρόβλημα στο οποίο δεν αναφερθήκατε.

Π.χ. ένας Γερμανός που εργάζεται στο Βέλγιο και διατηρεί τα δικαιώματά του, αλλά είναι δυνατόν ν' αμοιβόσει καλύτερα από ένα Βέλγο, που θα προσληφθεί στο Βέλγιο. Όπως βλέπετε λοιπόν υπάρχουν ορισμένα προβλήματα αλλά γι' αυτά δεν απαιτείται ειδική οδηγία. Συνήθως διατηρούνται με την εφαρμογή των λεγόμενων συλλογικών συμβάσεων εργασίας, οι οποίες καθορίζουν τα όρια μισθών για τους διάφορους τομείς εργασίας. Αυτές οι συλλογικές συμβάσεις υπάρχουν ήδη σ' όλες τις χώρες. Εκείνο που θέλω να τονίσω είναι ότι η Επιτροπή προσπαθεί να εναρμονίσει τις νομοθεσίες για τις τραπεζικές εργασίες και όχι τα ισχύοντα για τη μεταχείριση των τραπεζικών υπαλλήλων. Αυτό αντιμετωπίζονται σε πιο ευρεία βάση γενικά για όλους τους τομείς εργασίας.

10η ΕΡΩΤΗΣΗ: Σχετικά με το τραπεζικό σύστημα της Ιταλίας νομίζεται ότι έχει κάνει τις σχετικές αλλαγές για ν' αντιμετωπίσει τις αλλαγές που επιβάλλει η Κοινότητα και ποιά, κατά τη γνώμη σας, είναι το βασικό σημείο που πρέπει να διαφοροποιηθούν (π.χ. χρήση τεχνολογίας, εκπαίδευση υπαλλήλων κ.λπ.);

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το τραπεζικό σύστημα στην Ιταλία ανέκαθεν χαρακτηριζόταν από προστατευτισμό. Και πριν την ένταξη της Ιταλίας στην Κοινότητα υπήρχαν πολύ λίγες ξένες τράπεζες στην Ιταλία. Π.χ. η Bank of America, η οποία μάλιστα ήρθε να προσχωρήσει στις ιταλικές συνθήκες για να μπορούσε να λειτουργήσει. Μετά την ένταξη της Ιταλίας στην ΕΟΚ ο τραπεζικός τομέας φιλικευτεροποιήθηκε κάπως και άνοιξε, κατά κάποιο τρόπο η αγορά, αν και ακόμη ισχύει και θα ισχύει μέχρι το Δεκέμβριο του '89 το κριτήριο της οικονομικής ανάγκης. Έτσι λοιπόν παραμένει ακόμη ένα τραπεζικό σύστημα, με περιορισμένες ελευθερίες, αλλά προοδευτικά και με την εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών φιλικευτεροποιείται. Θα ήταν λάθος να γίνει μια ξαφνική αλλαγή στο τραπεζικό σύστημα, γι' αυτό και οι αρχές προχωρούν στις αλλαγές σταδιακά.

Προς το παρόν υπάρχουν περίπου 30 ξένες τράπεζες που λειτουργούν στην Ιταλία και οι οποίες παίζουν ένα πολύ σοβαρό ρόλο, όχι από πλευράς ποσοτικής κάλυψης της αγοράς, αλλά για την προσφορά τους με τη χρήση της νέας τεχνολογίας, την εφαρμογή νέων αντιλήψεων και νέων τεχνικών. Έτσι οι ιταλικές τράπεζες για να μπορέσουν ν' ανταγωνισθούν και να μη χάσουν την πελατεία τους αναγκάστηκαν να υιοθετήσουν κι αυτές τις καινούριες τεχνικές και την εξελισσόμενη τεχνολογία κι αυτό, κατά τη γνώμη μου, είχε πολύ καλά αποτελέσματα.

Από την δραστηριότητα της Ενώσεως

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Η ανάγκη για τον εκσυγχρονισμό των συναλλαγών και την ανάπτυξη λογιστικού χρήματος, έχει γίνει συνείδηση σε όλους τους υπεύθυνους παράγοντες της οικονομικής ζωής του τόπου.

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, έχει μελετήσει το θέμα σε βάθος και έχει εντοπίσει τα επί μέρους προβλήματα, αλλά καθώς το αντικείμενο παρουσιάζει μία πολυμερήρική όψη και ένα εκτεταμένο πεδίο εφαρμογής, για την πραγμάτωση απαιτείται μία ευρύτερη κινητοποίηση και συντονισμένη δράση διαφόρων φορέων.

Η λειτουργία αυτή δεν περιορίζεται στα μέτρα που β απαιτούν (νόμιμη, διοικητική και οργανωτική φύσεως) για τη διαδοχή της γρήσης της εταιρείας, αλλά θα καλύψει ένα ευρύ πεδίο συστημικών πληρωμών, όπως η αποπληγή με γρήση λογαριασμών, εδωφίση πάγιων υποχρεώσεων προς το Δημόσιο, Δημόσιους Οργανισμούς, Ασφαλιστικές Εταιρίες και ιδιωτικούς φορείς, η μεθοδολογία και συνταξοδοσία για λογαριασμό του Δημοσίου, Δημόσιων Οργανισμών και ιδιωτικών επιχειρήσεων, οι συναλλαγές με αυτόματους τραπεζικοί και με τραπεζικά στα σημεία πωλήσεων, χρεωστούμενες μεταξύ ιδιωτών-επαγγελματιών τραπεζών, η αποπληγή των πιστωτικών τίτλων κ.ο.

Είναι εύκολο, ότι για τη λειτουργία των παραπάνω συστημικών χρεώσεων μια σημαντική υποδομή, ταυτόχρονη με τα κερματικά πλαίσια, σε συνεργασία με τις πολιτικές και νομικές Αρχές, κοινή οργάνωση και φυσικά σημαντικές επενδύσεις του τραπεζικού συστήματος σε έμφυτο υλικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό.

Στο σχεδιασμό ενός τέτοιου έργου πρέπει να προβλεφθεί και η συστημική διαχείριση κολάβησας και προέτοιμια του κοινού για την αποδοχή και εξοικείωση του με τα προηγμένα αυτά συστήματα.

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ενώσεως Ελληνικών Τραπεζών ελαβε την απόφαση να προχωρήσει η Ένωση στη μελέτη του μεγάλου αυτού έργου.

Σε πρώτη φάση, θα πραγματοποιηθεί από εξειδικευμένα τραπεζικά στελέχη η μελέτη σκοπιμότητας, με βάση τις προδιαγραφές που έχουν ήδη παύει από την Ένωση.

Ειδικά εξουσιοδοτημένα στελέχη της Τραπέζης της Ελλάδος, των Ελληνικών και ξένων τραπεζών, των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας και Προεδρίας, των Δημόσιων Επιχειρήσεων και Ασφαλιστικών Εταιριών θα παρακολουθούν την πορεία της μελέτης και θα εκφράζουν τις απόψεις των φορέων που εκπροσωπούν.

Παράλληλα προς την άνω εργασία, αντιμετωπίζεται από τις ελληνικές τράπεζες ο εκσυγχρονισμός του συστημικού συστήματος της χώρας με βάση την αρχή του check and balance που θα οδηγήσει στην εξυγίανση του εκκλιμακωτού συστήματος, αφού περιερίζεται στα ελάχιστα ο χρόνος μεταξύ πληρωμής της απαιτήσεως και γρήψης του λογαριασμού. Επίσης το σύστημα θα συμβάλει στην καλύτερη διαχείριση των διαθεσίμων των τραπεζών και στη μείωση του υφάρου κόστους επεξεργασίας της απαιτήσεως. Αλλά το νέο Συστημικό Σύστημα δεν θα περιορίζεται μόνο στην επίτευξη, θ' αποτελέσει συγχρόνως ένα Κέντρο που θα συμπληρώσει αυτόματα εντολές μεταφοράς κεφαλαίων μεταξύ ιδιωτών-επαγγελματιών-τραπεζών, θα παραλάβει μαζητικά αρχεία από το Δημόσιο και τις Δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις για τη μεθοδολογία του προσωπικού τους ή την εισφορά απαιτούμενων τους από το ευρύ κοινό και θα ανακαταγράψει τις πληροφορίες κατά τραπεζία για να χρεωστούμενος τους αντίστοιχους λογαριασμούς. Μόλις τελειώσει το Κέντρο αυτό θα εξυπηρετεί τη αποπληγή των πιστωτικών τίτλων και θα ανακαταγράψει κατά τραπεζία τις πληρωμές από τους αυτόματους τραπεζικοί και τα τραπεζικά στα σημεία πωλήσεων.

Οι τραπεζίες αντικαθίστανται πλέον το συστημικό σύστημα με ευρείας προοπτικές. Δεν θα πρόκειται για ένα

απλό και αυτοματοποιημένο Γραφείο Συμψηφισμού, αλλά για ένα Εθνικό Κέντρο Συμψηφισμού των πληρωμών που θα καλύπτει όλο τον ελληνικό χώρο και θα εξυπηρετεί το σύνολο σχεδόν των συστημικών πληρωμών είτε αυτό είναι συμβατικό, είτε προκύπτουν από την σύγχρονη τεχνολογία.

ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών μελέτσει τη σύσταση ενός Κέντρου Πληροφοριών και Τεκμηρίωσης, για να παρέχει στις υπηρεσίες των τραπεζών (αλλά αρχικά μόνο και στο κοινό) πάσης φύσεως πληροφορίες που δεν παρέχουν προϋπάρχουσες κρίσεις και σχέδια για άτομα ή επιχειρήσεις, αλλά μόνο τεκμηριωμένα στοιχεία που έχουν λάβει δημοσίευση. Πηγές πληροφοριών θα είναι ο τύπος (επιτηδεύσεις, περιόδους) και πάσης φύσεως εκδόσεις, έγγραφα, ανακοινώσεις, εγκύκλιοι κ.τ.λ. Δημόσιων υπηρεσιών, Τραπεζών της Ελλάδος, οι γενικών, επαγγελματικών οργανώσεων, επιστημονικών εταιρειών, ιστορικών κ.λ.π. Μια δεύτερη κατηγορία, περιλαμβάνει τις συναφείς πληροφορίες από το εξωτερικό που παρέχουν τράπεζες και διεθνείς οργανισμοί πληροφοριών.

Σε πρώτη φάση, δοκιμαστικά, γίνεται από τις αρχές του έτους αποδελτίωση του ημερήσιου τύπου για 24 θέματα Οικονομία, Τραπεζικό Σύστημα, Χρηματοδοτήσεις, Βιομηχανία, Βιοτεχνία, Εμπόριο, Ναυτιλία, Αγροτική Οικονομία, Προβλήματα, Επιστάσει Καταθέσεων-Κερδηφόρων, Προμήθειες, Εκπαίδευση-Εξέλιξη, Συνάλλαγμα-Είδη Νομισμάτων, Δημόσια Οικονομικά, Μία Σύστημα-Συνάλλαγμα, Επιστάσεις, Πληροφορίες, Μεταξεί, Διεθνής Οικονομία, Πρόσωπα, Διάφορα, Εκπαίδευση, Ε.Ο.Κ., Ασφάλεια.

Αρχιόγραμμα, η αποδελτίωση θα επεκταθεί στον περιοδικό τύπο κλπ. πηγές. Επίσης, δοκιμαστικά από η Ένωση συνδέθηκε προσωρινά με το γαλλικό δίκτυο TELETEL-VIDEOTEX ενώ γίνονται οι ενέργειες για να συνδεθεί με το διεθνές δίκτυο EURONET, πράγμα που θα γίνει πολύ σύντομα.

Το Κέντρο προβλέπεται να καλύπτει τις εξής δραστηριότητες:

- 1) Ένταξη του υπό αναδιοργάνωση και επέκταση συστήματος διακίνησης πληροφοριών.
- 2) Συνεχής εκμετάλλευση των διατάξεων των Νομοθετικών Αρχών και των Κυβερνητικών αποφάσεων που αφορούν το τραπεζικό σύστημα.
- 3) Συνδωση με άλλους (διοικητικούς) πληροφορίες του κυριότερου επιχειρηματικού τομέα, δηλαδή Υπουργείο Εργασίας και Τεχνολογίας, ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ., ΙΟΒΕ, ΕΟΜΜΕΚ, ΕΒΕΑ, Χρηματοπιστωτικό, ΚΑΡ και εξωτερικοί ΙΒΡΟ, ΔΑΡΣΑ, ΣΕΜΑ, κ.λ.π.
- 4) Συνέντευξη συγγραφέων και ξένου βιβλιογραφικού υλικού πάνω σε τραπεζικά θέματα.
- 5) Τέλος, παροχή επί ευθέως από κοινό υλικών πληροφοριών από τα τηλέφωνα για τις συναλλαγές (αποδέκτες, διατάξεις, απαιτούμενα δικαιολογητικά, κηρύξεις διατάξεων). Η προκύπτει προοπτική να εγείρει ολοκληρωθεί σε ένα τρίμηνο ή δε σφραγιστή, εντόροστα στα γενικότερα πρόγραμμα μηχανογραφικής της Ενώσεως που προβλέπεται ότι θα αρχικοί σταδιακά μέσα στο έτος.

**20
ΧΡΟΝΙΑ
ΔΕΛΤΙΟ**

1984

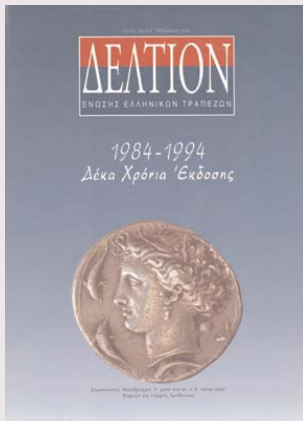
1985-1986

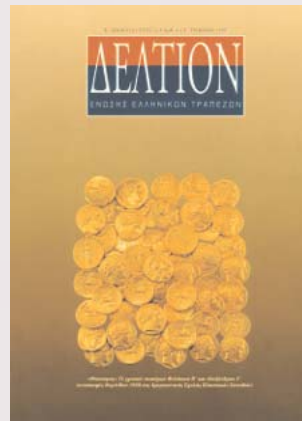
1987-1992

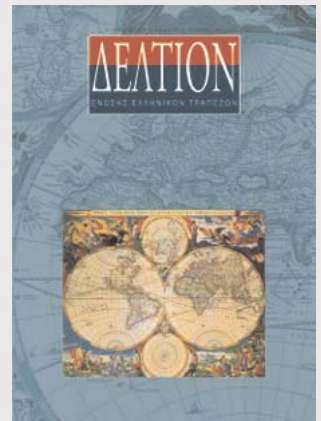
1993

1994

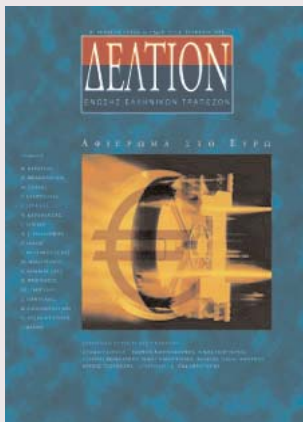
1995

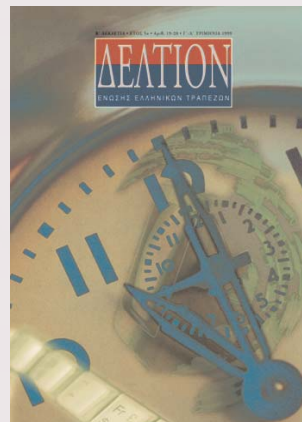
1996

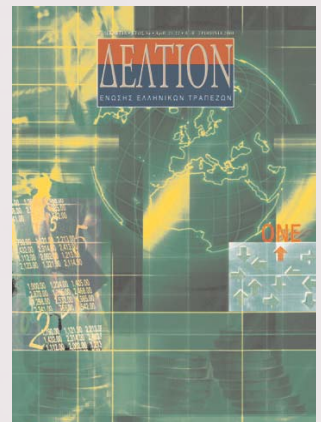
1997

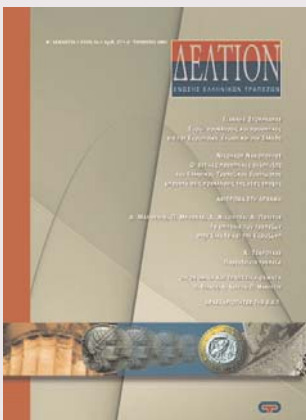
1998

1999

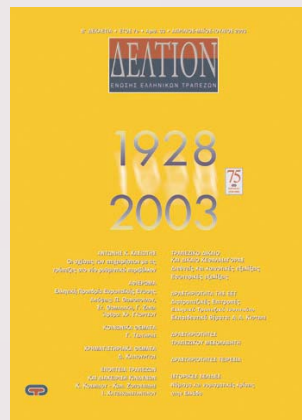
2000

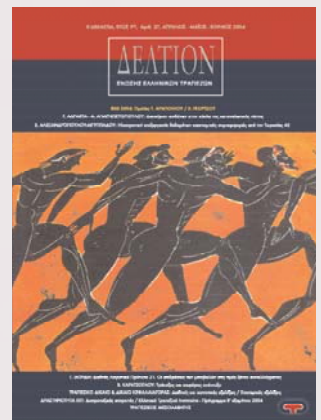
2001

2002

2003

2004

Καιρός για Δράση: Ξεκάθαροι στόχοι και ένα αξιόπιστο Σχέδιο Δράσης για τη δημιουργία της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών σε Ευρώ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΗΣ GERTRUDE TUMPEL-GUGERELL*

ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Κυρίες και κύριοι,
Σας ευχαριστώ πολύ που με προσκαλέσατε εδώ για να παρουσιάσω τις απόψεις της ΕΚΤ σχετικά με την Ενιαία Αγορά Πληρωμών σε Ευρώ (Single Euro Payments Area-SEPA).

Για εμένα, η SEPA πρέπει να θεωρηθεί σημαντική συμβολή στην οικονομική ολοκλήρωση της Ευρώπης. Η εισαγωγή του ευρώ έχει δημιουργήσει τις απαραίτητες συνθήκες για μια τέτοια ολοκλήρωση. Η επιτυχία του ενιαίου νομίσματος θα είναι ελλιπής, εάν δεν υποστηριχθεί από ολοκληρωμένα συστήματα πληρωμών, από ενοποιημένες αγορές χρημάτων και κεφαλαίου και μια βιομηχανία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που θα παρέχει τις υπηρεσίες της σε μια ενιαία αγορά.

Επιπλέον η εδραίωση του οικονομικού κλάδου θα είναι ουσιαστική, εάν η Ευρώπη πετύχει το στόχο της, όπως δηλώθηκε στην ημερήσια διάταξη της Λισσαβόνας, να γίνει δηλαδή παγκοσμίως η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία μέχρι το 2010.

*Η ομιλία πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της έκτακτης συνάντησης της Συντονιστικής Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών στις 6 Σεπτεμβρίου 2004, στο Durbuy του Βελγίου.

Η ανάγκη να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα θέτει μια ιδιαίτερη πρόκληση για τις ευρωπαϊκές τράπεζες, όπου η αναλογία δαπανών/εισοδήματος είναι αυτήν την περίοδο περίπου 65%, έναντι του 60% των ΗΠΑ το 1996 και 50% σήμερα.

Ο παρατηρητής της ΕΚΤ στην ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (European Payments Council - EPC), κ. De Geest, με έχει ενημερώσει ότι η πόλη που έχετε επιλέξει για αυτήν τη συνεδρίαση, το Durbuy, στις βελγικές Αρδέννες, είναι από τις μικρότερες πόλεις του κόσμου. Εντούτοις έμαθα επίσης ότι αυτή η μεσαιωνική πόλη ήταν συγχρόνως και προστατευμένη και απομονωμένη από τον έξω κόσμο με τα τείχη της. Ανακάλυψα δε ότι αποφάσισε εθελοντικά το 1977 να συγχωνευθεί με τα γειτονικά χωριά. Κατά συνέπεια, ήταν σημαντικότερο για τους πολίτες της να κινηθούν πέρα από τα σύνορά τους και να γίνουν μέρος μιας ευρύτερης κοινότητας από το να παραμείνουν η μικρότερη πόλη παγκοσμίως.

Αυτή η διαδικασία έχει πολλούς παραλληλισμούς με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση: Μαζί είμαστε ισχυρότεροι και μαζί ωφελούμαστε από το άνοιγμα των συνόρων μας.

Η ΕΚΤ υποστηρίζει έντονα τις προσπάθειές σας και, όπως κι εσείς, προτιμά η αυτορρύθμιση να έχει σημαντικό ρόλο. Εντούτοις αυτή η διαδικασία πρέπει να είναι αξιόπιστη. Επομένως θεωρώ ότι αυτή είναι μια κρίσιμη στιγμή για το EPC, προκειμένου να δώσει μία φρέσκια ώθηση στη SEPA, με την επαναβεβαίωση και τη διευκρίνιση των στόχων του για αυτήν, όπως καθορίζεται στη Λευκή Βίβλο, και με τη συνεχή παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων, με ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα δράσης και ένα σαφές χρονοδιάγραμμα.

Όπως γνωρίζετε, το Ευρωσύστημα προετοιμάζει αυτή την περίοδο την τρίτη έκθεση προόδου του, σχετικά με τις πληρωμές της λιανικής τραπεζικής, που θα δημοσιευθεί τον Οκτώβριο και θα αξιολογήσει πόσο καλά προχωράει το πρόγραμμα των τραπεζών για να καθιερωθεί η SEPA μέχρι το 2010. Η ανάλυση και η αξιολόγησή μας μπορούν να επηρεαστούν ευνοϊκά από τα αποτελέσματα της συζήτησης που θα έχετε σχετικά με τη στρατηγική για την υλοποίηση της SEPA και μπορεί να εξαρτηθεί από αυτό που θα επιτύχετε εδώ τις επόμενες ημέρες. Αυτός είναι επίσης ο λόγος για τον οποίο έχουμε αναβάλει τη δημοσίευση της έκθεσης προόδου από τον Ιούλιο μέχρι τον Οκτώβριο.

Το πρώτο μέρος της παρουσίασής μου επικεντρώνεται σήμερα στο “ποια” και στο “γιατί”.

- Ποια είναι η πραγματική έννοια της SEPA;
- Ποια είναι τα οφέλη της;
- Γιατί θα πρέπει να επιτευχθεί;

Για να διευκρινίσω αυτά τα ζητήματα, θα κάνω τη διάκριση μεταξύ του τι σημαίνει η SEPA για τους πολίτες (η πλευρά της ζήτησης) και τι σημαίνει για εσάς (η πλευρά της προσφοράς). Στο δεύτερο μέρος της παρουσίασής μου, θα επιθυμούσα να μοιραστώ μαζί σας μερικές ιδέες μου σχετικά με το πώς να επιτύχουμε τη SEPA, με αυτά που θεωρώ απαραίτητα βήματα, τα οποία θα μας οδηγήσουν στη SEPA. Σκοπός

μου είναι να ενθαρρύνω ένα διάλογο σχετικά με τον πιο πρόσφορο τρόπο για να επιτύχουμε τους στόχους και τα οφέλη, που επιδιώκουμε με τη SEPA. Ήδη αποδείξατε ότι έχετε προχωρήσει ορισμένα θέματα.

Έχετε ιδρύσει το EPC και τις υποδομές του. Έχετε καταλήξει σχετικά με τις συμφωνίες για το Credeuro και το πρώτο πανευρωπαϊκό αυτοματοποιημένο γραφείο συμψηφισμού που λειτουργεί ήδη (STEP 2), αλλά δεν υπάρχει ακόμα κανένα σαφές σχέδιο για το πώς θα προχωρήσουμε με το όλο έργο. Οι εθνικές κοινότητες ακόμα δεν έχουν πλήρως κατανοήσει ή δεν υποστηρίζουν αρκετά το έργο. Δεν είναι πραγματικά σαφές με ποιον τρόπο το EPC θα μπορούσε να εφαρμόσει και να επιβάλει τις αποφάσεις που ελήφθησαν μέσα σε καθεστώς αυτορρύθμισης. Μερικά θέματα έχουν καθυστερήσει και δεν φαίνεται να υπάρχει καμία πλήρης συμφωνία ακόμα για τους τελικούς στόχους.

1. Τι σημαίνει SEPA;

Στη Λευκή Βίβλο το EPC δήλωσε ότι SEPA σημαίνει να μπορεί ο καθένας να κάνει τις πληρωμές μέσα στη SEPA “τόσο εύκολα και ανέξοδα όσο στην πόλη που γεννήθηκε”. Τι σημαίνει πραγματικά αυτό για έναν πολίτη της Durbuy ή οποιασδήποτε άλλης περιοχής του ευρώ; Σημαίνει ότι μία πραγματική SEPA επιτυγχάνεται όταν μπορούν να κάνουν οι άνθρωποι τις πληρωμές τους σε όλη την περιοχή του ευρώ από έναν τραπεζικό λογαριασμό ή με τη χρήση μιας κάρτας, τόσο εύκολα και ακίνδυνα όσο πραγματοποιείται σήμερα μία ενδοσυνοριακή πληρωμή.

Για τον πελάτη στην περιοχή του ευρώ, η επιλογή της τράπεζας ή της περιοχής που τηρεί το λογαριασμό του δεν πρέπει να έχει καμία διαφορά. Το όραμα του πολίτη για τη SEPA συμπίπτει με το όραμα του Ευ-

ρωσυστήματος, που είναι ότι, όλες οι πληρωμές στην περιοχή του ευρώ πρέπει να γίνουν εγχώριες και να φθάσουν σε ένα επίπεδο ασφάλειας και αποδοτικότητας, τουλάχιστον συγκρίσιμο με εκείνο των καλύτερων εγχώριων συστημάτων πληρωμών.

Ο Κανονισμός 2560/EK σχετικά με τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ έχει μειώσει τις τιμές στις διασυνοριακές πληρωμές στο επίπεδο ισοδύναμων εγχώριων πληρωμών, αλλά δεν προχωράει αρκετά ώστε να φτάσει σε αυτό που προαναφέραμε ως SEPA. Οι πελάτες δεν μπορούν να επιλέξουν έναν τραπεζικό λογαριασμό και μια κάρτα που να τους εξυπηρετεί σε ολόκληρη την περιοχή του ευρώ. Τα πρότυπα και οι επιχειρησιακές πρακτικές ποικίλουν από τη μια χώρα της περιοχής του ευρώ στην άλλη. Τα προϊόντα, οι μορφές και οι υπηρεσίες διαφέρουν και, στις περισσότερες περιπτώσεις, ακόμη περιορίζονται από τα εθνικά σύνορα. Από αυτή την άποψη είναι σημαντικό να θυμίσουμε τα οφέλη της SEPA: Πιο πλούσιες επιλογές υπηρεσιών για όλους τους ιδιώτες και επιχειρηματίες πελάτες σας.

Οι Ευρωπαϊκές Ενώσεις των Διαχειριστών Διαθεσίμων (Euro-Associations of Corporate Treasurers - EACT) έχουν ενημερώσει την EKT για τα ουσιαστικά κέρδη αποδοτικότητας που η SEPA θα μπορούσε να επιφέρει ως αποτέλεσμα της πλήρως αυτοματοποιημένης επεξεργασίας. Υπολογίζεται ότι η συνολική επεξεργασία και διαχείριση ενός τιμολογίου στοιχίζει, στις εταιρείες που βασίζονται σε χειρόγραφες διαδικασίες, μεταξύ €35 και €60. Η πλήρης αυτοματοποίηση θα μπορούσε να μειώσει αυτό το κόστος από 70-90% (αντιπροσωπεύοντας μείωση του κόστους €25-€50 ανά τιμολόγιο). Περίπου το ένα τρίτο αυτής της μείωσης του κόστους θα μπορούσε να επιτευχθεί στη διαδικασία τακτοποίησης με τη βοήθεια των τραπεζών. Όταν η SEPA επιτευχθεί πλήρως, μια εταιρεία θα χρειάζεται μόνο μία ηλεκτρονική σύνδεση με

την τράπεζα της επιλογής της, προκειμένου να τακτοποιήσει όλες τις πληρωμές της και να παραλάβει όλες τις τραπεζικές εκκαθαρίσεις σε ένα τυποποιημένο σχήμα.

Θα μου επιτρέψετε να εξηγήσω τώρα τι σημαίνει η SEPA για την τραπεζική βιομηχανία. Για την EKT δεν είναι δυνατό να γίνει αποδεκτή μία SEPA που αποτελείται από δύο παράλληλες υποδομές: εθνικές και διασυνοριακές. Αυτό θα συντηρούσε την υπάρχουσα τεμαχισμένη υποδομή πληρωμών, η οποία είναι απομεινάρι του παρελθόντος. Θα έπρεπε να συμπληρωθεί από μια υποδομή που υποστηρίζει τις επιχειρήσεις που δρουν διασυνοριακά. Η EKT δεν μπορεί να πιστέψει ότι ο μεγάλος αριθμός εθνικών αυτοματοποιημένων γραφείων συμφηφισμού (ACHs) αποτελεί βέλτιστο οικονομικό καθεστώς. Εντούτοις η EKT δεν υποστηρίζει ένα ενιαίο ευρωπαϊκό αυτοματοποιημένο γραφείο συμφηφισμού. Η περιοχή του ευρώ είναι αρκετά μεγάλη για αρκετά, ανταγωνιστικά μεταξύ τους, πανευρωπαϊκά ACHs. Επομένως η EKT ανησυχεί για το ότι κανένα πανευρωπαϊκό ACH δεν έχει κερδίσει την κρίσιμη μάζα μέχρι τώρα, και για το ότι δεν υπάρχει ακόμα κανένα σαφές σημάδι ολοκλήρωσης μεταξύ των τεμαχισμένων εθνικών υποδομών.

Γενικότερα η EKT ενθαρρύνει την τραπεζική βιομηχανία για να αγκαλιάσει τη διπλή ευκαιρία της οικονομικής ολοκλήρωσης που προσφέρεται και στην οποία το ευρώ δρα σαν καταλύτης και της τεχνολογικής προόδου. Αυτοί οι δύο εξωγενείς οδηγοί πρέπει να χρησιμοποιηθούν για να ενισχύσουν την παροχή των τραπεζικών υπηρεσιών. Ως μέτρο σύγκρισης αρκεί να εξετάσουμε τις σκανδιναβικές χώρες, όπου η ηλεκτρονική εξυπηρέτηση του πολίτη/επιχείρησης είναι η πλέον αναπτυγμένη στην Ευρώπη και η ηλεκτρονική τιμολόγηση εφαρμόζεται με την υποστήριξη των δημοσίων αρχών. Το έργο σας για την επίτευξη της SEPA θα σας κάνει να προετοιμαστείτε για το

μέλλον, εάν στο όραμά σας ενσωματώσετε αυτό το είδος των φιλόδοξων συγκριτικών μετρήσεων των επιδόσεών σας, για να εισαγάγετε τις νέες ανταγωνιστικές υπηρεσίες.

2. Πώς μπορεί να επιτευχθεί η SEPA;

Περνώ τώρα στο δεύτερο μέρος της παρουσιάσής μου, στην ερώτηση “πώς”. Η επίτευξη της SEPA καταρχήν σημαίνει ότι τα διαφορετικά όργανα με τα οποία πραγματοποιούνται οι πληρωμές, όπως οι ηλεκτρονικές μεταφορές πιστώσεων, οι άμεσες χρεώσεις και οι κάρτες, πρέπει να γίνουν πανευρωπαϊκά. Αφήνω τα μετρητά από τη μελέτη μου, δεδομένου ότι οι άνθρωποι στην περιοχή του ευρώ χρησιμοποιούν ήδη τα ίδια χαρτονομίσματα και τα νομίσματα. Εντούτοις, εάν εξετάσουμε αυτά τα όργανα που προανέφερα ένα προς ένα, θα διαπιστώσουμε ότι η περιοχή του ευρώ απέχει ακόμη πολύ από μία ενδοσυνοριακή περιοχή πληρωμών.

Μεταφορές πιστώσεων

Για τις μεταφορές πιστώσεων υπάρχει το πρότυπο Credeuro, αλλά αυτό ισχύει μόνο για τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων μέχρι €12.500. Οι εντός της χώρας μεταφορές πιστώσεων ακολουθούν ακόμη τα εθνικά πρότυπα και τις επιχειρησιακές πρακτικές που είναι ιδιαίτερα αυτοματοποιημένες και αποδοτικές, αλλά ασύμβατες. Επομένως η αναπάντητη ερώτηση – και το EPC δεν έχει αναπτύξει ακόμα μια πειστική στρατηγική σε αυτό το θέμα – είναι πώς θα μετατρέψει τη συμφωνία Credeuro σε βασική υπηρεσία μεταφοράς πιστώσεων για όλες τις λιανικές πληρωμές στην περιοχή της ευρωζώνης.

Ένα απαραίτητο στοιχείο εδώ θα ήταν να εναρμονιστούν τα διαφορετικά τοπικά πρότυπα που εφαρμόζονται στην επαφή πελάτη-τράπεζας, με τον καθορισμό ενιαίων

προτύπων για την έναρξη της ηλεκτρονικής πληρωμής και της αυτοματοποιημένης εκκαθάρισης. Αυτό θα επέτρεπε αληθινά στη συμφωνία Credeuro να γίνει το μοναδικό πρότυπο για την πλήρη αυτοματοποίηση απ' άκρη σ' άκρη των μεταφορών πιστώσεων στη SEPA. Επιπλέον θα ήταν απαραίτητο να συμπληρωθεί η Credeuro με μια υπηρεσία για τις αυθημερόν πληρωμές (Prieuro), προκειμένου να επιτευχθεί ένα επίπεδο υπηρεσίας τουλάχιστον ίσης αξίας με αυτήν των καλύτερων υφιστάμενων εθνικών αγορών. Επομένως η EKT επιθυμεί να υπενθυμίσει στο EPC το στόχο που έχει τεθεί στη Λευκή Βίβλο: Να πετύχει ένα βελτιωμένο επίπεδο υπηρεσιών για τις πανευρωπαϊκές μεταφορές πιστώσεων, συμπεριλαμβανομένης της αυθημερόν τακτοποίησης από το 2007. Κατά συνέπεια, από την 1 Ιανουαρίου 2008 το αργότερο, οι πολίτες της ευρωζώνης πρέπει να έχουν Credeuro και Prieuro ως προαιρετικά πρότυπα για τις εγχώριες/πανευρωπαϊκές μεταφορές πιστώσεων.

Οι άμεσες χρεώσεις

Σήμερα οι άμεσες χρεώσεις δεν είναι ακόμα διαθέσιμες σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Σχετικά με το πανευρωπαϊκό πρόγραμμα άμεσων χρεώσεων (PEDD), η πρόκληση που αντιμετωπίζει το EPC είναι να εξισορροπήσει τις αρχικές καθυστερήσεις στο πρόγραμμα, το οποίο τελικά στοχεύει στην πανευρωπαϊκή χρήση του μέχρι το 2010, με έναν ενδιάμεσο στόχο, που να είναι η προαιρετική χρήση για τις εθνικές πληρωμές το αργότερο μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2008. Αρκετός χρόνος θα πρέπει να διατεθεί για να εξασφαλιστεί η βαθμιαία μεταφορά των συναλλαγών στο πανευρωπαϊκό σύστημα των μεγαλύτερων κοινοτήτων που χρησιμοποιούν ήδη άμεσες χρεώσεις. Επομένως η EKT ωθεί το EPC να ακολουθήσει το πρόγραμμα PEDD χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, δεδομένου ότι αυτό είναι ένα απαραίτητο τμήμα μιας πραγματικής SEPA.

Το Ευρωσύστημα, στα πλαίσια του ρόλου του ως καταλύτη για τις λιανικές πληρωμές και προκειμένου να βοηθήσει το EPC να συμβάλει στην καθιέρωση ενός πανευρωπαϊκού συστήματος άμεσων χρεώσεων, πραγματοποιεί αυτή την περίοδο τα εξής:

- Αξιολογεί το πανευρωπαϊκό σύστημα άμεσων χρεώσεων που παρουσιάστηκε από το EPC, από την άποψη της συμβατότητας με την εθνική νομοθεσία στα κράτη-μέλη, ειδικότερα στις χώρες της περιοχής του ευρώ, και
- προσδιορίζει τα εμπόδια για την εφαρμογή του προτεινόμενου πανευρωπαϊκού συστήματος άμεσων χρεώσεων και, εάν είναι δυνατόν, προτείνει τα μέτρα που θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στην πολιτική συζήτηση.

Μεταφορές καρτών

Ακόμη και πριν από την εισαγωγή του ευρώ, οι κάρτες ήταν μια καλά αναπτυγμένη υπηρεσία για τη χρήση τους στις διασυνοριακές συναλλαγές. Εντούτοις υπάρχει μια σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των εθνικών πιστωτικών και χρεωστικών καρτών και των διεθνών λύσεων πιστωτικών καρτών. Λείπει μια πανευρωπαϊκή πρόταση. Συνεπώς είμαστε ακόμη μακριά από μία SEPA όπου οποιοσδήποτε κάτοχος κάρτας μπορεί να χρησιμοποιήσει την κάρτα του/της σε οποιοδήποτε ATM ή σε θέση πώλησης (POS), με λογικό κόστος, χωρίς να υπάρχει διαφοροποίηση μέσα στην περιοχή του ευρώ σε σχέση με τη χώρα προέλευσης.

Επομένως το Ευρωσύστημα επιθυμεί να δει βελτιώσεις, έτσι ώστε οι κάτοχοι κάρτας να μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις κάρτες τους ομοίωμα σε εθνικό επίπεδο και μέσα στη SEPA από την 1η Ιανουαρίου 2007. Αυτό περιλαμβάνει ζητήματα, όπως οι δαπάνες, η τεχνική ασφάλεια, τα εμπορικά ποσοστά αποδοχής για τις κάρτες σε ολόκληρη την Ευρώπη, καθώς επίσης και τα επίπεδα απά-

της, που επηρεάζουν την εμπιστοσύνη και την αξιοπιστία που έχουν οι πελάτες στις κάρτες. Αυτό, κατά την άποψή μου, είναι μια περιοχή όπου υπάρχει ένας ιδιαίτερος χώρος για τη βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πελάτες και τους εμπόρους. Η εφαρμογή EMV παρέχει μια τέλεια ευκαιρία για δράση.

Για να ολοκληρώσουμε λοιπόν αυτήν την ανάλυση των τριών σημαντικών συστημάτων πληρωμών (μεταφορές πιστώσεων, άμεσες χρεώσεις και κάρτες) από την πλευρά των πελατών, η περιοχή του ευρώ δεν αποτελεί ακόμη εγχώρια περιοχή πληρωμών, επειδή κανένα από αυτά τα τρία δεν είναι αληθινά πανευρωπαϊκό. Η SEPA δεν μπορεί ποτέ να στηριχτεί μόνο στα διασυνοριακά συστήματα πληρωμών, που χρησιμοποιούνται μόνο για διασυνοριακές πληρωμές. Η SEPA απαιτεί να δίνεται στους πελάτες η δυνατότητα να χρησιμοποιούν ιδιαίτερα αποτελεσματικά πανευρωπαϊκά συστήματα πληρωμής, που να λειτουργούν ομοίως και μέσα στη “μικρή πόλη” (κράτος-μέλος) και πέρα από τα εθνικά σύνορα (σε ολόκληρη την περιοχή του ευρώ).

Εντούτοις υποθέστε ότι το EPC, μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα, συμφωνεί σχετικά με τα πρότυπα και τις επιχειρησιακές πρακτικές για κάθε όργανο πληρωμής προκειμένου αυτά να γίνουν υποχρεωτικά στην περιοχή της SEPA. Μπορούμε στη συνέχεια να υποθέσουμε ότι θα είναι σε θέση να σιγουρευτεί ότι η χρήση αυτών των συστημάτων και πρακτικών δεν θα παραμείνει περιορισμένη μόνο στη διασυνοριακή επιχείρηση; Μπορούμε να υποθέσουμε ότι η SEPA θα λειτουργήσει με την παρούσα υποδομή, χωρίς συνοδευτικές ρυθμίσεις από την πλευρά της προσφοράς των υπηρεσιών;

Επιτρέψτε μου να πάρω την εφαρμογή του IBAN ως παράδειγμα της δυνατότητας του EPC να δεσμεύσει τις τράπεζες στις συμφωνηθείσες αποφάσεις. Εχουμε παρατηρήσει ότι το EPC έχει σημειώσει πρόοδο, αλλά μόνο με-

τά από την αντιμετώπιση μεγάλων δυσκολιών και μόνο για τις διασυνοριακές μεταφορές. Η πραγματική πρόκληση παραμένει: Εφαρμογή του IBAN για όλες τις εθνικές μεταφορές μέσα στη SEPA. Διάφορες σημαντικές τράπεζες της περιοχής του ευρώ μπορούν να οδηγήσουν την προσπάθεια και να δεσμευθούν εθελοντικά στην εθνική χρήση του IBAN, υπογράφοντας από κοινού μια επιστολή πρόθεσης. Ίσως θα έπρεπε να ρωτήσω πώς κρίνει κανείς τα προηγούμενα που ανέφερα, στα πλαίσια των αποφάσεων που πήραν οι αρχές στη Λετονία, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία και επέβαλαν κανονιστικά τον IBAN ως εθνικό και διασυνοριακό πρότυπο.

Αυτήν την περίοδο οι δομές των τραπεζικών λογαριασμών σε εθνικό επίπεδο αποτελούν ουσιαστικά εμπορικούς περιορισμούς που προστατεύουν τα διαφορετικά εθνικά τραπεζικά συστήματα από τον εξωτερικό ανταγωνισμό. Φυσικά, ακριβώς όπως κάθε χώρα έχει μια κοινή δομή τραπεζικών λογαριασμών σε εθνικό επίπεδο για το νόμισμά της, έτσι και η περιοχή του ευρώ χρειάζεται επίσης μια κοινή δομή τραπεζικών λογαριασμών για το ευρώ. Η εφαρμογή του IBAN για τις εθνικές πληρωμές θα διευκολύνει επίσης τη συνένωση των υποδομών σε διασυνοριακό επίπεδο. Κατά συνέπεια, ο IBAN είναι ο βασικός οδηγός για την αλλαγή και απαιτεί μια κίνηση από εθνική σε πανευρωπαϊκή λογική.

Οι πανευρωπαϊκές μεταφορές πιστώσεων (Credeuro) και οι πανευρωπαϊκές άμεσες χρεώσεις (PEDD) είναι κρίσιμα όργανα πληρωμής για τη SEPA και απαιτούν και οι δύο IBAN. Επομένως το κύριο ερώτημα που παραμένει ανοικτό, καθώς δεν εξηγείται αρκετά στον καταστατικό χάρτη του EPC, είναι πώς τα πανευρωπαϊκά εργαλεία, που καθορίζονται τώρα, θα αντικαταστήσουν βαθμιαία τα εθνικά όργανα πληρωμής και τις πρακτικές.

3. Ο δρόμος από εδώ κι εμπρός

Καταλαβαίνω ότι η μετάβαση από τα εθνικά συστήματα πληρωμών σε πανευρωπαϊκά αντιμετωπίζει αυτήν την περίοδο διάφορα εμπόδια. Ως εκ τούτου θα επιθυμούσα να υποβάλω μερικές ιδέες για να σπάσω αυτό το αδιέξοδο:

Καταρχάς μία SEPA για τους πολίτες πρέπει να επιτευχθεί από το 2008, προσφέροντας στους πολίτες και στις εμπορικές επιχειρήσεις την πιθανότητα να χρησιμοποιήσουν τα πανευρωπαϊκά όργανα και για εγχώριες επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια, ένας πελάτης θα μπορούσε εξ ίσου καλά να χρησιμοποιήσει φόρμες και πρότυπα βασισμένα στα πρότυπα PEACH και για τις εθνικές πληρωμές. Οι πελάτες θα μπορούσαν να κάνουν όλες τις πληρωμές τους σε ευρώ, εγχώριες και διασυνοριακές, με ένα σχήμα από έναν τραπεζικό λογαριασμό. Αυτό θα μπορούσε να φέρει ιδιαίτερη μείωση κόστους, ειδικά για εταιρείες που πραγματοποιούν πληρωμές από και προς διάφορες χώρες της περιοχής του ευρώ και να επιτρέψει στο διαχειριστή διαθέσιμων της εταιρείας να στείλει όλες τις πληρωμές του σε ένα αρχείο και με μία ενιαία μορφή σε οποιαδήποτε τράπεζα για την εκτέλεση. Αυτό θα επέτρεπε την έννοια ενός ενιαίου τερματικού σταθμού διαχείρισης διαθέσιμων, στον οποίο οι πληροφορίες για όλες τις εισερχόμενες πληρωμές από τις 12 χώρες της περιοχής του ευρώ θα μπορούσαν να σταλούν σε ένα αρχείο με μία προκαθορισμένη μορφή περιεχομένου, επιτρέποντας την αυτόματη εκκαθάριση των συναλλαγών. Για πρώτη φορά, η απ' άκρη σε άκρη STP (straight-through επεξεργασία) θα γινόταν μια πραγματικότητα στην περιοχή του ευρώ. Ένα επιπλέον όφελος για τον εταιρικό πελάτη είναι ότι θα μπορεί να κατευθύνει τις πληρωμές του εύκολα προς οποιαδήποτε τράπεζα με μία ενιαία μορφή. Για τους απλούς πολίτες, η αμεσότερη επίδραση της

SEPA θα ήταν πιθανώς η αντικατάσταση των εθνικών καρτών με πανευρωπαϊκές, που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν εύκολα σχεδόν σε οποιοδήποτε κατάστημα ή ATM σε ολόκληρη την περιοχή του ευρώ.

Κατά τη διάρκεια μιας μεταβατικής περιόδου οι εθνικές υπηρεσίες, τα πρότυπα και τα όργανα θα μπορούσαν να συνυπάρξουν παράλληλα με τα πανευρωπαϊκά αντίστοιχά τους. Αυτό το σενάριο θα σήμαινε βαθμιαία αποδόμηση των σημερινών εμποδίων, που είναι βασισμένα στα συγκεκριμένα εθνικά πρότυπα και επιχειρησιακές πρακτικές και προστατεύουν αυτήν την περίοδο τις εθνικές υποδομές από τον εξωτερικό ανταγωνισμό. Δεδομένου ότι έχουμε ήδη μια υποδομή (STEP2) που είναι συμβατή με το PEACH, και μπορούμε να αναμένουμε κάποιες ακόμη μέχρι το 2008, οι τράπεζες μπορούν να εφαρμόσουν τη SEPA για τους πολίτες της περιοχής του ευρώ χωρίς σημαντικά προβλήματα. Υποθέτοντας ότι αυτό το σενάριο λειτουργεί, η EKT θα αισθανόταν πιο σίγουρη για την πλήρη ολοκλήρωση της SEPA από τις τράπεζες μέχρι το 2010, υπό τον όρο ότι οι πολίτες θα μπορούσαν να ωφεληθούν από το 2008.

Σαν παραλληλισμό θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι οι πολίτες έχουν ωφεληθεί από την ύπαρξη της SEPA για τα μετρητά, από την 1η Ιανουαρίου 2002, ακόμη κι αν υπάρχουν ακόμη εργασίες που θα πρέπει να γίνουν από τη μεριά των προσφερόμενων υπηρεσιών. Μόλις σημαντικοί πελάτες αρχίσουν να χρησιμοποιούν το Credemo και το PEDD για όλες τις πληρωμές τους, μια ουσιαστική μετάπτωση του όγκου αναμένεται στις υποδομές PEACH. Εντούτοις, εάν το Ευρωσύστημα δει ότι οι τράπεζες έχουν δυσκολίες στην εφαρμογή των πανευρωπαϊκών συστημάτων πληρωμών, η EKT θα πρέπει να προχωρήσει νομοθετικά, προκειμένου η SEPA να γίνει μια πραγματικότητα για τους πολίτες.

Αλλά και αυτό δεν θα ήταν αρκετό για

να πετύχουμε μία πλήρως αποτελεσματική SEPA, δεδομένου ότι οι τράπεζες θα είχαν ακόμη δύο παράλληλες υποδομές να υποστηρίζουν (εθνική και πανευρωπαϊκή). Επομένως η SEPA τελικά θα πρέπει να έχει ως ζητούμενο να καταργήσει τις περιττές εθνικές υποδομές ή να τις μετασχηματίσει σε PEACHes, το οποίο θα πρέπει να είναι ευκολότερο μόλις δοθεί στους πελάτες η επιλογή να χρησιμοποιούν και εγχώρια τα πανευρωπαϊκά όργανα. Εάν μετά την παρουσίαση των εθνικών σχεδίων μετάβασης έπρεπε να επανεξεταστεί η τελική προθεσμία για την ολοκλήρωση της μετάβασης, αυτό θα ήταν δυνατό μόνο υπό τον όρο ότι οι πελάτες δεν θα βλάπτονταν από αυτή την καθυστέρηση. Εντούτοις οποιαδήποτε αναβολή θα έπρεπε επίσης να συγκριθεί με τις δαπάνες που επιβάλλονται στην κοινωνία από την ύπαρξη και συντήρηση μιας παράλληλης, περιττής υποδομής με συνεχώς μειούμενους όγκους.

Από την άλλη πλευρά, η SEPA όσον αφορά τα θέματα υποδομής θα πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι τα τέλη του 2010, με την εξασφάλιση ότι:

- Το EPC έχει δεσμευτεί όσον αφορά την καταληκτική διαδικασία μετάβασης των εθνικών προτύπων, των επιχειρηματικών πρακτικών και των υποδομών σε εκείνα της περιοχής του ευρώ, μέχρι τα τέλη του 2010. Αυτό θα αφαιρούσε οποιαδήποτε αμφιβολία ότι υπάρχει ανάγκη για επενδύσεις στη μετάβαση σε πανευρωπαϊκά συστήματα πληρωμής και σε μια πανευρωπαϊκή υποδομή. Το EPC και οι εθνικές τραπεζικές κοινότητες θα πρέπει να επιλύσουν πώς θα γίνει πραγματικότητα αυτό.
- Οι εθνικές στρατηγικές μετάβασης στη SEPA αναπτύσσονται για να υποστηρίξουν το μετασχηματισμό των εθνικών υποδομών στις λύσεις PEACH. Μια συμφωνία σε επίπεδο EPC για τέτοια σενάρια πρέπει να συνοδευτεί από σαφή επικοινωνία του τελικού στόχου, όπως να μειώ-

σει τις δαπάνες, τουλάχιστον στο επίπεδο των αποδοτικότερων εθνικών συστημάτων σήμερα. Ως λογική συνέπεια της μετάβασης, οι αποφάσεις σχετικά με την επόμενη γενεά των εθνικών συστημάτων πρέπει να λαμβάνονται υπό το πρίσμα μιας πανευρωπαϊκής προοπτικής και αυτά να γίνουν συμβατά με το PEACH. Όταν ένας επενδυτικός κύκλος σε μια εθνική υποδομή τεμαχίζεται, δύο επιλογές πρέπει να εξετάζονται: Είτε να καταργηθεί είτε να μετασχηματιστεί σε PEACH. Εδώ οι ιδιοκτήτες των συστημάτων θα πρέπει να επιλέγουν μεταξύ των διαφορετικών λύσεων, οι οποίες θα υπηρετούν το συγκεκριμένο (εθνικό) σχέδιο μετάβασής τους.

4. Συμπεράσματα

Τελικά θα επιθυμούσα να τονίσω και πάλι ότι η EKT προτιμά την αυτορρύθμιση της αγοράς. Αναγνωρίζω ότι, για να επιτύχει η SEPA, είναι καλύτερο για το EPC να είναι στη θέση του οδηγού. Εσείς ως τραπεζίτες ξέρετε καλύτερα ποια πρότυπα και επιχειρησιακές πρακτικές θα οδηγούσαν στην αποδοτικότητα. Εντούτοις, ακόμη κι αν η αγορά ξέρει το καλύτερο, η καθολική εφαρμογή του δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένη. Παραδείγματος χάριν, δεν είναι βέβαιο ότι τα πανευρωπαϊκά πρότυπα θα εφαρμοστούν από όλες τις τράπεζες της περιοχής του ευρώ, ειδικά εάν μεμονωμένες τράπεζες εμποδίσουν, καθαρά για δικό τους συμφέρον, την περιοχή του ευρώ από το να ωφεληθεί από τις απαραίτητες επενδύσεις. Επομένως η EKT θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά αν η αυτορρύθμιση λειτουργεί και πού έχει τους περιορισμούς της.

Μπορώ να σας βεβαιώσω ότι εμείς παίρνουμε σοβαρά την ευθύνη μας όσον αφορά την προώθηση της αποδοτικότητας

των συστημάτων πληρωμών. Για τους πολίτες και τις εταιρείες αυτό σημαίνει εξασφάλιση της πρόσβασης σε αποδοτικά πανευρωπαϊκά συστήματα πληρωμών, που να ικανοποιούν όλες τις σχετικές ανάγκες τους. Σημαίνει επίσης την πλήρη δυνατότητα ανάπτυξης οικονομιών κλίμακας, μέσω μιας ανταγωνιστικής πανευρωπαϊκής υποδομής για να επιτύχει η SEPA.

Η πλήρης ολοκλήρωση της SEPA θα μπορούσε να επιτευχθεί σε δύο βήματα. Η EKT αναμένει τη SEPA για τους πολίτες το 2008 και τη SEPA για τις εταιρείες το 2010. Αυτό θα ήταν ένα σημαντικό στοιχείο στην ολοκλήρωση των αγορών και θα συνέβαλε στην εξασφάλιση της επιτυχίας της ημερησίας διάταξης της Λισσαβόνας από το 2010. Επομένως η EKT θα επιθυμούσε να επιβεβαιώσει το EPC τη δέσμευσή του για τη Λευκή Βίβλο της SEPA, σε μια δεσμευτική επιστολή πρόθεσης που θα διευκρινίζει τι θα επιτευχθεί μέχρι το 2008 και το 2010, καθώς και να δηλώσει πώς σκοπεύει να φθάσει σε αυτούς τους στόχους. Η EKT θα απέδιδε ιδιαίτερη σημασία σε μια τέτοια δεσμευτική επιστολή πρόθεσης, εάν αυτή συνυπογραφόταν από τους CEOs όλων των τραπεζών της περιοχής του ευρώ, που επιθυμούν να υποστηρίξουν το EPC ενεργά, ως σημάδι της δέσμευσής τους για τη δημιουργία της SEPA.

ΑΡΘΡΟ 39 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3259/2004

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΗΣ ΟΦΕΙΛΗΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Ακολουθούν:

- Το πλήρες κείμενο του άρθρου 39 του Ν. 3259/2004
- Οι διευκρινίσεις της ΕΕΤ
- Σχόλιο του Νομικού Συμβούλου της ΕΕΤ κ. Γιάννη Μούργελα

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3259

Περαίωση εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων, ρύθμιση ληξιπρόθεσμων χρεών και άλλες διατάξεις

Άρθρο 39

Οφειλές προς πιστωτικά ιδρύματα

1. Η συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή από κάθε είδους συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων, οι οποίες συνομολογούνται ή έχουν συνομολογηθεί πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου με πιστωτικά ιδρύματα, δεν δύναται να υπερβαίνει το τριπλάσιο του κατά περίπτωση ληφθέντος κεφαλαίου εκάστου δανείου ή πίστωσης ή του αθροίσματος των ληφθέντων κεφαλαίων περισσότερων δανείων ή πιστώσεων ή προκειμένου περί αλληλόχρεων λογαριασμών, του ποσού της οφειλής, όπως αυτή διαμορφώθηκε κατά την τελευταία εκταμίευση του λογαριασμού, με την επιφύλαξη των παραγράφων 4 και 5 του παρόντος άρθρου.

2. Τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να αναπροσαρμόσουν το ύψος των απαιτήσεών τους σύμφωνα με τη διάταξη της προηγούμενης παραγράφου του παρόντος άρθρου. Τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να μην προχωρήσουν σε έναρξη διαδικασιών αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξή τους ούτε σε συνέχιση διαδικασιών που έχουν ήδη αρχίσει, μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2004 ή εφόσον εκκρεμεί η αίτηση του επόμενου εδαφίου για τη συνομολόγηση της ρύθμισης ή για όσο χρόνο ο οφειλέτης είναι ενήμερος. Μέχρι την 31η Οκτωβρίου 2004 οι οφειλέτες ή οι εγγυητές πρέπει να υποβάλουν στα πιστωτικά ιδρύματα αίτηση για την υπαγωγή τους στη ρύθμιση.

Η αποπληρωμή της προκύπτουσας κατά τα ως άνω οφειλής πρέπει να έχει διάρκεια πέντε (5) έως επτά (7) ετών, εκ των οποίων δύο (2) έτη θα αποτελούν περίοδο χάριτος και η αποπληρωμή θα γίνεται με ισόποσες περιοδικές δόσεις, εκτός και αν τα δύο μέρη συμφωνήσουν διαφορετικά. Η οφειλή θα είναι έντοκη με το εκάστοτε ισχύον επιτόκιο της ενήμερης οφειλής για όμοιες χρηματοδοτήσεις.

3. Παρέλευση της προθεσμίας της προηγούμενης παραγράφου άπρακτης ή καθυστέρηση στην εξόφληση δόσης που έχει συμφωνηθεί με τη ρύθμιση πέραν των ενενήντα (90) ημερών παρέχει το δικαίωμα στο πιστωτικό ίδρυμα να αρχίσει ή να συνεχίσει τις διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη της ανεξόφλητης οφειλής, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί σύμφωνα με τα ανωτέρω. Στην περίπτωση αυτή η οφειλή θα εκτοκίζεται με το εκάστοτε ισχύον επιτόκιο υπερημερίας από την πρώτη ημέρα καθυστέρησης.

4. Στην περίπτωση απαιτήσεων από κάθε είδους συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων που είχαν συνομολογηθεί κατά την ισχύ του Ν. 2789/2000 και το ύψος των οποίων υπερβαίνει τα 2.201.000,00 ευρώ, όπως αυτές είχαν διαμορφωθεί την 31.12.1999 με το κεφάλαιο, τους συμβατικούς τόκους χωρίς ανατοκισμό και λοιπά έξοδα ή το αρχικό κεφάλαιο υπερβαίνει τις 400.000,00 ευρώ, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 1 και του α' εδαφίου της παρ. 2 του παρόντος άρθρου. Και στην περίπτωση αυτή δεν επιτρέπεται η έναρξη διαδικασιών αναγκαστικής εκτέλεσης ούτε η συνέχιση διαδικασιών που έχουν αρχίσει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2004 ή εφόσον εκκρεμεί η αίτηση του επόμενου εδαφίου για τη συνομολόγηση της ρύθμισης ή για όσο χρόνο ο οφειλέτης είναι ενήμερος. Τα πιστωτικά ιδρύματα θα προχωρήσουν, κατά τους όρους των τελευταίων δύο εδαφίων της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, σε ρύθμιση της εξόφλησης της κατά περίπτωση

συνολικής οφειλής που απορρέει από τις παραπάνω συμβάσεις, μετά από αίτηση των οφειλετών ή των εγγυητών που πρέπει να υποβληθεί στα πιστωτικά ιδρύματα μέχρι την 31η Οκτωβρίου 2004 το αργότερο.

Μη εμπρόθεσμη υποβολή αίτησης κατά τα προαναφερθέντα ή καθυστέρηση στην εξόφληση δόσης που έχει συμφωνηθεί με τη ρύθμιση πέραν των ενενήντα (90) ημερών, παρέχει το δικαίωμα στο πιστωτικό ίδρυμα να αρχίσει ή να συνεχίσει τις διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη της ανεξόφλητης οφειλής. Στην περίπτωση αυτή η οφειλή θα εκτοκίζεται με το εκάστοτε ισχύον επιτόκιο υπερημερίας από την πρώτη ημέρα καθυστέρησης .

5. Προκειμένου περί οφειλών κατά κύριο επάγγελμα αγροτών σχετικών με την επαγγελματική τους αυτή δραστηριότητα, που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 30 του Ν. 2789/2000, όπως ισχύει, το συνολικό ύψος τους δεν δύναται να υπερβαίνει το διπλάσιο του κατά περίπτωση ληφθέντος κεφαλαίου ή προκειμένου περί αλληλόχρεων λογαριασμών το διπλάσιο του ποσού της οφειλής, όπως διαμορφώθηκε κατά την τελευταία εκταμίευση. Για δάνεια που χορηγήθηκαν πριν από το έτος 1990, εφόσον δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία των οφειλών αυτών για την ανεύρεση του αρχικού κεφαλαίου, η συνολική οφειλή δεν δύναται να υπερβαίνει ποσοστό 150% του ποσού της οφειλής, όπως αυτή διαμορφώθηκε στην τελευταία προ του έτους 1990 ρύθμιση. Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να υπολογίζουν το ύψος της οφειλής της παρούσας παραγράφου, να τη γνωστοποιούν στον οφειλέτη και να συνομολογούν τη ρύθμιση εντός προθεσμίας ενενήντα (90) ημερών από την υποβολή της σχετικής αίτησης, η οποία πρέπει να υποβληθεί μέχρι την 31η Οκτωβρίου 2004 το αργότερο. Και ως προς τις οφειλές αυτές ισχύουν οι λοιπές διατάξεις του παρόντος άρθρου.

6. Οι ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου πρέπει να συνομολογούνται από τα πιστωτικά ιδρύματα εντός προθεσμίας ενενήντα (90) ημερών από την εμπρόθεσμη υποβολή της αίτησης, εφαρμοζομένης και στην περίπτωση αυτή της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 47 του Ν. 2873/2000, όπως ισχύει.

7. Εάν κατά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου διαγραφούν από τα πιστωτικά ιδρύματα ποσά τόκων ή κεφαλαιοποιημένα ποσά τόκων:

α) αυτό δεν θα επιφέρει επιβολή προστίμων, προσαυξήσεων ή τελών, που προβλέπονται με διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας,

β) τα ποσά αυτά δύναται να έρχονται σε μείωση της καθαρής θέσης ή να αποσβεστούν σε διάρκεια πέντε (5) ετών.

8. Καταβολές που έγιναν οποτεδήποτε από τον οφειλέτη, τον εγγυητή ή τρίτο και αφορούν σε οφειλές ρυθμιζόμενες με τις ανωτέρω παραγράφους, αφαιρούνται από το συνολικό ποσό της οφειλής, όπως αυτή διαμορφώνεται με βάση τις διατάξεις του παρόντος.

9. Στις διατάξεις του παρόντος άρθρου υπάγονται και οι οφειλές επιχειρήσεων που τέθηκαν σε εκκαθάριση ή ειδική εκκαθάριση χωρίς όμως να έχει εγκατασταθεί και να αρχίσει τις εργασίες του ο εκκαθαριστής ή ο ειδικός εκκαθαριστής αντίστοιχα.

10. Στις διατάξεις του παρόντος άρθρου υπάγονται και τα δάνεια που έχουν ρυθμισθεί με βάση το Ν. 128/1975.

11. Τα δικαιώματα του παρόντος άρθρου έχουν και οι καθολικοί διάδοχοι του πρωτοφειλέτη ή του εγγυητή.

12. Κατά τα λοιπά ισχύουν αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 30 του Ν. 2789/2000, όπως ισχύει.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 39 Ν.3259/2004

I. Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ (παρ. 1)

Με τη διάταξη της παρ. 1 εισάγεται ρύθμιση γενικής εφαρμογής για το ανώτατο ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τις Τράπεζες.

Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή:

α) Στη ρύθμιση υπάγονται μόνο οφειλές από δάνεια ή πιστώσεις που χορηγούνται από πιστωτικά ιδρύματα.

Συνεπώς απαιτήσεις πιστωτικών ιδρυμάτων από άλλες αιτίες όπως π.χ. μίσθωμα θυρίδας θησαυροφυλακίου, αντίτιμο από την πώληση ακινήτου, αμοιβή για αναδοχή κ.λπ. δεν υπάγονται στο νόμο.

Επίσης στο νόμο δεν υπάγονται απαιτήσεις από δάνεια ή πιστώσεις που χορηγούνται από πρόσωπα που δεν είναι πιστωτικά ιδρύματα, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 1 του Ν. 2076/1992. Συνεπώς οφειλές από δάνεια ή πιστώσεις που χορηγούνται από χρηματοδοτικά ιδρύματα, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 6 του Ν. 2076/1992 (π.χ. εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, εταιρείες παροχής πιστώσεων, εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων κ.λπ.) ή από άλλης μορφής ή αντικειμένου νομικά πρόσωπα ή από φυσικά πρόσωπα δεν υπάγονται στον περιορισμό της συγκεκριμένης διάταξης.

β) Στο νόμο υπάγονται οι απαιτήσεις από τις συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων που θα καταρτισθούν μετά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου (4.8.2004), αλλά και από αυτές που είχαν καταρτισθεί οποτεδήποτε πριν από την ημερομηνία αυτή. Η υπαγωγή όμως των απαιτήσεων από συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων που καταρτίστηκαν πριν τη δημοσίευση του νόμου δεν είναι χωρίς περιορισμό.

Σύμφωνα με την παρ. 12 του άρθρου «κατά τα λοιπά ισχύουν αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 30 του Ν. 2789/2000, όπως ισχύει». Συνεπώς το άρθρο 30 του Ν. 2789/2000, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 42 του Ν. 2912/2001, συνεχίζει να ισχύει στο μέτρο που δεν τροποποιείται ρητά ή σιωπηρά από τη σχολιαζόμενη διάταξη.

Σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 30 του Ν. 2789/2000, όπως τροποποιήθηκε από την παρ. 8 του άρθρου 42 του Ν. 2912/2001, οι διατάξεις του άρθρου 30 δεν επηρεάζουν όσα είτε κρίθηκαν, οποτεδήποτε τελεσίδικα, (εκτός αν εκκρεμούσαν κατά την ημερομηνία ψήφισης του Ν. 2712/2001 στον Αρειο Πάγο), είτε ρυθμίστηκαν με διάταξη νόμου ή με συμβιβασμό, αναγνώριση χρέους ή άλλη συμφωνία μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και οφειλετών μέχρι τη δημοσίευση του ως άνω νόμου (9.5.2001) και οι σχετικές συμφωνίες εξακολουθούν να δεσμεύουν τα μέρη.

Και περαιτέρω, καταβληθέντα οποτεδήποτε ποσά, ανεξαρτήτως ύψους, από τους οφειλέτες ή τρίτους είτε εκουσίως, είτε κατόπιν συμφωνίας, είτε οποιασδήποτε ρύθμισης, είτε συνεπεία διαδικασιών ατομικής ή συλλογικής εκτέλεσης δεν αναζητούνται σε καμία περίπτωση και για καμία αιτία. Σε όσες όμως από τις παραπάνω περιπτώσεις, εκτός από εκείνες που ρυθμίστηκαν με διατάξεις του νόμου, υφίστατο ανεξόφλητο υπόλοιπο μετά τις 31.12.2000, το οποίο υπερέβαινε το ποσό της συνολικής οφειλής όπως διαμορφώνετο με την παρ. 1 του ίδιου νόμου, το υπερβάλον διεγράφετο.

Οι προαναφερθείσες διατάξεις δεν καταργούνται με το σχολιαζόμενο άρθρο 39 και συνεπώς συνεχίζουν να ισχύουν ανάλογα ως εξής:

ι) Οι τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί για απαιτήσεις που υπάγονται στο άρθρο 30 του Ν. 2789/2000 συνεχίζουν να

ισχύουν, πλην για επιδικασθέντα ποσά όχι μεγαλύτερα από το ανώτατο όριο της παρ. 1 του σχολιαζόμενου άρθρου. Συνεπώς το πιστωτικό ίδρυμα υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί τέτοια δικαστική απόφαση μπορεί να προχωρήσει σε αναγκαστική εκτέλεση (με τις προϋποθέσεις της παρ. V πιο κάτω) προσαρμόζοντας το ποσό της απαίτησης στο ανώτατο όριο που τίθεται, χωρίς να απαιτείται η έκδοση νέας απόφασης.

- ii) Όσα ρυθμίσθηκαν με διατάξεις νόμου συνεχίζουν να ισχύουν όπως θεσμοθετήθηκαν, εφ' όσον οι σχετικοί νόμοι είναι ειδικοί και δεν τροποποιήθηκαν ή καταργήθηκαν ρητά με το άρθρο 39 του Ν. 3259/2004. Σιωπηρή άλλωστε κατάργηση των ειδικών αυτών νόμων δεν μπορεί να θεμελιωθεί, ιδίως εάν ληφθεί υπ' όψη η βούληση του νομοθέτη για διατήρηση των νόμων αυτών, όπως εκδηλώθηκε στην προαναφερθείσα παρ. 8 του άρθρου 42 του Ν. 2712/2001 (ανεξόφλητο υπόλοιπο ρυθμισθείσας με νόμο οφειλής, που υπερβαίνει το ανώτατο όριο συνεχίζει κατ' εξαίρεση να είναι απαιτητό).
- iii) Οι διατάξεις συμφωνιών για τη ρύθμιση της εξόφλησης ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων που βρίσκονται σε ισχύ συνεχίζουν να δεσμεύουν τα μέρη.
- iv) Τα ποσά που καταβλήθηκαν οποτεδήποτε από τον οφειλέτη ή τρίτο σε εξόφληση απαιτήσεων που υπάγονται στο άρθρο 30 του Ν. 2789/2000 δεν αναζητούνται ακόμη και εάν υπερβαίνουν το ανώτατο όριο που τίθεται.

γ) Με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 39 τίθεται ανώτατο όριο για τη «συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή» και όχι για τη συνολική οφειλή από το δάνειο ή την πίστωση.

Ετσι έγκυρα μπορεί Τράπεζα να συμφωνήσει με πελάτη της τη χορήγηση δανείου (ή πίστωσης), για την εξόφληση του οποίου (ή της οποίας) ο πελάτης θα καταβάλει σύμφωνα με τη σύμβαση και κατά τη διάρκειά της (χωρίς να

τεθεί θέμα υπερημερίας), ποσά που συνολικά θα υπερβούν το ανώτατο όριο του νόμου.

Συνεπώς για να τεθεί θέμα ανώτατου ορίου οφειλής πρέπει αυτή να έχει καταστεί ληξιπρόθεσμη στο σύνολό της. Το αποτέλεσμα δε αυτό επέρχεται κατά περίπτωση ως εξής:

- Στην περίπτωση της σύμβασης δανείου είτε με τη λήξη της συνολικής διάρκειας της δανειακής σύμβασης, είτε με την καταγγελία της.
- Στην περίπτωση της σύμβασης πίστωσης με την καταγγελία της.
- Στην περίπτωση της σύμβασης αλληλόχρεου λογαριασμού με το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού.

δ) Κατόπιν των προαναφερθέντων η συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή θα απαρτίζεται από την κύρια οφειλή που είναι το κεφάλαιο (ή το άθροισμα επιμέρους ληφθέντων κεφαλαίων) και όλες τις παρεπόμενες οφειλές που πηγάζουν από τη σύμβαση δανείου ή πίστωσης, που κυρίως είναι οι τόκοι, συμβατικοί, υπερημερίας και εξ ανατοκισμού και τα κάθε μορφής ανεξόφλητα έξοδα και δαπάνες της τράπεζας για την κατάρτιση της σύμβασης (π.χ. έξοδα αξιολόγησης αιτήματος, εκτίμησης ακινήτου, ασφαλειών κ.λπ.), τη λειτουργία της (π.χ. περιοδικές επαναξιολογήσεις, ασφάλιστρα, έλεγχος/αξιολόγηση προόδου εργασιών κ.λπ.) και την είσπραξη των οφειλομένων (π.χ. δικαστικά έξοδα).

ε) Η κατά τα παραπάνω συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή δεν μπορεί να υπερβαίνει τα ακόλουθα όρια:

- i) Στην περίπτωση του δανείου, το τριπλάσιο του ληφθέντος κεφαλαίου ή στην περίπτωση των μεταγενέστερων επεκτάσεων δανειακής σύμβασης ή της τμηματικής εκταμίευσης του ποσού του δανείου, του αθροίσματος των επιμέρους κεφαλαίων, και αν πρόκειται για περισσότερα δάνεια προς τον ίδιο οφειλέτη, που όλα έχουν καταστεί συνολικά ληξιπρόθεσμα, το τριπλάσιο του

αθροίσματος των κεφαλαίων των περισσότερων δανείων.

- ii) Στην περίπτωση της πίστωσης, σύμφωνα με το γράμμα του νόμου, το τριπλάσιο του κεφαλαίου που αντλήθηκε από αυτή ή σε περίπτωση που αντλήθηκαν περισσότερες φορές κεφάλαια, το τριπλάσιο του αθροίσματος των κεφαλαίων αυτών, χωρίς βέβαια να συναθροίζονται και χρεώσεις του λογαριασμού της πίστωσης από άλλες αιτίες όπως π.χ. τόκους, έξοδα κ.λπ.

Παρά ταύτα όμως, στις συμβάσεις πιστώσεων συνήθως καθορίζεται ένα όριο μέχρι του οποίου ο οφειλέτης μπορεί να αντλεί κεφάλαια, τα οποία στη συνέχεια επιστρέφει και τα αντλεί και πάλι, ώστε έχουμε πολλαπλές χρεώσεις και πιστώσεις του λογαριασμού. Δεν είναι λοιπόν δυνατό βάση υπολογισμού του ανώτατου ύψους της ληξιπρόθεσμης οφειλής να είναι το άθροισμα των εκάστοτε επί μέρους ληφθέντων κεφαλαίων, γιατί το άθροισμα αυτό συνήθιστα θα υπερβαίνει κατά πολύ το όριο της πίστωσης και το ανώτατο όριο για τη συνολικά ληξιπρόθεσμη οφειλή θα είναι τόσο υψηλό ώστε σπάνια θα τίθεται θέμα εφαρμογής του νόμου.

Για τους λόγους αυτούς πρέπει να γίνει δεκτό ότι:

- Στην περίπτωση που η σύμβαση της πίστωσης λειτούργησε ως δανειακή, δηλαδή το ποσό της πίστωσης αντλήθηκε μόνο μία φορά (με μία ή περισσότερες τμηματικές εκταμιεύσεις), το ανώτατο όριο της συνολικά ληξιπρόθεσμης οφειλής είναι το τριπλάσιο του ληφθέντος κεφαλαίου.
- Στην περίπτωση που έγιναν στο λογαριασμό της πίστωσης πολλαπλές εκταμιεύσεις κεφαλαίων, το άθροισμα των οποίων υπερβαίνει το όριο της πίστωσης, εφαρμόζονται αναλογικά οι σχετικές διατάξεις για τον αλληλόχρεο λογαριασμό (αμέσως παρακάτω εδ. iii)

και το ανώτατο όριο της συνολικά ληξιπρόθεσμης οφειλής είναι το τριπλάσιο του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού της πίστωσης, όπως διαμορφώθηκε με την τελευταία εκταμίευση.

- iii) Στην περίπτωση του αλληλόχρεου λογαριασμού, το τριπλάσιο του καταλοίπου του λογαριασμού, όπως αυτό διαμορφώθηκε με την τελευταία εκταμίευση από αυτόν κάποιου ποσού. Δεν ενδιαφέρει το ύψος του ποσού που αντλήθηκε, αρκεί η χρέωση του λογαριασμού να μην έγινε από άλλη αιτία.

Κρίσιμη συνεπώς καθίσταται η ημερομηνία της τελευταίας εκταμίευσης, κατά την οποία “κλείνει” ο λογαριασμός και το κατάλοιπο αποτελεί τη βάση για τον υπολογισμό της ανώτατης συνολικής οφειλής. Βέβαια δεν πρόκειται για πραγματικό κατά νόμο κλείσιμο του λογαριασμού, αλλά για μια διαδικασία όμοια με αυτή του κλεισίματος, που ανατρέχει στο παρελθόν (εφ’ όσον η ανάγκη προσδιορισμού της ανώτατης ληξιπρόθεσμης οφειλής θα εμφανισθεί αρκετό χρόνο μετά την τελευταία εκταμίευση) και γίνεται μόνο για την εφαρμογή του συγκεκριμένου νόμου.

Συνεπώς, εάν η συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή, όπως αυτή θα διαμορφωθεί μετά την άθροιση των επί μέρους ληφθέντων κεφαλαίων δανείων ή/και πιστώσεων ή/και καταλοίπων αλληλόχρεων λογαριασμών, των συμβατικών, εξ υπερημερίας και εξ ανατοκισμού (κατά το άρθ. 12 του Ν. 2601/1998) τόκων και των εξόδων φθάσει στο κατά τα παραπάνω ανώτατο όριο, παύει οποιαδήποτε περαιτέρω αύξηση της οφειλής του συγκεκριμένου οφειλέτη προς τη συγκεκριμένη Τράπεζα για οποιαδήποτε αιτία. Ετσι, τόκοι που γεννιούνται ή/και έξοδα που πραγματοποιούνται μεταγενέστερα δεν οφείλονται και δεν αναζητούνται.

Τέλος πρέπει να διευκρινισθεί ότι εάν ένα πρόσωπο είναι πρωτοφειλέτης από δάνειο (- α) ή και πίστωση (- εις) και συγχρόνως έχει εγγυηθεί προς την ίδια Τράπεζα την εξόφληση

οφειλής άλλου πρωτοφειλέτη, η συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή από δάνειο (- α) ή και πίστωση (- εις) είναι ανεξάρτητη από τη συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή από την εγγύηση και οι δύο συνολικές οφειλές υπόκεινται σε δύο διαφορετικά ανώτατα όρια.

II. ΟΙ ΗΔΗ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΟΦΕΙΛΕΣ (παρ. 2, 3 και 8)

α) Περιορισμός της οφειλής

Όπως προαναφέρθηκε, το, κατά την παρ. 1 του σχολιαζόμενου άρθρου, ανώτατο όριο αφορά και τις ήδη κατά τη δημοσίευση του νόμου ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις από δάνεια ή πιστώσεις, στην έννοια των οποίων υπάγονται και:

- i) Οφειλές επιχειρήσεων που τέθηκαν σε εκκαθάριση ή ειδική εκκαθάριση, αλλά δεν έχει εγκατασταθεί ο εκκαθαριστής ή ο ειδικός εκκαθαριστής αντίστοιχα, και (σωρευτικά) δεν έχει αρχίσει το έργο της εκκαθάρισης.
- ii) Οφειλές από δάνεια, που έχουν ρυθμισθεί με βάση τις διατάξεις του Ν. 128/1975.

Ετσι, τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να περιορίσουν το ύψος των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεών τους αυτών, εφ' όσον υπερβαίνουν το ανώτατο όριο του νόμου, στο όριο αυτό.

Η υποχρέωση αυτή είναι αυτοτελής και δεν εξαρτάται από κάποια ενέργεια του οφειλέτη ή τρίτου. Συνεπώς τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να προχωρήσουν σε αναπροσαρμογή των ανεξόφλητων συνολικά ληξιπρόθεσμων απαιτήσεών τους με την έναρξη ισχύος του νόμου (4.8.2004) και να κάνουν τις σχετικές εγγραφές στα βιβλία τους.

β) Προσδιορισμός του ύψους της οφειλής

Στην περίπτωση των ήδη ληξιπρόθεσμων κατά τη δημοσίευση του νόμου οφειλών, το ύψος τους προσδιορίζεται κατά τα αναφερόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 39 (παραπάνω υπό Ι) σε συνδυασμό με την παρ. 8 του ίδιου άρθρου.

Είναι αναγκαίο να σημειωθεί ότι η παρ. 8 του άρθρου 39 αφορά μόνο σε “οφειλές ρυθμιζόμενες” με το νόμο και συνεπώς μόνο στις οφειλές που είναι ήδη κατά τη δημοσίευση του νόμου συνολικά ληξιπρόθεσμες και υπερβαίνουν το ανώτατο όριο οφειλής που τίθεται.

Ετσι, για τον προσδιορισμό του ύψους της ήδη ληξιπρόθεσμης οφειλής, αφού προσδιορισθεί το, κατά την παρ. 1 του άρθρου 39 ανώτατο ποσό (παραπάνω υπό Ι), πρέπει να αφαιρεθούν από αυτό όλες οι καταβολές που έγιναν οποτεδήποτε, από οποιονδήποτε και αφορούν στη ρυθμιζόμενη με τις συγκεκριμένες διατάξεις οφειλή.

Συνεπώς στην περίπτωση των δανείων, οποιαδήποτε καταβολή έγινε σε εξόφληση της οφειλής μετά τη λήψη του δανείου αφαιρείται.

Στην περίπτωση όμως των αλληλόχρεων λογαριασμών και των πιστώσεων, ο λογαριασμός των οποίων έχει χρεωθεί και πιστωθεί με αλληπάλληλες αναλήψεις και καταθέσεις μέσα στο όριο της πίστωσης, που όμως αθροιστικά το υπερβαίνουν, αφαιρούνται μόνο οι καταβολές που έγιναν μετά την τελευταία εκταμίευση κάποιου ποσού, οπότε οριστικοποιείται (κατά τα προαναφερθέντα: Ι, ε, ii) η βάση για τον υπολογισμό της ανώτατης συνολικής ληξιπρόθεσμης οφειλής.

Ομοια, στην περίπτωση του αλληλόχρεου λογαριασμού, αφαιρούνται όλες οι καταβολές που έγιναν μετά την τελευταία εκταμίευση από αυτόν.

Σε αντίθετη άλλωστε περίπτωση θα οδηγούμεθα σε αφαιρέσεις ποσών που ήδη έχουν αφαιρεθεί μέχρι την τελευταία εκταμίευση, με την οποία διαμορφώνεται η βάση για τον υπολογισμό.

γ) Εκτοκισμός - Επιτόκιο

Η ληξιπρόθεσμη οφειλή, όπως κατά τα παραπάνω προσδιορίζεται, είναι εκ του νόμου έντοκη.

Το επιτόκιο εκ του νόμου είναι το επιτόκιο που η Τράπεζα εφαρμόζει σε ενήμερες οφειλές για όμοιες χρηματοδοτήσεις, το οποίο προσου-

ξάνεται με την ισχύουσα εισφορά του Ν. 128/1975 και τις τυχόν άλλες επιβαρύνσεις. Συνεπώς, εάν η ρυθμιζόμενη οφειλή προέρχεται π.χ. από στεγαστικό δάνειο θα εφαρμοσθεί το επιτόκιο όμοιας σύμβασης στεγαστικού δανείου, αν προέρχεται από δάνειο για πάγιες εγκαταστάσεις θα εφαρμοσθεί το επιτόκιο των δανείων αυτών, αν από πίστωση μέσω αλληλόχρεου λογαριασμού για κεφάλαιο κίνησης το επιτόκιο των χορηγήσεων αυτών της δανείστριας Τράπεζας κ.λπ., όπως τα επιτόκια αυτά έχουν δημοσιευθεί στον τύπο, σύμφωνα με την ΠΔ/ΤΕ 2501/2002, και ισχύουν κατά το χρόνο επαναπροσδιορισμού της ληξιπρόθεσμης απαίτησης. Κατά τα λοιπά, εάν με τη σύμβαση του δανείου ή της πίστωσης, όπως αυτή ίσχυε κατά το χρόνο έναρξης της μόνιμης υπερημερίας του οφειλέτη, είχε συμφωνηθεί σταθερό επιτόκιο, η συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή θα εκτοκίζεται επίσης με σταθερό επιτόκιο και εάν είχε συμφωνηθεί κυμαινόμενο, το επιτόκιο της ρύθμισης θα είναι κυμαινόμενο.

Χρόνος έναρξης της τοκοφορίας είναι η ημερομηνία έναρξης της ισχύος του νόμου, εφ' όσον, όπως προαναφέρθηκε η υποχρέωση προσδιορισμού του ύψους της οφειλής είναι αυτοτελής και ο νόμος δεν θέτει καμία προς τούτο προθεσμία ή προϋπόθεση.

Εάν ο οφειλέτης δεν υποβάλει αίτηση ρύθμισης μέχρι 31.10.2004 (παρακάτω υπό III), η συνολική οφειλή εκτοκίζεται με το πιο πάνω ενήμερο επιτόκιο μέχρι την παραπάνω καταληκτική ημερομηνία που παρήλθε άπρακτη και από την επομένη (1.11.2004) με επιτόκιο υπερημερίας μέχρι την εξόφλησή της.

Εάν εξάλλου υποβληθεί εμπρόθεσμα αίτηση και η εξόφληση της συνολικής οφειλής ρυθμισθεί, αυτή συνεχίζει να εκτοκίζεται με το ως άνω ενήμερο επιτόκιο, εκτός εάν υπάρξει καθυστέρηση. Στην περίπτωση αυτή κάθε καθυστερούμενη δόση εκτοκίζεται με επιτόκιο υπερημερίας από την επομένη της καταληκτικής ημερομηνίας για την καταβολή της και εάν υπάρξει καθυστέρηση στην καταβολή μιας δό-

σης πέραν των ενενήντα (90) ημερών, το σύνολο της ανεξόφλητης ρυθμισθείσας οφειλής καθίσταται ληξιπρόθεσμο και απαιτητό και εκτοκίζεται από την επομένη με το επιτόκιο υπερημερίας.

Το επιτόκιο υπερημερίας θα είναι ίσο με το κατά τα παραπάνω ενήμερο επιτόκιο, με το οποίο εκτοκίζεται το οφειλόμενο ποσό αμέσως πριν από την έναρξη της υπερημερίας, προσαυξημένο (σήμερα) κατά 2,5 μονάδες.

Κατόπιν αυτών πρέπει να σημειωθεί ότι ο τόκος που θα προκύψει από τον κατά τα παραπάνω εκτοκισμό προστίθεται στην περίπτωση των ληξιπρόθεσμων, κατά την έναρξη ισχύος του νόμου, οφειλών στη συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή, ώστε αυτή θα υπερβεί το ανώτατο όριο του νόμου. Πρόκειται για μια εξαίρεση από το γενικό κανόνα της παρ. 1 του άρθρου 39, που αφορά μόνο στις ήδη ληξιπρόθεσμες, κατά τη δημοσίευση του νόμου, οφειλές. Αλλωστε, εάν ο νομοθέτης δεν επιθυμούσε αυτή την προσαύξηση, θα το εξασφάλιζε ορίζοντας ρητά ότι η οφειλή, μετά την αναπροσαρμογή της, θα ήταν άτοκη.

Τέλος σημειώνεται ότι εάν στη σύμβαση δανείου ή πίστωσης, όπως αυτή ίσχυε όταν η οφειλή έγινε συνολικά ληξιπρόθεσμη, υπήρχε συμφωνία για ανατοκισμό (άρθρο 12 Ν. 2601/1998), αυτή συνεχίζει να ισχύει και μετά τη ρύθμιση για τους εξ αυτής ληξιπρόθεσμους και απαιτητούς τόκους.

III. ΕΚ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΗΔΗ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΟΦΕΙΛΩΝ (παρ. 2, 3 και 6)

Για την εξόφληση των αναπροσαρμοσμένων αυτών απαιτήσεων παρέχεται στους οφειλέτες ή/και τους εγγυητές (και τους καθολικούς διαδόχους τους: παρ. 11 του άρθρου 39) η δυνατότητα της ρύθμισης εντός των πλαισίων του νόμου.

Για την υπαγωγή στη ρύθμιση απαιτείται και αρκεί η υποβολή στη δανείστρια Τράπεζα έγγραφης αίτησης.

Η αίτηση πρέπει να υποβληθεί στη δανείστρια Τράπεζα το αργότερο μέχρι την 31η Οκτωβρίου 2004. Παρέλευση της προθεσμίας αυτής άπρακτης συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος οφειλέτη και εγγυητή για ρύθμιση της εξόφλησης της “συνολικής ληξιπρόθεσμης οφειλής” και εκ του νόμου υπαγωγή αυτής σε υπερήμερία.

Το περιεχόμενο της αίτησης δεν προκύπτει από το νόμο, όμως πρέπει να γίνει δεκτό ότι πρέπει να περιέχει τουλάχιστον τα πλήρη και ακριβή στοιχεία του αιτούντος (ονοματεπώνυμο, όνομα πατρός/συζύγου και ακριβή διεύθυνση κατοικίας για τα φυσικά πρόσωπα - πλήρη επωνυμία, Αρ. ΜΑΕ, ακριβή διεύθυνση έδρας και τα στοιχεία και την ιδιότητα του υπογράφοντος νομίμου εκπροσώπου για τα νομικά πρόσωπα) και την ιδιότητα υπό την οποία υποβάλλει την αίτηση (οφειλέτης ή εγγυητής). Κοινή αίτηση οφειλέτη και εγγυητή δεν αποκλείεται.

Πέραν αυτών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εφ’ όσον η Τράπεζα έχει αυτοτελή υποχρέωση να περιορίσει κατά τα παραπάνω τη συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή, δεν είναι απαραίτητο να προσδιορισθούν στην αίτηση τα δάνεια ή/και οι πιστώσεις, στις οποίες η αίτηση αφορά. Αυτά πρέπει να προσδιορισθούν από την Τράπεζα, η οποία θα επανακαθορίσει και το ύψος της συνολικής απαίτησης, κατά τα προαναφερθέντα (παρ. II, α και β).

Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι ο οφειλέτης (ή ο εγγυητής) δεν μπορεί να υποβάλει αίτηση για υπαγωγή στη ρύθμιση, στην οποία να ενσωματώσει και αίτημα για την πληροφόρησή του για το ύψος της συνολικής ληξιπρόθεσμης οφειλής του.

Επίσης, πρέπει να γίνει δεκτό ότι σύμφωνα με το νόμο δεν είναι απαραίτητο ο αιτών να προτείνει στην Τράπεζα κάποια συγκεκριμένη ρύθμιση, που σε κάθε περίπτωση πρέπει να είναι μέσα στα πλαίσια του νόμου, τα οποία άλλωστε είναι τόσο συγκεκριμένα, ώστε τα τυχόν κενά της αίτησης συμπληρώνονται από το νόμο.

Ετσι, με τη ρύθμιση μπορούν μόνο να καθορισθούν α) η διάρκεια αποπληρωμής μεταξύ του ελαχίστου των πέντε (5) ετών και του ανω-

τάτου των επτά (7) ετών, και β) η περιοδικότητα των δόσεων (μηνιαίες, τριμηνιαίες, κ.λπ.).

Κατά τα λοιπά, στην ως άνω διάρκεια πρέπει να περιλαμβάνεται έντοκη περίοδος χάριτος δύο (2) ετών, οι δόσεις για την εξόφληση της απαίτησης πρέπει να είναι ισόποσες, ενώ το επιτόκιο καθορίζεται από το νόμο κατά τα προαναφερθέντα (παρ. II γ).

Η Τράπεζα οφείλει να απαντήσει στην αίτηση εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από την υποβολή της, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 47 του Ν. 2873/2000.

Στην απάντηση αυτή πρέπει να περιλαμβάνονται τα ακόλουθα κατ’ ελάχιστο στοιχεία:

- i) Το ύψος της συνολικής ληξιπρόθεσμης οφειλής, όπως προκύπτει μετά την εφαρμογή του νόμου, δηλαδή το ληφθέν κεφάλαιο κατά τα προαναφερθέντα στην παρ. I, ε, επί τον πολλαπλασιαστική τρία (3), μείον τις καταβολές κατά τα αναφερόμενα στην παρ. II, β πιο πάνω.
- ii) Το ακριβές επιτόκιο, και σε περίπτωση που αυτό είναι κυμαινόμενο τους παράγοντες μεταβολής του (ΠΔ/ΤΕ 2501/2002, όπως εφαρμόζεται).
- iii) Το ποσό των τόκων που θα προκύψουν από τον εκπορισμό της οφειλής κατά τη διάρκεια της διετούς περιόδου χάριτος και το προς εξόφληση τελικό ποσό, όπως θα προκύψει από την πρόσθεση αυτών στη συνολική οφειλή. Στην περίπτωση που το επιτόκιο είναι κυμαινόμενο, πρέπει να υπάρχει ακόμη ρητή ενημέρωση του αιτούντος ότι σε περίπτωση μεταβολής του επιτοκίου κατά τη διάρκεια της περιόδου χάριτος το ως άνω ποσό των τόκων θα αναπροσαρμοσθεί και θα γνωστοποιηθεί στον αιτούντα με έγγραφο.
- iv) Η συχνότητα των δόσεων (μηνιαίες, τριμηνιαίες κ.λπ.).
- v) Η ημερομηνία εξόφλησης της πρώτης δόσης (που θα συμπίπτει με τη λήξη της διετούς περιόδου χάριτος), όπως και τις ημερομηνίες των επομένων μέχρι την εξόφληση δόσεων.

vi) Το ποσό κάθε δόσης και εάν το επιτόκιο είναι κυμαινόμενο σημειώση ότι το ποσό αυτό θα μεταβληθεί όταν μεταβληθεί το επιτόκιο και το νέο ποσό θα γνωστοποιηθεί στον οφειλέτη με έγγραφο.

Η κατά τα παραπάνω απάντηση πρέπει να σταλεί στη διεύθυνση της κατοικίας ή της έδρας του αιτούντος που δηλώθηκε στην αίτηση.

Εάν η διεύθυνση αυτή δεν είναι ακριβής (ανύπαρκτη ή δεν βρίσκεται σε αυτήν ο αιτών) πρέπει να γίνει δεκτό ότι η αίτηση καθίσταται αυτοδίκαια άκυρη, γιατί δεν ενσωματώνεται σε αυτήν αληθής δικαιοπρακτική βούληση, και η συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή αντιμετωπίζεται από την Τράπεζα ως εάν ουδέποτε είχε υποβληθεί γι' αυτήν αίτημα ρύθμισης. Η λύση αυτή υπαγορεύεται, πέρα από τις σχετικές γενικές αρχές του Α.Κ. (άρθ. 185), και από το σκοπό του νομοθέτη να επιλύσει οριστικά και χωρίς χρονοτριβές το πρόβλημα των παλαιών ανεξόφλητων προς τις Τράπεζες οφειλών. Για την επίτευξη δε του σκοπού αυτού επιβάλλονται σαφείς περιορισμοί στα δικαιώματα των Τραπεζών και στις αντίστοιχες υποχρεώσεις των οφειλετών, στους οποίους, όπως δεν επιτρέπεται να συμβάλλουν στην ακύρωση του επιδιωκόμενου σκοπού με παραλείψεις (μη εμπρόθεσμη υποβολή αίτησης), δεν πρέπει να τους επιτραπεί να το επιτύχουν με πράξεις, όπως η υποβολή ανακριβών στοιχείων. Άλλωστε, πέραν των προαναφερθέντων, πρέπει να σημειωθεί ότι η δήλωση ανακριβούς διεύθυνσης συνιστά απάτη κατά της Τράπεζας.

Κατά τα λοιπά ορθό είναι η απάντηση της Τράπεζας να κοινοποιηθεί με δικαστικό επιμελητή, ώστε να είναι ευχερής η απόδειξη της παραλαβής της ή μη.

Αποδέκτης της απάντησης πρέπει να είναι ο αιτών και εάν αυτός είναι πρωτοφειλέτης, η Τράπεζα πρέπει να την κοινοποιήσει και στον (τυχόν) εγγυητή (εκτός αν αυτός είναι άγνωστης διαμονής) για την ενημέρωσή του (ΠΔ/ΤΕ 2501/02). Άλλωστε ο περιορισμός της οφειλής και η ρύθμιση αφορά και αυτόν, ακόμη και αν δεν υπέβαλε αίτηση.

Τέλος σημειώνεται ότι με την ως άνω απάντηση η ρύθμιση της εξόφλησης της συνολικής ληξιπρόθεσμης οφειλής έχει καταρτισθεί, χωρίς να απαιτείται ρητή αποδοχή της από τον οφειλέτη ή τον εγγυητή.

IV. ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΗΔΗ ΛΗΞΙ-ΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΟΦΕΙΛΩΝ ΜΕ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ (παρ. 2)

Σύμφωνα με ρητή διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 39 είναι δυνατόν ο οφειλέτης (ή και ο εγγυητής) και η δανείστρια Τράπεζα να συμφωνήσουν τη ρύθμιση της εξόφλησης της συνολικά ληξιπρόθεσμης οφειλής με όρους διαφορετικούς από αυτούς που θέτει ο νόμος.

Ετσι, μπορεί να συμφωνηθεί διάρκεια εξόφλησης μικρότερη των πέντε (5) ετών ή μεγαλύτερη των επτά (7), χωρίς ή με περίοδο χάριτος διάρκειας μικρότερης ή μεγαλύτερης των δύο (2) ετών.

Δεν είναι όμως δυνατόν να συμφωνηθεί ύψος οφειλής μεγαλύτερο από αυτό που προκύπτει από την εφαρμογή του νόμου.

Εφ' όσον συμφωνηθεί τέτοια ρύθμιση, η σχετική σύμβαση δεσμεύει τα μέρη τα οποία δεν μπορούν πλέον να επικαλεσθούν τις διατάξεις του νόμου που αποφάσισαν να παρακάμψουν με τη συμφωνία τους. Αυτό ισχύει και για τον εγγυητή σε περίπτωση που ο πρωτοφειλέτης συμφώνησε με την Τράπεζα διαφορετικό τρόπο εξόφλησης της απαίτησης.

V. ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ (παρ. 2 και 3)

Αναστολή των ενεργειών αναγκαστικής εκτέλεσης τίθεται εκ του νόμου μόνο για τις απαιτήσεις των Τραπεζών από δάνεια ή πιστώσεις που α) είναι ήδη συνολικά ληξιπρόθεσμες κατά την ημέρα έναρξης της ισχύος του νόμου και

β) το ύψος τους υπερβαίνει το ανώτατο όριο που ο νόμος θέτει για τις απαιτήσεις αυτές. (παραπάνω παρ. II, α και β).

Συνεπώς για τις απαιτήσεις που δεν πληρούνται σωρευτικά οι προαναφερθείσες δύο προϋποθέσεις δεν τίθεται θέμα αναστολής των ενεργειών αναγκαστικής εκτέλεσης, οι οποίες μπορούν είτε να αρχίσουν, είτε να συνεχισθούν χωρίς περιορισμό.

Για τις υπαγόμενες στην αναστολή απαιτήσεις, αυτή ισχύει από τη δημοσίευση του νόμου και διαρκεί:

- i) Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2004 για τις απαιτήσεις για τις οποίες δεν υποβλήθηκε αίτηση ρύθμισης μέχρι την 31η Οκτωβρίου 2004. Προφανώς ο νομοθέτης με τη συγκεκριμένη διάταξη παρέτεινε επί δίμηνο την αναστολή εκτέλεσης, μετά την εκπνοή της προθεσμίας για υπαγωγή στη ρύθμιση, για να δώσει στους οφειλέτες (και εγγυητές), που δεν επέλεξαν τη ρύθμιση, εύλογο χρόνο για την ολοσχερή εξόφληση της οφειλής τους, όπως αυτή κατά νόμο διαμορφώθηκε, χωρίς τον κίνδυνο της σε βάρος τους αναγκαστικής εκτέλεσης.
- ii) Εφ' όσον εκκρεμεί απάντηση εκ μέρους της Τράπεζας σε αίτηση για υπαγωγή στη ρύθμιση του νόμου, που υποβλήθηκε εμπρόθεσμα (μέχρι την 31.10.2004), ακόμη και αν αυτή καθυστερεί και πέραν της 31.12.2004 ή και πέραν του τριμήνου εντός του οποίου η Τράπεζα οφείλει να απαντήσει (παραπάνω παρ. III). Είναι ευνόητο ότι μετά την απάντηση θα ισχύει η ρύθμιση και συνεπώς θα εφαρμοστούν όσα σχετικά αναφέρονται στα επόμενα εδάφια (iii) και (iv).
- iii) Μέχρι την ολοσχερή εξόφληση της συνολικής ληξιπρόθεσμης οφειλής εφ' όσον ο οφειλέτης τηρεί τους όρους της ρύθμισης και είναι ενήμερος.
- iv) Σε περίπτωση υπερημερίας στην εξόφληση κάποιας δόσης της ρύθμισης που διαρκεί για περισσότερες από ενενήντα (90) ημέρες, μέχρι την παρέλευση της προθεσμίας αυτής.

Στις περιπτώσεις των παραπάνω εδαφίων (i), (iii) και (iv), μόλις αρθεί η αναστολή, η Τράπεζα μπορεί είτε να αρχίσει τη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης, είτε να τη συνεχίσει από το σημείο κατά το οποίο διακόπηκε, χωρίς να απαιτείται η έκδοση νέου τίτλου. Όμως με την αναγκαστική εκτέλεση πλέον θα επιδιώκεται η ρευστοποίηση της απαίτησης, όπως αυτή διαμορφώθηκε μετά την εφαρμογή του νόμου και όχι της μεγαλύτερης για την οποία είχε εκδοθεί ο τίτλος (περιορισμός της απαίτησης).

VI. ΑΝΩΤΑΤΟ ΥΨΟΣ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΟΦΕΙΛΩΝ ΠΡΟΣ ΑΓΡΟΤΕΣ (παρ. 5)

Με την παρ. 5 του άρθρου 39 ορίζεται σε χαμηλότερα επίπεδα το ανώτατο ύψος της συνολικής ληξιπρόθεσμης οφειλής εφ' όσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) Η οφειλή να προέρχεται από δάνειο ή πίστωση που χορήγησε πιστωτικό ίδρυμα σε φυσικό πρόσωπο (όχι νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων όπως π.χ. συνεταιρισμός ή κοινοπραξία), κατά κύριο επάγγελμα αγρότη. Δεν ενδιαφέρει εάν ο οφειλέτης ασκεί και άλλο επάγγελμα, αρκεί τα κύρια εισοδήματά του να προέρχονται από αγροτικές εργασίες στις οποίες περιλαμβάνονται και η κτηνοτροφία και η αλιεία.
- β) Το δάνειο ή η πίστωση να χορηγήθηκε για την εξυπηρέτηση αναγκών του οφειλέτη που σχετίζονται με την άσκηση του αγροτικού επαγγέλματος. Δεν υπάγονται συνεπώς στην ευνοϊκότερη ρύθμιση ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις έναντι κατά κύριο επάγγελμα αγροτών από στεγαστικά δάνεια ή δάνεια καταναλωτικής πίστης, ούτε από χορηγήσεις για τυχόν άλλες δευτερεύουσες επαγγελματικές ενασχολήσεις.
- γ) Η οφειλή πρέπει να υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 30 του Ν. 2789/2000, όπως ισχύει, δηλαδή α) η οφειλή πρέπει να έχει καταστεί

ληξιπρόθεσμη και απαιτητή σύμφωνα με τη σύμβαση ή το νόμο μέχρι την 31.12.2000 (παρ. 1 του άρθ. 42 του Ν. 2912/2001), β) η απαίτηση χωρίς ανατοκισμό να μην υπερέβαινε την 31.12.1999 τα 750.000.000 δρχ., γ) να μην έχουν εκδοθεί ατομικές ή γενικές υπουργικές αποφάσεις για τη ρύθμισή τους με ειδικούς όρους και να έχουν υπογραφεί οι σχετικές συμβάσεις εφ' όσον απαιτούντο, και δ) να μην έχουν υπαχθεί ή διέπονται από τις διατάξεις των νόμων 2000/1991, 1386/1983, 1892/1990, 1641/1986 και Ν.Δ. 1138/1972, όπως ισχύουν.

Στις περιπτώσεις αυτές το ανώτατο ύψος της συνολικής ληξιπρόθεσμης οφειλής δεν δύναται να υπερβαίνει το διπλάσιο του ανώτατου ορίου της παρ. 1 του άρθρου 39 (παραπάνω παρ. Ι), μετά την αφαίρεση τυχόν καταβολών που έγιναν κατά τα αναφερόμενα στην παρ. ΙΙ, β πιο πάνω. Αν όμως το δάνειο ή η πίστωση καταρτίσθηκε πριν από την 1.1.1990 και δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για τον προσδιορισμό του ληφθέντος κεφαλαίου και κατ' επέκταση της συνολικής ληξιπρόθεσμης οφειλής κατά τα παραπάνω, τότε η συνολική οφειλή δεν είναι δυνατόν να υπερβαίνει το 150% του ποσού της οφειλής όπως αυτή διαμορφώθηκε στην τελευταία (πλέον πρόσφατη) πριν την 1.1.1990 ρύθμιση του συγκεκριμένου δανείου ή πίστωσης.

Σχετικά σημειώνονται τα ακόλουθα:

- i) Πότε υπάρχουν επαρκή στοιχεία για τον προσδιορισμό της οφειλής είναι θέμα πραγματικό που πρέπει να κριθεί κατά περίπτωση. Αμφισβήτηση όμως του οφειλέτη των στοιχείων της Τράπεζας και μάλιστα όταν αυτή δεν στηρίζεται σε έγγραφα, δεν συνεπάγεται από μόνη της ότι τα στοιχεία δεν είναι επαρκή.
- ii) Το ποσό που λαμβάνεται ως βάση για τον προσδιορισμό της ανώτατης ληξιπρόθεσμης συνολικής οφειλής είναι αυτό του οποίου η εξόφληση ρυθμίσθηκε με την πλέον πρόσφατη προ της 1.1.1990, ρύθμιση χωρίς να ενδιαφέρει από ποια επιμέρους κονδύλια απαρτίζεται το ποσό αυτό.
- iii) Δεν ενδιαφέρει εάν η ρύθμιση εκείνη τη-

ρήθηκε μερικά ή όχι. Εάν όμως καταβλήθηκαν σε μερική εξόφληση της απαίτησης ποσά μετά την τελευταία ως άνω ρύθμιση, αυτά αφαιρούνται από τη συνολική ληξιπρόθεσμη οφειλή κατ' ανάλογη εφαρμογή της παρ. 8 του άρθρου 39.

Και στις περιπτώσεις των απαιτήσεων αυτών, η Τράπεζα υποχρεούται να περιορίσει το ύψος της οφειλής στα κατά τα παραπάνω ανώτατα όρια με την έναρξη της ισχύος του νόμου, χωρίς να απαιτείται κάποια ενέργεια εκ μέρους του οφειλέτη.

Στην περίπτωση όμως αυτή, η Τράπεζα υποχρεούται ρητά από το νόμο να γνωστοποιήσει το νέο ύψος της απαίτησής της στον οφειλέτη, ανεξάρτητα από την υποβολή αίτησης για ρύθμιση. Η υποχρέωση αυτή προφανώς δικαιολογείται στη συγκεκριμένη περίπτωση από τις ιδιαιτερότητες του αγροτικού επαγγέλματος (π.χ. μάλλον ελλιπής λογιστική οργάνωση και παρακολούθηση ιδίως παλαιότερα) και την επιλογή της ευνοϊκότερης αντιμετώπισης των αγροτών. Ετσι δεν μπορεί να υποστηριχθεί ανάλογη ισχύς της υποχρέωσης αυτής και στις περιπτώσεις των ληξιπρόθεσμων οφειλών της παρ. 2 του άρθρου 39.

Πότε πρέπει να γίνει η ως άνω γνωστοποίηση δεν ορίζεται στο νόμο. Όμως εφ' όσον οι απαιτήσεις αναπροσαρμόζονται κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του, οι Τράπεζες πρέπει να γνωστοποιήσουν το νέο ύψος της οφειλής εντός ευλόγου από τότε χρόνου. Παρά ταύτα, έχοντας υπόψη τη δυσχέρεια προσδιορισμού της βάσης για τον επαναυπολογισμό της οφειλής, λόγω παλαιότητας των απαιτήσεων και της εντεύθεν δυσχέρειας επεξεργασίας (κυρίως μέσω των συστημάτων πληροφορικής) των στοιχείων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η γνωστοποίηση της οφειλής δεν είναι προϋπόθεση για την υποβολή της αίτησης για υπαγωγή στη ρύθμιση του νόμου.

Η αίτηση αυτή πρέπει να υποβληθεί σε κάθε περίπτωση μέχρι την 31η Οκτωβρίου 2004 το αργότερο, οπότε η Τράπεζα υποχρεούται να γνωστοποιήσει το ύψος της ρυθμιζόμενης οφειλής το αργότερο με την απάντησή της, κατά τα προαναφερθέντα που ισχύουν και στην περίπτωση αυτή.

Διευκρινιστικά τέλος σημειώνεται ότι απαιτήσεις που δεν συγκεντρώνουν όλες τις ως άνω προϋποθέσεις (α-γ) και ήταν ήδη ληξιπρόθεσμες κατά τη δημοσίευση του νόμου αντιμετωπίζονται κατά τα αναφερόμενα στην παρ. II πιο πάνω.

VII. ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΕΣ ΟΦΕΙΛΕΣ (παρ. 4)

Σύμφωνα με ρητή διάταξη του νόμου (παρ. 4 του άρθρου 39) δεν εφαρμόζονται οι προαναφερθείσες διατάξεις για τον περιορισμό της συνολικής ληξιπρόθεσμης οφειλής των παρ. 1 και 2 του άρθρου 39 (παραπάνω παρ. II) στις απαιτήσεις που συγκεντρώνουν όλα τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

α) Οι συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων από τις οποίες οι απαιτήσεις προέρχονται είχαν συνομολογηθεί μέχρι την 11.2.2000, ημέρα δημοσίευσης του Ν. 2789/2000 στο Φ.Ε.Κ. και έναρξης της ισχύος του.

Σύμφωνα με τη διατύπωση του νόμου αρκεί η συνομολόγηση των συμβάσεων, πλην όμως, επειδή η σύμβαση του δανείου από μόνη της είναι μια υποσχετική δικαιοπραξία, ενώ το δάνειο καταρτίζεται με την απόδοση του ποσού του δανείου στον οφειλέτη, πρέπει να γίνει δεκτό ότι κρίσιμη είναι η ημερομηνία κατάρτισης των συμβάσεων αυτών (και όχι η ημερομηνία συνομολόγησής τους), από την οποία άλλωστε αρχίζουν να υφίστανται και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις του οφειλέτη.

β) i) Το συνολικό ύψος των απαιτήσεων αυτών, όπως διαμορφώθηκε την 31.12.1999 από το οφειλόμενο κεφάλαιο (κατά την έννοια της παρ. I, ε, πιο πάνω), ή το άθροισμα των κεφαλαίων στην περίπτωση των περισσότερων συμβάσεων δανείων ή πιστώσεων και τους συμβατικούς τόκους, ενήμερους και υπερημερίας, χωρίς όμως ανατοκισμό ληξιπρόθεσμα οφειλόμενων τόκων και χωρίς τα τυχόν οφειλόμενα τότε έξοδα, να ήταν μεγαλύτερο

από 2.201.000 ευρώ, (που αντιστοιχεί στις 750.000.000 δραχ. της εξαίρεσης της παρ. 9 εδάφιο δ' του Ν. 2789/2000).

Η εναλλακτικά:

ii) Το αρχικό κεφάλαιο του δανείου ή της πίστωσης ή σε περίπτωση περισσότερων δανείων ή πιστώσεων, του αθροίσματος των ληφθέντων κεφαλαίων (κατά τα αναφερόμενα στην παρ. I, ε, πιο πάνω) υπερέβαινε τις 400.000 ευρώ. Είναι ευνόητο ότι για το συγκεκριμένο υπολογισμό λαμβάνεται υπ' όψη μόνο το ποσό (ή ποσά) του δανείου και όχι τυχόν λοιπές επιβαρύνσεις του οφειλέτη π.χ. από έξοδα.

Σημειώνεται σχετικά ότι για την υπαγωγή ή μη στην εξαίρεση της παρ. 4 του σχολιαζόμενου άρθρου 39 λαμβάνεται υπ' όψη το συνολικό άθροισμα των απαιτήσεων (κατά την προηγούμενη παρ. β, i) ή των κεφαλαίων (κατά την προηγούμενη παρ. β, ii) από κάθε είδους συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων (ακόμη και ανόμοιων μεταξύ τους) προς τον ίδιο οφειλέτη.

Συνεπώς οι οφειλές που εμπίπτουν κατά τα προαναφερθέντα στην εξαίρεση της παρ. 4 του άρθρου 39 υπολογίζονται σύμφωνα με τις ισχύουσες μέχρι την εφαρμογή του Ν. 3259/2004 διατάξεις και δεν υπόκεινται σε περιορισμό ύψους.

Την εξόφληση των οφειλών αυτών μπορούν οι οφειλέτες ή οι εγγυητές να υπαγάγουν σε ρύθμιση εάν υποβάλουν στη δανειστρία Τράπεζα σχετικό έγγραφο αίτημα το αργότερο μέχρι την 31 Οκτωβρίου 2004.

Για το περιεχόμενο του αιτήματος ισχύουν όσα αναφέρθηκαν παραπάνω στην παρ. III, ενώ μόνη η υποβολή του συνεπάγεται τη ρύθμιση της οφειλής κατά τους όρους της παρ. 2 του άρθρου 39, όπως αναλύθηκαν παραπάνω στην παρ. III.

Και στην περίπτωση αυτή, αναστέλλονται όλες οι διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης για τη ρευστοποίηση των απαιτήσεων, όπως ακριβώς και για τις λοιπές απαιτήσεις που υπάγονται στην παρ. 2 του άρθρου 39 (παραπάνω παρ. V).

Κατά τα λοιπά, όπως ήδη αναφέρθηκε, σύμφωνα με την παρ. 12 του σχολιαζόμενου άρθρου,

οι διατάξεις του άρθρου 30 του Ν. 2789/2000, όπως ισχύουν, εφαρμόζονται ανάλογα. Τίθεται λοιπόν το ερώτημα εάν συνεχίζουν να ισχύουν και οι λοιπές εξαιρέσεις της παρ. 9 του άρθρου 30 του Ν. 2789/2000, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 42 του Ν. 2912/2001.

Στο θέμα αυτό η απάντηση πρέπει να είναι καταφατική.

Συνεπώς δεν υπάγονται στις ρυθμίσεις του άρθρου 39 και έτσι δεν περιορίζονται καθ' ύψος και:

- α) Οφειλές επιχειρήσεων για τις οποίες έχουν εκδοθεί ατομικές ή γενικές υπουργικές αποφάσεις για τη ρύθμισή τους με ειδικούς όρους και εφ' όσον έχουν υπογραφεί οι σχετικές συμβάσεις, όπου αυτές απαιτούνται.
- β) Οφειλές προς τα πιστωτικά ιδρύματα οι οποίες έχουν υπαχθεί ή διέπονται από τις διατάξεις των νόμων 2000/1991, 1386/1983, 1982/1990, 1641/1986, ν.δ. 1138/1972, όπως ισχύουν.
- γ) Οφειλές εκ πρωτοφειλής ή εξ εγγυήσεως του Ελληνικού Δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή του Ο.Α.Ε.

VIII. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Όπως προαναφέρθηκε (παρ. II), περιορίζονται εκ του νόμου οι απαιτήσεις των Τραπεζών από δάνεια ή πιστώσεις, που ήταν ήδη ληξιπρόθεσμες και απαιτητές κατά την έναρξη ισχύος του Ν. 3259/2004 και υπερέβαιναν το ανώτατο όριο που τίθεται και αντίστοιχα περιορίζονται οι υποχρεώσεις των οφειλετών (και εγγυητών) των απαιτήσεων αυτών. Ο περιορισμός αυτός αναπόφευκτα έχει φορολογικές επιπτώσεις σε αυτούς στους οποίους αφορά.

α) Φορολογικές επιπτώσεις στις Τράπεζες

Σύμφωνα με την παρ. 7 του σχολιαζόμενου άρθρου τα ποσά των τόκων (κεφαλαιοποιημένων ή μη), που θα διαγραφούν από τα πιστωτικά ιδρύματα, λόγω του περιορισμού των σχετικών απαιτήσεων, θα αχθούν, είτε σε μείωση της κα-

θαρής τους θέσης, είτε θα αποσβεσθούν σε διάρκεια πενταετίας, χωρίς την επιβολή οποιασδήποτε κύρωσης.

Πέραν όμως των κυρώσεων, θέμα υπάρχει και για τους κάθε μορφής άμεσους ή έμμεσους φόρους που τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν καταβάλει για τα ποσά των απαιτήσεών τους, που εκ του νόμου διαγράφονται, για τους οποίους ουδέν ορίζεται στη συγκεκριμένη διάταξη.

Το κενό αυτό καλύπτεται από το τελευταίο εδάφιο της παρ. 10 του Ν. 2912/2001, που ισχύει και συνεχίζει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τη σχετική διάταξη της παρ. 12 του σχολιαζόμενου άρθρου 39, ως εξής: «Οι αναλογούντες επί των διαγραφόμενων ποσών των τόκων και οι καταβληθέντες από τα πιστωτικά ιδρύματα στο Δημόσιο πάσης φύσεως φόροι συμψηφίζονται με οφειλόμενους φόρους εντός της χρήσης κατά την οποία θα γίνει η διαγραφή ή την αμέσως επόμενη αυτής τριών, κατ' ανώτατο όριο χρήσεων».

β) Φορολογικές επιπτώσεις στους οφειλέτες

Στο σχολιαζόμενο άρθρο δεν περιλαμβάνεται διάταξη για τις φορολογικές επιπτώσεις του περιορισμού των υποχρεώσεων των οφειλετών.

Το κενό αυτό πρέπει συνεπώς να καλυφθεί με τις γενικές σχετικές φορολογικές διατάξεις. Έτσι, εφ' όσον, κατ' εφαρμογή του νόμου διαγραφούν τόκοι, που είχαν προηγουμένως εγγραφεί στα βιβλία του οφειλέτη και είχαν αντίστοιχα μειώσει τα φορολογητέα του έσοδα, αυτοί πρέπει να αυξήσουν τα φορολογητέα έσοδα της χρήσης κατά τη διάρκεια της οποίας γίνει η διαγραφή.

Βέβαια, τα παραπάνω αφορούν τους οφειλέτες και τη συνέπεια στην εκπλήρωση των φορολογητέων υποχρεώσεών τους. Όμως οι Τράπεζες θα πρέπει να είναι έτοιμες να παράσχουν στις φορολογικές αρχές, όπως υποχρεούνται, στοιχεία για τις διαγραφές που κατ' εφαρμογή του άρθρου 39 του Ν. 3259/2004 πραγματοποιήσαν, όταν τους ζητηθούν.

15 Σεπτεμβρίου 2004

Η ΕΚ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡ. 2 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 39 Ν. 3259/04

Αναφέρεται στο κεφάλαιο V των Διευκρινίσεων της ΕΕΤ για την εφαρμογή του άρθρου 39 του Ν. 3259/2004 ότι «αναστολή των ενεργειών αναγκαστικής εκτέλεσης τίθεται εκ του νόμου μόνο για τις απαιτήσεις των Τραπεζών από δάνεια ή πιστώσεις που:

- α) είναι ήδη συνολικά ληξιπρόθεσμες κατά την ημέρα έναρξης ισχύος του νόμου, και
- β) το ύψος τους υπερβαίνει το ανώτατο όριο που ο νόμος θέτει για τις απαιτήσεις αυτές.»

Η θέση αυτή προκύπτει από το σκοπό και τη νομοτεχνική διάρθρωση του άρθρου 39 και υπαγορεύεται ευθέως από τη διατύπωση της παρ. 2 αυτού.

Με την παρ. 1 του άρθρου 39 ο νομοθέτης θεσπίζει ένα γενικό κανόνα για τις συνολικά ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τις Τράπεζες, σύμφωνα με τον οποίο, οι οφειλές αυτές δεν μπορεί για οποιονδήποτε λόγο να υπερβαίνουν το τριπλάσιο του ληφθέντος κεφαλαίου.

Ετσι από την έναρξη ισχύος του νόμου και εφ' εξής οι Τράπεζες δεν νομιμοποιούνται να απαιτήσουν την εξόφληση συνολικά ληξιπρόθεσμης οφειλής που υπερβαίνει το όριο αυτό και οι οφειλέτες δεν υποχρεούνται, ούτε μπορεί να εξαναγκασθούν, να καταβάλουν ποσά που το υπερβαίνουν.

Πέρα όμως από τις ληξιπρόθεσμες οφειλές που δημιουργήθηκαν ή θα δημιουργηθούν μετά τη δημοσίευση του νόμου, ο περιορισμός, σύμφωνα με ρητή διάταξη, καταλαμβάνει και τις απαιτήσεις που έχουν ήδη δημιουργηθεί.

Αφορά λοιπόν ο περιορισμός και το παρελθόν. Αφορά δηλαδή και απαιτήσεις που είχαν καταστεί συνολικά ληξιπρόθεσμες ήδη κατά την έναρξη της ισχύος του νόμου (4.8.04), κατ' εφαρμογή διατάξεων νόμων που μέχρι την ημερομηνία αυτή ίσχυαν.

Για την εφαρμογή λοιπόν του νέου γενικού κανόνα της παρ. 1 σε ήδη διαμορφωμένες συνολικά ληξιπρόθεσμες οφειλές, ο νομοθέτης θέσπισε τις μεταβατικού χαρακτήρα διατάξεις των παρ. 2 έως 10 του άρθρου 39.

Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 39, «τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να αναπροσαρμόσουν το ύψος των απαιτήσεών τους σύμφωνα με τη διάταξη της προηγούμενης παραγράφου του παρόντος άρθρου». Δηλαδή εάν υφίσταται συνολικά ληξιπρόθεσμη οφειλή που υπερβαίνει το ανώτατο όριο της παρ. 1 (το τριπλάσιο του ληφθέντος κεφαλαίου) πρέπει, με ευθύνη του πιστωτικού ιδρύματος, να αναπροσαρμοσθεί – να περιορισθεί – στο ανώτατο όριο. Εάν αντίθετα δεν υπάρχει υπέρβαση του ανώτατου ορίου δεν τίθεται θέμα μετάβασης στο νέο καθεστώς και συνεπώς αναπροσαρμογής – περιορισμού – της οφειλής.

Προκύπτει συνεπώς ότι οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 39 έχουν εφαρμογή μόνο στις περιπτώσεις εκείνες που οι συνολικά ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τις Τράπεζες υπερβαίνουν το όριο του γενικού κανόνα της παρ. 1. Αλλωστε όταν δεν τίθεται θέμα υπέρβασης, ο συγκεκριμένος νόμος ουδεμία επιρροή έχει στο ύψος της οφειλής.

Στο πλαίσιο ακριβώς αυτό ο νομοθέτης διατυπώνοντας τη μεταβατικού χαρακτήρα διάταξη της παρ. 2 απαγόρευσε για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα την αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος οφειλετών συνολικά ληξιπρόθεσμων ποσών, που υπερβαίνουν το τριπλάσιο του ληφθέντος κεφαλαίου, «για την είσπραξή τους».

Πρόκειται για σαφή αναφορά μόνο στις απαιτήσεις που αναπροσαρμόζονται και περιορίζονται.

Αλλά και από τελλολογική άποψη, ποιος θα μπορούσε να είναι ο λόγος μιας γενικής εκ του νόμου απαγόρευσης της αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη όλων αδιακρίτως των απαιτήσεων μόνο των Τραπεζών;

Πιστεύουμε ότι τέτοιος λόγος δεν μπορεί να διατυπωθεί. Αντίθετα μάλιστα, γενική απαγόρευση του είδους αυτού αφ' ενός θα αποτελούσε ανεπίτρεπτη διακριτική μεταχείριση σε βάρος των Τραπεζών έναντι όλων των άλλων δανειστών στη χώρα και αφ' ετέρου θα ενεργούσε σε βάρος τόσο της Τράπεζας - δανειστή, όσο και του οφειλέτη. Η τράπεζα θα καθυστερούσε στην είσπραξη των οφειλομένων (ή έστω στην απόσβεση της απαίτησης εφ' όσον η είσπραξη, παρά τις πράξεις αναγκαστικής εκτέλεσης, αποδεικνύετο ανέφικτη) και ο οφειλέτης θα επιβαρύνετο τουλάχιστον με πρόσθετους τόκους υπερημερίας και θα καλείτο, μετά την άρση της απαγόρευσης, να καταβάλει σαφώς μεγαλύτερη οφειλή.

Συνεπώς η άποψη ότι η απαγόρευση της αναγκαστικής εκτέλεσης της παρ. 2 του άρθρου 39 αφορά σε όλες τις απαιτήσεις των Τραπεζών ανεξαρτήτως ύψους και θεσπισθέντος ανωτάτου ορίου, δεν μπορεί να στηριχθεί σε επιχειρήματα εκ του νόμου.

Παρά ταύτα, σε μια τουλάχιστον περίπτωση, το Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιά δικάζοντας, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, αίτηση αναστολής αναγκαστικής εκτέλεσης κατ' άρθρο 938 Κ.Πολ.Δ. διατύπωσε την άποψη ότι «η ratio του νόμου στα πλαίσια της γενικότερης διαμορφούμενης κοινωνικοοικονομικής πολιτικής είναι η αναστολή εν γένει των πλειστηριασμών για οφειλές από συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων με πιστωτικά ιδρύματα, προκειμένου να αναπροσαρμοσθούν αυτές, ώστε το ύψος των απαιτήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων εναντίον των οφειλετών τους να μην υπερβαίνει το τριπλάσιο του ληφθέντος κεφαλαίου» (ΜΠΠ 6571/2004).

Από την ως άνω διατύπωση του σκεπτικού της απόφασης προκύπτει ότι το Δικαστήριο δεν ασχολήθηκε με συγκεκριμένη μέθοδο επιστημονικής ερμηνείας του νόμου προκειμένου να αποφασίσει για την εφαρμογή του ή μη. Παρέκαμψε λοιπόν, όχι μόνο τη γραμματική ερμηνεία της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 39, αλλά και τη λογική και την τελλολογική ερμηνεία της. Αντ' αυτού το Δικαστήριο αναζήτησε τη “ratio” πέρα και έξω από τη συγκεκριμένη διάταξη, στο χώρο της «γενικότερης κοινωνικοοικονομικής πολιτικής». Κατέληξε έτσι στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για γενική αναστολή των πλειστηριασμών για απαιτήσεις πιστωτικών ιδρυμάτων από δάνεια ή πιστώσεις. Στη συνέχεια δε προσπάθησε να δικαιολογήσει την παραπάνω θέση του σημειώνοντας ότι η αναστολή επιβάλλεται για την αναπροσαρμογή των απαιτήσεων στο νέο ανώτατο όριο. Ετσι, πέραν του ελάχιστα επιστημονικού τρόπου αναζήτησης της αληθινής βούλησης του νομοθέτη, οδηγήθηκε και στην ακόλουθη αντίφαση: παρά το γεγονός ότι η αναστολή επιβλήθηκε για την αναπροσαρμογή των απαιτήσεων που υπερβαίνουν το όριο του νόμου, αυτή αφορά σε όλες ανεξαιρέτως τις απαιτήσεις.

Η κατά τα παραπάνω προσέγγιση του θέματος νομίζουμε ότι δεν συμβάλλει στην ταχεία επίλυση του προβλήματος, που έγινε γνωστό ως “πανωτόκια”, ούτε στην επιτυχία της τρίτης προσπάθειας νομοθετικής λύσης του.

Γιάννης Μούργελας

Νομικός Σύμβουλος ΕΕΤ

Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΠΡΑΞΕΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ:

ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΑΔΙΑΛΕΙΠΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΑΣΑΚΟΥ

Ειδικού Συμβούλου ΕΕΤ

1. Η έννοια του κινδύνου διακανονισμού κατά τη διενέργεια πράξεων συναλλάγματος

Το ενδιαφέρον των κεντρικών τραπεζών για τη μείωση του κινδύνου διακανονισμού κατά τη διενέργεια πράξεων συναλλάγματος αυξήθηκε κατόπιν του επεισοδίου της Herstatt Bank⁽¹⁾. Την 26η Ιουνίου του 1974 η γερμανική εποπτική αρχή απέσυρε την άδεια λειτουργίας της Bankhaus Herstatt, μιας σχετικά μικρού μεγέθους τράπεζας με καταστατική έδρα στην Κολογία και έντονη δραστηριότητα στις αγορές συναλλάγματος. Πριν την έναρξη της διαδικασίας εκκαθάρισης, οι αντισυμβαλλόμενοι της Bankhaus Herstatt είχαν προχωρήσει στην καταβολή γερμανικών μάρκων, αναμένοντας την αντικαταβολή από την Bankhaus Herstatt αμερικανικών δολαρίων στα πλαίσια συναφθεισών συμβάσεων πράξεων συναλλάγματος. Μετά την έναρξη της διαδικασίας εκκαθάρισης, η ανταποκρίτρια της Bankhaus Herstatt στις ΗΠΑ έπαυσε τις πληρωμές δολαρίων από το λογαριασμό της Bankhaus Herstatt, με αποτέλεσμα την έκθεση των αντισυμβαλλόμενων τραπεζών τόσο στον κίνδυνο διακανονισμού όσο και στον κίνδυνο κόστους αντικατάστασης⁽²⁾.

Οι επιπλοκές της πτώχευσης της Bankhaus Herstatt και η ραγδαία ανάπτυξη της αγοράς συναλλάγματος ανέδειξε τη συστημική σημασία του κινδύνου διακανονισμού πράξεων συναλλάγματος.

Η έννοια του κινδύνου διακανονισμού αναφέρεται στην αδυναμία ολοκλήρωσης μεμονωμένων συναλλαγών ή, γενικότερα, στη μη πραγματοποίηση του διατραπεζικού διακανονισμού κατά τα αναμενόμενα⁽³⁾. Ο κίνδυνος διακανονισμού εκδηλώνεται με διαφορετική ένταση στα

- συστήματα πληρωμών (payment systems) και στα
- συστήματα διακανονισμού πράξεων σε χρηματοπιστωτικούς τίτλους⁽⁴⁾/συναλλάγματος (exchange for value systems).

⁽¹⁾ Το εν λόγω επεισόδιο κείται στην αφετηρία των προσαθειών διαμόρφωσης ενός διεθνούς κανονιστικού πλαισίου για τον περιορισμό των κινδύνων, στους οποίους εκτίθενται οι τράπεζες με τη συγκρότηση της Επιτροπής της Βασιλείας την ίδια χρονολογία. Στο επεισόδιο οφείλεται και η ονομασία του κινδύνου ως Herstatt risk.

⁽²⁾ Βλέπε σχετικά Miller P. (2002) σελ. 15, και Committee on Payment and Settlement Systems (1996) σελ. 6-8, όπου γίνεται αναφορά και στα ακόλουθα επεισόδια εκδήλωσης του κινδύνου: Drexel Burnham Lambert (1990), BCCI (1991), Πραξικόπημα του 1991 στην τέως Σοβιετική Ένωση, Barrings (1995).

⁽³⁾ Committee on Payment and Settlement Systems (1997) σελ. 7, Committee on Payment and Settlement Systems (2000) σελ. 10. Ο εν λόγω κίνδυνος δεν θα πρέπει να συγχέεται με τον κίνδυνο πτώχευσης του αρμόδιου για το διακανονισμό φορέα (settlement agent risk). Βλ σχετικά Sheppard, D. (1996) σελ. 29.

⁽⁴⁾ Αναφορικά με τον κίνδυνο διακανονισμού κατά την εκκαθάριση πράξεων σε χρηματοπιστωτικούς τίτλους βλ. Committee on Payment and Settlement Systems (1992) σελ. 10-14 και European Central Bank (1998) Παράρτημα Ι.

Στα συστήματα διακανονισμού πράξεων σε χρηματοπιστωτικούς τίτλους/ συναλλάγματος ο κίνδυνος έχει αμφίδρομη κατεύθυνση διότι η συναλλαγή έχει δύο σκέλη: τη μεταβίβαση της κυριότητας των τίτλων και την καταβολή του χρηματικού τους αντιτίμου.

Ο κίνδυνος διακανονισμού στις πράξεις συναλλάγματος έχει δύο διαστάσεις:⁽⁵⁾

➤ Η πρώτη αφορά τον πιστωτικό κίνδυνο που ελλοχεύει σε περίπτωση οριστικής αδυναμίας εκπλήρωσης των υποχρεώσεων ενός εκ των αντισυμβαλλομένων σε μία πράξη συναλλάγματος, οπότε ο έτερος αντισυμβαλλόμενος υφίσταται ζημία αντίστοιχη της αξίας της σχετικής πράξης⁽⁶⁾.

➤ Η δεύτερη διάσταση αναφέρεται στον κίνδυνο ρευστότητας που ενσκήπτει, στην περίπτωση που ο ένας εκ των αντισυμβαλλομένων αδυνατεί προσωρινά – και πάντως σίγουρα όχι στην προβλεπόμενη ημερομηνία – να εκπληρώσει την υποχρέωσή του. Ο έτερος αντισυμβαλλόμενος σε αυτή την περίπτωση είναι αναγκασμένος να χρηματοδοτήσει τη συναλλαγή μέχρι τη χρονική στιγμή που θα εκπληρωθεί η υποχρέωση.

Ο κίνδυνος διακανονισμού πράξεων συναλλάγματος (foreign exchange settlement risk) θα πρέπει να διακρίνεται από

➤ τον κίνδυνο τιμών συναλλάγματος (foreign exchange risk), ο οποίος αφορά την πραγματοποίηση ζημιών από τη διακύμανση των τιμών συναλλάγματος σε στοιχεία, τόσο εντός ισολογισμού όσο και εκτός ισολογισμού μιας τράπεζας⁽⁷⁾, και

➤ τον κίνδυνο κόστους αντικατάστασης (replacement cost risk ή pre-settlement risk), που προκύπτει όταν ο αντισυμβαλλόμενος σε μία προθεσμιακή πράξη δεν δύναται να εκπληρώσει την υποχρέωσή του – αδυναμία που συνεπάγεται για τον άλλο αντισυμβαλλόμενο μία μη καλυφθείσα/ανοικτή θέση ή/και απώλεια μη πραγματοποιηθέντων κερδών. Η προκύπτουσα ανοικτή θέση είναι το κόστος αντικατάστασης της αρχικής συναλλαγής σε τρέχουσες τιμές αγοράς.

Ο εν λόγω κίνδυνος είναι εγγενής στις πράξεις συναλλάγματος, δεδομένου ότι σε μια πράξη αγοραπωλησίας συναλλάγματος το κάθε νόμισμα πρέπει να διακανονίζεται στην κεντρική τράπεζα της

χώρας έκδοσης και οι τοπικές αγορές έχουν διαφορετικά ωράρια λειτουργίας. Εκδηλώνεται με ιδιαίτερη ένταση, έχοντας συχνά συστημική διάσταση, λόγω των εξής παραγόντων:⁽⁸⁾

➤ του μεγέθους της αγοράς συναλλάγματος⁽⁹⁾,

➤ της αλληλεξάρτησης των σχετικών αγορών σε παγκόσμιο επίπεδο αφενός και της ύπαρξης ετεροχρονισμών λόγω διαφοράς της ώρας λειτουργίας των σχετικών αγορών αφετέρου, και

➤ της συγκέντρωσης του μεγαλύτερου μέρους του όγκου των συναλλαγών σε συγκεκριμένες τράπεζες.

2. Το έργο της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών

2.1 Επιτροπές της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών με έργο στον περιορισμό του κινδύνου διακανονισμού πράξεων συναλλάγματος

Η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, ο αρχαιότερος διεθνής οργανισμός, ιδρύθηκε το 1930 στη Συν-

⁽⁵⁾ Committee on Payment and Settlement Systems (1996) σελ. 4. Το θέμα του λειτουργικού κινδύνου στα συστήματα πληρωμών ως αιτία εκδήλωσης του κινδύνου διακανονισμού αναπτύσσεται στο McPhail K. (2003).

⁽⁶⁾ Ο κίνδυνος διαρκεί για το χρονικό διάστημα από τη στιγμή της αμετάκλητης εισαγωγής της εντολής πώλησης στο σύστημα, μέχρι τη στιγμή οριστικής πίστωσης του ποσού του αγορασθέντος νομίσματος. Βλέπε σχετικά Committee on Payment and Settlement Systems (1996) σελ. 8, και παράρτημα 1, παρ. 1.

⁽⁷⁾ Για τον εν λόγω κίνδυνο διαμορφώνεται ειδικό πλαίσιο αποτίμησης και υπολογισμού κεφαλαιακών υποχρεώσεων για την κάλυψή του σύμφωνα με τη Συμπληρωματική Συμφωνία για την κεφαλαιακή επάρκεια σε σχέση με τους κινδύνους αγοράς της επιτροπής της Βασιλείας, βλέπε σχετικά Basle Committee on Banking Supervision (1996).

⁽⁸⁾ Galati G. (2002), σελ 58 και Kahn Charles M. and W. Roberds (2000): σελ 2-3.

⁽⁹⁾ Σύμφωνα με σχετική έρευνα που έχει διεξαγάγει η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών σε τριετή βάση το ύψος της αξίας των πράξεων συναλλάγματος σε ημερήσια βάση υπολογίζεται στα 1,2 τρισεκατομμύρια δολάρια. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι κάθε σχετική συναλλαγή έχει δύο σκέλη, η συνολική αξία ανέρχεται στα 2,4 τρισεκατομμύρια δολάρια. Αξίζει να σημειωθεί ότι συχνά τα σχετικά ανοίγματα των τραπεζών υπερβαίνουν την κεφαλαιακή τους βάση.

διάσκεψη της Χάγης. Μέλη της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών είναι οι κεντρικές τράπεζες όλων σχεδόν των κρατών. Το έργο της αποβλέπει στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κεντρικών τραπεζών και στην παροχή υπηρεσιών διακανονισμού για τις διεθνικές χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Στους κόλπους της δραστηριοποιούνται:

- Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision, {πρώην Επιτροπή Τραπεζικών Ελέγχων και Εποπτικών Πρακτικών (Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices)},
- η Επιτροπή Συστημάτων Πληρωμών και Διακανονισμού (Committee on Payment and Settlement Systems), και
- η Επιτροπή για το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα (πρώην Διαρκής Επιτροπή Ευρω-συναλλάγματος (Euro-currency Standing Committee)).

Με το θέμα του ελέγχου των κινδύνων διακανονισμού που απορρέουν από τις πράξεις συναλλάγματος έχουν ασχοληθεί δύο εκ των επιτροπών που δραστηριοποιούνται στους κόλπους της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών:

- Η Επιτροπή Συστημάτων Πληρωμών και Διακανονισμού (υπό α), και
- Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (υπό β)

(α) Σε συνέχεια του αναληφθέντος έργου, από την επιτροπή για τα συστήματα πληρωμών σε καθαρή βάση, οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών του G-10 αποφάσισαν το 1990 την ίδρυση της Επιτροπής Συστημάτων Πληρωμών και Διακανονισμού. Η Επιτροπή δεν διαθέτει νομική προσωπικότητα, αλλά αποτελεί ένα άτυπο forum. Μέλη της Επιτροπής είναι οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών του G-10. Το 1997 η σύνθεση της Επιτροπής διευρύνθηκε με τη συμμετοχή των νομισματικών αρχών της Σιγκαπούρης και του Χονγκ Κονγκ.

Η συμβολή του έργου της Επιτροπής στη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού και κατ' επέκταση στην εμπέδωση της σταθερότητας του χρηματοπι-

στωτικού συστήματος υπήρξε μεγάλη. Συχνά η Επιτροπή συνεργάστηκε και με άλλους διεθνείς οργανισμούς ή fora στη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής – κυρίως με τον International Organization of Securities Commissions και την Basel Committee on Banking Supervision. Στις γνωστότερες εκθέσεις της Επιτροπής περιλαμβάνονται:

- Οι θεμελιώδεις αρχές για τα συστημικά σημαντικά συστήματα πληρωμών (Core Principles for Systemically Important Payment Systems)⁽¹⁰⁾,
- οι Συστάσεις για τα Συστήματα Διακανονισμού Πράξεων σε Τίτλους (Recommendations for Securities Settlement Systems)⁽¹¹⁾, και
- οι Συστάσεις για τους Κεντρικούς Αντισυμβαλλομένους⁽¹²⁾.

(β) Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία ιδρύθηκε το 1974 στους κόλπους της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών, με στόχο να αποτελέσει ένα forum διαλόγου και συνεργασίας σε θέματα τραπεζικής εποπτείας. Μέλη της επιτροπής είναι οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών ή/και οι επικεφαλής των εποπτικών αρχών, όπου αυτές δεν ταυτίζονται με την κεντρική τράπεζα, των κρατών-μελών του G10 της Ελβετίας, του Λουξεμβούργου και προσφάτως της Ισπανίας. Το έργο της Επιτροπής της Βασιλείας εκτείνεται σε μια πληθώρα θεμάτων τραπεζικού ενδιαφέροντος. Ιδιαίτερα γνωστή είναι εντούτοις για τα εξής:

- το πλαίσιο κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ των εποπτικών αρχών για τις διεθνώς δραστηριοποιούμενες τράπεζες⁽¹³⁾ και
- το Σύμφωνο για την κεφαλαιακή επάρκεια⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁰⁾ Committee on Payment and Settlement Systems (1997).

⁽¹¹⁾ Committee on Payment and Settlement Systems and International Organization Securities Commissions (2001).

⁽¹²⁾ Committee on Payment and Settlement Systems and International Organization Securities Commissions (2004).

⁽¹³⁾ Basel Committee on Banking Supervision (1975) και Basel Committee on Banking Supervision (1983).

⁽¹⁴⁾ Basel Committee on Banking Supervision (1988), Basel Committee on Banking Supervision (1996), Basel Committee on Banking Supervision (2004).

2.2 Μελέτες των επιτροπών της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών

Σε συνέχεια του επεισοδίου της Bankhaus Herstatt εκπονήθηκαν οι ακόλουθες μελέτες από τις προαναφερθείσες επιτροπές:⁽¹⁵⁾

- Supervisory Guidance for Managing Settlement Risk in Foreign Exchange Transactions,
- Reducing foreign exchange settlement risk: A progress report,
- Settlement Risk in Foreign Exchange Transactions (Alsopp report), και
- Central bank payment and settlement services with respect to cross-border and multi-currency transactions (Noël Report)

Με την έκθεση Alsopp οι κεντρικές τράπεζες του G-10 χάραξαν μία στρατηγική για τον περιορισμό της έκθεσης στον κίνδυνο διακανονισμού πράξεων συναλλάγματος που προέβλεπε τη λήψη μέτρων:⁽¹⁶⁾

- από τις ίδιες τις τράπεζες σε ατομικό επίπεδο για τον έλεγχο των εν λόγω κινδύνων,
- από τις κεντρικές τράπεζες, ως αρμόδιες διοικητικές αρχές για την επίβλεψη των συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού, και
- από τον τραπεζικό τομέα εν γένει για τη διαμόρφωση συστημάτων διακανονισμού πολυνομισματικών υπηρεσιών.

Είναι αλήθεια ότι σε συνέχεια της έκθεσης Alsopp ελήφθησαν κάποια μέτρα για τον περιορισμό της έκθεσης στον κίνδυνο με τη μείωση της διάρκειας των εν λόγω ανοιγμάτων. Στον περιορισμό του κινδύνου συνέβαλε και η εν τω μεταξύ ανάπτυξη και εμπέδωση των συστημάτων πληρωμών σε ακαθάριστη βάση και συνεχή χρόνο (RTGS)⁽¹⁷⁾. Επιπλέον ανελήφθησαν πρωτοβουλίες για τη σύναψη διμερών ή και πολυμερών συμφωνιών συμψηφισμού των συγκεκριμένων συναλλαγών, προεξαρχουσών της ECHO και της Multinet⁽¹⁸⁾. Πάντως ο κίνδυνος διακανονισμού δεν εξαλείφθηκε ως αποτέλεσμα μεμονωμένων πρωτοβουλιών στο μέτρο που δεν διαμορφώθηκε το λειτουργικό πλαίσιο που

θα επέτρεπε τον ταυτόχρονο διακανονισμό και των δύο σκελών των σχετικών πράξεων (payment versus payment).

3. Η πρωτοβουλία της αγοράς: Η Τράπεζα Διακανονισμού Αδιάλειπτης Σύνδεσης

3.1 Σύσταση, έδρα, λειτουργίες

Η αρχή της εξάλειψης του κινδύνου πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 1997, όταν μία ομάδα διεθνώς δραστηριοποιούμενων τραπεζών, δημιούργησε τη CLS Group Holdings AG με καταστατική έδρα την Ελβετία, στην οποία ανήκει η CLS UK Intermediate Holdings⁽¹⁹⁾. Η CLS Group Holdings AG έχει δύο θυγατρικές:

- τη CLS Bank International και
- τη CLS Services Ltd.

Η CLS Services Ltd., με καταστατική έδρα στη Μ. Βρετανία, παρέχει λειτουργική συνδρομή (back office support) στις δραστηριότητες της CLS Bank και των συμμετεχουσών σε αυτήν τραπεζών.

Η CLS Bank (Τράπεζα Διακανονισμού Αδιάλειπτης Σύνδεσης), με καταστατική έδρα στη Νέα Υόρκη, έχει λάβει άδεια από την Ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ (Federal Reserve) ως τράπεζα

⁽¹⁵⁾ Με την εξαίρεση της πρώτης στη σειρά παρουσίασης έκθεσης, η οποία εκπονήθηκε σε συνεργασία της Επιτροπής Συστημάτων Πληρωμών και Διακανονισμού και της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, όλες οι υπόλοιπες αποτελούν καρπό του έργου της Επιτροπής Συστημάτων Πληρωμών και Διακανονισμού.

⁽¹⁶⁾ Committee on Payment and Settlement Systems (1996) σελ. 18-32. Η εν λόγω έκθεση είχε το χαρακτηρισμό εποπτικής προειδοποίησης προς τους φορείς της αγοράς. Βλέπε σχετικά Kahn Charles M. and W. Roberds (2000): σελ. 7 και τις εκεί παραπομπές.

⁽¹⁷⁾ Ιστορική αναδρομή στην ανάπτυξη συστημάτων RTGS στις χώρες του G 10 στο Committee on Payment and Settlement Systems (1997).

⁽¹⁸⁾ Για τις εν λόγω πρωτοβουλίες βλέπε Duncan, G.M. (1994) και Glass, G.R. (1994).

⁽¹⁹⁾ Είχε προηγηθεί η συγχώνευση με τη νεοσυσταθείσα εταιρεία των ήδη υφιστάμενων πρωτοβουλιών ECHO και Multinet. Σύντομη ιστορική αναδρομή στο Miller P (2002) σελ. 15-16.

αποκλειστικού σκοπού, ήτοι το διακανονισμό πράξεων συναλλάγματος⁽²⁰⁾.

Η CLS Bank ξεκίνησε τις δραστηριότητές της το Νοέμβριο του 2002. Επί του παρόντος οι συναλλαγές που διακανονίζονται αφορούν επτά νομίσματα: Αμερικανικό δολάριο, ευρώ, δολάριο Αυστραλίας, δολάριο Καναδά, λίρα Αγγλίας, ιαπωνικό γεν και φράγκο Ελβετίας. Στις 8 Σεπτεμβρίου 2003 προστέθηκαν η κορώνα Δανίας, Σουηδίας, Νορβηγίας και το δολάριο Σιγκαπούρης.

Σύμφωνα και με το πλαίσιο κοινής επίβλεψης που ορίζεται στην Έκθεση της Επιτροπής για τα Σύστημα Πληρωμών και Διακανονισμού, επικεφαλής επιβλέπουσα αρχή είναι η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι επιβλέπουσα αρχή σε σχέση με το σκέλος των συναλλαγών που διενεργείται σε ευρώ⁽²¹⁾.

3.2 Μέλη της Τράπεζας Διακανονισμού Αδιάλειπτης Σύνδεσης

Τα μέρη που συμμετέχουν στο σύστημα διακανονισμού της CLS Bank είναι τα εξής:⁽²²⁾

- άμεσα μέλη (υπό α),
- ανταποκριτές (υπό β),
- έμμεσα μέλη (υπό γ), και
- παροχείς ρευστότητας (υπό δ).

(α) Τα άμεσα μέλη διακρίνονται σε: (i) Μέλη διακανονισμού, και (ii) μέλη-χρήστες. Τα μέλη διακανονισμού μπορούν να υποβάλλουν εντολές για διακανονισμό πράξεων συναλλάγματος κατευθείαν στη CLS Bank, όπου και διατηρούν λογαριασμούς διακανονισμού. Προϋπόθεση απόκτησης της ιδιότητας του μέλους διακανονισμού είναι η συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της CLS Bank, καθώς και η ικανοποίηση αυστηρών κριτηρίων λειτουργικής και χρηματοοικονομικής φύσης. Τα μέλη-χρήστες δύνανται επίσης να υποβάλλουν άμεσα εντολές προς την CLS Bank, αλλά, σε αντίθεση με την προηγούμενη περίπτωση, δεν διατηρούν λογαριασμούς διακανονισμού στη CLS

Bank και οφείλουν να διεκπεραιώνουν τις εντολές μέσω ενός μέλους διακανονισμού⁽²³⁾.

(β) Οι ανταποκριτές είναι τράπεζες που λαμβάνουν και εκτελούν εντολές για λογαριασμό μελών διακανονισμού, σε νομίσματα για τα οποία τα τελευταία, είτε δεν διατηρούν λογαριασμούς διακανονισμού στην οικεία κεντρική τράπεζα, είτε δεν διαθέτουν επαρκή ρευστότητα.

(γ) Τα έμμεσα μέλη δεν μπορούν να υποβάλλουν εντολές κατευθείαν στην CLS Bank, αλλά μέσω ενός άμεσου μέλους (είτε μέλος διακανονισμού είτε μέλος-χρήστη).

(δ) Οι παροχείς ρευστότητας είναι χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο για την ομαλή διεκπεραίωση του διακανονισμού σε περίπτωση που ένα μέλος διακανονισμού δεν διαθέτει επαρκή ρευστότητα για την ολοκλήρωση μιας συναλλαγής. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι παροχείς ρευστότητας δεσμεύονται συμβατικά να παράσχουν την αναγκαία ρευστότητα μέχρι ενός ύψους, ανταλλάσσοντας το νόμισμα στο οποίο το μέλος διακανονισμού έχει χρεωστική θέση, με νόμισμα επί του οποίου η θέση του μέλους διακανονισμού είναι πιστωτική⁽²⁴⁾.

3.3 Διενέργεια συναλλαγών μέσω της Τράπεζας Διακανονισμού Αδιάλειπτης Σύνδεσης

Η πραγματοποίηση μιας πράξης συναλλάγματος μέσω της CLS Bank προϋποθέτει την εκπλήρωση των εξής:

⁽²⁰⁾ Η χορήγηση άδειας αποκλειστικού σκοπού υπήρξε χωρίς άλλο κρίσιμος παράγοντας για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων της από τις κεντρικές τράπεζες.

⁽²¹⁾ Βλέπε σχετικά European Central Bank (2000).

⁽²²⁾ European Central Bank (2003) σελ. 56-57.

⁽²³⁾ Η ιδιότητα του μέλους-χρήστη απευθύνεται κυρίως σε πιστωτικά ιδρύματα που δεν θέλουν ή δεν μπορούν να διαχειριστούν ενεργητικά τη ρευστότητά τους.

⁽²⁴⁾ Η CLS Bank απαιτεί την ύπαρξη τριών παροχών ρευστότητας ανά νόμισμα με την εξαίρεση νομισμάτων περιορισμένης διαπραγμάτευσης, όπου αρκούν δύο παροχείς ρευστότητας.

- Η πράξη να αφορά τα επιλέξιμα νομίσματα.
- Οι αντισυμβαλλόμενοι θα πρέπει να είναι άμεσα ή έμμεσα μέλη της CLS Bank.
- Ο χαρακτήρας της πράξης να είναι επιλέξιμος⁽²⁵⁾.

Η ολοκλήρωση μιας πληρωμής CLS πραγματοποιείται στα εξής διαδοχικά στάδια:

- Κατ' αρχήν τα μέλη του συστήματος αποστέλλουν μηνύματα SWIFT στην CLS Bank με τις λεπτομέρειες των προς διακανονισμό συναλλαγών μέχρι τις 00.00 ώρα Κεντρικής Ευρώπης.
- Βασιζόμενη στα εν λόγω μηνύματα των μελών η CLS Bank υπολογίζει το καθαρό υπόλοιπο για κάθε μέλος ξεχωριστά και για κάθε ξεχωριστό λογαριασμό συναλλάγματος που διατηρεί το εν λόγω μέλος και εκδίδει ένα χρονοδιάγραμμα πληρωμών (pay in schedule), το οποίο συνοψίζει το οφειλόμενο από το οικείο μέλος ποσό ανά υπολογαριασμό. Οι πληρωμές διενεργούνται μεταξύ 07.00 και 12.00 ώρα Κεντρικής Ευρώπης, απαρεγκλίτως.
- Η CLS Bank διατηρεί λογαριασμούς διακανονισμού στις κεντρικές τράπεζες των επιλέξιμων νομισμάτων. Τα μέλη του συστήματος διατηρούν λογαριασμό στην CLS Bank, ο οποίος διακρίνεται σε υπολογαριασμούς ισάριθμους με τα επιλέξιμα νομίσματα. Τα μέλη χρηματοδοτούν τους εν λόγω λογαριασμούς μέσω του συστήματος πληρωμών σε ακαθάριστη βάση και συνεχή χρόνο (RTGS) της χώρας έκδοσης του νομίσματος άμεσα ή μέσω ανταποκριτή, καταβάλλοντας τα σχετικά ποσά στο λογαριασμό που διατηρεί η CLS Bank στην οικεία κεντρική τράπεζα.
- Στη συνέχεια η CLS Bank διακανονίζει κάθε επιμέρους συναλλαγή, πιστώνοντας το λογαριασμό του μέλους-αγοραστή με το νόμισμα που αγοράστηκε και χρεώνοντας το λογαριασμό του μέλους-πωλητή με το νόμισμα που πωλήθηκε, ταυτόχρονα. Παράλληλα χρεώνει το λογαριασμό του μέλους-αγοραστή με το νόμισμα που χρησιμοποιήσε για την αγορά και πιστώνει το λογαριασμό του μέλους-πωλητή με το νόμισμα που καταβλήθηκε.

Η διενέργεια πράξης συναλλάγματος εντός

CLS Bank προϋποθέτει ότι αμφότεροι οι αντισυμβαλλόμενοι θα έχουν την αναγκαία ρευστότητα για να πραγματοποιηθεί η συναλλαγή⁽²⁶⁾.

3.4 Μέτρα περιορισμού της έκθεσης στον κίνδυνο διακανονισμού

Η μείωση, αν όχι εξάλειψη, του κινδύνου επιτυγχάνεται βάσει δύο αρχών που διέπουν τη λειτουργία της CLS Bank:⁽²⁷⁾

- την αρχή πληρωμής έναντι πληρωμής (payment-versus-payment) (υπό α), και
  - την αρχή του θετικού υπολοίπου των λογαριασμών (positive account balance rule) (υπό β).
- (α) Η CLS Bank λειτουργεί με βάση την αρχή πληρωμής έναντι πληρωμής (payment-versus-payment), η οποία αποβλέπει στο συγχρονισμό των δύο σκελών της συναλλαγής, ούτως ώστε να εξαλείφεται ο κίνδυνος διακανονισμού. Έτσι καμία συναλλαγή δεν διακανονίζεται, παρά μόνο στην περίπτωση που οι σχετικοί λογαριασμοί των συναλλασσομένων μελών έχουν επαρκές υπόλοιπο.

Επισημαίνεται ότι η CLS Bank ενεργεί ως οιονεί κεντρική τράπεζα για το διακανονισμό πράξεων συναλλάγματος (settlement agent), αλλά σε καμία περίπτωση ως κεντρικός αντισυμβαλλόμενος.

(β) Σύμφωνα με τη δεύτερη αρχή τα μέλη είναι υποχρεωμένα να διατηρούν θετικό υπόλοιπο στο λογαριασμό διακανονισμού – σωρευτικά υπολογιζόμενο σε σχέση με τους επιμέρους υπολογαριασμούς. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα ότι ακόμα και αν πτωχεύσει ένα μέλος, δεν έχει χρεωστική θέση έναντι της CLS Bank, ενώ η τελευταία θα διαθέτει τα αναγκαία κεφάλαια για να αποπληρώσει τα υπόλοιπα μέλη.

⁽²⁵⁾ Τέτοιες πράξεις θεωρούνται οι συναλλαγές Tom/Next, Spot και Forward.

⁽²⁶⁾ Κατά τη διενέργεια μιας πράξης συναλλάγματος εκτός CLS Bank τίποτα δεν βεβαιώνει τον έναν αντισυμβαλλόμενο ότι ο έτερος θα εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του (Βλέπε Kahn Charles M. and W. Roberds (2000): σελ. 9).

⁽²⁷⁾ Galati G. (2002), σελ. 62.

Η CLS Bank διαθέτει δύο μηχανισμούς προκειμένου να διασφαλίζει το θετικό υπόλοιπο των λογαριασμών:

- περικοπές αποτίμησης (haircuts)⁽²⁸⁾ και
- όρια επί του εύρους του τυχόν αρνητικού υπολοίπου τόσο των μεμονωμένων υπολογαριασμών κάθε μέλους (short position limits) όσο και σωρευτικά (aggregate short position limits).

Επίσης, στην εξαιρετική περίπτωση αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρεώσεων κάποιου μέλους υφίσταται εκ των προτέρων συμφωνία επιμερισμού των ζημιών μεταξύ των υπολοίπων μελών (loss sharing agreement).

4. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Οι επιτροπές που δραστηριοποιούνται στους κόλπους της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών έχουν με το έργο τους επηρεάσει εκτεταμένα την τραπεζική νομοθεσία και πρακτική κάθε χώρας. Ιδιαίτερα το κοινοτικό τραπεζικό δίκαιο έχει αναπτυχθεί σε συνέχεια και αντανάκλαση του έργου της Επιτροπής της Βασιλείας. Τα τελευταία χρόνια ουσιαστική είναι και η επίδραση του έργου της Επιτροπής Συστημάτων Πληρωμών και Διακανονισμού.

Το αξιοσημείο συνίσταται στην απουσία νομικής δεσμευτικότητας των εκθέσεων των επιτροπών της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών. Στην περίπτωση της ρύθμισης του κινδύνου διακανονισμού πράξεων συναλλάγματος αναδεικνύεται η δυνατότητα να ενεργήσει το ήπιο δίκαιο ως ώθηση για ανάληψη πρωτοβουλίας από τους φορείς της αγοράς για την επίλυση ενός θέματος, χωρίς να είναι αναγκαία η διοικητική παρέμβαση.

⁽²⁸⁾ Πρόκειται για μέτρο ελέγχου κινδύνων, σύμφωνα με το οποίο υπολογίζεται η συναλλαγματική ισοτιμία με βάση την αντίστοιχη τρέχουσα τιμή της αγοράς, μείον ένα ορισμένο ποσοστό. Το μέτρο αποβλέπει να προφυλάξει τη CLS Bank από τις έντονες διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

ΠΗΓΕΣ/ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κείμενα Διεθνών και Ευρωπαϊκών οργανισμών

Basel Committee on Banking Supervision (1975): Report on the Supervision of Banks' Foreign Establishments, (Αδημοσίευτο).

Basel Committee on Banking Supervision (1983): Principles for the Supervision of Bank's Foreign Establishments, May.

Basel Committee on Banking Supervision (1988a): International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, July.

Basel Committee on Banking Supervision (2004): International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework, Basle, July.

Basel Committee on Banking Supervision (1996): Amendment to the Capital Accord to incorporate market risks, January, Basle.

Basel Committee on Banking Supervision & Committee on Payment and Settlement Systems (2000): Supervisory Guidance for Managing Settlement Risk in Foreign Exchange Transactions.

Committee on Payment and Settlement Systems (1992): Delivery versus payment in securities settlement systems, September.

Committee on Payment and Settlement Systems (1993): Central bank payment and settlement services with respect to cross-border and multi-currency transactions (Noël Report).

Committee on Payment and Settlement Systems (1996): Settlement risk in foreign exchange transactions, March.

Committee on Payment and Settlement Systems (1997): Real time gross settlement systems, Basle, March.

Committee on Payment and Settlement Systems (1998): Reducing foreign exchange settlement risk: A progress report.

Committee on Payment and Settlement Systems (2000): Clearing and settlement arrangements for retail payments in selected countries, September.

Committee on Payment and Settlement Systems and International Organisation Securities Commissions (2001): Recommendations for Securities Settlement Systems, November.

Committee on Payment and Settlement Systems and Inter-

---

national Organisation Securities Commissions (2004): Recommendations for Central Counterparties, March.

European Central Bank (1998): Standards for the use of EU securities settlement systems in ESCB credit operations, January.

European Central Bank (2000): Role of the Eurosystem in the field of payment systems oversight, June.

European Central Bank (2003): CLS - purpose, concept and implications, January.

2. Αρθρογραφία

CLS Bank (2003): CLS How it works, CLS Publication στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://www.cls-group.com/publications/>

Duncan, G.M. (1994): Clearing house arrangements in the foreign exchange markets, στο: Symposium proceedings: international symposium on banking and payment services, 168-174.

Galati G. (2002): Settlement risk in foreign exchange markets and CLS Bank, BIS Quarterly Review, December.

Glass, G.R. (1994): Multinet's FX netting solution, στο: Symposium proceedings: international symposium on

banking and payment services, (Board of Governors of the Federal Reserve System, Washington, D.C.) 152-167.

Harrison Ian (1997): Settlement risk in foreign exchange transactions, *Reserve Bank Bulletin*, Vol. 60 No. 3.

Havoutis N. M. (2000): Liquidity and collateral management in CLS, *European Payments Review 2000/2001*.

Kahn Charles M. and W. Roberds (2000): The CLS Bank: A Solution to the Risks of International Payments Settlement?, *Federal Reserve Bank of Atlanta, Working Paper 2000-15a*, November.

McPhail K. (2003): Managing Operational Risk in Payment, Clearing, and Settlement Systems, Bank of Canada Working Paper 2003-2.

Miller P. (2002): CLS Bank: Managing Foreign Exchange Settlement Risk, Bank of Canada review, autumn 2002.

Sheppard D. (1996): Payment Systems, στο *Handbooks in Central Banking no. 8 Centre for Central Banking Studies*, Bank of England.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΥΠΟΥ MERTON (1974) ΚΑΙ Η ΠΡΟΒΛΕΠΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΩΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΡ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ*

Συμβούλου Διοίκησης, Τράπεζα της Ελλάδος

Το ενδεχόμενο αθέτησης οικονομικής υποχρέωσης σε μια συναλλαγή αποτελεί βασικό συστατικό στοιχείο στη διαδικασία λήψης οικονομικών αποφάσεων. Ο πιστωτικός αυτός κίνδυνος που αναλαμβάνει ο δανειστής, μπορεί να εκφραστεί διαισθητικά και ποσοτικά με την *πιθανότητα αθέτησης - probability of default* (PD) της οικονομικής υποχρέωσης κατά τη λήξη της. Εκ των πραγμάτων η λήψη ορθολογικών οικονομικών αποφάσεων στο παρόν γίνεται σε σχέση με τις μελλοντικές εξελίξεις, κατά συνέπεια η πιθανότητα αθέτησης θα πρέπει να αντανακλά αυτή τη διάσταση. Ετσι, ουσιαστικό στοιχείο εισροής σε οποιαδήποτε εμπειριστατωμένη μελέτη πιστοληπτικής ικανότητας, διαβάθμισης και κεφαλαιακής επάρκειας, αποτελεί η πρόβλεψη αυτής της μελλοντικής ποσότητας, καθώς και η δυνατότητα αξιολόγησης της προβλεπτικής ικανότητας. Η βιβλιογραφία προσφέρει πολλές εναλλακτικές επιστημονικές μεθοδολογίες προερχόμενες από την οικονομετρία, την επιχειρησιακή έρευνα, την υπολογιστική επιστήμη και τη μαθηματική οικονομική της χρηματοδότησης. Στο

παρόν άρθρο θα αναλύσουμε την τελευταία κατηγορία, η οποία βασίζεται στη μαθηματική οικονομική θεωρία τιμολόγησης των Δικαιωμάτων Προαίρεσης (options), όπως αυτή θεμελιώθηκε από τους Black και Scholes (1973) και Merton (1974) και αναπτύχθηκε αργότερα από πληθώρα ερευνητών.

Ουσιαστικό κίνητρο αποτελεί τόσο η δομική μορφή του υποδείγματος και η χρήση τιμών της αγοράς ως εισροές, όσο και οι πολλά υποσχόμενες εμπειρικές ενδείξεις ισχυρής προβλεπτικής ικανότητας. Η πλέον δημοφιλής εμπορικά εφαρμογή αυτής της μεθοδολογίας είναι το σύστημα που αναπτύχθηκε από τη Moody's KMV.

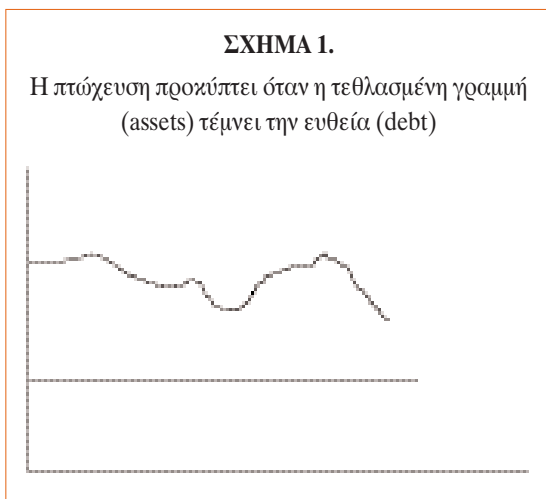
Το υπόδειγμα και η εφαρμογή πρόβλεψης αθέτησης κατά Merton (1974)

Η θεμελιώδης μελέτη του Merton (1974) εισάγει για πρώτη φορά την ερμηνεία της μετοχής (Equity Stock) μιας επιχείρησης ως ένα απλό δικαίωμα προαίρεσης (European call option) των μετόχων πάνω στα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης (Assets), με τιμή εξάσκησης (Exercise Price) και χρόνο λήξης (maturity date) ίσα με την ονομαστική αξία (Debt face value) και χρόνο ωρίμανσης των

* Οι απόψεις στο παρόν άρθρο αντανακλούν αυτές του συγγραφέα και σε κανένα μέρος τους δε θα πρέπει να αποδοθούν στην Τράπεζα της Ελλάδος.

υποχρεώσεών της αντίστοιχα. Οι πιστωτές της εταιρείας απολαμβάνουν προτεραιότητα στην παρουσία της σε σχέση με τους μετόχους. Κατά συνέπεια, όταν η αξία της εταιρείας υπερβαίνει την αξία του χρέους κατά το χρόνο ωρίμανσης, οι μέτοχοι μπορούν να εξασκήσουν το δικαίωμα προαίρεσης και να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις των πιστωτών και η διαφορά αντανακλά την αξία των μετοχών. Στην περίπτωση που η αξία της εταιρείας υπολείπεται του χρέους, οι μέτοχοι δεν θα ασκήσουν το δικαίωμα προαίρεσης, οπότε η επιχείρηση ουσιαστικά περνάει στους πιστωτές, ενώ οι μετοχές έχουν μηδαμινή ή μηδενική αξία.

Το υπόδειγμα υποθέτει μία απλοϊκή κεφαλαιακή δομή του τύπου $Assets = Debt + Equity$, όπου η αξία των $Assets$, V , της εταιρείας διακυμαίνεται σε συνεχή χρόνο ως $dV_t = (\mu - \lambda)V_t dt + \sigma V_t dW_t$, όπου W είναι μια standard Weiner διαδικασία και μ , λ , σ είναι σταθερές παράμετροι του μέσου και της διακύμανσης της διαδικασίας. Η μεταβλητή V αποτελεί τη μοναδική πηγή κινδύνου στην κεφαλαιακή δομή του συγκεκριμένου υποδείγματος. Σε αυτά τα πλαίσια, η εταιρική αθέτηση συμβαίνει όταν η αξία των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας υπολείπεται της αξίας των υποχρεώσεών της, και το υπόδειγμα Merton προβλέπει αύξηση της πιθανότητας αθέτησης καθώς οι δύο μεταβλητές συγκλίνουν (σχήμα 1).

Βάσει των θεωρητικών υποθέσεων του υποδείγματος, μπορούμε να αποδείξουμε ότι η πιθανότητα εταιρικής αθέτησης δίνεται από

$$PD = N\left(-\frac{\ln\left(\frac{V_0}{\text{Default Point}}\right) + (r - \frac{1}{2}\sigma^2)T}{\sigma\sqrt{T}}\right)$$

όπου $N(\cdot)$ είναι σωρευτική συνάρτηση πιθανότητας της κανονικής κατανομής, T , r , και V_0 , χρόνος ωρίμανσης, το χωρίς κίνδυνο επιτόκιο και η αρχική αξία των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας αντίστοιχα. Το στοιχείο Default Point θα μπορούσε να είναι ίσο με το χρέος της εταιρείας ή συνάρτηση αυτού ανάλογα με τις εμπειρικές ιδιότητες των δεδομένων. Προκειμένου να αποκτήσει λειτουργική αξία η παραπάνω εξίσωση, θα πρέπει να εκτιμηθούν οι τιμές των δύο μη παρατηρούμενων μεταβλητών της σχέσης, V_0 και σ . Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με ποικίλους τρόπους, όπως με τη μέθοδο της Μέγιστης Πιθανοφάνειας (Maximum Likelihood) του Duan et al. (2003) ή λύνοντας ένα σύστημα δύο ταυτόχρονων αλλά μη γραμμικών εξισώσεων. Ο πρώτος τρόπος αποδίδει πιθανόν εκτιμήσεις με επιθυμητές ασυμπτωτικές ιδιότητες, αλλά απαιτεί σημαντική επένδυση χρόνου, ενώ ο δεύτερος υπόκειται στους κινδύνους αριθμητικών μεθόδων επίλυσης, οι οποίες όμως είναι δυνατό να εφαρμοστούν εντός λίγων λεπτών σε μία υπολογιστική πλατφόρμα τύπου gauss ή matlab. Το προς επίλυση μη γραμμικό σύστημα αποτελείται από (1) την εξίσωση τιμολόγησης της μετοχής της εταιρείας E_0 (European call option on the assets) και (2) ένα μετασχηματισμό της μέσω του Ito's Lemma με μορφή

$$\sigma E = N(d)\sigma V_0$$

όπου

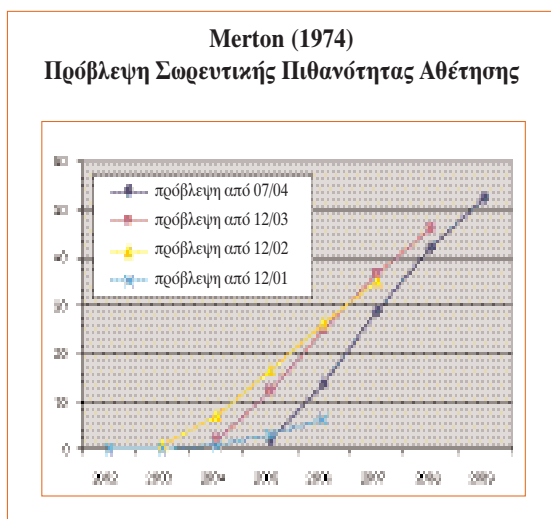
$$d = -\frac{\ln\left(\frac{V_0}{\text{Default Point}}\right) + (r - \frac{1}{2}\sigma^2)T}{\sigma\sqrt{T}}$$

Παρατηρήστε ότι η δεύτερη εξίσωση εξαρτάται και από τη διακύμανση σ_E της μετοχής, η οποία όμως μπορεί να εκτιμηθεί από ιστορικά δεδομένα.

Ως εμπειρικό παράδειγμα, θεωρήστε τα δεδομένα μιας πραγματικής εταιρείας από το ΧΑΑ στον πίνακα 1.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1				
Ετος	7/04	2003	2002	2001
Χρηματιστηριακή Αξία, εκ. €	54	138	143	452
Υποχρεώσεις εκ. €		129	100	19
Τυπική απόκλιση σε ετήσια βάση	54	63	58	66

Η εφαρμογή του υποδείγματος Merton (1974) για τέσσερα χρόνια διαδοχικά και για μέχρι πέντε περιόδους πρόβλεψης, απέδωσε εκτιμήσεις, όπως παρουσιάζονται στο γράφημα 1.

Οι προβλέψεις αυτές για την πιθανότητα πτώχευσης της εταιρείας μπορούν να ερμηνευτούν ως εκτιμήσεις της αγοράς, υπό τη συνθήκη των ατελειών του υποδείγματος. Αποτελούν γνήσιες προβλέψεις “εκτός δείγματος”, ενώ η προβλεπτική ικανότητα του υποδείγματος έχει θεμελιωθεί με πολλές

εμπειρικές μελέτες, για παράδειγμα οι Hillegeist et al (2004) αναφέρουν ότι οι συναγόμενες πιθανότητες αθέτησης από το υπόδειγμα Merton παρέχουν μέχρι και 14 φορές περισσότερη πληροφορία σε σχέση με μεθόδους βασισμένες σε λογιστικά στοιχεία.

Κριτική στο υπόδειγμα Merton (1974)

Πέραν της θεμελιωμένης ικανότητας πληροφόρησης, το υπόδειγμα Merton συγκεντρώνει αρκετές ατέλειες και γι’ αυτό υπόκειται σε εντατική κριτική. Υποθέτει μια απλή κεφαλαιακή δομή, που συχνά δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Επίσης η ερμηνεία της μετοχής ως απλού call option συνεπάγεται ότι η τιμή της θα είναι αύξουσα συνάρτηση της διακύμανσής της. Κατά συνέπεια ένας διαχειριστής της εταιρείας με στόχο τη μεγιστοποίηση της μετοχικής αξίας θα τείνει να επιλέγει χωρίς όριο τα πλέον επικίνδυνα επενδυτικά σχέδια, πράγμα το οποίο είναι ανορθολογικό. Επίσης το υπόδειγμα επιτρέπει την ύπαρξη χρεοκοπίας μόνο κατά την ωρίμανση και για το ποσό του χρέους, ενώ η εμπειρία διδάσκει ότι μπορεί να προκύψει πριν, κατά ή μετά την ωρίμανση του χρέους. Το υπόδειγμα επίσης υποθέτει ότι η αξία των assets ακολουθεί την κανονική κατανομή, γεγονός που δεν υποστηρίζεται από εμπειρικές ενδείξεις, οι οποίες καταδεικνύουν την ύπαρξη τόσο ασυμμετρίας όσο και υπερβάλλουσας κύρτωσης. Τέλος θα πρέπει να τονίσουμε ότι το υπόδειγμα υποθέτει μια αποτελεσματική αγορά κεφαλαίου. Τυχόν αναποτελεσματικότητα της αγοράς στην τιμολόγηση των μετοχών, αντανακλάται άμεσα στις συναγόμενες πιθανότητες αθέτησης.

Σε κάθε περίπτωση, παρά την πληθώρα ατελειών που δημιουργούν μεροληψίες στις συναγόμενες εκτιμήσεις, υπάρχουν πολύ ενθαρρυντικές εμπειρικές ενδείξεις για την προβλεπτική ικανότητα του υποδείγματος σε σχέση με ανταγωνιστικές μεθόδους. Σε αυτή τη βάση η μέθοδος εξελίσσεται ώστε να αυξήσει την αποτελεσματικότητά της.

Μετεξελίξεις της μεθόδου

Όπως αναλύθηκε πιο πάνω, παρά την προβλεπτική του ικανότητα, το υπόδειγμα Merton (1974) έχει σημαντικές αδέλειες, οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν σε υπο- ή υπερ-πρόβλεψη της πιθανότητας αθέτησης. Ένας τρόπος να επιτρέψουμε τη δυνατότητα “πρώρης αθέτησης”, δηλαδή πριν την ωρίμανση του εταιρικού χρέους, καθώς επίσης και πεπερασμένες επιλογές κινδύνου, είναι να ερμηνεύσουμε τη μετοχή της εταιρείας σαν ένα Barrier Call Option. Συγκεκριμένα σαν ένα down-and-out Barrier Call Option. Σε αυτή την περίπτωση η εταιρεία χρεοκοπεί (και το δικαίωμα προαίρεσης έχει μηδενική αξία), εάν η αξία των υποκείμενων περιουσιακών στοιχείων υπολείπεται μιας τιμής κατωφλίου (barrier), η οποία διαφέρει από την αξία των υποχρεώσεων (τιμή εξάσκησης του δικαιώματος). Στην περίπτωση που η τιμή κατωφλίου είναι μεγαλύτερη από την αξία των υποχρεώσεων, προκύπτει η πιθανότητα πρώρης αθέτησης, όπου

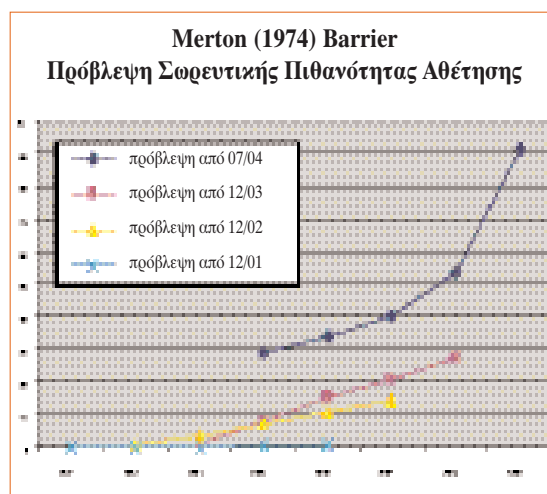
$$PD = \Pr(\text{Asset Value} < \text{Barrier})$$

Στην αντίθετη περίπτωση προκύπτει η πιθανότητα αθέτησης μετά την ωρίμανση των υποχρεώσεων της εταιρείας, όπου

$$PD = \Pr(\text{Asset Value} < \text{Barrier}) + \Pr(\text{Asset Value} < \text{Debt})$$

Η ευέλικτη αυτή διαδικασία θα μπορούσε επίσης να αντανάκλα την ύπαρξη μιας ευέλικτης κεφαλαιακής δομής με callable liabilities. Η εμπειρική εφαρμογή του υποδείγματος από τους Brockman & Turtle (2003) έδωσε ιδιαίτερα ικανοποιητικά αποτελέσματα σε σχέση με άλλες ανταγωνιστικές μεθόδους. Επίσης μια μετεξέλιξη του υποδείγματος, Christodoulakis (2004), εισάγει περαιτέρω ευελιξία θεωρώντας την τιμή κατωφλίου ως μια επιπλέον

(προς εκτίμηση) μη παρατηρούμενη μεταβλητή του συστήματος. Αν και αριθμητικά πιο περίπλοκο, αφού αυξάνει τον αριθμό των προς επίλυση εξισώσεων, το υπόδειγμα απέδωσε πολύ ικανοποιητικά εμπειρικά αποτελέσματα. Η εφαρμογή της μεθόδου στα δεδομένα του πίνακα 1 απέδωσε τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Ο αναγνώστης θα μπορούσε να παρατηρήσει την αυξημένη ευαισθησία του υποδείγματος στις προβλέψεις από το 2004 σε σχέση με το απλό υπόδειγμα Merton.

Οι κατευθύνσεις που ένας ερευνητής θα μπορούσε να ακολουθήσει ώστε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της μεθόδου Merton, αντανάκλουν ουσιαστικά κάθε πτυχή της κριτικής που ασκήθηκε στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου. Επιπλέον μεταβολές στον ορισμό και τη δομή του υποτιθέμενου call option θα μπορούσαν κάλλιστα να αντανάκλουν τα στοιχεία της μικροδομής της αγοράς κεφαλαίων, στην οποία διαπραγματεύεται η μετοχή της εκάστοτε εταιρείας, προσδίδοντας έτσι περαιτέρω ευελιξία της μεθόδου σε σχέση με τις ρεαλιστικές συνθήκες. Τέλος μια σημαντική παράμετρος που σκόπιμα παραλείψαμε να συζητήσουμε, αποτελεί η εξάρτηση μεταξύ των πιθανοτήτων αθέτησης διαφορετικών οικονομικών μονάδων, η οποία δύναται να διαφοροποιήσει δρα-

ματικά το προφίλ του συστημικού κινδύνου. Πρόκειται για ένα ενδιαφέρον και ευρύτατο θέμα, στο οποίο θα αφιερώσουμε ένα μελλοντικό άρθρο.

Η εποπτική διαδικασία

Η εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος αποτελεί μία σύνθετη διαδικασία για τις αρχές, στην οποία η ευστάθεια και αποτελεσματικότητα του συστήματος αποτελούν κεντρικούς άξονες, ώστε τελικά να προωθείται η κοινωνική ευημερία. Σε αυτή τη διαδικασία η πρόβλεψη της πιθανότητας κακών ενδεχομένων, όπως επίσης και η εκτίμηση της ευστάθειας και ελαστικότητας υποσυστημάτων ή και οικονομικών μονάδων σε ισχυρές δονήσεις αποτελούν ουσιαστικές εισροές στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, σχεδιασμού πολιτικής και ρυθμίσεων, καθώς και αξιολόγησης συστημάτων διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαιακής επάρκειας πιστωτικών ιδρυμάτων. Σε αυτά τα πλαίσια η Τράπεζα της Ελλάδος, όπως και άλλες κεντρικές τράπεζες και εποπτικές αρχές, εφαρμόζει αλλά και αναπτύσσει νέα υποδείγματα, συμπεριλαμβανομένου και του τύπου Merton, προκειμένου να χρησιμοποιούνται και ως συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης, αλλά και ως εργαλεία αξιολόγησης συστημάτων, πάντοτε σε συνδυασμό με την ανθρώπινη κρίση και εμπειρία.

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Τα δομικά υποδείγματα τύπου Merton (1974) και οι μετεξελίξεις αυτών αποτελούν μια από τις κύριες κατηγορίες υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου. Σειρά από εμπειρισταωμένες εμπειρικές μελέτες αξιολόγησης καταδεικνύουν μια υπό συνθήκη ανώτερη προβλεπτική ικανότητα σε σχέση με εναλλακτικές μεθόδους. Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα αυτά ισχύουν μόνο για τα δεδομένα στατιστικά δείγματα, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν και εφόσον

τα κριτήρια αξιολόγησης λειτουργούν αξιόπιστα σε κάθε εφαρμογή. Η τελευταία παρατήρηση ανοίγει το σημαντικό θέμα της αξιοπιστίας των μεθόδων αξιολόγησης των υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου (model validation), στο οποίο θα αναφερθούμε σε μελλοντικό άρθρο.

Οι προβλέψεις πιθανοτήτων αθέτησης από υποδείγματα τύπου Merton έχουν το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ότι αντανακλούν τις εκτιμήσεις της αγοράς (και την εξέλιξή τους), όπως αυτές αποτυπώνονται στην αξία των μετοχών ή και των υποχρεώσεων της εταιρείας. Επίσης αυτή η κατηγορία υποδειγμάτων είναι ανοικτή σε τροποποιήσεις τόσο τεχνικού όσο και θεσμικού χαρακτήρα. Υπάρχει ωστόσο ισχυρή εξάρτηση από την ύπαρξη αποτελεσματικής αγοράς.

Για τους σκοπούς του υπολογισμού αναμενόμενης ζημιάς (expected loss), υπάρχει ανάγκη αμερόληπτης πρόβλεψης. Ο κίνδυνος συστηματικής μεροληψίας (υπο- ή υπερ-πρόβλεψης) από οποιοδήποτε υπόδειγμα είναι υπαρκτός, η συνήθης πρακτική στις εφαρμογές είναι η εκ των υστέρων (ex-post) ευθυγράμμιση των προβλέψεων με τον ιστορικά μακροχρόνιο μέσο όρο. Η διαδικασία αυτή δεν είναι απόλυτα δόκιμη, καθώς ένα υπόδειγμα θα πρέπει ενδογενώς να είναι αμερόληπτο και να υποστεί τις κατάλληλες βελτιώσεις.

Για τους σκοπούς της έγκαιρης προειδοποίησης, ιδιαίτερη σημασία έχει ο τρόπος μεταβολής της πρόβλεψης. Συγκεκριμένα η ταχύτητα απόκρισης της προβλεπόμενης πιθανότητας στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς, όπως τα επίπεδα τιμών, μεταβλητότητας και εξάρτησης. Υπάρχουν σοβαρές εμπειρικές ενδείξεις ότι οι συναγόμενες προβλέψεις από υποδείγματα τύπου Merton ανταποκρίνονται πολύ ικανοποιητικά.

Σε κάθε περίπτωση τα αποτελέσματα οποιουδήποτε υποδείγματος πρέπει να υποστούν πολλαπλή αξιολόγηση και να συνδυαστούν με την ανθρώπινη κρίση και εμπειρία και πιθανόν με εναλλακτικές μεθόδους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Black F. and M Scholes (1973), “The Pricing of Options and Corporate Liabilities”, *Journal of Political Economy*, Vol. 81, pp 637-659.

Brockman P. and H. J. Turtle (2003), “A Barrier Option Framework for Corporate Security Valuation”, *Journal of Financial Economics*, Vol. 67, pp 511-529.

Christodoulakis G. A. (2004), “A Credit Risk Framework with Flexible Default Structure”, mimeo, Bank of Greece.

Duan J.C., G. Gauthier, J.G. Simonato and S. Zaanoun (2003), “Estimating Merton’s Model by Maximum

Likelihood with Survivorship Consideration”, *Working Paper, University of Toronto*.

Hillegeist S. A., E. K. Keating, D. P. Cram and K. G. Lundstedt (2004), “Assessing the Probability of Bankruptcy”, *Review of Accounting Studies*, Vol. 9, 5-34.

Merton R (1974), “On the Pricing of Corporate Debt: the risk structure of interest rates”, *Journal of Finance*, Vol. 29, pp 449-470.

ΟΙ ΑΡΧΙΚΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1976-2003

ΧΡΗΣΤΟΥ Π. ΝΟΥΝΗ*

Περίληψη

Στο παρόν άρθρο εξετάζονται οι αρχικές αποδόσεις των ελληνικών δημοσίων εγγραφών κατά τη χρονική περίοδο 1976-2003. Συγκεκριμένα, εξετάζονται οι αποδόσεις που προσέφεραν οι νεοεισαγόμενες στο Χρηματιστήριο Αθηνών μετοχές κατά την πρώτη ημέρα εισαγωγής και διαπραγμάτευσής τους στη χρηματιστηριακή αγορά. Το αποτέλεσμα της στατιστικής επεξεργασίας έδειξε σημαντική μέση απόδοση πρώτης ημέρας της τάξεως του 27,5% κατά την υπό εξέταση περίοδο. Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα συνάδει με τα αντίστοιχα αποτελέσματα διεξοδικών πανεπιστημιακών ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί διεθνώς για τη μελέτη του φαινομένου της υποτιμολόγησης των δημοσίων εγγραφών. Οι αποδόσεις των δημοσίων εγγραφών που έχουν καταγραφεί σε διάφορες κεφαλαιαγορές ανά τον κόσμο καθώς και αυτές της ελληνικής πρωτογενούς αγοράς κεφαλαίου παρουσιάζονται στο παρόν άρθρο.

1. Εισαγωγή

Εχει παρατηρηθεί τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό ότι οι τιμές των μετοχών των νεοεισαγόμενων στο χρηματιστήριο εταιρειών παρουσιάζουν μια ανοδική συμπεριφορά κατά την πρώτη ημέρα εισαγωγής και διαπραγμάτευσής τους στις οργανωμένες αγορές κεφαλαίου. Ειδικότερα, στο ελληνικό χρηματιστήριο έχει αποδειχθεί στατιστικά, από μια σειρά ερευνητικών εργασιών που έχουν πραγματοποιηθεί, ότι η αγορά νέων μετοχών κατά την περίοδο των δημοσίων εγγραφών καθίσταται ιδιαίτερος ελκυστική επενδυτική επιλογή για τους επενδυτές λόγω των υψηλών αρχικών αποδόσεων που αυτές προσφέρουν κατά την πρώτη ημέρα εισαγωγής τους στη χρηματιστηριακή αγορά αλλά και στην έως και μετά τα πρώτα τρία έτη περίοδο που ακολουθεί την έναρξη διαπραγμάτευσής τους στο χρηματιστήριο.

Λόγω της διαμόρφωσης και διατήρησης της τιμής ισορροπίας των νεοεισηγμένων μετοχών (αμέσως μετά την έναρξη της διαπραγμάτευσής τους στο χρηματιστήριο) σε επίπεδα υψηλότερα της τιμής εισαγωγής τους (της τιμής διάθεσης των τίτλων κατά την περίοδο των δημοσίων εγγραφών), η ακαδημαϊκή κοινότητα και οι φορείς της κεφαλαιαγοράς αναφέρονται ιδιαίτερος συχνά στο “Φαινόμενο της Υποτιμολόγησης των Δημοσίων Εγγρα-

* Ο Χρήστος Π. Νούνης είναι πιστοποιημένος χρηματοοικονομικός αναλυτής, υποψήφιος διδάκτωρ του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

φών”. Η έννοια της παραπάνω ορολογίας είναι ότι οι νέες εταιρείες εισάγουν τις μετοχές τους στο χρηματιστήριο υποτιμολογημένες, δηλαδή καθορίζοντας, μέσω των αναδόχων τους, μια τιμή διάθεσης χαμηλότερη της πραγματικής τους αξίας προκειμένου να κάνουν ελκυστική προς το επενδυτικό κοινό την έκδοση των τίτλων τους και να επιτύχουν πλήρη απορρόφηση ή και υπερκάλυψη αυτής.

Επιπλέον, η επιτυχής απορρόφηση μιας έκδοσης και ειδικότερα το μέγεθος υπερκάλυψης αυτής από πλευράς επενδυτών παρέχει, από πληροφοριακής πλευράς, “θετικά σήματα” στην αγορά για την αξία των νέων εταιρειών, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στην αύξηση της ζήτησης και της συναλλακτικής δραστηριότητας των νέων μετοχών στη δευτερογενή χρηματιστηριακή αγορά και κατ’επέκταση στη μεγέθυνση των αποδόσεων.

Αναλυτικά, η οργάνωση του άρθρου έχει ως εξής: Στο δεύτερο τμήμα καταγράφονται τα διεθνή εμπειρικά ευρήματα περί των αρχικών αποδόσεων των δημοσίων εγγραφών. Το τρίτο τμήμα περιέχει τα εμπειρικά αποτελέσματα των αρχικών αποδόσεων των δημοσίων εγγραφών του Χρηματιστηρίου Αθηνών που προέκυψαν για την περίοδο 1976-2003. Στο τέταρτο και τελευταίο τμήμα γίνεται επισκόπηση των γενικών συμπερασμάτων της έρευνας.

2. Διεθνή εμπειρικά ευρήματα

Τα διεθνή εμπειρικά αποτελέσματα των αποδόσεων των δημοσίων εγγραφών αποκαλύπτουν πως οι εισαγωγές νέων μετοχών σε χρηματιστηριακές αγορές συνοδεύονται από συχνά μεγάλες και στατιστικά σημαντικές αρχικές αποδόσεις⁽¹⁾. Τα αποτελέσματα από 38 διαφορετικές χώρες, όπως αυτά παρουσιάζονται συγκεντρωτικά από τον καθηγητή J. R. Ritter σε πρόσφατο άρθρο του⁽²⁾, δίνουν μέσες αποδόσεις πρώτης ημέρας από δημόσιες εγγραφές που κυμαίνονται από 5,4% (Δανία) έως 256,9% (Κίνα). Δηλαδή, επιβεβαιώνεται για μία ακόμα φορά το συμπέρασμα ότι οι μετοχές των δημοσίων εγγρα-

φών εισάγονται στο χρηματιστήριο υποτιμολογημένες και επομένως οι αρχικοί ιδιοκτήτες της επιχείρησης δεν εισπράττουν την πραγματική αξία των τίτλων που πωλούν στους νέους μετόχους.

Αναλυτικά, όπως φαίνεται στον πίνακα 1, οι μέσες αρχικές αποδόσεις (αποδόσεις πρώτης ημέρας) των δημοσίων εγγραφών σε 38 κεφαλαιαγορές που εξετάστηκαν διεθνώς, ήταν οι ακόλουθες:

Στις ΗΠΑ η μέση αρχική απόδοση της επένδυσης σε δημόσιες εγγραφές κατά την περίοδο 1960-2001 ήταν 18,4%, στη Μεγάλη Βρετανία η αντίστοιχη απόδοση της περιόδου 1959-2001 ήταν 17,4%, στη Γερμανία η μέση απόδοση για την περίοδο 1978-1999 ήταν 27,7% ενώ στη Γαλλία το ποσοστό απόδοσης ήταν 11,6% για τη χρονική περίοδο 1983-2000. Στην Ιταλία η αγορά των δημοσίων εγγραφών έδωσε μέση απόδοση πρώτης ημέρας 21,7% για την περίοδο 1985-2001, στην Ισπανία 10,7% για την περίοδο 1986-1998, στην Πορτογαλία 10,6% για την περίοδο 1992-1998, στη Σουηδία 30,5% για την περίοδο 1980-1998, στην Ελβετία 34,9% για την περίοδο 1983-2000 και στην Αυστρία 6,3% για την περίοδο 1984-2002.

Στον Καναδά η αρχική απόδοση των νέων εισαγωγών ήταν κατά μέσο όρο 6,3% την περίοδο 1971-1999, στη Βραζιλία 78,5% την περίοδο 1979-1990, στο Μεξικό 33% την περίοδο 1987-1990 και στη Χιλή 8,8% την περίοδο 1982-1997. Από την άλλη πλευρά, η μέση αρχική απόδοση των δημοσίων εγγραφών της Ιαπωνίας ήταν 28,4% την περίοδο 1970-2001, του Χονγκ Κονγκ 17,3% την περίοδο 1980-2001, της Ινδίας 35,3% την περίοδο 1992-1993, της Ινδονησίας 19,7% την περίοδο 1989-2001, της Κορέας 74,3% την περίοδο 1980-1996 και της Μαλαισίας 104,1% την περίοδο 1980-1998.

⁽¹⁾ Ως αρχική απόδοση ορίζεται η ποσοστιαία μεταβολή της τιμής της μετοχής από την τιμή εισαγωγής της, όπου ως τιμή της μετοχής λαμβάνεται η τιμή κλεισίματος αυτής την πρώτη ημέρα διαπραγμάτευσής της στο χρηματιστήριο.

⁽²⁾ Ritter, J. R., 2003. Differences between European and American IPO Markets, *European Financial Management*, Vol. 9, No. 4, December 2003.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΜΕΣΕΣ ΑΡΧΙΚΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ 38 ΧΩΡΩΝ

ΧΩΡΑ	ΠΗΓΗ	ΜΕΓΕΘΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΜΕΣΗ ΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
ΑΓΓΛΙΑ	Dimson; Levis; Ljungqvist	3.122	1960-2001	18,4%
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	Lee-Taylor & Walter	381	1976-1995	12,1%
ΑΥΣΤΡΙΑ	Aussenegg	83	1984-2002	6,3%
ΒΕΛΓΙΟ	Rogiers-Manigart-Ooghe; Manigart	86	1984-1999	14,6%
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	Aggarwal-Leal & Hernandez	62	1979-1990	78,5%
ΓΑΛΛΙΑ	Husson & Jacquillat; Leleux & Muzyka; Paliard & Belletante; Derrien & Womack; Chahine	571	1983-2000	11,6%
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Ljungqvist	407	1978-1999	27,7%
ΔΑΝΙΑ	Jakobsen & Sorensen	117	1984-1998	5,4%
ΕΛΒΕΤΙΑ	Drobetz, Kammermann & Walchli	120	1983-2000	34,9%
ΕΛΛΑΔΑ	Kazantzis & Thomas; Nounis	338	1987-2002	49,0%
ΗΠΑ	Ibboston-Sindelar & Ritter	14.840	1960-2001	18,4%
ΙΑΠΩΝΙΑ	Fukuda, Dawson & Hiraki, Hebner & Hiraki, Pettway & Kaneko, Hamao, Packer & Ritter	1.689	1970-2001	28,4%
ΙΝΔΙΑ	Krishnamurti & Kumar	98	1992-1993	35,3%
ΙΣΠΑΝΙΑ	Ansotegui & Fabregat; Otero	99	1986-1998	10,7%
ΙΣΡΑΗΛ	Kandel-Sarig & Wohl; Amihud, Hauser & Kirsh	285	1990-1994	12,1%
ΙΤΑΛΙΑ	Arosio, Giudici & Paleari; Cassia, Paleari & Redondi	181	1985-2001	21,7%
ΚΑΝΑΔΑΣ	Jog & Riding; Jog & Srivastava; Kryzanowski & Rakita	500	1971-1999	6,3%
ΚΙΝΑ	Datar & Mao; Gu and Qin (A shares)	432	1990-2000	256,9%
ΚΟΡΕΑ	Dhatt, Kim & Lim; Ihm; Choi & Heo	477	1980-1996	74,3%
ΜΑΛΑΙΣΙΑ	Isa; Isa & Yong	401	1980-1998	104,1%
ΜΕΞΙΚΟ	Aggarwal-Leal & Hernandez	37	1987-1990	33,0%
ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ	Vos & Cheung; Camp & Munro	201	1979-1999	23,0%
ΝΙΓΗΡΙΑ	Ikoku	63	1989-1993	19,10%
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	Emilsen-Pedersen & Sættern	68	1984-1996	12,50%
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Wessels, Eijgenhuijsen & Buijs; Ljungqvist, Jenkinson & Wilhelm	143	1982-1999	10,2%
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	Alpalhao & Duque	21	1992-1998	10,6%
ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ	Lee-Taylor & Walter; Dawson	441	1973-2001	29,5%
ΣΟΥΗΔΙΑ	Rydqvist; Schuster	332	1980-1998	30,5%
ΤΑΪΒΑΝ	Lin & Sheu; Liaw, Liu & Wei	293	1986-1998	31,1%
ΤΑΪΛΑΝΔΗ	Wethyavivorn & Koo-smith; Lonkani & Tirapat	292	1987-1997	46,7%
ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ	Hanafi; Ljungqvist & Yu	237	1989-2001	19,7%
ΠΟΛΩΝΙΑ	Jelic & Briston	140	1991-1998	27,4%
ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ	Page & Reyneke	118	1980-1991	32,7%
ΤΟΥΡΚΙΑ	Kiyamaz; Durukan	163	1990-1996	13,1%
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	Keloharju; Westerholm	99	1984-1997	10,1%
ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ	Sullivan & Unite	104	1987-1997	22,7%
ΧΙΑΗ	Aggarwal, Leal & Hernandez; Celis & Maturana	55	1982-1997	8,8%
ΧΟΝΓΚ-ΚΟΝΓΚ	McGuinness; Zhao & Wu; Ljungqvist and Yu	857	1980-2001	17,3%

Πηγή: Ritter, J. R., 2003. Differences between European and American IPO Markets, *European Financial Management*, Vol. 9, No. 4, December 2003, pp. 421-434.

Επίσης, σημαντικές ήταν οι αποδόσεις των δημοσίων εγγραφών και στη Νέα Ζηλανδία (23,0%), στη Νιγηρία (19,1%), στη Νορβηγία (12,5%), στις Φιλιππίνες (22,7%), στην Πολωνία (27,4%), στη Σιγκαπούρη (29,5%), στη Νότια Αφρική (32,7%), στην Ταϊβάν (31,1%), στην Ταϊλάνδη (46,7%), στην Τουρκία (13,1%), στο Βέλγιο (14,6%) και στην Ολλανδία (10,2%), στα χρονικά διαστήματα που οι αποδόσεις αυτές ξεετάστηκαν.

Τέλος, στην Ελλάδα η μέση αρχική απόδοση των δημοσίων εγγραφών που σημειώθηκε στη χρηματιστηριακή αγορά κατά την περίοδο 1987-2002 ήταν πολύ σημαντική και άγγιξε σε ποσοστό το 49%. Σημειώνεται ότι ο υπολογισμός της συγκεκριμένης ελληνικής απόδοσης των δημοσίων εγγραφών εξήχθη από τον καθηγητή J. R. Ritter κατόπιν συνδυασμένης χρήσης δύο σχετικών ερευνητικών εργασιών που αφορούσαν την εξέταση του φαινομένου της υποτιμολόγησης των νέων εισαγωγών στην ελληνική κεφαλαιαγορά. Η μία εκ των δύο μελετών ήταν των Kazantzis & Thomas⁽³⁾ που κάλυπτε την περίοδο 1987-1994, ενώ η άλλη ήταν του γράφοντος και κάλυπτε την περίοδο 1995-2002⁽⁴⁾.

3. Αρχικές αποδόσεις δημοσίων εγγραφών στο Χρηματιστήριο Αθηνών (1976-2003)

Στο παρόν τμήμα εξετάζονται οι αρχικές αποδόσεις των δημοσίων εγγραφών του Χρηματιστηρίου Αθηνών σε χρονικό διάστημα 28 ετών και συγκεκριμένα κατά την περίοδο από το 1976 έως και το 2003. Οι δημόσιες αυτές εγγραφές αφορούν εκδόσεις και ακόλουθες εισαγωγές μόνο κοινών μετοχών στο χρηματιστήριο και όχι προνομιούχων, καθώς αυτή είναι η συνήθης πρακτική που υιοθετείται σε προγενέστερες μελέτες. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον πίνακα 2 και αφορούν την υπό εξέταση περίοδο (1976-2003), είναι ο ανά έτος αριθμός δημοσίων εγγραφών που έλαβε χώρα στην ελληνική χρηματιστηριακή αγορά, η ανά έτος μέση τιμή εισαγωγής, η μέση τιμή κλεισίματος πρώτης

ημέρας διαπραγμάτευσης των τίτλων στο χρηματιστήριο, η μέση αρχική απόδοση και επίσης τα συνολικά κεφάλαια που αντλήθηκαν από τις εκδόσεις νέων τίτλων σε ετήσια βάση. Βεβαίως, στον ίδιο πίνακα παρουσιάζονται και τα αντίστοιχα συνολικά αποτελέσματα που αφορούν ολόκληρη την περίοδο 1976-2003.

Ξεκινώντας λοιπόν, από τα συνολικά αποτελέσματα του πίνακα 2, παρατηρούμε ότι η μέση αρχική απόδοση (απόδοση πρώτης ημέρας) των 345 δημοσίων εγγραφών που έλαβαν χώρα στην ελληνική χρηματιστηριακή αγορά κατά τη χρονική περίοδο 1976-2003, ήταν της τάξεως του 27,5%. Η μέση τιμή εισαγωγής την ίδια περίοδο ήταν 5,45€ ενώ η μέση τιμή κλεισίματος πρώτης ημέρας 7,18€. Τα συνολικά κεφάλαια που αντλήθηκαν κατά την υπό εξέταση περίοδο ανήλθαν περίπου στα 8,81 δισ. ευρώ (8.807.585.717,33 €). Σημειώνεται επίσης ότι δεν πραγματοποιήθηκαν δημόσιες εγγραφές σε κάθε έτος της υπό εξέταση περιόδου 1976-2003. Έτσι, κατά τα έτη 1979, 1981 έως 1986 και 1989 δεν διενεργήθηκε καμία δημόσια εγγραφή για εισαγωγή νέων μετοχών στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Παρατηρούμε περαιτέρω ότι οι μισές από τις 345 εταιρείες που εισήχθησαν στο Χρηματιστήριο Αθηνών (ήτοι οι 171 ή το 49,6% του συνόλου) την υπό εξέταση περίοδο, έχουν εισαχθεί τα τελευταία 6 χρόνια, δηλαδή από το 1998 έως το 2003. Επιπλέον, την ίδια περίοδο αντλήθηκε το 82,3% του συνόλου των αντληθέντων κεφαλαίων (7.253.918.116,49 έναντι 8.807.585.717,33). Η συγκεκριμένη περίοδος καλύπτει την εντονότερη φάση ανάπτυξης της εγχώριας κεφαλαιαγοράς περιλαμβάνοντας ολόκληρο το τελευταίο χρηματιστηριακό κύκλο ανόδου και πτώσεως που διέγραψε το ελληνικό χρηματιστήριο.

⁽³⁾ Kazantzis, C., Thomas, C. D., 1996. The IPO puzzle and institutional constraints: Evidence from the Athens Stock Market. In: Empirical issues in raising equity capital, Levis, Mario. (editor), New York and Oxford: Elsevier, North-Holland, pp. 81-94.

⁽⁴⁾ Nounis, C. 2003. Greek Initial Public Offerings, 1994-2002, Unpublished National and Kapodistrian University of Athens working paper.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΝΕΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ: 1976-2003

ΕΤΟΣ ⁽⁵⁾	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ⁽⁶⁾	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣΙΜΑΤΟΣ ΠΡΩΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ	ΜΕΣΟ ΑΡΧΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΥΠΟΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΑΝΤΑΘΕΩΝΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ (σε €)
1976	7	2,33	3,10	35,3%	2.878.782,10
1977	2	1,35	1,60	22,9%	781.746,15
1978	2	3,01	2,85	-3,1%	61.628,76
1980	1	2,93	2,92	-0,5%	6.162.876,01
1987	3	4,64	7,38	66,6%	2.567.865,00
1988	4	7,08	7,42	6,3%	9.522.641,23
1990	28	5,42	9,32	73,3%	98.133.622,89
1991	14	6,06	6,92	14,2%	113.810.823,18
1992	5	5,01	4,32	-11,3%	24.057.875,27
1993	10	5,43	5,86	8,0%	50.981.385,17
1994	46	5,48	5,73	5,4%	244.375.066,76
1995	20	4,32	4,51	4,7%	65.127.260,45
1996	20	4,36	4,62	5,6%	288.135.448,27
1997	12	4,90	6,43	35,1%	647.070.579,60
1998	23	5,85	8,90	59,5%	1.092.394.738,08
1999	38	10,72	20,94	102,8%	1.192.471.040,35
2000	53	14,59	22,50	55,4%	3.245.844.026,98
2001	21	6,31	8,19	34,6%	1.500.214.630,08
2002	21	4,01	5,38	29,6%	101.655.440,00
2003	15	4,37	4,91	6,1%	121.338.241,00
1976-2003	345	5,45	7,18	27,5%	8.807.585.717,33

Επίσης, οι εισαγωγές νέων εταιρειών εμφάνισαν μία τάση συγκέντρωσης σε κάποια συγκεκριμένα έτη του δείγματος και όχι ευρεία διασπορά σε ολόκληρη την περίοδο 1976-2003. Για παράδειγμα, κατά τα έτη 1990, 1994, 1998, 1999, 2000, 2001 και 2002 πραγματοποιήθηκαν 231 εισαγωγές ή το 66,8% του συνόλου.

Αναλύοντας το δείγμα σε ετήσια βάση διαπιστώνουμε καταρχήν, ότι μόνο σε τρία από τα 20 έτη στα οποία σημειώθηκαν νέες εισαγωγές (ή στο 15% του συνόλου), καταγράφηκε αρνητική, μέση αρχική απόδοση. Το εύρος διακύμανσης των μέσων αρνητικών αποδόσεων κυμάνθηκε από -0,5% έως -11,3%. Αντιθέτως, σε όλα τα υπόλοιπα έτη του δείγματος οι αποδόσεις των δημοσίων εγγραφών ήταν θετικές και ορισμένες εξ αυτών άκρως εντυπωσιακές. Έτσι, η μέση ετήσια τιμή των θετικών αρχικών αποδόσεων

των δημοσίων εγγραφών κυμάνθηκε από 4,7% έως 102,8%, όπως αυτές καταγράφονται στον πίνακα 2.

Η συνολική μέση ετήσια απόδοση των νέων εισαγωγών (27,5%), εκφράζει την απλή μέση απόδοση των 345 δημοσίων εγγραφών που διενεργήθηκαν στο Χρηματιστήριο Αθηνών κατά την περίοδο 1976-2003. Ο υπολογισμός ωστόσο μιας σταθμισμένης και περισσότερο αντιπροσωπευτικής απόδοσης δίνει υψηλότερο ποσοστό μέσης απόδοσης. Πιο αναλυτι-

⁽⁵⁾ Στα έτη που δεν περιλαμβάνονται στον πίνακα δεν πραγματοποιήθηκαν δημόσιες εγγραφές.

⁽⁶⁾ Η κατανομή των εισαγωγών ανά έτος έγινε με βάση την ημερομηνία εισαγωγής των τίτλων (μόνο των κοινών μετοχών) των εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αθηνών και όχι με βάση την περίοδο διενέργειας των δημοσίων εγγραφών η οποία χρησιμοποιείται σε άλλες ερευνητικές εργασίες.

κά, εάν ως στάθμιση ληφθεί η αναλογία των πραγματοποιηθεισών ανά έτος δημοσίων εγγραφών επί του συνόλου των εγγραφών της περιόδου 1976-2003, προκύπτει μία σταθμισμένη μέση απόδοση της τάξεως του 39%. Το αποτέλεσμα αυτό ενισχύει περαιτέρω τη γενική διαπίστωση ότι η ελληνική πρωτογενής αγορά τίτλων προσέφερε διαχρονικά αλλά και συνεχίζει να προσφέρει σημαντικές αποδόσεις στους επενδυτές που συμμετέχουν σε αυτήν, αγοράζοντας και διατηρώντας στο χαρτοφυλάκιό τους μετοχές νεοεισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών κατά την περίοδο των δημοσίων εγγραφών.

Στο διάγραμμα 1 παρουσιάζονται οι μέσες επίσεις αρχικές αποδόσεις των δημοσίων εγγραφών (αποδόσεις πρώτης ημέρας) για κάθε έτος της εξεταζόμενης περιόδου 1976-2003 και οι επίσεις αποδόσεις του γενικού δείκτη τιμών του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Σκοπός του διαγράμματος είναι η σύγκριση των δύο συγκεκριμένων αποδόσεων για την εξαγωγή συμπερασμάτων επενδυτικής πολιτικής. Παρατηρώντας την εξέλιξη των δύο σειρών διαπιστώνουμε ότι στα 7 από τα 20 έτη του δείγματος στα οποία είναι δυνατή η σύγκριση, οι αποδόσεις του γενικού δείκτη τιμών υπερέβησαν τις αποδόσεις των δημοσίων εγγραφών, ενώ σε όλα τα υπόλοιπα έτη η μέση αρχική απόδοση των δημοσίων εγγραφών ήταν υψηλότερη της ετήσιας απόδοσης του γενικού χρηματιστηριακού δείκτη τιμών, καταδεικνύοντας έτσι την υπεροχή της επενδυτικής επιλογής της τοποθέτησης κεφαλαίων μόνο σε δημόσιες εγγραφές.

Με άλλα λόγια, η σύγκριση των επενδυτικών επιλογών της τοποθέτησης κεφαλαίων σε όλες τις δημόσιες εγγραφές που λαμβάνουν χώρα στη διάρκεια ενός έτους και της επένδυσης κεφαλαίων σε ένα αμοιβαίο κεφάλαιο επί μετοχών του γενικού δείκτη τιμών του Χρηματιστηρίου Αθηνών (με ίδια ποσοστά στάθμισης του επενδυμένου κεφαλαίου με αυτά της συμμετοχής των μετοχών στο γενικό δείκτη), οδηγεί στο συμπέρασμα της υπεροχής της επενδυτικής επιλογής της τοποθέτησης κεφαλαίων σε δημόσιες εγγραφές. Η επιλογή αυτή μάλιστα εκτός του ότι υπερέχει σε αποδόσεις αποδίδει και

ρευσιτότητα στο χαρτοφυλάκιο των επενδυτών που την υιοθετούν κατά τα χρονικά διαστήματα που μεσολαβούν μεταξύ της διενέργειας δημοσίων εγγραφών στο Χρηματιστήριο Αθηνών στη διάρκεια του έτους. Η ρευστότητα αυτή μπορεί να αξιοποιηθεί κατάλληλα από τους επενδυτές μέσω εναλλακτικών επενδυτικών επιλογών στη διάρκεια των “νεκρών” περιόδων λειτουργίας της πρωτογενούς αγοράς, γεγονός που δεν προσφέρεται μέσω της εναλλακτικής τοποθέτησης ισόποσου χρηματικού κεφαλαίου σε μερίδια αμοιβαίου κεφαλαίου επί μετοχών του γενικού δείκτη τιμών του Χρηματιστηρίου Αθηνών σε ετήσια βάση.

Αναλυτικά, για το 1976 η απόδοση του γενικού δείκτη τιμών του Χρηματιστηρίου Αθηνών σε ετήσια βάση ήταν 3,36% έναντι 35,3% μέσης ετήσιας αρχικής απόδοσης των δημοσίων εγγραφών, το 1977 14,71% έναντι 22,9%, το 1978 -8,87% έναντι -3,1% και το 1980 -1,5% έναντι -0,5% αντίστοιχα. Στη συνέχεια το 1987 η ετήσια απόδοση του γενικού δείκτη ήταν 180,5% έναντι 66,6% μέσης αρχικής απόδοσης των δημοσίων εγγραφών στη διάρκεια του ίδιου έτους, το 1988 2,6% έναντι 6,3%, το 1990 102,9% έναντι 73,3%, το 1991 -13,1% έναντι 14,2%, το 1992 -17% έναντι -11,3%, το 1993 42,6% έναντι 8%, το 1994 -9,4% έναντι 5,4%, το 1995 5,2% έναντι 4,7%, το 1996 2,1% έναντι 5,6%, το 1997 58,5% έναντι 35,1%, το 1998 85% έναντι 59,5%, το 1999 102,2% έναντι 102,8%, το 2000 -38,8% έναντι 55,4%, το 2001 -23,5% έναντι 34,6%, το 2002 -32,5% έναντι 28,1% και τέλος το 2003 29,5% έναντι 6,1% αντίστοιχα. Τα έτη 1979, 1981 έως 1986 και 1989 δεν πραγματοποιήθηκε καμία δημόσια εγγραφή.

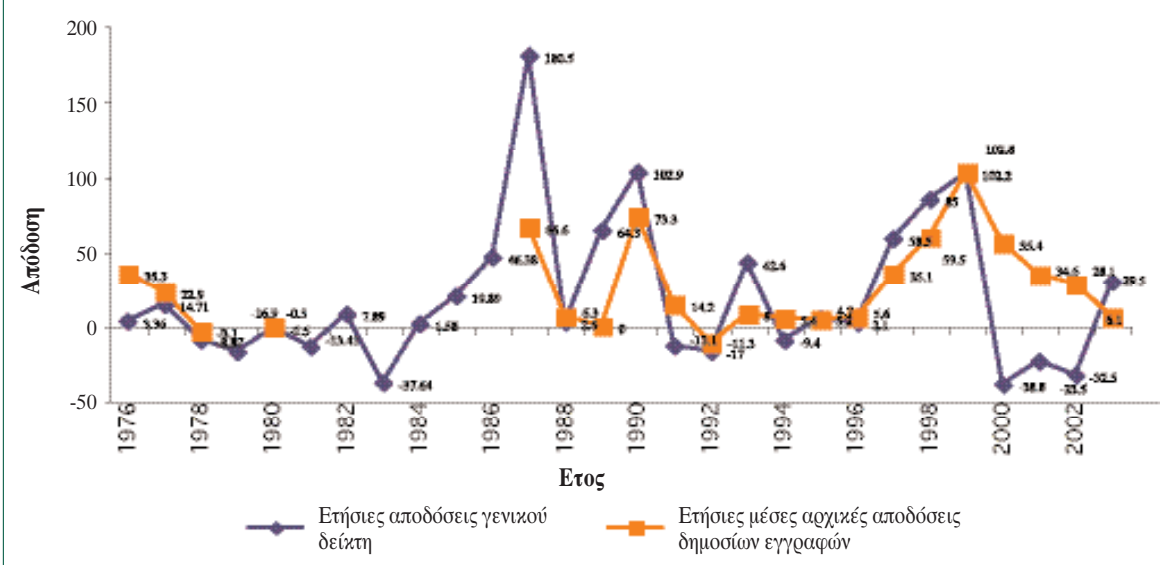
4. Σύνοψη συμπερασμάτων

Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από την παραπάνω ανάλυση είναι το γεγονός ότι η συστηματική αγορά από τους επενδυτές νεοεισηγμένων τίτλων κατά τη διάρκεια των δημοσίων εγγραφών τους αποτελεί διαχρονικά μια επενδυτική ευκαιρία που εξασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό την επίτευξη άρκως

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

Αποδόσεις γενικού δείκτη τιμών του Χρηματιστηρίου Αθηνών και των Δημοσίων Εγγραφών κατά την περίοδο 1976-2003

ικανοποιητικών ετήσιων κεφαλαιακών κερδών που στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων υπερβαίνουν τις αντίστοιχες αποδόσεις της αγοράς.

Το φαινόμενο αυτό, που από πλευράς επιστημονικής ορολογίας είναι γνωστό ως “Υποτιμολόγηση των Δημοσίων Εγγραφών”, συνεπάγεται ότι οι επιχειρήσεις που εισάγονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών πωλούν τις μετοχές τους στο ευρύ επενδυτικό κοινό με σημαντική έκπτωση, ζημιώνοντας με αυτό τον τρόπο τους αρχικούς τους μετόχους καθώς πωλούν τις νέες μετοχές σε χαμηλότερη τιμή από την αξία που οι επενδυτές είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν.

Από την ανάλυση των στοιχείων της περιόδου 1976-2003 προέκυψε ότι η μέση απόδοση των 345 δημοσίων εγγραφών της συγκεκριμένης περιόδου έφτασε σε ποσοστό το 27,5% ενώ η αντίστοιχη υπολογισθείσα μέση σταθμισμένη απόδοση άγγιξε το 39%. Οι επιμέρους, υπολογισθείσες ανά έτος, μέσες αποδόσεις των νέων εισαγωγών κυμάνθησαν από -11,3% έως 102,8% την ίδια περίοδο. Η μέση τιμή εισαγωγής των δημοσίων εγγραφών για όλη την υπό εξέταση περίοδο ήταν 5,5€ ενώ η μέση τιμή κλεισίματος πρώτης ημέρας χρη-

ματιστηριακής διαπραγμάτευσης αρκετά υψηλότερη και συγκεκριμένα 7,2€. Τα συνολικά αντληθέντα κεφάλαια των 345 δημοσίων εγγραφών που πραγματοποιήθηκαν το χρονικό διάστημα 1976-2003 ήταν 8,8 δισ. ευρώ.

Τα παραπάνω στοιχεία καθώς επίσης και η διεθνής εμπειρία καταδεικνύουν την έντονη εμφάνιση και εκδήλωση του φαινομένου της υποτιμολόγησης των δημοσίων εγγραφών στις επιμέρους αγορές κεφαλαίου ανά τον κόσμο. Ο λόγος για την ύπαρξη του εν λόγω φαινομένου είναι μάλλον πολυδιάστατος, ωστόσο επιγραμματικά θα πρέπει να αναφερθεί ότι αυτό παρατηρείται είτε διότι μια εταιρεία εισάγεται στη χρηματιστηριακή αγορά σε μια ικανοποιητικά χαμηλή τιμή από τους αναδόχους της ώστε να είναι ελκυστική και να μπορεί να αντλεί τα επιθυμητά κεφάλαια, είτε επίσης, γιατί η χρονική στιγμή της εισαγωγής συμπίπτει με μια από τις καλύτερες περιόδους ανάπτυξης της εκάστοτε επιχείρησης (αλλά και της ίδιας της χρηματιστηριακής αγοράς), με αποτέλεσμα καθώς οι προοπτικές της κορυφώνονται, να ενισχύεται ακόμη περισσότερο η μετοχή της αμέσως μετά την έναρξη διαπραγμάτευσης περίοδο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Kazantzis, C. and M. Levis (1995). Price support and initial public offerings: evidence from the Athens Stock Exchange in: Doukas and Lang (eds), *Research in International Business and Finance*, JAI Press, Vol. 12, pp. 185-200.
- Kazantzis, C. and Thomas, C. D. (1996). The IPO puzzle and institutional constraints: Evidence from the Athens Stock Market. In: *Empirical issues in raising equity capital*, Levis, Mario (editor), pp. 81-94, New York and Oxford: Elsevier, North-Holland.
- Κολλίντζας Τ., Σφακιανάκης Γ., Τυλιγάδα Ε. (1997). Υποτιμολογήσεις και Υπερκαλύψεις στην Εισαγωγή Εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. *Οικονομικά Θέματα*, I.O.B.E.
- Νούνης Χ. (2000). Η διαφορά μεταξύ της τιμής εισαγωγής και της τιμής ισορροπίας στην αγορά δημοσίων εγγραφών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, 1994-1998. *Οικονομική Επιθεώρηση Εμπορικής Τράπεζας*, τεύχος 24, σελ. 38-49.
- Νούνης Χ. (2000). Θεωρητική ανάλυση του φαινομένου της υποτιμολόγησης των νέων εισαγωγών τίτλων στο χρηματιστήριο. *Οικονομικά Χρονικά - Διμηνιαία Εκδοση του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος*, τεύχος 109, σελ. 33-37.
- Παπαμαρθαίου Δ. (1996). Υποτίμηση στην αγορά νέων εισαγωγών τίτλων: Η περίπτωση του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (1987-1995). *Οικονομική Επιθεώρηση Εμπορικής Τράπεζας*, τεύχος 5, σελ. 14-25.
- Παπαϊωάννου Γ. Ι., Τραυλός Ν. Γ. (1995). Εισαγωγές Εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών: Θεωρητική και Εμπειρική Ανάλυση. *Το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα - Τάσεις και Προοπτικές* (Επιμέλεια Γ. Προβόπουλος), I.O.B.E. - Alpha Τράπεζα Πίστωσης, σελ. 215-278.
- Ritter, J. R. (2003). Differences between European and American IPO Markets, *European Financial Management*, V. 9, N. 4, December 2003.
- Τραυλός Ν. Γ., Παπαϊωάννου Γ. Ι., Φίλιππας Ν. Δ., Safieddine A. (1997). Η χρηματιστηριακή πορεία και η λειτουργική αποδοτικότητα των νεοεισηγμένων εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. *Η Ελληνική Κεφαλαιαγορά: Εμπειρική Διερεύνηση Σημαντικών Πτυχών της*. Πανεπιστήμιο Πειραιά - Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής, σελ. 3-40.

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΛΙΒΑΔΑ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΑΣΑΚΟΣ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ - Αθήνα 2004

Α - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ

Τον Ιούλιο 2004 η Επιτροπή της Βασιλείας δημοσίευσε κείμενο για την πρακτική εφαρμογή του νέου Συμφώνου για την κεφαλαιακή επάρκεια. Το κείμενο απευθύνεται στις εποπτικές αρχές των κρατών που δεν είναι μέλη της. Οι προτάσεις της αφορούν:

- i. τις εθνικές προτεραιότητες για την εποπτεία των τραπεζών,
- ii. τον προσδιορισμό των μεθόδων που θα υιοθετηθούν και των τραπεζών που θα τις εφαρμόσουν ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες των εθνικών τραπεζικών αγορών,
- iii. πρακτικά βήματα για την εφαρμογή των τριών πυλώνων του νέου Συμφώνου,
- iv. την αναθεώρηση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου, όπου κρίνεται αναγκαίο, καθώς και
- v. την εκπαίδευση των στελεχών των εποπτικών αρχών.

ΑΡΧΕΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Τον Ιούλιο δημοσιεύτηκε το τελικό κείμενο βέλτιστης πρακτικής για τη διαχείριση του κινδύνου επιτοκίων στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο. Είχε προηγηθεί δημόσια διαβούλευση με τους αρμόδιους φορείς από το Σεπτέμβριο του 2003. Οι βασικές αρχές βέλτιστης πρακτικής κατανέμονται σε δύο ενότητες και συγκεκριμένα σε αρχές για τη διαχείριση του κινδύνου εισοδήματος επιτοκίων από τις τράπεζες (Αρχές 1-13) και στις αρμοδιότητες της εποπτικής αρχής (Αρχές 14-15).

Τονίζεται ότι η Επιτροπή της Βασιλείας, λαμβάνοντας υπόψη την ετερογένεια των υφιστάμενων μεθόδων διαχείρισης του κινδύνου εισοδήματος επιτοκίων, δεν έκρινε σκόπιμη την επιβολή κεφαλαιακών απαιτήσεων στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα του νέου Συμφώνου για την κεφαλαιακή επάρκεια. Εντούτοις ο κίνδυνος εισοδήματος επιτοκίου, που απορρέει αποκλειστικά από τα στοιχεία του επενδυτικού χαρτοφυλακίου, αποτελεί ένα από τα ειδικά θέματα, στα οποία θα πρέπει να εστιάζουν οι εποπτικές αρχές κατά την παρακολούθηση της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, σύμφωνα με το δεύτερο πυλώνα του νέου Συμφώνου της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια.

ΔΙΑΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΜΕ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ

Η Επιτροπή της Βασιλείας, σε συνέχεια σχετικού δελτίου τύπου που είχε δοθεί στη δημοσιότητα στις 8 Ιουνίου 2004 προσδιόρισε με νέο δελτίο τύπου την επίπτωση στο ύψος των ιδίων κεφαλαίων από την εφαρμογή του ΔΛΠ 39⁽¹⁾.

Επί του παρόντος η Επιτροπή δεν κρίνει σκόπιμο να τροποποιηθεί το πλαίσιο εκπλήρωσης κεφαλαιακών υποχρεώσεων ως αποτέλεσμα της υιοθέτησης των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Ειδικότερα, παροτρύνει τις εθνικές εποπτικές αρχές να διατηρήσουν τις υφιστάμενες διατάξεις αναφορικά με τον ορισμό του χαρτοφυλακίου συναλλαγών και τον ορισμό των ιδίων κεφαλαίων.

Επίσης δεν κρίνεται αναγκαία η τροποποίηση της μεταχείρισης των άυλων στοιχείων συμπεριλαμβανομένου του *goodwill*, καθώς και της αναβαλλόμενης φορολογίας. Ωστόσο επισημαίνεται ότι κάποιες εποπτικές αρχές έχουν προβεί σε μερική αναθεώρηση του πλαισίου.

Τέλος, καμία αλλαγή δεν προτείνεται αναφορικά με την επίπτωση στα ίδια κεφάλαια μέσω των αποτελεσμάτων χρήσης της μεταχείρισης των υποχρεώσεων από συνταξιοδοτικά προγράμματα, των *stock options* και της χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Η Επιτροπή της Βασιλείας παροτρύνει τις εθνικές εποπτικές αρχές να εξετάσουν προσεκτικά την ανάγκη διαμόρφωσης ενός μεταβατικού πλαισίου κατά την αρχική υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Πρόθεση της Επιτροπής της Βασιλείας είναι να επεξεργαστεί σε μεταγενέστερο χρόνο και άλλα θέματα που αφορούν τη διάδραση των ΔΛΠ με το πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια και κυρίως τα θέματα που αφορούν τις επιπτώσεις από την εφαρμογή της αρχής της αποτίμησης στην εύλογη αξία (*impact of the fair value option*), τα διαθέσιμα προς πώληση στοιχεία (*available-for-sale items*) και την αναβαλλόμενη φορολογία (*deferred taxes*).

ΑΝΑΘΕΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Το Κοινό Forum Εποπτικών Αρχών του Χρηματοπιστωτικού Τομέα⁽²⁾ δημοσίευσε κείμενο διαβούλευσης σχετικά με την ανάθεση επιμέρους επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από τις επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα σε εξωτερικούς συνεργάτες⁽³⁾.

Στο κείμενο παρουσιάζονται οι τάσεις ανάθεσης δραστηριοτήτων σε εξωτερικούς συνεργάτες στη διεθνή χρηματοπιστωτική αγορά, ενώ επισημαίνονται τα πλεονεκτήματα που συνοδεύουν την πρακτική αυτή. Επιπλέον υπογραμμίζονται οι κίνδυνοι που απορρέουν από την ανάθεση δραστηριοτήτων και καταγράφονται βασικές αρχές βέλτιστης πρακτικής, οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από την οικεία εποπτική αρχή κατά την εξέταση των τραπεζών που έχουν υιοθετήσει την εν λόγω πρακτική.

⁽¹⁾ <http://www.bis.org/press/p040923.htm>

⁽²⁾ Ιδρύθηκε το 1996 με τη σύμπραξη της Επιτροπής της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών, της Διεθνούς Επιτροπής Ρυθμιστικών Αρχών Κεφαλαιαγορών και της Διεθνούς Ένωσης Εποπτικών Αρχών των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων, προκειμένου να επεξεργάζεται θέματα που αφορούν το σύνολο του χρηματοπιστωτικού τομέα.

⁽³⁾ <http://www.bis.org/press/p040802.htm>

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Στις 14 Ιουλίου 2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε προσχέδιο της πρότασης Οδηγίας, με την οποία θα ενσωματωθεί στο κοινοτικό τραπεζικό δίκαιο το νέο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια⁽⁴⁾. Η έκδοση της πρότασης Οδηγίας θα πραγματοποιηθεί βάσει της τεχνικής της αναμόρφωσης (recasting), σύμφωνα με την οποία δεν εκδίδεται Οδηγία που τροποποιεί προγενέστερες κοινοτικές πράξεις, αλλά ενσωματώνονται στο ίδιο κείμενο τόσο οι διατάξεις που δεν μεταβάλλονται όσο και οι νέες διατάξεις.

Σε γενικές γραμμές η πρόταση Οδηγίας δεν αποκλίνει από το περιεχόμενο του νέου Συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας. Εντούτοις υπάρχουν επιμέρους σημεία, για τα οποία η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διαφοροποιείται. Πιο συγκεκριμένα, μέρος των διατάξεών της θα εφαρμόζεται και στις επιχειρήσεις επενδύσεων, ενώ ειδικότερο καθεστώς θα διαμορφωθεί για τις μικρότερες επιχειρήσεις επενδύσεων. Επίσης, στην πρόταση Οδηγίας παρέχονται ευρύτερες δυνατότητες από εκείνες που προβλέπονται στο νέο Σύμφωνο για την παράλληλη εφαρμογή της τυποποιημένης μεθόδου και της μεθόδου των εσωτερικών αξιολογήσεων. Τέλος, με ειδικότερες διατάξεις προσδιορίζεται το πλαίσιο συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εποπτικών αρχών.

B - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑΓΟΡΩΝ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΕΞΑΓΟΡΑΣ

Με την Οδηγία 2004/25/ΕΚ καθορίζεται το κοινοτικό πλαίσιο των δημόσιων προσφορών εξαγοράς για την απόκτηση τίτλων εταιρείας διεπόμενης από το δίκαιο κράτους-μέλους, εφόσον το σύνολο ή ένα μέρος των τίτλων αυτών είναι εισηγμένο για διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά⁽⁵⁾. Η έκδοση της Οδηγίας αποτέλεσε αντικείμενο μακροχρόνιων εργασιών – αρκεί να σημειωθεί ότι η διαδικασία εκπόνησης της Οδηγίας διήρκε-

⁽⁴⁾ http://europa.eu.int/comm/internal_market/regcapital/index_en.htm#capitalrequireproposal

⁽⁵⁾ Ε.Ε. L 142/30.4.2004, 12 επ.

σε περίπου δεκατέσσερα χρόνια – καθώς ήταν πολύ δύσκολο να επιτευχθεί συμφωνία των κρατών-μελών για αρκετά από τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο ρύθμισής της.

Στην Οδηγία καθορίζονται καταρχήν οι γενικές αρχές, οι οποίες πρέπει να διασφαλίζεται από τα κράτη-μέλη ότι τηρούνται στις δημόσιες προσφορές εξαγοράς. Οι αρχές αυτές αναφέρονται:

- στην ισότιμη μεταχείριση των κατόχων τίτλων της υπό εξαγορά εταιρείας που ανήκουν στην ίδια κατηγορία,
- στη διασφάλιση ότι οι κάτοχοι τίτλων της υπό εξαγορά εταιρείας διαθέτουν επαρκή χρόνο και ενημέρωση προκειμένου να αποφασίσουν για την προσφορά,
- στη δέσμευση του διοικητικού συμβουλίου της υπό εξαγορά εταιρείας να ενεργεί προς το συμφέρον της,
- στην απαγόρευση δημιουργίας τεχνητών αγορών των τίτλων της υπό εξαγορά εταιρείας, της προσφέρουσας εταιρείας ή οποιασδήποτε άλλης εταιρείας που έχει σχέση με την προσφορά,
- στη διασφάλιση ότι ο προσφέρων πριν ανακοινώσει την προσφορά μπορεί να τηρήσει την υποχρέωσή του να καταβάλει πλήρως το αντάλλαγμα, και τέλος,
- στη διασφάλιση ότι η άσκηση των δραστηριοτήτων της υπό εξαγορά εταιρείας δεν παρακωλύεται λόγω προσφοράς για τους τίτλους της, πέρα από ένα εύλογο χρονικό διάστημα.

Στην Οδηγία περιέχονται επίσης ειδικές ρυθμίσεις για τον ορισμό της αρμόδιας για την προσφορά εποπτικής αρχής και το εφαρμοστέο δίκαιο, για την προστασία των μειοψηφούντων μετόχων, την υποχρεωτική προσφορά και τη δίκαιη τιμή. Ωστόσο ο προσδιορισμός της δίκαιης τιμής αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών-μελών. Τέλος, ρυθμίζονται ο τρόπος και ο χρόνος παροχής της πληροφόρησης για την προσφορά, καθώς και το περιεχόμενο του εγγράφου προσφοράς, ελάχιστο χρονικό όριο για την αποδοχή της προσφοράς δύο εβδομάδων, οι υποχρεώσεις του συμβουλίου της υπό εξαγορά εταιρείας, κανόνες για την εξουδετέρωση των μέτρων άμυνας και άλλοι κανόνες που διέπουν τη διεξαγωγή των προσφορών.

Χαρακτηριστικό της Οδηγίας είναι το εύρος των διακριτικών ευχερειών των κρατών-μελών, λογικό επακόλουθο των συμβιβαστικών λύσεων που υιοθετήθηκαν σε αρκετές περιπτώσεις. Η προθεσμία για τη μεταφορά της Οδηγίας στο ελληνικό δίκαιο λήγει στις 20 Μαΐου 2006.

ΑΓΟΡΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Τον Ιούνιο 2004 τέθηκε σε διαβούλευση κείμενο της CESR για τα εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρα της Οδηγίας 2004/39/EK σύμφωνα με τη διαδικασία Lamfalussy⁽⁶⁾. Οι θεματικές για τις οποίες προτείνονται μέτρα εκτελεστικού χαρακτήρα στο συγκεκριμένο κείμενο διαβούλευσης αφορούν συνοπτικά τις οργανωτικές απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν οι επιχειρήσεις επενδύσεων, τις συγκρούσεις συμφερόντων, τους κανόνες συμπεριφοράς που οφείλουν να τηρούν οι επιχειρήσεις επενδύσεων, την εκτέλεση των εντολών των πελατών, τις υποχρεώσεις διαφάνειας πριν και μετά τη συναλλαγή για τις οργανωμένες αγορές και τους πολυμερείς μηχανισμούς διαπραγμάτευσης, τις απαιτήσεις διαφάνειας μετά τη συναλλαγή για τις επιχειρήσεις επενδύσεων, την αποδοχή για διαπραγμάτευση των χρηματοπιστωτικών μέσων, τις υποχρεώσεις αναφοράς των συναλλαγών και θέματα συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών.

Η σημαντική έκταση του κειμένου και ο μεγάλος αριθμός των καλυπτόμενων σε αυτό θεμάτων καθιστά απρόσφορη τη συνοπτική παρουσίαση των προτεινόμενων κανόνων ανά θεματική.

⁽⁶⁾ CESR's Advice on Possible Implementing Measures of the Directive 2004/39/EC on Markets in Financial Instruments, CESR/04-261b, June 2004. Βλ. επίσης Οδηγία 2004/39/EK, Ε.Ε. L 145/30.4.2004, 1επ.

Ως γενική παρατήρηση επισημαίνεται ότι το κείμενο διακρίνεται από μεγάλο βαθμό λεπτομέρειας, γεγονός το οποίο προβληματίζει ως προς τον κίνδυνο υπερρύθμισης. Πολλοί από τους προτεινόμενους κανόνες ακολουθούνται ως πρακτικές στα κράτη-μέλη, πλην όμως η περιβολή τους με κανονιστικό χαρακτήρα προβληματίζει ως προς τη διατήρηση της αναγκαίας ευελιξίας που πρέπει να διακρίνει τις πρακτικές και πολιτικές, τις οποίες εφαρμόζει κατά περίπτωση η επιχείρηση επενδύσεων. Επίσης παρέχεται η δυνατότητα για αρκετά θέματα να θεσπιστούν πρόσθετα μέτρα από τα κράτη-μέλη, γεγονός το οποίο έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της μέγιστης εναρμόνισης που καθιερώνεται στην Οδηγία. Περαιτέρω προτείνεται η επιβολή ιδιαίτερα αυξημένων απαιτήσεων διαφάνειας και γνωστοποίησης στοιχείων και πληροφοριών, χωρίς πάντοτε να καταδεικνύεται το όφελος που θα αποκομίσει ο επενδυτής, ενώ δεν φαίνεται να επιτυγχάνεται ο στόχος της τυποποίησης σε κάποιο βαθμό της παρεχόμενης πληροφόρησης, που θα επέτρεπε και τη συγκρισιμότητά της. Τέλος, δεν προβλέπονται μεταβατικά μέτρα για τις τρέχουσες συμβάσεις.

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Τον Ιούνιο 2004 τέθηκε σε διαβούλευση από τη CESR κείμενο αναφορικά με τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν σε επίπεδο 3 για το ενημερωτικό δελτίο⁽⁷⁾. Σημειώνεται ότι, από την έναρξη της διαδικασίας Lamfalussy, είναι η πρώτη φορά που τίθενται σε διαβούλευση κανόνες σε τόσο προχωρημένο επίπεδο.

Οι θεματικές που καλύπτονται από το κείμενο διαβούλευσης της CESR αφορούν καταρχήν την οικονομικού χαρακτήρα πληροφόρηση. Οι προτεινόμενες συστάσεις έχουν ως στόχο περισσότερο την ομοιόμορφη αποτύπωση συγκεκριμένων στοιχείων πληροφόρησης, όπως αυτά παρουσιάζονται στον Κανονισμό παρά στην ερμηνεία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων ή και των εσωτερικών λογιστικών συστημάτων που χρησιμοποιούνται στα κράτη-μέλη. Οι προτεινόμενες συστάσεις σε θεματικές μη οικονομικού χαρακτήρα έχουν ως στόχο να καταστήσουν ευχερέστερο το συντονισμό μεταξύ των αρμόδιων αρχών αναφορικά με την εφαρμογή του άρθρου 23 του Κανονισμού 809/2004, σύμφωνα με το οποίο, στις περιπτώσεις των ειδικών εκδοτών (π.χ. εταιρείες ακινήτων, εξορμητικές εταιρείες κ.λπ.), η αρμόδια αρχή του κράτους-μέλους καταγωγής έχει δικαίωμα να ζητήσει προσαρμοσμένες πληροφορίες πλέον των όσων περιλαμβάνονται στα πρότυπα του ενημερωτικού δελτίου. Επίσης παρέχονται συστάσεις για τη διευκόλυνση του συντονισμού του περιεχομένου του ενημερωτικού δελτίου στις περιπτώσεις των εξαιρέσεων του άρθρου 4 της Οδηγίας 2003/71/ΕΚ, καθώς και διευκρινίσεις για ορισμένα στοιχεία που πρέπει να περιέχονται σε αυτό.

⁽⁷⁾ CESR's recommendations for the consistent implementation of the European Commission's Regulation on Prospectuses No 809/2004, CESR/04-225b, June 2004. Βλ. επίσης Οδηγία 2003/71/ΕΚ, Ε.Ε. L 345/31.12.2003, 64 επ. και Κανονισμό 809/2004, Ε.Ε. L 149/30.4.2004, 1 επ.

Γ - ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ – ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ – ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

ΝΕΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε το τέταρτο σχέδιο της πρότασης Οδηγίας για το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά.

Στο κείμενο έχουν επέλθει ορισμένες βελτιώσεις, οι οποίες προέκυψαν μετά από διμερείς συναντήσεις εκπροσώπων των ευρωπαϊκών τραπεζών με εκπροσώπους της Επιτροπής και αφορούν τα άρθρα 5 έως 10 της πρότασης Οδηγίας (προϋποθέσεις πρόσβασης, εγκατάστασης και λειτουργίας των ιδρυμάτων πληρωμών).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι ακόλουθες διατάξεις:

- Ο ορισμός της έννοιας του ιδρύματος πληρωμών, ο οποίος διαφοροποιείται από εκείνον των πιστωτικών ιδρυμάτων και των ιδρυμάτων έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος.
- Το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται όλες οι συναλλαγές μεταξύ κατοίκων κράτους-μέλους της ΕΕ και τρίτης χώρας, καθώς και όλα τα νομίματα (με εξαίρεση τα άρθρα που αφορούν το χρόνο εκτέλεσης μιας πληρωμής).
- Ο διαχωρισμός των νομισματικών απαιτήσεων (monetary claims) των χρηστών μιας υπηρεσίας πληρωμών από τους λογαριασμούς των ιδρυμάτων πληρωμών.
- Η ρήτρα παραίτησης των αρμόδιων αρχών από τα άρθρα 5 έως 10, εφόσον ο κύκλος εργασιών ενός ιδρύματος πληρωμών δεν υπερβαίνει ένα συγκεκριμένο όριο ποσού. Σε περίπτωση που ένα ίδρυμα πληρωμών εξαιρεθεί για κάποιο από τα άρθρα 5 έως 10 δεν θα ισχύει η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης.
- Η υποχρέωση της εκ των προτέρων, κατόπιν απαίτησης του πελάτη, πληροφόρησης από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σε σχέση με το κόστος και το χρόνο εκτέλεσης μιας συγκεκριμένης πληρωμής. Σημειώνεται ωστόσο ότι η συγκεκριμένη διάταξη, σε συνδυασμό με την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας ώστε να περιλαμβάνει και πληρωμές σε τρίτες χώρες και άλλα νομίματα, κρίνεται προβληματική, στο μέτρο που οι τράπεζες πολύ συχνά δεν γνωρίζουν εκ των προτέρων ζητήματα κόστους και χρόνου εκτέλεσης μιας πληρωμής σε τρίτες χώρες.
- Το Παράρτημα, το οποίο περιλαμβάνει κατάλογο με τις υπηρεσίες πληρωμών που μπορούν να προσφέρουν οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών.

Δ - ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΑΘΕΜΙΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

Υπό το πρίσμα των πρόσφατων εταιρικών σκανδάλων (Enron, Parmalat κ.ά.), τα οποία δημιούργησαν σημαντική αναστάτωση στις κεφαλαιαγορές και είχαν σημαντικές επιπτώσεις για τους μετόχους και τους εργαζομένους των εταιρειών αυτών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε Ανακοίνωση⁽⁸⁾, με την οποία προτείνει συγκεκριμένα μέτρα προς την κατεύθυνση της μείωσης του κινδύνου από παραβιάσεις της επαγγελματικής δεοντολογίας των εταιρειών, καλύπτοντας παράλληλα ζητήματα φορολογικά και εφαρμογής του θεσμικού πλαισίου.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης για τις Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες (ΠΔΧΥ) και του Προγράμματος Δράσης για το Εταιρικό Δίκαιο και την Εταιρική Διακυβέρνηση⁽⁹⁾ έχουν ήδη θεσπιστεί ορισμένα νομοθετικά μέτρα και πολιτικές για την κάλυψη των χρηματοπιστωτικών επιπτώσεων που μπορούν να προκύψουν από τέτοιου τύπου εταιρικά σκάνδαλα. Ωστόσο το επόμενο βήμα, το οποίο κρίνεται απαραίτητο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι η εμπρόθεσμη υιοθέτηση των κοινοτικών μέτρων και η διασφάλιση της αυστηρής επίβλεψης και του αποτελεσματικού ελέγχου της εφαρμογής της νομοθεσίας, σε συνδυασμό με την ανάγκη ανάληψης νέων πολιτικών πρωτοβουλιών στους τομείς της φορολογίας και της λήψης κατασταλτικών μέτρων για τους παραβάτες.

Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των αθέμιτων εταιρικών πρακτικών καθορίζονται τέσσερις γραμμές άμυνας, οι οποίες αφορούν ειδικότερα:

- τον εσωτερικό έλεγχο της ίδιας της εταιρείας,
- τους ελέγχους από ανεξάρτητους ελεγκτές,
- την επίβλεψη και εποπτεία από τους αρμόδιους εποπτικούς φορείς της ορθής εφαρμογής και τήρησης της νομοθεσίας, και
- την επιβολή κατασταλτικών μέτρων στους παραβάτες.

Η ενίσχυση της διαφάνειας, η βελτίωση της δυνατότητας παρακολούθησης αθέμιτων εταιρικών πρακτικών και η καλύτερη συνεργασία στην υιοθέτηση του νομοθετικού πλαισίου – συχνά ακόμη και στα πλαίσια διεθνών πρωτοβουλιών – θα σημαίνει κόστη και αλλαγές στις μέχρι σήμερα καθιερωμένες τραπεζικές εργασίες που διενεργούν τα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία θα κληθούν να επωμιστούν μεγάλο μέρος του προληπτικού ελέγχου, τον οποίο επιθυμεί να ενισχύσει η Επιτροπή στα πλαίσια της εταιρικής διακυβέρνησης.

⁽⁸⁾ COM (2004) 611/27.9.2004.

⁽⁹⁾ COM (1999) 232 και COM (2003) 284.

Ε - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Η Επιτροπή Δημοσιονομικών Θεμάτων του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) συμφώνησε στην υιοθέτηση ορισμένων νέων διατάξεων σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών φορολογικών αρχών στα πλαίσια της Σύμβασης-Πλαισίου του ΟΟΣΑ για φορολογικά θέματα.

Το άρθρο 26 της εν λόγω Σύμβασης εμπεριέχει διατάξεις, οι οποίες αφορούν την ανταλλαγή πληροφοριών και έχουν χρησιμοποιηθεί μέχρι σήμερα ως αναφορά σε περισσότερες από 2.000 διμερείς συμφωνίες μεταξύ εθνικών φορολογικών αρχών.

Μια από τις νέες διατάξεις που υιοθετήθηκαν και ενσωματώθηκαν στο άρθρο 26 αφορά την παράγραφο 5, η οποία διασφαλίζει ότι η πληροφόρηση που διαθέτει ένα πιστωτικό ίδρυμα μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ανταλλαγής. Με τη συγκεκριμένη διάταξη πρακτικά αποτρέπεται η δυνατότητα χρήσης του τραπεζικού απορρήτου ως βάσης για την άρνηση ανταλλαγής πληροφόρησης για φορολογικές υποθέσεις.

Ενα πρακτικό παράδειγμα των συνεπειών της συγκεκριμένης διάταξης για τα πιστωτικά ιδρύματα και την πελατεία τους μπορεί να καταγραφεί ως εξής: Ενα υποκείμενο σε φορολόγηση φυσικό ή νομικό πρόσωπο στη χώρα Α έχει τραπεζικό λογαριασμό στη χώρα Β. Η αρμόδια φορολογική αρχή της χώρας Α εξετάζει την επιστροφή του φόρου εισοδήματος του υποκείμενου προσώπου και υποβάλλει αίτημα παροχής πληροφόρησης στη χώρα Β για όλα τα εισοδήματα από τραπεζικούς λογαριασμούς, οι οποίοι διατηρούνται στην τράπεζα Β, με σκοπό να καθοριστεί εάν υπάρχουν καταθέσεις ή μη φορολογητέα εισοδήματα του υποκείμενου προσώπου. Η χώρα Β θα πρέπει να δώσει τη σχετική πληροφόρηση στη χώρα Α.

Με την εν λόγω διάταξη ο ΟΟΣΑ διαμορφώνει μια διαδικασία, σύμφωνα με την οποία η έμμεση πρόσβαση στην πληροφόρηση – μέσω δικαστικών και διοικητικών αρχών – να μην είναι ούτε τόσο γραφειοκρατική, ούτε τόσο χρονοβόρα που να λειτουργεί τελικά ως εμπόδιο στην πρόσβαση σε πληροφορίες τραπεζικού περιεχομένου. Ωστόσο ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες κατά τη διαδικασία της διαβούλευσης της παραγράφου 5, επιφυλάχθηκαν έναντι του δικαιώματός τους να μην τη συμπεριλαμβάνουν στις διμερείς τους συμφωνίες (Αυστρία, Βέλγιο και Λουξεμβούργο), ενώ κάποιες άλλες επιφυλάχθηκαν έναντι του δικαιώματός τους για περιορισμένη εφαρμογή του σκοπού της παραγράφου 5 (Ελβετία).

ΣΤ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε, το Σεπτέμβριο, σχέδιο Κανονισμού της Επιτροπής για την υιοθέτηση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου (ΔΛΠ) 39 “Αναγνώριση και αποτίμηση των χρηματοπιστωτικών μέσων”.

Όπως είναι γνωστό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τον Κανονισμό 1725/2003 ενέκρινε το σύνολο των εν ισχύ προτύπων του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) με εξαίρεση τα υπό αναθεώρηση ΔΛΠ 32 και 39 και τις σχετικές με αυτά διερμηνείες.

Με το σχέδιο Κανονισμού της Επιτροπής προκρίνεται η λύση της υιοθέτησης του ΔΛΠ 39, με προσωρινή εξαίρεση της επιλογής της αποτίμησης σε εύλογη αξία (full fair value) και με έναν περιορισμένο αριθμό προβλέψεων από την εφαρμογή των κανόνων της λογιστικής της αντιστάθμισης (hedge accounting). Οι υπόλοιπες λύσεις που είχαν προταθεί από την Επιτροπή και είχαν συζητηθεί σχετικά ήταν:

- **Η πλήρης υιοθέτηση του IAS 39**, η οποία απορρίφθηκε εξαιτίας των κριτικών που δέχθηκε από την ΕΚΤ και την Επιτροπή της Βασιλείας η διακριτική επιλογή αποτίμησης στη λεγόμενη εύλογη αξία (fair value option).
- **Η υιοθέτηση του IAS 39 με μια κλαδική εξαίρεση για τις τράπεζες**, η οποία ωστόσο δεν ήταν ελκυστική λύση για πολλούς.
- **Η προσωρινή αναβολή υιοθέτησης του IAS 39 στο σύνολό του**. Η συγκεκριμένη επιλογή δεν ήταν επιθυμητή από την Επιτροπή, καθώς τα κράτη-μέλη ήθελαν να παραμείνουν συνεπή στο χρονοδιάγραμμα εφαρμογής των ΔΛΠ από την 1η Ιανουαρίου 2005. Ωστόσο ορισμένες ευρωπαϊκές τράπεζες στήριξαν αυτή την επιλογή, θεωρώντας εύλογη την αναβολή υιοθέτησης λόγω μη έγκαιρης προετοιμασίας του προτύπου και λόγω της αβεβαιότητάς τους για νομικά και τεχνικά ζητήματα της έννοιας “μερική υιοθέτηση” (carve out).

Στη λύση που προκρίθηκε από την Επιτροπή συνυπολογίστηκαν οι απόψεις που εξέφρασαν οι ευρωπαϊκές τράπεζες, οι εποπτικές αρχές, η Επιτροπή της Βασιλείας και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για την τροποποίηση του ΔΛΠ 39 από το IASB, το Δεκέμβριο 2003. Σημειώνεται ότι η διαδικασία διαβούλευσης στο πλαίσιο του IASB ξεκίνησε την άνοιξη του 2004. Ειδικότερα, οι αντιδράσεις των φορέων της αγοράς εστιάστηκαν:

1. Στην εξαίρεση από την εφαρμογή των κανόνων της λογιστικής της αντιστάθμισης, δηλαδή της πρακτικής των τραπεζών να αντισταθμίζουν έναντι του επιτοκιακού κινδύνου τις αντίθετες θέσεις του χαρτοφυλακίου τους συνολικά (portfolio hedging), και
2. στην παροχή στις τράπεζες της διακριτικής ευχέρειας να αποτιμούν στη λεγόμενη εύλογη αξία (fair value) το σύνολο των χρηματοπιστωτικών τους μέσων, γεγονός που θα τις καθιστούσε ιδιαίτερα ευάλωτες ακόμα και στις βραχυχρόνιες διακυμάνσεις των αγορών.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας της επιτροπολογίας η Κανονιστική Επιτροπή Λογιστικών Θεμάτων (ARC) ενέκρινε την πρόταση Κανονισμού της Επιτροπής, οπότε η υιοθέτηση του Κανονισμού αναμένεται εντός του Νοεμβρίου, με έναρξη ισχύος την 1η Ιανουαρίου 2005.

***Στην ιστοσελίδα της ΕΕΤ
(<http://www.hba.gr>)
δημοσιεύεται ο κατάλογος
με την πλήρη αρθρογραφία
του Δελτίου
από το 1984 μέχρι το 2003
κατά αλφαβητική σειρά
αρθρογράφων***

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ *ΚΑΙ* ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

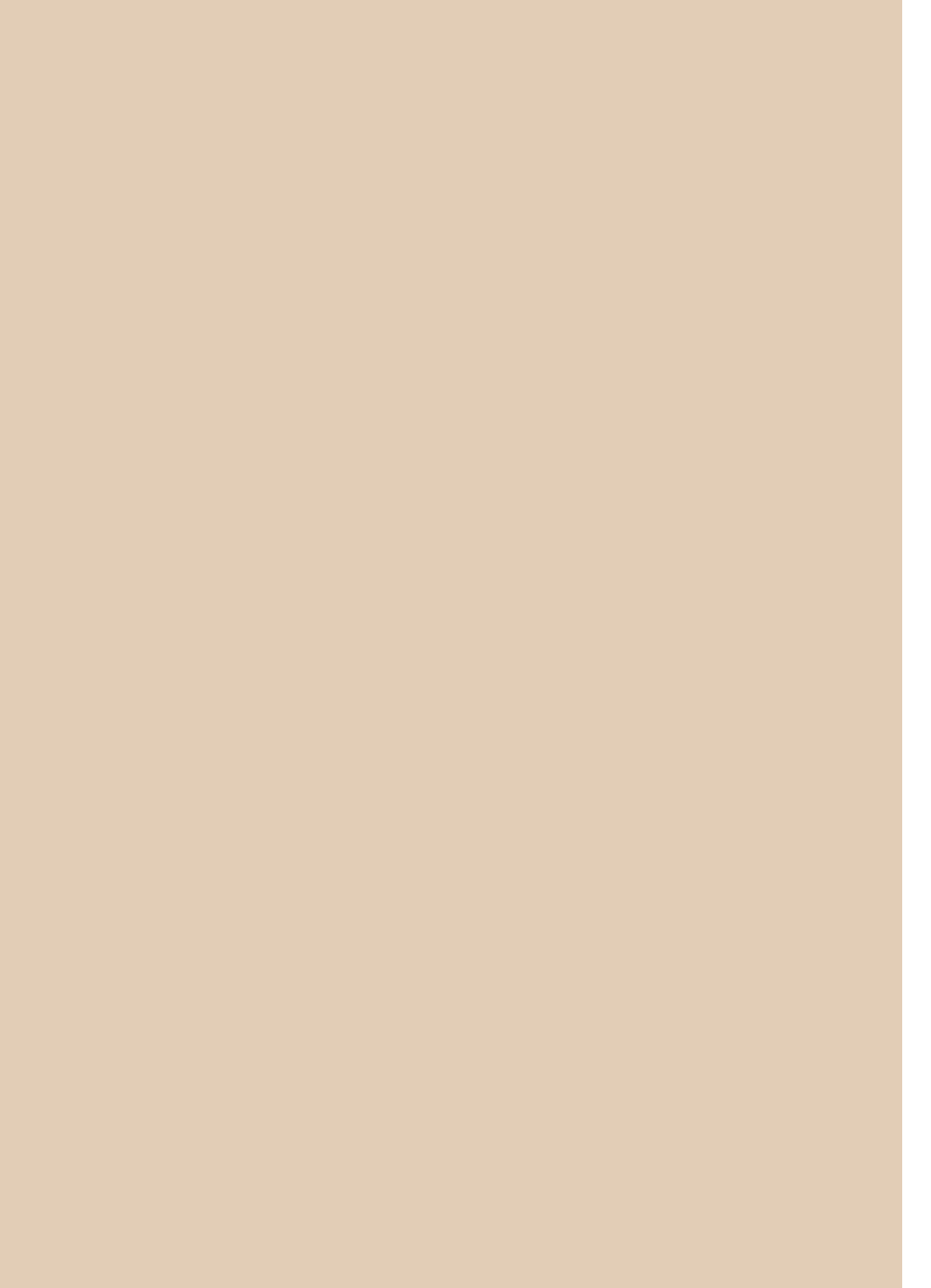
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΤΗΡΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΡΑΔΑΙΟΣ
ΙΩΑΝΝΑ ΓΙΑΝΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ - Αθήνα 2004

I. ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ – ΘΕΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

Α' ΝΟΜΟΙ

Οφειλές προς πιστωτικά ιδρύματα

Με το άρθρο 39 του Ν. 3259/2004 (ΦΕΚ Α' 149/4-8-2004) θεσπίζεται ανώτατο όριο για το ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τα πιστωτικά ιδρύματα, το οποίο ορίζεται στο τριπλάσιο του κατά περίπτωση ληφθέντος κεφαλαίου. Περαιτέρω, θεσπί-

ζονται αναπροσαρμογές και ρυθμίσεις παλαιών οφειλών, καθώς και οι σχετικές διαδικασίες, με ευνοϊκότερες ρυθμίσεις για τα αγροτικά δάνεια, βελτιώνοντας τις ρυθμίσεις του άρθρου 30 του Ν. 2789/2000, όπως ισχύει.

Το κείμενο του Νόμου όπως ψηφίστηκε είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.parliament.gr/ergasies/nomosxedia/ValidNomosxedio/p-FOROXREI-pap.pdf>

Η σχετική τροπολογία στο σχέδιο νόμου είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:

<http://www.parliament.gr/ergasies/nomosxedia/ValidNomosxedio/p-FOROXREI-pap.pdf>

Αρχεία Δεδομένων Οικονομικής Συμπεριφοράς

Με το άρθρο 40 του Ν. 3259/2004 τέθηκαν νέα χρονικά όρια για τη διατήρηση των δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς στα αντίστοιχα αρχεία, υπό την προϋπόθεση ότι έχει εξοφληθεί η οφειλή στο σύνολό της. Έτσι, οι σφραγισμένες επιταγές, οι απλήρωτες συναλλαγματικές και τα γραμμάτια, καθώς και οι καταγγελίες συμβάσεων δανείων και πιστώσεων διατηρούνται για χρονικό διάστημα τριών (3)

ετών από πέντε (5) που ίσχυε. Οι διαταγές πληρωμής διατηρούνται για πέντε (5) έτη από επτά (7), ενώ προγράμματα πλειστηριασμών, κατασχέσεις, επιταγές του ΝΔ της 17-7/13-8-1923 και Διοικητικές κυρώσεις του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών διατηρούνται για επτά (7) έτη από δέκα (10) που ίσχυε.

Η σχετική τροπολογία στο σχέδιο νόμου είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:

<http://www.parliament.gr/ergasies/nomosxedia/Tropologies/310/P.FOROXREI.126.pdf>

Β' ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. ΠΔ/ΤΕ 2552/23-6-2004 (ΦΕΚ Α' 121/5-7-2004, σελ. 5136)

Τροποποίηση της ΠΔ/ΤΕ 2474/31-5-2001, σχετικά με την παροχή πιστώσεων από τα πιστωτικά ιδρύματα και μέλη του Χρηματιστηρίου Αθηνών για τη διενέργεια χρηματιστηριακών συναλλαγών.

Με την πράξη αυτή αυξάνεται στο ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, ανά πελάτη, το ανώτατο όριο παροχής πιστώσεων από τα μέλη του

Χρηματιστηρίου Αθηνών και από τα πιστωτικά ιδρύματα για τη διενέργεια χρηματιστηριακών συναλλαγών.

Η πράξη είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:

<http://www.bankofgreece.gr/announcements/files/PraxiDioikitiTropop2474.doc>

2) ΕΤΠΘ 176/4/18-6-2004 (ΦΕΚ Α' 131/15-7-2004, σελ. 5213)

Τροποποίηση της ΠΔ/ΤΕ 2291/21-1-1994, όπως ισχύει, σχετικά με τα στοιχεία που υποβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα προς την Τράπεζα της Ελλάδος για την εποπτεία του κινδύνου από ανοικτές συναλλαγματικές θέσεις.

Με την απόφαση αυτή καθορίσθηκε ότι τα οριστικά στοιχεία για την εποπτεία του κινδύνου από ανοικτές συναλλαγματικές θέσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων

θα υποβάλλονται, ανά τρίμηνο τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση.

3) ΠΣΝΠ 55/16-7-2004 (ΦΕΚ Α' 140/23-7-2004, σελ. 5291)

Τροποποίηση του Κανονισμού Λειτουργίας του Συστήματος Διακανονισμού Εντολών Πληρωμής σε ευρώ σε Συνεχή Χρόνο ΕΡΜΗΣ.

Με την ανωτέρω πράξη του Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής τροποποιείται ο κανονισμός Λειτουργίας του Συστήματος Διακανονισμού Εντολών Πληρωμής σε ευρώ σε Συνεχή Χρόνο ΕΡΜΗΣ στο κεφάλαιο XV που αφορά το μηχανισμό αποζημίω-

σης σε περιπτώσεις δυσλειτουργιών των συστημάτων ΕΡΜΗΣ/TARGET, ύστερα και από τη σχετική τροποποίηση του μηχανισμού αποζημίωσης του TARGET που επέφερε η κατευθυντήρια οδηγία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ/2004/4/21-4-2004).

Η κατευθυντήρια οδηγία της ΕΚΤ είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/l_20520040609el00010004.pdf

4) ΕΤΠΘ 179/27-7-2004 (ΦΕΚ Α' 152/9-8-2004, σελ. 5396)

Ανάκληση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας του υποκαταστήματος στην Ελλάδα της τράπεζας "ARAB BANK plc"

5) ΕΤΠΘ 178/19-7-2004 (ΦΕΚ Α' 152/9-8-2004, σελ. 5396)

Διευκρινίσεις των ΠΔ/ΤΕ 1087/1987, 1216/1987, 1955/1991, 2286/1994, καθώς και της ΠΔ/ΤΕ 2501/2002 που αφορούν τη διαμόρφωση των επιτοκίων και την ενημέρωση των συναλλασσομένων εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Με την ανωτέρω απόφαση αποσαφηνίζεται πλήρως ότι τα τραπεζικά και τα εξωτραπεζικά επιτόκια αποτελούν απολύτως διακριτές κατηγορίες επιτοκίων που διαμορφώνονται από εντελώς διαφορετικά κριτήρια και δεν πρέπει να συσχετίζονται. Η ελεύθερη διαμόρφωση των τραπεζικών επιτοκίων υπαγορεύεται από την αρχή της οικονομίας

της αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό που αποτελεί θεσμοθετημένη επιλογή όπως προκύπτει από τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας καθώς και από το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.

6) ΕΤΠΘ 180/4/4-8-2004 (ΦΕΚ Α' 161/26-8-2004, σελ. 5461)

Παροχή άδειας λειτουργίας στην ανώνυμη εταιρεία παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων "MANLINK - ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΑ ΧΡΗΜΑΤΩΝ Α.Ε."

7) ΕΤΠΘ 178/1/19-7-2004 (ΦΕΚ Α' 161/26-8-2004, σελ. 5462)

Χρηματοδότηση νομικών προσώπων από πιστωτικά ιδρύματα, μη μέλη του Χρηματιστηρίου Αθηνών, για τη διενέργεια χρηματιστηριακών συναλλαγών.

Με την απόφαση αυτή επιτράπη στα πιστωτικά ιδρύματα μη μέλη του Χρηματιστηρίου Αθηνών να χρηματοδοτούν νομικά πρόσωπα για τη διενέργεια χρηματιστηριακών συναλλαγών σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της ΠΔ/ΤΕ 2474/31-5-2001, όπως ισχύει.

8) ΕΤΠΘ 178/5/19-7-2004 (ΦΕΚ Α' 165/7-9-2004, σελ. 5484)

Παροχή άδειας λειτουργίας στην ανώνυμη εταιρεία παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων "ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ Κ. ΒΑΡΒΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε. - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ"

9) ΕΤΠΘ 178/6/19-7-2004 (ΦΕΚ Α' 165/7-9-2004, σελ. 5485)

Παροχή άδειας λειτουργίας στην ανώνυμη εταιρεία παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων "ADVANCED CHRONOCASH ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ Α.Ε."

10) ΠΔ/ΤΕ 2553/30-8-2004 (ΦΕΚ Α' 165/7-9-2004, σελ. 5485)

Περάτωση της εκκαθάρισης της ΑΡΑΒΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ Α.Ε.(υπό εκκαθάριση)

11) ΕΤΠΘ 180/1/4-8-2004 (ΦΕΚ Α' 165/4-8-2004, σελ. 5485)

Παροχή άδειας λειτουργίας στην ανώνυμη εταιρεία παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων "CBN GREECE S.A."

12) ΕΤΠΘ 180/6/4-8-2004 (ΦΕΚ Α' 174/16-9-2004, σελ. 5546)

Αλλαγή της επωνυμίας του Γραφείου Αντιπροσωπείας στην Ελλάδα της τράπεζας "HSBC Republic Bank (Suisse) S.A.", με έδρα τη Γενεύη, η άδεια λειτουργίας του οποίου είχε παρασχεθεί με απόφαση της 163/1/28-11-2003.

13) ΕΤΠΘ 178/7/19-7-2004 (ΦΕΚ Α' 178/27-9-2004, σελ. 5565)

Αναγνώριση τίτλων με ειδικά χαρακτηριστικά ως συστατικών μερών των βασικών ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων.

14) ΕΤΠΘ 181/7/9-9-2004 (ΦΕΚ Α' 178/27-9-2004, σελ. 5565)

Παροχή άδειας λειτουργίας στην ανώνυμη εταιρεία παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων "SMITH & SMITH HELLAS A.E."».

Γ' ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

*1) Απόφαση 1/306/22-6-2004 (ΦΕΚ Β' 1029/8-7-2004, σελ. 13015)
Τροποποίηση του άρθρου 2 της απόφασης υπ' αριθμ. 2/213/28-3-2001
του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς
“Παροχή πιστώσεων από μέλη του Χρηματιστηρίου Αθηνών και λοιπές ρυθμίσεις
ως προς την εξόφληση του τιμήματος χρηματιστηριακών συναλλαγών” (ΦΕΚ Β'/480/26-4-2001).*

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/306-01.doc>

*2) Απόφαση 2/306/22-6-2004 (ΦΕΚ Β' 1029/8-7-2004, σελ. 13016)
Διαχωρισμός κεφαλαίων - πελατών ΕΠΕΥ.*

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/306-02.doc>

*3) Απόφαση 6/306/22-6-2004 (ΦΕΚ Β' 1029/8-7-2004, σελ. 13017)
Οροι και προϋποθέσεις τήρησης του βιβλίου προσφορών και κατανομής
μετοχών που διατίθενται με δημόσια προσφορά μεταξύ διαφόρων κατηγοριών
επενδυτών στην Κύρια και Παράλληλη αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών.*

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/306-06.doc>

*4) Απόφαση 7/306/22-6-2004 (ΦΕΚ Β' 1029/8-7-2004, σελ. 13019)
Οροι και προϋποθέσεις κατανομής κινητών αξιών οι οποίοι εισάγονται
στη Νέα χρηματιστηριακή Αγορά και στην Ελληνική Αγορά
Αναδυόμενων Κεφαλαιαγορών του Χρηματιστηρίου Αθηνών και διατίθενται
με δημόσια προσφορά μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών επενδυτών.*

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/306-07.doc>

*5) Απόφαση 7/308/15-7-2004 (ΦΕΚ Β' 1124/23-7-2004, σελ. 14147)
Κατάργηση ισχύος της απόφασης 4/106/13-5-1997 (ΦΕΚ Β'/417/23-5-1997)
του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, για την καταβολή
των πρόσθετων εισφορών στο Επικουρικό Κεφάλαιο Εκκαθάρισης Χ.Α.*

*6) Απόφαση 8/308/15-7-2004 (ΦΕΚ Β' 1124/23-7-2004, σελ. 14147)
Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 8/304/10-6-2004 (ΦΕΚ Β'/900/16-6-2004)
Απόφασης του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για τα δικαιώματα Μελών Χ.Α.
και εισφορά Μελών Χ.Α. στο Επικουρικό Κεφάλαιο Εκκαθάρισης Χ.Α.*

*7) Απόφαση 2/305/18-6-2004 (ΦΕΚ Β' 1360/3-9-2004, σελ. 17670)
Λειτουργία παράλληλης αγοράς χρηματιστηρίου του άρθρου 32 του Νόμου 1806/1988 (ΦΕΚ Α' 207)*

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/Pdf/305-02.pdf>

II. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Επιστροφή παρακρατηθέντος φόρου επί τόκων ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου σε κατοίκους εξωτερικού

Με το άρθρο 33 του Ν. 3259/2004 ορίστηκε ότι το δικαίωμα αξίωσης της επιστροφής στους μόνιμους κατοίκους εξωτερικού του παρακρατηθέντος φό-

ρου επί των τόκων ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, που καταβλήθηκαν σε αυτούς μέσα στο έτος 1999, παρατείνεται μέχρι την 31-12-2004.

Φορολόγηση επαναπατριζόμενων κεφαλαίων

Με το άρθρο 38 του Ν. 3259/2004 δόθηκε η δυνατότητα σε φυσικά και νομικά πρόσωπα που είναι φορολογικά υπόχρεα στην Ελλάδα να μεταφέρουν κεφάλαια που διαθέτουν σε οποιαδήποτε μορφή τραπεζικών λογαριασμών στην αλλοδαπή σε τραπεζικούς λογαριασμούς της ημεδαπής. Η εν λόγω μεταφορά πρέπει να γίνει εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου, με καταβολή φόρου κατά το χρόνο της μεταφοράς ίσου με 3% επί της αξίας των μεταφερόμενων κεφαλαίων. Η φορολογική υποχρέωση του υπόχρεου εξαντλείται με την καταβολή του παραπάνω φόρου, ο υπόχρεος απαλλάσσεται από γεγεννημένες φορολογικές υποχρεώσεις και από τυχόν φορολογικά αδικήματα που προέβλεπε ή προβλέπει η κείμενη νομοθεσία για τα συγκεκριμένα μεταφερόμενα κεφάλαια. Η καταβολή του φόρου νομιμοποιεί φορολογικά τα κεφάλαια αυτά στην Ελλάδα και σε περίπτωση απόκτησης περιουσιακών στοιχείων δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις για τα τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών

στοιχείων (άρθ. 17 Ν. 2238/1994). Από την εφαρμογή των νέων αυτών διατάξεων δεν τίγονται οι διατάξεις των νόμων για το ξέπλυμα χρήματος (Ν. 2331/1995) και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (Ν. 3034/2002). Η εισαγωγή των κεφαλαίων θα γίνεται μέσω τραπεζών εγκατεστημένων στην ημεδαπή με υποβολή δήλωσης-εξουσιοδότησης του ενδιαφερομένου προς την τράπεζα. Οι τράπεζες υποχρεούνται να προβαίνουν σε παρακράτηση του φόρου (3%) κατά την εισαγωγή των κεφαλαίων και σε απόδοσή του στη ΔΟΥ ΦΑΕΕ Αθηνών με ειδική δήλωση την τελευταία εργάσιμη ημέρα του επόμενου μήνα, με τήρηση του τραπεζικού και φορολογικού απορρήτου ως προς την ταυτότητα των ενδιαφερομένων. Ο ειδικότερος τρόπος και διαδικασία της μεταφοράς των κεφαλαίων, ο τύπος και το περιεχόμενο της προβλεπόμενης δήλωσης-εξουσιοδότησης και κάθε άλλη λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή του νόμου θα καθοριστούν με αποφάσεις του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

Κατάργηση “point system”

Με την παράγραφο 2 του άρθρου 22 του Ν. 3259/2004 καταργήθηκαν από την έναρξη ισχύος τους οι διατάξεις του Κεφαλαίου Β', άρθρα 16-25, του Ν. 3220/2004, με τις οποίες είχε υιοθετηθεί νέο σύστημα επιλογής ελέγχου υποθέσεων και προσδιορισμού αποτελεσμάτων βάσει προβλεπομένων μορίων (point

system). Έτσι, επαναφέρονται σε ισχύ από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του Ν. 3220/2004 (1-1-2004) οι διατάξεις περί προσδιορισμού ακαθαρίστων εσόδων, καθαρών κερδών, επίλυσης διαφορών των Ν. 2238/1994 και 2859/2000, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

1.

Με το ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1-52923/10707/Β0012/24-6-2004 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, διευκρινίστηκε ότι οι εξαγωγικές επιχειρήσεις που έχουν αποσβέσει κατά τη διαχειριστική περίοδο 2003 το 1/3 της ζημίας που προέκυψε από την αποτίμηση της 31ης Δεκεμβρίου, των απαιτήσεών τους σε δολάρια από πράξεις που πραγματοποίησαν μέσα στη διαχειριστική περίοδο 2003, έχουν ορθά προβεί στην απόσβεση του ανωτέρω ποσοστού με την υποχρέωση η απόσβεση του υπολοίπου να γίνει ισόποσα από τα ακαθάριστα έσοδα των χρήσεων 2004 και 2005.

2.

Με την ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1055431/4327/615/Α0014/ΠΟΛ. 1063/28-6-2004 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ορίστηκε ότι οι περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ των υπόχρεων που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας του ΚΒΣ επιτρέπεται να υποβάλλονται προαιρετικά με ηλεκτρονικό τρόπο μέσω του συστήματος TAXISnet, για τις φορολογικές περιόδους που αρχίζουν από 1-7-2004 και εφεξής. Από τη δημοσίευση της Απόφασης αυτής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως παύει να ισχύει κάθε απόφαση αντίθετου περιεχομένου.

3.

Με την ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1055905/4654/ΔΕ-Β/5-7-2004 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ορίστηκε ότι οι εταιρείες παροχής πιστώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 2 παρ. 6 του Ν. 2076/1992 εξαιρούνται από την υποχρέωση υποβολής στην αρμόδια ΔΟΥ των συμφωνητικών που καταρτίζουν με τους πελάτες τους.

4.

Με το ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1055123/482/0015/ΠΟΛ.1065/7-7-2004 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, κοινοποιήθηκαν οι διατά-

ξεις του άρθρου 3 του Ν. 3245/2004 (“Κατάργηση ειδικής εισφοράς επί των συντάξεων του Δημοσίου και των άλλων ασφαλιστικών φορέων και άλλες διατάξεις”), σύμφωνα με τις οποίες η 31-12-2004 ορίζεται ως νέος καταληκτικός χρόνος έκδοσης των φορολογικών στοιχείων, που αφορούν την παροχή δικαιώματος λήψης υπηρεσιών από πελάτη, με προαπαίτηση της καταβολής ολόκληρης ή μερους της αμοιβής, για παροχές που αποκτήθηκαν το έτος 2003. Η διάταξη προβλέφθηκε για τη διευκόλυνση των υπόχρεων ως προς την εκπλήρωση των φορολογικών τους υποχρεώσεων.

5.

Με την ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2/5056/0025/7-7-2004 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ τροποποιήθηκε η προγενέστερη υπ' αριθ. 2/73182/0025/10-12-2002 Απόφαση, με την οποία είχε παρασχεθεί η εγγύηση του Δημοσίου για τη ρύθμιση οφειλών των βιοτεχνικών, βιομηχανικών, μεταλλευτικών, κτηνοτροφικών επιχειρήσεων βιομηχανικού τύπου και ξενοδοχειακών επιχειρήσεων του Ν. Δράμας και τη χορήγηση δανείων για κεφάλαια κίνησης στις επιχειρήσεις αυτές. Ορίστηκε ότι η εγγύηση του Δημοσίου θα ισχύει και για τα δάνεια που έχουν χορηγηθεί ή θα χορηγηθούν στις παραπάνω επιχειρήσεις μέχρι την 31-12-2004. Επιπλέον, με την Απόφαση αυτή καθορίστηκε το περιεχόμενο των μηνιαίων και τριμηνιαίων καταστάσεων που θα πρέπει να υποβάλλουν οι δανειστριες τράπεζες στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

6.

Με την ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1059110/4342/0016/ΠΟΛ.1067/15-7-2004 ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, κοινοποιήθηκαν για ενημέρωση και ενιαία εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 12 έως 15 του Κεφαλαίου Β' του σχεδίου νόμου “Περαίωση εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων, ρύθμιση ληξιπροθέσμων χρεών και άλλες

διατάξεις”, οι οποίες τέθηκαν σε ισχύ από την 15-7-2004, ημερομηνία κατάθεσης του σχεδίου νόμου προς ψήφιση στη Βουλή των Ελλήνων. Με τις διατάξεις αυτές παρασχέθηκε η δυνατότητα ρύθμισης ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο, που είναι βεβαιωμένες στις ΔΟΥ και τα Τελωνεία του Κράτους, καθώς και οφειλών υπέρ τρίτων που επιστρέφονται μέσω των ΔΟΥ. Με την εγκύκλιο προσδιορίστηκαν οι οφειλές που υπάγονται στη ρύθμιση, οι προϋποθέσεις υπαγωγής στη ρύθμιση, τα ευεργετήματα των οφειλετών που υπάγονται στη ρύθμιση, η αναστολή της παραγραφής των χρεών που ρυθμίζονται με τις συγκεκριμένες διατάξεις και οι περιπτώσεις απώλειας των ευεργετημάτων της ρύθμισης. Με τις κοινοποιούμενες διατάξεις ορίστηκε η 30-7-2004 ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής της αίτησης υπαγωγής στη ρύθμιση από τον ενδιαφερόμενο οφειλέτη, ενώ τελικά με την αντίστοιχη διάταξη του Ν. 3259/2004 ως καταληκτική ημερομηνία ορίστηκε η 31-8-2004.

7.

Με το ΥΠ’ ΑΡΙΘ. 1040860/313/Α0013/9-7-2004 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, διευκρινίστηκε ότι οι τράπεζες υποχρεούνται να ζητήσουν την προσκόμιση του πιστοποιητικού του άρθρου 105 του Ν. 2961/2001 μόνο στην περίπτωση απόδοσης χρηματικών ποσών που αποτελούν αντικείμενο δωρεάς και όχι κατά την κατάθεση του ποσού από ιδιώτες και την εντολή προς τις τράπεζες να διενεργήσουν πληρωμές στο εξωτερικό.

8.

Με την ΥΠ’ ΑΡΙΘ. 1060481/4643/810/Α0014/ΠΟΛ. 1073/21-7-2004 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, προβλέφθηκε το δικαίωμα επιστροφής του πιστωτικού υπολοίπου του φόρου προστιθέμενης αξίας, που προκύπτει από την έκπτωση του φόρου εισροών από το φόρο εκροών. Με την Απόφαση καθορίστηκε το όριο του επιστρεφόμενου ποσού, ο τρόπος της επιστροφής, τα

απαιτούμενα για την επιστροφή δικαιολογητικά, ο χρόνος της επιστροφής, καθώς επίσης οι υποχρεώσεις και ενέργειες των ΔΟΥ και οι κυρώσεις που θα επιβάλλονται σε περίπτωση παραβίασης της σχετικής διαδικασίας.

9.

Με το ΥΠ’ ΑΡΙΘ. 1064098/10934/Β0012/ΠΟΛ.1083/6-8-2004 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, κοινοποιήθηκε η υπ’ αριθ. Κ2-8711/3-8-2004 κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, με την οποία παρατάθηκε μέχρι την 30-9-2004 η προθεσμία μετατροπής σε ευρώ του κεφαλαίου των ανωνύμων εταιρειών και των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης.

10.

Με το ΥΠ’ ΑΡΙΘ. 1033499/10474/Β0012/ΠΟΛ.1085/10-8-2004 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ με την οποία ορίζεται ότι οι καταθέσεις των εγκατεστημένων στην Ελλάδα επιχειρήσεων βάσει του Ν. 27/1975 και του Α.Ν. 89/1967 και οι τοποθετήσεις σε πράξεις repos των εσόδων τους από την επιτρεπόμενη από τις αντίστοιχες διατάξεις δραστηριότητά τους απαλλάσσονται από τη φορολογία εισοδήματος, ανεξάρτητα αν οι καταθέσεις ή τοποθετήσεις είναι σε ξένο νόμισμα ή σε νόμισμα της ευρωζώνης.

11.

Με το ΥΠ’ ΑΡΙΘ. 1068824/5195/ΔΕ-Β’/ΠΟΛ.1093/1-9-2004 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ κοινοποιήθηκαν οι διατάξεις του Κεφαλαίου Α’ (άρθρα 1-11) του Ν. 3259/2004, αναφορικά με την περαιώση εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων, ως ειδικού προαιρετικού τρόπου επίλυσης των φορολογικών διαφορών. Συγκεκριμένα, παρασχέθηκαν οδηγίες και διευκρινίστηκαν βασικές έννοιες για την εφαρμογή του νόμου (όπως μοναδικός συντελεστής καθαρού κέρδους,

δηλούμενα ακαθάριστα έσοδα, αποκρυβείσα φορολογητέα ύλη, δηλούμενα καθαρά κέρδη), καθορίστηκαν οι υπαγόμενες στο νόμο και οι εξαιρούμενες υποθέσεις, οι προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα της περαιώσης και παρασχέθηκαν σχετικά διευκρινιστικά παραδείγματα.

12.

Με την ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1069482/5274-20/0016/1-9-2004 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, παρατάθηκε μέχρι τις 24-9-2004 η αρχικώς ορισθείσα για 31-8-2004 προθεσμία υποβολής (α) της αίτησης για υπαγωγή στη ρύθμιση ληξιπρόθεσμων χρεών των άρθρων 12-15 του Ν. 3259/2004 και καταβολή της πρώτης μόνο δόσης της ρύθμισης και (β) εκπρόθεσμων αρχικών ή συμπληρωματικών δηλώσεων που προβλέπονται στα άρθρα 18-20 του ιδίου νόμου.

13.

Με την ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1068229/4728/834/Α0014/ΠΟΛ. 1092/24-8-2004 ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, παρασχέθηκαν οδηγίες και διευκρινίσεις για την εφαρμογή της υπ' αριθ. 1060481/4643/810/Α0014/ΠΟΛ.1073/21-7-2004 Απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, σχετικά με την επιστροφή πιστωτικού υπολοίπου ΦΠΑ.

14.

Με την ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1071858/632/0015/ΠΟΛ.1096/9-9-2004 ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, κοινοποιήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 22 του Ν. 3259/2004 και παρασχέθηκαν οδηγίες για την ομοιόμορφη εφαρμογή τους. Με τις διατάξεις αυτές καταργήθηκαν από την έναρξη ισχύος τους: (α) οι διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 3220/2004 για την παροχή φορολογικών κινήτρων για επενδύσεις αξίας 30.000.000 € και άνω, (β) οι διατάξεις των άρθρων 16 έως και 25 του Κεφαλαίου Β' του Ν. 3220/2004, αναφορικά με το νέο σύστημα επιλογής ελέγχου υποθέσεων και προσδιορισμού αποτελεσμάτων βάσει μορίων (point system) και (γ) τα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 1α του άρθρου 38 του Κώδικα ΦΠΑ.

III. ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ - ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Εργαζόμενοι με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου

Με το Προεδρικό Διάταγμα 180/2004 (ΦΕΚ Α' 160/23-8-2004) τροποποιήθηκε το Π.Δ. 81/2003 για τις "Ρυθμίσεις για τους εργαζόμενους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου". Ορίστηκε ότι το Διάταγμα εφαρμόζεται στους εργαζόμενους που απασχολούνται με σύμβαση ή σχέση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου στον ιδιωτικό τομέα, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ανώνυμες εταιρείες που είναι εισηγμένες

στο Χρηματιστήριο Αθηνών και δεν εμπίπτουν στην έννοια του δημοσίου τομέα, όπως ορίζεται στο Π.Δ. 164/2004 (για τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου στο Δημόσιο Τομέα). Με το Διάταγμα προβλέφθηκε ρητά ότι η χωρίς περιορισμό ανανέωση συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου είναι επιτρεπτή εάν δικαιολογείται από έναν από τους αντικειμενικούς λόγους, που ενδεικτικά παρατίθενται σε αυτό και οι

οποίοι πρέπει να αναφέρονται στη σχετική συμφωνία των μερών. Η ανανέωση πρέπει να είναι έγγραφη, εκτός εάν έχει ευκαιριακό χαρακτήρα και δεν υπερβαίνει τις δέκα (10) εργάσιμες ημέρες. Στο Διάταγμα προβλέπονται, επίσης, μαχητά τεκμήρια κάλυψης πάγιων και διαρκών αναγκών της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης, για τα οποία ο εργοδότης φέρει το βάρος ανταπόδειξης. Ειδικός ορισμός δίνεται με το Διάταγμα για την έννοια των «διαδοχικών» συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου. Οι διατάξεις έχουν εφαρμογή για τις συμβάσεις, σχέσεις εργασίας ή ανανεώσεις συμβάσεων που συνάπτονται μετά την 19-7-2004 (ημερομηνία έναρξης ισχύος του Π.Δ/τος). Ωστόσο, με μεταβατικές διατά-

ξεις προβλέφθηκε ότι οι προβλεπόμενες στο άρθρο 11 του ΠΔ 164/2004 προϋποθέσεις με τις οποίες διαδοχικές συμβάσεις συνιστούν συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου εφαρμόζονται αναλόγως και στις διαδοχικές συμβάσεις του εν λόγω Π.Δ/τος, που είναι ενεργές μέχρι την 23-8-2004 (ημερομηνία έναρξης ισχύος του) και έχουν συναφθεί με φορείς που ανήκουν ή ανήκαν στο δημόσιο τομέα και οι οποίοι κατά την 19-7-2004 ήταν εισηγμένοι στο ΧΑ με τη μορφή ανωνύμου εταιρείας.

Το κείμενο του Προεδρικού Διατάγματος είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.ypergka.gr/library/library.php?l=0102>

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΙΚΑ

Με την ΥΠ' ΑΡΙΘ. 91/6-7-2004 ΕΓΚΥΚΛΙΟ κοινοποιήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 3234/2004 και η υπ' αριθ. 200/2004 Γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, με αντικείμενο την αναγνώριση του χρόνου υπηρεσίας δικηγόρων, νομικών ή δικαστικών συμβούλων, οι οποίοι παρέχουν ή παρείχαν τις υπηρεσίες τους στο Δημόσιο, ν.π.δ.δ., ν.π.ι.δ. και σε επιχειρήσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα και έχουν προσληφθεί πριν την 7-10-1992, ως χρόνου ασφάλισης στον κλάδο κύριας σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Με την ΥΠ' ΑΡΙΘ. 95/20-7-2004 ΕΓΚΥΚΛΙΟ κοινοποιήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 3234/2004. Αναφορικά με τις αλλαγές που επήλθαν στον τρόπο τήρησης, συμπλήρωσης και διόρθωσης των εγγραφών του Ειδικού Βιβλίου Καταχώρησης Νεοπροσλαμβανόμενου Προσωπικού και τη μείωση του προστίμου που καταλογίζεται σε βάρος των εργοδοτών που δεν τηρούν τις προβλεπόμενες υποχρεώσεις τους. Ειδική διαδικασία τήρησης του Βιβλίου προβλέπεται για τις περιπτώσεις μεταφοράς έδρας ή παραρτήματος του εργοδότη, μετακίνησης προσωπικού μεταξύ παραρτημάτων της ίδιας επιχείρησης, μεταφοράς προσωπικού μεταξύ επιχειρήσεων, δανεισμού εργαζομένου, καθώς και συγχωνεύσεων-απορροφήσεων επιχειρήσεων.

ΔΙΑΒΑΛΚΑΝΙΚΟ FORUM ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ

Με πρωτοβουλία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών ξεκίνησε τον Ιανουάριο 2004 μια σειρά επαφών με τις Ενώσεις Τραπεζών της Κύπρου, της Τουρκίας και των χωρών του ευρύτερου Βαλκανικού χώρου (Αλβανία, Βουλγαρία, Σερβία-Μαυροβούνιο, ΠΓΔΜ, Βοσνία Ερζεγοβίνη, Κροατία, Σλοβενία). Η πρώτη συνάντηση που έγινε στην Αθήνα κάλυψε ένα σημαντικό φάσμα πιθανών θεσμικών και αναπτυξιακών κοινών δράσεων όπως διάρθρωση και λειτουργία του Διαβαλκανικού Forum των Τραπεζικών Ενώσεων, Τραπεζική Εποπτεία, Κώδικες Δεοντολογίας, Τραπεζικός Μεσολαβητής, Διατραπεζικά Συστήματα Πληροφοριών και Τραπεζική Εκπαίδευση. Αποφασίστηκε ομόφωνα η υπογραφή Συμφώνου Συνεργασίας μεταξύ των μελών, το οποίο υπεγράφη στη δεύτερη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το Σεπτέμβριο του 2004.

Το Σύμφωνο Συνεργασίας που θεσμοθετεί την ίδρυση του νέου αυτού θεσμού προβλέπει ότι η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών θα διατηρήσει τη Γραμματεία του Forum για την πρώτη τριετία της λειτουργίας του. Στο πλαίσιο αυτό, οι Ενώσεις θα συζητούν θέματα κοινού ενδιαφέροντος με σκοπό:

- Τη διατήρηση σταθερών σχέσεων συνεργασίας μεταξύ τους,
- Την ανταλλαγή πληροφοριών,
- Τη συνεισφορά στην εναρμόνιση των τραπεζικών πρακτικών στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού περιβάλλοντος,
- Τη στήριξη και την οργάνωση κοινών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

Στόχος αυτής της σημαντικής πρωτοβουλίας εκ μέρους της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών είναι η ανάπτυξη διμερών σχέσεων, η ανταλλαγή πληροφοριών με σκοπό τη δημιουργία βάσης δεδομένων, η αναπτυξιακή διείσδυση στις Τραπεζικές Ενώσεις των εν λόγω χωρών σε τομείς όπως η Εκπαίδευση, τα Τραπεζικά Συστήματα Πληροφοριών και Πληρωμών, η ενημέρωση για τα Κοινοτικά δεδομένα και η παροχή στήριξης σε οποιαδήποτε προσαρμογή των τραπεζικών συστημάτων (Benchmarking σε σχέση με ΕΕ).

Έχει ήδη προχωρήσει η δημιουργία κοινής βάσης δεδομένων μεταξύ των χωρών μελών καλύπτοντας αρχικά θέματα όπως οι Κώδικες Δεοντολογίας, η λειτουργία γραφείων Πληροφοριών Πίστης, η τραπεζική λειτουργία και εποπτεία. Θεωρείται ότι η πρωτοβουλία συγκέντρωσης και κωδικοποίησης βασικών στοιχείων που αφορούν τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος σε κάθε χώρα αποτελεί ένα ουσιαστικό βήμα για μια περαιτέρω ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των διαφόρων Ενώσεων. Στην τελευταία συνάντηση της Κωνσταντινούπολης ο Γενικός Γραμματέας της ΕΕΤ Χ. Γκόρτσος προέβη σε μια διεξοδική ενημέρωση ως προς τις πρόσφατες εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα στην ΕΕ αναφορικά με τη λειτουργία και εποπτεία των τραπεζών, των κεφαλαιαγορών και των συστημάτων πληρωμών.

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών μέσα από τις εμπειρίες που διαθέτει ως μέλος των τραπεζικών θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης καλείται να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο δεδομένου ότι ήταν δική της η πρωτοβουλία. Αυτό το νέο βήμα στην ανάπτυξη Βαλκανικής τραπεζικής πολιτικής αποτελεί μια ενέργεια θεσμικής φύσεως της ΕΕΤ, αρωγός της μεγέθυνσης της παρουσίας των ελληνικών τραπεζών στην περιοχή.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ:

- ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ
- ΘΕΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ
- ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
- ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ – ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ
- ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
- ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
- ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
- ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
- ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ
- ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΞΑΓΩΓΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

1. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Όπως είναι γνωστό, το νέο Σύμφωνο για την κεφαλαιακή επάρκεια της Επιτροπής της Βασιλείας εκδόθηκε στα τέλη Ιουνίου 2004. Ακολούθησε η δημοσίευση του σχεδίου πρότασης Οδηγίας για την ενσωμάτωση του νέου Συμφώνου στην κοινοτική τραπεζική νομοθεσία.

Τον Ιούνιο η Τράπεζα της Ελλάδος ζήτησε με επιστολή της από τα πιστωτικά ιδρύματα να καθορίσουν ένα συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα σταδιακής μετάβασης στο νέο πλαίσιο, με έμφαση στις αναγκαίες προσαρμογές των συστημάτων τους. Στην ίδια επιστολή οριζόταν ότι μέχρι τα τέλη του 2004 θα πρέπει να έχει επιλεγεί οριστικά η μέθοδος που θα υιοθετήσει η κάθε τράπεζα.

Με πρωτοβουλία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών συγκροτήθηκαν ομάδες εργασίας για την επεξεργασία, σε συνεργασία με την Τράπεζα της Ελλάδος, επιμέρους ειδικών θεμάτων, προκειμένου το ελληνικό τραπεζικό σύστημα να αντιμετωπίσει έγκαιρα και αποτελεσματικά τις προκλήσεις που απορρέουν από την τροποποίηση του πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια. Βασικό στόχο του έργου των εν λόγω ομάδων εργασίας αποτελεί η ενσωμάτωση στην ελληνική τραπεζική νομοθεσία του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας να λάβει υπόψη δύο παράγοντες:

- τις επιλογές των άλλων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να διασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού, και
- τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής τραπεζικής αγοράς, προκειμένου να επιτευχθεί ομαλή μετάβαση στο νέο πλαίσιο.

Οι προτεραιότητες για την άρτια προετοιμασία των ελληνικών τραπεζών, όπως αυτές προκύπτουν από τις συνεδριάσεις των σχετικών ομάδων εργα-

σίας που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι στιγμής, συνίστανται στα εξής:

Αναφορικά με τον πρώτο πυλώνα και ειδικότερα σε σχέση με το πλαίσιο υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο βασικά αιτήματα των ελληνικών τραπεζών αποτελούν:

- Ο έγκαιρος προσδιορισμός των ευχερειών τις οποίες η ΤτΕ προτίθεται να ενεργοποιήσει, με έμφαση στη διακριτική ευχέρεια προσδιορισμού διαφορετικού χρονικού διαστήματος μεταξύ 90 και 180 ημερών για τον ορισμό της καθυστέρησης εξυπηρέτησης οφειλής για ορισμένες κατηγορίες ανοιγμάτων. Για το σκοπό αυτό συγκεντρώθηκαν στοιχεία για τον ορισμό αθέτησης υποχρεώσεων που χρησιμοποιούν επί του παρόντος τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα.
- Η εξαίρεση ορισμένων ανοιγμάτων από τη μέθοδο των εσωτερικών αξιολογήσεων σε πάγια βάση (partial use). Διερευνήθηκε συγκεκριμένα το εύρος και το ύψος των εν λόγω κατηγοριών ανοιγμάτων, προκειμένου να διαμορφωθεί το κριτήριο της ουσιαστικότητας, η συμμόρφωση προς το οποίο θα αποτελεί προϋπόθεση της εξαίρεσης.
- Ο προσδιορισμός της έννοιας της ουσιαστικότητας στην καθυστέρηση αποπληρωμής για τον ορισμό της αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρεώσεων σε περίπτωση μερικής αποπληρωμής, και
- οι ελάχιστες προϋποθέσεις που θα πρέπει να ικανοποιεί το εσωτερικό σύστημα διαβαθμίσεων.
- Τέλος, αναφορικά με τις τεχνικές άμβλυνσης του πιστωτικού κινδύνου, ο προσδιορισμός των προϋποθέσεων, κάτω από τις οποίες ορισμένοι εκχωρητέοι λογαριασμοί θα γίνονται δεκτοί ως τεχνικές άμβλυνσης του πιστωτικού κινδύνου.

Επί του πλαισίου κεφαλαιακών υποχρεώσεων για το λειτουργικό κίνδυνο βασικές προτεραιότητες αποτελούν:

- Η τροποποίηση της ΠΔ/ΤΕ 2438/98 για τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου, προκειμένου να ενσωματωθούν οι διατάξεις της έκθεσης της Επιτροπής της Βασιλείας για τις “Αρχές Βέλτιστης

Πρακτικής για τη Διαχείριση και την Εποπτεία του Λειτουργικού Κινδύνου”, και

- η διαμόρφωση κριτηρίων ταξινόμησης των τραπεζικών εργασιών στις υφιστάμενες κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (business line mapping).

2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΠΥΛΩΝΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Επιτροπή Τραπεζικών Εποπτικών Αρχών (CEBS) είχε θέσει σε διαβούλευση τον Ιούνιο του 2004 κείμενο αναφορικά με την εφαρμογή του δεύτερου πυλώνα του νέου Συμφώνου για την κεφαλαιακή επάρκεια. Οι θέσεις της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας επί του κειμένου της διαβούλευσης, με τις οποίες συμφωνεί η ΕΕΤ, αρθρώνονται στη βάση των εξής αρχών:

- Η διαδικασία εποπτικής εξέτασης θα πρέπει να εφαρμόζεται σε επίπεδο ομίλου και όχι σε ατομική βάση.

- Η επιβολή πρόσθετων κεφαλαιακών απαιτήσεων καθ’ υπέρβαση του ελαχίστου ορίου δεν θα πρέπει να αποτελεί τη μόνη λύση.
- Η ανάληψη δράσης από την εποπτική αρχή θα πρέπει
  - να αποτελεί την εξαίρεση μάλλον παρά τον κανόνα,
  - να είναι κατά περίπτωση δικαιολογημένη, και
  - να διαφυλάσσει τον εμπιστευτικό χαρακτήρα της διαδικασίας.

3. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑ II

Το νέο Σύμφωνο της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, το οποίο θα ενσωματωθεί σε κοινοτικό επίπεδο με την έκδοση της υπό εκπόνηση αυτή τη στιγμή Οδηγίας, θα έχει επιπτώσεις στον τρόπο λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Σύμφωνα με το σχέδιο της πρότασης Οδηγίας για το νέο πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας, τα πιστωτικά ιδρύματα καλούνται να διαμορφώσουν αποτελεσματικές διαδικασίες και στρατηγικές για την εκτίμηση σε διαρκή βάση του ύψους και της κατανομής του εσωτερικού κεφαλαίου, το οποίο θεωρούν επαρκές για την κάλυψη των πάσης φύσεως και της έκτασης των κινδύνων, στους οποίους είναι εκτεθειμένα ή

πρόκειται να εκτεθούν. Οι εν λόγω διαδικασίες και στρατηγικές θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο τακτικού εσωτερικού ελέγχου, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι αντανακλούν τη φύση, την έκταση και την πολυπλοκότητα κάθε πιστωτικού ιδρύματος.

Στο πλαίσιο αυτό και με γνώμονα τη συστηματική ενημέρωση, παρακολούθηση και επεξεργασία των θεμάτων που ανακύπτουν από το νέο πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια στον εσωτερικό έλεγχο και την καλλιέργεια συστηματικού και εποικοδομητικού διαλόγου με την Τράπεζα της Ελλάδος, συγκροτήθηκε ομάδα εργασίας που παρακολουθεί και επεξεργάζεται τα θέματα αυτά.

4. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΟΜΙΛΟΙ ΕΤΕΡΟΓΕΝΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ (ΧΟΕΔ)

Η ΕΕΤ υπέβαλε διεξοδικές παρατηρήσεις επί του σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος, το οποίο τελεί υπό εκπόνηση στο πλαίσιο της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

Το κεντρικό ζήτημα που ανακύπτει αφορά την ενδεχόμενη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας με την υιοθέτηση αυστηρότερων από τα προβλεπόμενα στην Οδηγία κριτηρίων για την υπαγωγή ενός Ομίλου σε καθεστώς ΧΟΕΔ. Ανεξάρτητα από τη δυνατότητα που μπορεί να υποστηριχτεί ότι παρέχεται στον έλληνα νομοθέτη για την υιοθέτηση αυστηρότερων διατάξεων από τις προβλεπόμενες στην Οδηγία, εκτιμούμε ότι ειδικά σε ό,τι αφορά την καθιέρωση αυστηρότερων κριτηρίων για την υπαγωγή ενός ομίλου σε καθεστώς ΧΟΕΔ, θα πρέπει να διευκρινιστεί κατά πόσο η επιβολή αυστηρότερων κριτηρίων αφορά τα υφιστάμενα κριτήρια της Οδηγίας 2002/87/ΕΚ ή επιτρέπει την καθιέρωση συμπληρωματικών κριτηρίων.

Σε κάθε περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη:

➤ το στόχο της Οδηγίας, ο οποίος συνίσταται στον

περιορισμό του συστημικού κινδύνου που απορρέει από την άσκηση δραστηριότητας ομίλων ετερογενών δραστηριοτήτων, αλλά και την αρχή της αναλογικότητας, σύμφωνα με την οποία οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν μόνο τα μέτρα εκείνα που είναι απαραίτητα και αναγκαία για την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας, καθώς και

- το γεγονός ότι τα πιστωτικά ιδρύματα υπάγονται σε ειδικό κλαδικό πλαίσιο προληπτικής εποπτείας ιδιαίτερος εκτεταμένο,
- κάθε απόφαση του έλληνα νομοθέτη περί διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής θα πρέπει:
- να συνοδεύεται με τα επιχειρήματα εκείνα που θα θεμελιώνουν τη συστημική σημαντικότητα ενός ομίλου, και
  - να λάβει υπόψη τη στάση που θα τηρήσουν στο ίδιο θέμα τα υπόλοιπα κράτη- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να διασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού των ελληνικών και κοινοτικών χρηματοπιστωτικών ομίλων ετερογενών δραστηριοτήτων.

ΘΕΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

1. ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Η ΕΕΤ συμμετείχε στη διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με την Ανακοίνωσή της για τις κατευθύνσεις που θα πρέπει να ακολουθηθούν και τις ενέργειες που θα πρέπει να γίνουν, με στόχο τη δημιουργία μιας αποτελεσματικής, ενοποιημένης και ασφαλούς αγοράς υπηρεσιών εκκαθάρισης και διακανονισμού τίτλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στις παρατηρήσεις της η ΕΕΤ εκφράζει καταρχήν τη σπουδαιότητα της ξεκάθαρης διάκρισης με-

ταξύ των λειτουργιών που επιτελούν τα αποθετήρια ως συστήματα υποδομής και οι θεματοφύλακες ως παρέχοντες συγκεκριμένες υπηρεσίες που στηρίζονται στα συστήματα υποδομής. Η διάκριση αυτή έχει πολύ μεγάλη σημασία σε ό,τι αφορά τον καθορισμό του ρυθμιστικού καθεστώτος που θα πρέπει να διέπει αντιστοίχως τους συμμετέχοντες στην εκκαθάριση και το διακανονισμό. Εκφράζεται επίσης η άποψη ότι η ανάγκη θεσμοθέτησης κοινά αποδεκτού ρυθμιστικού πλαισίου, το οποίο θα διέ-

πει τα ευρωπαϊκά συστήματα εκκαθάρισης και διακανονισμού γίνεται κοινά αποδεκτή, πλην όμως τούτο δεν επιτυγχάνεται μέσω των προτύπων που υιοθετήθηκαν από την CESR και το ΕΣΚΤ. Στο πλαίσιο αυτό εκτιμούμε ότι θα πρέπει να υιοθετηθεί Οδηγία – στόχος που εκφράζεται άλλωστε στην Ανακοίνωση της Επιτροπής – και εκ των υστέρων να υιοθετηθούν εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρα που θα εξειδικεύουν τις γενικές αρχές της Οδηγίας, σύμφωνα με

τη διαδικασία Lamfalussy. Στο ίδιο κείμενο θέσεων, το οποίο υποβλήθηκε στη διαβούλευση της Επιτροπής, η ΕΕΤ εκφράζει τις απόψεις της αναφορικά με την αντιμετώπιση των νομικών και φορολογικών αποκλίσεων, τα θέματα ανταγωνισμού, καθώς επίσης και αναφορικά με τις τραπεζικές υπηρεσίες που παρέχουν τα συστήματα διακανονισμού τίτλων σε μονοπωλιακή βάση και την ανάγκη διαχωρισμού των δραστηριοτήτων.

2. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Η ΕΕΤ συμμετέχει στις εργασίες της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής που συγκροτήθηκε από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών με στόχο την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2003/71/ΕΚ για το ενημερωτικό δελτίο στην ελληνική έννομη τάξη. Η

Οδηγία αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς επιφέρει σημαντικές αλλαγές στο ισχύον καθεστώς αναφορικά με την κατάρτιση του ενημερωτικού δελτίου, τις πληροφορίες που πρέπει να περιέχει και την έγκρισή του.

ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

1. ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΜΠΟΡΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Η ΕΕΤ, στο πλαίσιο της συμμετοχής της στις εργασίες της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής του Υπουργείου Ανάπτυξης για την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2002/65/ΕΚ στην ελληνική έννομη τάξη, υπέβαλε διεξοδικές παρατηρήσεις επί του σχεδίου Υπουργικής Απόφασης που έχει εκπονηθεί μέχρι στιγμής.

Οι κυριότερες επισημάνσεις της ΕΕΤ αφορούν καταρχήν το θέμα του ορισμού του καταναλωτή και συγκεκριμένα της σύμπλευσης της νομοθεσίας μας, τουλάχιστον στο πλαίσιο της ενσωμάτωσης της συγκεκριμένης Οδηγίας, με τον κοινοτικό ορισμό. Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης το ζήτημα της πρόβλεψης ακυρότητας της σύμβασης, εφόσον δεν παρασχεθεί εν όλω ή εν μέρει η προβλεπόμενη στην Οδηγία προσυμβατική πληροφόρηση, δεδομένου ότι στην Οδηγία δεν προβλέπεται κάτι τέτοιο και η πρό-

βλεψη στη γενική διάταξη περί κυρώσεων αναφέρεται ιδίως στο δικαίωμα καταγγελίας της σύμβασης σε περίπτωση μη τήρησης των προβλεπόμενων σε αυτή διατάξεων. Η ίδια παρατήρηση περί ακυρότητας άνευ άλλου της σύμβασης ισχύει και για όλες τις διατάξεις, στις οποίες προβλέπεται. Σε ό,τι αφορά τη διακριτική ευχέρεια που παρέχεται στα κράτη-μέλη να αποκλείουν τη δυνατότητα εφαρμογής του δικαιώματος υπαναχώρησης σε ειδικές περιπτώσεις, μεταξύ των οποίων τα στεγαστικά δάνεια, θεωρούμε ότι ορθά έχει γίνει η χρήση της διακριτικής αυτής ευχέρειας στο κείμενο που μέχρι στιγμής έχει διατυπωθεί. Παρατηρήσεις έχουν επίσης υποβληθεί σε ό,τι αφορά, μεταξύ άλλων, την πληρωμή με κάρτα, τις μη αιτηθείσες επικοινωνίες και την ένδικο και διοικητική προσφυγή.

2. ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Όπως είναι γνωστό, ο Εθελοντικός Κώδικας Συμπεριφοράς κατά την προσυμβατική ενημέρωση για στεγαστικά δάνεια, ο οποίος έχει υιοθετηθεί από τα μέλη της ΕΕΤ που χορηγούν στεγαστικά δάνεια, προβλέπει την παροχή ενημέρωσης προσυμβατικά στον καταναλωτή, με γενικό και εξατομικευμένο τρόπο. Η παροχή της εξατομικευμένης πληροφόρησης παρέχεται με τη μορφή ενός Τυποποιημένου Ευρωπαϊκού Δελτίου Πληροφοριών και περιλαμβάνει 15 στοιχεία για το στεγαστικό δάνειο.

Το ζήτημα που ανέκυψε κατά την εφαρμογή του Κώδικα τόσο στη χώρα μας όσο και στα άλλα κράτη-μέλη, στα οποία έχει υιοθετηθεί, είναι ότι επειδή δεν προσδιορίζεται στο κείμενό του η χρονική στιγμή κατά την οποία πρέπει να δίνεται το εξατομικευμένο δελτίο στον καταναλωτή, η πρακτική διαφοροποιείται ανά πιστωτικό ίδρυμα. Το θέμα είναι αρκετά πολύπλοκο στο βαθμό που η εξατομικευμένη ενημέρωση, αν και δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα για το πιστωτικό ίδρυμα και τον καταναλωτή, αφορά συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του στεγαστικού δανείου που ενδιαφέρει περισσότερο τον καταναλωτή, σε συνέχεια της γενικής ενημέρωσης που του παρέχεται. Τούτο σημαίνει ότι ο κατα-

ναλωτής θα πρέπει να είναι κατασταλαγμένος ως προς το προϊόν που τον εξυπηρετεί καλύτερα και θα πρέπει να προβάλει συγκεκριμένο αίτημα στο πιστωτικό ίδρυμα ενδεικτικά ως προς το ποσό, τη διάρκεια και το είδος του επιτοκίου. Αυτό συμβαίνει συνήθως, αλλά όχι αναγκαία, κατά τη δεύτερη επίσκεψή του στο πιστωτικό ίδρυμα. Σε κάθε περίπτωση, εξαρτάται απόλυτα από τον καταναλωτή, την ενημέρωση που έχει ήδη εφόσον έχει προβεί σε έρευνα αγοράς και τις ανάγκες που εκφράζει.

Σε ερωτηματολόγιο που τέθηκε υπόψη των μελών της ΕΕΤ προκειμένου να γίνουν συγκεκριμένες προτάσεις στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία έχει επικυρώσει τον Κώδικα με Σύστασή της, η θέση που εκφράστηκε είναι ότι για τους λόγους που προαναφέρθηκαν δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί επακριβώς η καταλληλότερη χρονική στιγμή για την παροχή της εξατομικευμένης πληροφόρησης. Ωστόσο, σύμφωνα με την πρακτική των μελών της ΕΕΤ και από την εμπειρία της εφαρμογής του Κώδικα μέχρι σήμερα, προκύπτει ότι η παροχή αυτού του είδους της πληροφόρησης γίνεται συνήθως κατά τη δεύτερη επίσκεψη του καταναλωτή στην τράπεζα.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ - ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Διαπραγματικές συμφωνίες της ΕΕΤ για τις μεταφορές πιστώσεων

Κατά τη διάρκεια του τρίτου τριμήνου του 2004 η Ομάδα Εργασίας για τις μεταφορές πιστώσεων ολοκλήρωσε τα σχέδια δύο διαπραγματικών συμφωνιών για τις μεταφορές πιστώσεων:

1. Σχέδιο Διαπραγματικής Συμφωνίας για τον χαρακτηρισμό μιας πίστωσης ως “αυτόματης” ή ως πίστωσης Straight Through Processing (STP).

2. Σχέδιο Διαπραγματικής Συμφωνίας για τον καθορισμό των διαπραγματικών εξόδων κατά τη διενέργεια μιας μεταφοράς πίστωσης.

Η συζήτηση των παραπάνω σχεδίων συμφωνιών από την αρμόδια διαπραγματική επιτροπή της ΕΕΤ προγραμματίστηκε για τον Οκτώβριο, προκειμένου να οριστικοποιηθεί το περιεχόμενό τους και να υπάρξει η σχετική εισήγηση για την υιοθέτησή τους στα αρμόδια καταστατικά όργανα της ΕΕΤ.

Η υιοθέτηση των διατραπεζικών συμφωνιών θα συμβάλει στη διαμόρφωση ενός κοινού πεδίου συνεργασίας για τα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας, ανεξαρτήτως του χρησιμοποιούμενου συστήματος μεταφοράς πιστώσεων (TARGET, DiasTransfer, EBA κ.ά.) και χωρίς φυσικά να περιορίζει τη δυνατότητα ύπαρξης επιμέρους διμερών συμφωνιών.

Σύσταση Ομάδας Εργασίας για την πρόληψη και αντιμετώπιση των απατών στα μέσα και συστήματα πληρωμών

Η διατραπεζική επιτροπή καρτών της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών διαπίστωσε ομόφωνα την ανάγκη σύστασης διατραπεζικής ομάδας εργασίας για την πρόληψη της απάτης με κάρτες.

Προκειμένου να οριοθετηθεί το αντικείμενο ενασχόλησης της συγκεκριμένης Ομάδας Εργασίας, αποφασίστηκε από τη διατραπεζική Επιτροπή Καρτών η σύσταση υποομάδας εργασίας, η οποία θα διαμορφώσει εισήγηση, που θα περιγράφει:

- το σκοπό σύστασης και το αντικείμενο ενασχόλησης της διατραπεζικής ομάδας εργασίας για την πρόληψη της απάτης με κάρτες, και
- την οργάνωσή της και τον τρόπο επικοινωνίας των μελών της.

Το Σεπτέμβριο συνεδρίασε η υποομάδα εργασίας της ΕΕΤ και διαμόρφωσε σχέδιο εισήγησης, με το οποίο προτείνει στη Γενική Γραμματεία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών τη σύσταση διατραπεζικής επιτροπής για την πρόληψη και αντιμετώπιση των απατών στα μέσα και στα συστήματα πληρωμών.

Η αποστολή της διατραπεζικής επιτροπής θα είναι να επιτύχει το στόχο της πρόληψης και της αντιμετώπισης των απατών στα μέσα και συστήματα πληρωμών με συγκεκριμένες λύσεις, σαφώς οριζόμενα παραδοτέα και συγκεκριμένο χρονοπρόγραμμα υλοποίησης.

Στη σχετική εισήγηση προτείνεται ότι η Επιτροπή θα πρέπει να οργανωθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποτελείται κατά κύριο λόγο από εκπροσώπους της τράπεζας με βαθύτερη γνώση της πρόληψης και αντιμετώπισης των απατών με κάρτες πληρωμών, δεδομένου ότι οι τελευταίες είναι το πλέον διαδε-

δομένο μέσο πληρωμών στη λιανική τραπεζική μετά τα μετρητά. Εφόσον βέβαια συζητούνται θέματα που αφορούν άλλα μέσα και συστήματα πληρωμών (π.χ. ηλεκτρονική τραπεζική, μεταφορές πιστώσεων κ.ά.), στην Επιτροπή θα προσκαλούνται να συμμετέχουν στελέχη των τραπεζών που διαθέτουν και τη σχετική εξειδίκευση.

Η εκ του νόμου αργία της 13ης Αυγούστου 2004 και οι συνέπειές της για το τραπεζικό σύστημα της χώρας μας

Μετά την ένταξη της χώρας στην ONE, δηλαδή από τη 1.1.2001, το σύστημα HERMES (Hellenic Real Time Money Transfer Express System), το οποίο έχει αναπτύξει η Τράπεζα της Ελλάδος για τη διατραπεζική μεταφορά κεφαλαίων, αποτελεί πλήρες τμήμα του ευρωπαϊκού συστήματος TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system), το οποίο λειτουργεί με ευθύνη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Συνεπώς το σύστημα HERMES ακολουθεί υποχρεωτικά και το πρόγραμμα αργιών του συστήματος TARGET.

Την Παρασκευή 13 Αυγούστου 2004, οι τράπεζες στην Ελλάδα είχαν εκ του νόμου αργία σύμφωνα με την πρόβλεψη του άρθρου 24 του Νόμου υπ. αριθ. 3254/22.7.2004, “Ρύθμιση θεμάτων των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων του 2004 και άλλες διατάξεις”. Προκειμένου να διευκολυνθεί η ομαλή εξυπηρέτηση της πελατείας τους, η ΕΕΤ απέστειλε στις διοικήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων επιστολή με την οποία τους περιέγραφε το πλαίσιο λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος την 13η Αυγούστου 2004, με αναλογική εφαρμογή των όσων έχουν αποφασιστεί με παλαιότερη απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών:

1. Όλες οι τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα, σεβόμενες την αργία, δεν θα μεταφέρουν σε πίστωση των λογαριασμών της πελατείας τους τα ποσά που θα πιστωθούν στους λογαριασμούς τους από την Τράπεζα της Ελλάδος.
2. Η valeur, με την οποία θα πιστωθούν οι λογαριασμοί της πελατείας από τις τράπεζες θα είναι η πρώτη επόμενη εργάσιμη ημέρα (δηλαδή η Δευτέρα 16.8.2004).

3. Δεν θα γίνονται δεκτά από τις τράπεζες αιτήματα της πελατείας τους για “use of funds”, δεδομένου ότι:

- 3.1 Η συγκεκριμένη επίσημη αργία έχει προκύψει εκ του νόμου και έχει ήδη ανακοινωθεί από την πολιτεία.
- 3.2 Δεν προκύπτει από καμία δεσμευτική κοινοτική διάταξη η υποχρέωση λειτουργίας των τραπεζών κατά τις ημερομηνίες αργιών.

Οι Γενικές Λειτουργικές Προδιαγραφές του νέου συστήματος TARGET2

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) πήρε τη στρατηγική απόφαση για την αντικατάσταση του συστήματος TARGET από ένα νέο σύστημα που θα έχει το όνομα TARGET2. Το χρονοπρόγραμμα μετάβασης στο νέο σύστημα περιλαμβάνει τα εξής:

- Πληροφοριακή Φάση (Ιούνιος-Δεκέμβριος 2004)
- Φάση Προετοιμασίας (2005)
- Υλοποίηση τεστ και δοκιμών χρήσης του συστήματος TARGET2 (2006)
- Εφαρμογή το 2007 (Country Windows)

Κατά την Πληροφοριακή Φάση θα πρέπει:

- να κατανοήσουν σε βάθος οι τράπεζες τα Λειτουργικά Χαρακτηριστικά/Δυνατότητες του νέου συστήματος,
- να δημιουργηθεί σχετική ομάδα έργου σε κάθε τράπεζα, και
- να ξεκαθαρίσουν ορισμένες απαραίτητες διευκρινίσεις σε τοπικό επίπεδο, από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας μας.

Το Μάιο του 2004 η Τράπεζα της Ελλάδος πραγματοποίησε σειρά παρουσιάσεων προς όλες τις τράπεζες σχετικά με το ίδιο θέμα. Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών δεσμεύτηκε τότε έναντι των τραπεζών που είναι χρήστες του συστήματος για τη διενέργεια σχετικού σεμιναρίου. Λόγω της εξαιρετικής σημασίας του θέματος το σεμινάριο σχεδιάστηκε έτσι ώστε να βοηθήσει τις τράπεζες στην καλύτερη προετοιμασία τους για την υλοποίηση της μετάβασής τους στο νέο σύστημα και να καλύψει αναλυτικά την ύλη του εγχειριδίου με τις Γενικές Λειτουργικές Προδιαγραφές του νέου συστήματος TARGET2. Οι

κύκλοι σεμιναρίων της ΕΕΤ ορίστηκαν για τον Οκτώβριο και Νοέμβριο 2004. Δεδομένου ότι, σύμφωνα με όσα αναγράφονται στο ίδιο το κείμενο της ΕΚΤ για τις Γενικές Λειτουργικές Προδιαγραφές του TARGET2 (σελ. 139), σε κάθε τράπεζα θα πρέπει κατά τη διάρκεια του 2004 να δημιουργηθεί ομάδα συντονισμού από υψηλόβαθμα στελέχη, η οποία θα εισηγηθεί στη Διοίκησή της θέματα διαχειριστικά, επιχειρηματικά, μηχανογραφικά, οικονομικά, οργάνωσης και υλοποίησης του έργου, το σεμινάριο αυτό σχεδιάστηκε κυρίως για τα στελέχη που θα αποτελέσουν την ομάδα συντονισμού του έργου “Μετάβαση της τράπεζας στο TARGET2”.

Η εκπροσώπηση της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών στις αναδιαρθρωμένες Ομάδες Εργασίας και Υποστήριξης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών

Το Μάρτιο 2004 η Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (EPC) αποφάσισε την αναδιάρθρωση των Ομάδων Εργασίας και των Ομάδων Υποστήριξης που λειτουργούν υπό την αιγίδα του και είναι οι:

- Ομάδα Εργασίας για τα Μετρητά
- Ομάδα Εργασίας για τις Κάρτες
- Ομάδα Εργασίας για τις Ηλεκτρονικές Μεταφορές Πιστώσεων
- Ομάδα Εργασίας για τις Ηλεκτρονικές Αμεσες Χρεώσεις
- Ομάδα Υποστήριξης για Νομικά Θέματα Συστημάτων Πληρωμών
- Ομάδα Υποστήριξης για Θέματα Λειτουργιών, Υποδομών και Τεχνικών Προτύπων.

Τον Ιούνιο εξέλεξε τους συντονιστές των Ομάδων και τον Ιούλιο ξεκίνησε τη διαδικασία επιλογής και διορισμού των μελών τους. Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, ως μέλος της Ολομέλειας του EPC, πρότεινε εκπροσώπους της σε όλες τις Ομάδες Εργασίας και Υποστήριξης, οι οποίοι έγιναν αποδεκτοί ως μέλη των Ομάδων αυτών. Το γεγονός είναι ιδιαίτερα σημαντικό για το χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας μας, δεδομένου ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών, στα δύο χρόνια λειτουργίας του, έχει καταστεί:

- Ο κύριος εκφραστής των προσπαθειών των ευ-

ρωπαϊκών τραπεζών για τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς πληρωμών σε ευρώ (SEPA) με πρωτοβουλίες της ίδιας της αγοράς.

- Ο πλέον αξιόπιστος συνομιλητής για όλα τα θέματα που σχετίζονται με τα μέσα και τα συστήματα πληρωμών με φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.
- Ένα θεσμικό όργανο, με το δικό του καταστατικό, οικονομική αυτονομία και αυστηρές δομές στον τρόπο εργασίας και λήψης των αποφάσεων που επηρεάζουν τις ευρωπαϊκές τράπεζες.

Επίσημανση των διαφορών του συστήματος αποζημίωσης TARGET της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και των Κατευθυντήριων Γραμμών για τη διατραπεζική αποζημίωση σε ευρώ της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας

Στις 27 Νοεμβρίου 2002 το ΔΣ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αποφάσισε ότι το σύστημα αποζημίωσης του TARGET (reimbursement scheme) έπρεπε να αντικατασταθεί. Με την Κατευθυντήρια Γραμμή ΕΚΤ/2003/6 καθορίστηκε ο νέος μηχανισμός, σύμφωνα με τον οποίο οι άμεσοι και έμμεσοι συμμετέχοντες νομιμοποιούνται να υποβάλλουν αιτήματα αποζημίωσης σε περίπτωση δυσλειτουργίας του συστήματος TARGET.

Η εν λόγω τροποποίηση ενσωματώθηκε στον Κανονισμό Λειτουργίας του Συστήματος Διακανονισμού Εντολών Πληρωμής σε Ευρώ σε Συνεχή Χρόνο ΕΡΜΗΣ με την Πράξη Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής 55/16.7.2004 και τέθηκε σε εφαρμογή από την 1η Αυγούστου 2004.

Ταντόχρονα, το 2001 η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία (ΕΤΟ) εξέδωσε Κατευθυντήριες Γραμμές για τη διατραπεζική αποζημίωση σε περίπτωση εσφαλμένων εντολών ή/και εντολών με λανθασμένη ημερομηνία αξίας. Οι εν λόγω Κατευθυντήριες Γραμμές υιοθετήθηκαν από τα εγκατεστημένα στη χώρα μας πιστωτικά ιδρύματα μετά από σχετική απόφαση των καταστατικών οργάνων της ΕΕΤ το 2001.

Με αφορμή την Κατευθυντήρια Γραμμή ΕΚΤ/2003/6 και την Πράξη Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής της Τράπεζας της Ελλάδος 55/16.7.2004, η ΕΕΤ διαβίβασε στις αρμόδιες διατραπεζικές επιτροπές της,

κείμενο της Ομάδας Εργασίας για το TARGET, που λειτουργεί υπό την αιγίδα της ΕΤΟ, στο οποίο καταγράφονται οι διαφορές, καθώς και παραδείγματα χρήσης των δύο συστημάτων αποζημίωσης.

Έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων για τον IBAN

Τον Ιούλιο δημοσιεύτηκε από την ΕΕΤΠ αναθεωρημένη έκδοση του επίσημου καταλόγου των αριθμών λογαριασμών των ευρωπαϊκών χωρών (TR201 V3.2.).

Εξάλλου η αρμόδια επιτροπή του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (ISO/TC68) αποφάσισε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τραπεζικών Προτύπων θα είναι η επίσημη αρχή για τον καθορισμό του περιεχομένου των συμβατών με το διεθνές πρότυπο ISO 13616 Διεθνών Τραπεζικών Αριθμών Λογαριασμών (IBAN). Αυτός ήταν ένας από τους βασικούς στόχους της ECBS, δεδομένου ότι με αυτόν τον τρόπο αναμένεται να ακολουθηθούν οι προδιαγραφές δόμησης του IBAN που έχουν υιοθετηθεί πανευρωπαϊκά και από τις υπόλοιπες χώρες.

Τέλος οι αρχές ορισμένων νέων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένα η Πολωνία, η Σλοβενία και η Λετονία επέβαλαν κανονιστικά τον IBAN ως εθνικό και διασυνοριακό πρότυπο.

Προγράμματα των εθνικών κυβερνήσεων και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την έκδοση “καρτών πολιτών”

Σε ενημερωτική εκδήλωση που πραγματοποίησε η ΕΕΤ για τις αρμόδιες διατραπεζικές επιτροπές της, παρουσιάστηκαν οι πανευρωπαϊκές εξελίξεις, στα επίπεδα των εθνικών κυβερνήσεων και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για την έκδοση “καρτών πολιτών” (citizen cards).

Με τον όρο “κάρτες πολιτών” εννοούμε συνήθως:

- την ηλεκτρονική ταυτότητα (e-ID Card), η υιοθέτηση της οποίας αναμένεται να συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος των πιστωτικών ιδρυμάτων από τη χρήση πλαστών, κλεμμένων ή και παραποιημένων ταυτοτήτων κατά τη διενέργεια τραπεζικών συναλλαγών με την πελατεία τους,
- τις κάρτες ασφάλισης υγείας των πολιτών,
- τις κάρτες κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων,

➤ κάθε είδους κάρτες που αντικαθιστούν χειρόγραφες διαδικασίες κατά τη διενέργεια συναλλαγών της κεντρικής ή τοπικής κυβέρνησης με τους πολίτες της (π.χ. κάρτες δημοσίων υπαλλήλων στο Βέλγιο).

Η επίδραση που θα έχει η χρήση των “Καρτών Πολιτών” στις τράπεζες θα είναι πολλαπλή:

- i. Πολλές από αυτές θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον τραπεζικό τομέα (π.χ. ως μέσο αυθεντικοποίησης και πιστοποίησης του κατόχου τους σε συναλλαγές ηλεκτρονικής τραπεζικής ή στο ταμείο).
- ii. Στις έξυπνες κάρτες, τις οποίες εκδίδουν οι τράπεζες και θα εμπεριέχουν ψηφιακή υπογραφή, θα μπορούν να ενσωματωθούν κάποιες παράμετροι για την ταυτοποίηση του πολίτη σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.
- iii. Οι “κάρτες πολιτών” μπορεί να εμπεριέχουν κάποια εφαρμογή που να τους επιτρέπει να χρησιμοποιηθούν και ως μέσα πληρωμής, λειτουργώντας ενδεχομένως ανταγωνιστικά προς άλλες πρωτοβουλίες των πιστωτικών ιδρυμάτων για τη χρήση προϊόντων ηλεκτρονικού χρήματος σε μικροπληρωμές.

Οι ευρωπαϊκές τράπεζες, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών, αποφάσισαν να παρακολουθήσουν την εξέλιξη των εθνικών και πανευρωπαϊκών σχεδίων για την υιοθέτηση των “καρτών πολιτών”. Στο πλαίσιο της Ομάδας Εργασίας του EPC για τις κάρτες αποφασίστηκε να συσταθεί ειδική ομάδα έργου, η οποία θα αναλάβει να καταγράψει τους στόχους, τα αντικείμενα εργασίας, την προτεραιότητα και τις πιθανές κοινές δράσεις των ευρωπαϊκών τραπεζών σε σχέση με τις “κάρτες πολιτών”.

Η ΕΕΤ, ως μέλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών και της Ομάδας Εργασίας για τις Κάρτες, που λειτουργεί υπό την αιγίδα του, θα παρακολουθεί το θέμα και θα ενημερώνει συστηματικά τις τράπεζες-μέλη της.

Πανευρωπαϊκή πρόοδος υιοθέτησης του EMV στις κάρτες πληρωμών

Σε συνέχεια της μελέτης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τίτλο “Towards a Single European

Payment Area”, όπου υπογραμμίζόταν η σημασία που αποδίδει η ΕΚΤ στην ταχεία υιοθέτηση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (EPC), το τελευταίο εξέδωσε στις 25 Αυγούστου 2003 ψήφισμα αναφορικά με τους δείκτες ολοκλήρωσης της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών (SEPA Indicators).

Στο τομέα των καρτών οι εθνικές ενώσεις τραπεζών καλούνται σύμφωνα με το εν λόγω ψήφισμα να συλλέξουν στοιχεία αναφορικά με το ποσοστό μετατροπής των χρεωστικών και πιστωτικών καρτών, καθώς και των ATM και POS, από την τεχνολογία της μαγνητικής πίστας στο EMV (μικροεπεξεργαστής). Τα στοιχεία καταχωρούνται στο extranet του EPC και κατόπιν σχετικής συμφωνίας στις ιστοσελίδες των εθνικών ενώσεων τραπεζών.

Η Ένωση απέστειλε το Σεπτέμβριο στους αρμόδιους εκπροσώπους των τραπεζών το ερωτηματολόγιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών σε σχέση με την πανευρωπαϊκή πρόοδο υιοθέτησης του EMV στις κάρτες πληρωμών, επισημαίνοντάς τους τα εξής:

1. Η τριμηνιαία συλλογή αυτών των στοιχείων αποσκοπεί στη διαμόρφωση της εικόνας κάθε κράτους-μέλους ως προς την πρόοδο υιοθέτησης της τεχνολογίας EMV.
2. Η παρακολούθηση της προόδου κάθε κράτους-μέλους στο συγκεκριμένο τομέα αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στα πλαίσια των πρωτοβουλιών που έχουν αναλάβει για την καταπολέμηση της απάτης στα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών πλην των μετρητών.
3. Οι επιπτώσεις από τη μη αποστολή επικαιροποιημένων ενοϊκών στοιχείων είναι ιδιαίτερα αρνητικές στην εκπροσώπηση των συμφερόντων της χώρας μας στην αρμόδια Ομάδα Εργασίας για τις Κάρτες (του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών).

Σε σχέση με το συγκεκριμένο θέμα θα πρέπει να επισημάνουμε ότι:

➤ Ηδη από το 2002 έχουν ολοκληρωθεί και είναι στη διάθεση των τραπεζών που εκδίδουν ή αποδέχονται κάρτες πληρωμών οι τεχνικές και επι-

χειρισματικές προδιαγραφές του ελληνικού EMV προτύπου για το chip των καρτών.

- Σύμφωνα με παλαιότερη απόφαση των ελληνικών τραπεζών η υιοθέτηση της τεχνολογίας του EMV στις κάρτες πληρωμών αποτελεί επιχειρηματική απόφαση της κάθε τράπεζας και δεν έχει οριστεί εθνικό σχέδιο υιοθέτησης του προτύπου.
- Από την 1η Ιανουαρίου 2005 τα διεθνή σχήματα καρτών VISA και MasterCard θα επιβαρύνουν τον εκδότη ή αποδέκτη καρτών πληρωμής που δεν έχει υιοθετήσει το EMV με το κόστος που θα προκύπτει από παράνομη χρήση της κάρτας.

Πλαίσιο για την ανίχνευση των πλαστών και μη κατάλληλων προς κυκλοφορία μετρητών από πιστωτικά ιδρύματα και άλλους επαγγελματίες διαχειριστές

Τον Απρίλιο 2004 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, με στόχο τη διαβούλευση και το διάλογο, εξέδωσε Σχέδιο πλαισίου για την ανίχνευση των πλαστών και μη κατάλληλων προς κυκλοφορία μετρητών από πιστωτικά ιδρύματα και άλλους επαγγελματίες διαχειριστές. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών, ανταποκρινόμενο στην κίνηση αυτή και μετά από συνεργασία με τα μέλη του, υπέβαλε τη θέση του τον Ιούνιο. Σ' αυτό το "Έγγραφο Θέσης" συμπεριλήφθηκαν μεταξύ άλλων οι συστάσεις που εγκρίθηκαν από την Ολομέλεια του EPC για τις βασικές λειτουργίες των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών σχετικά με τα μετρητά.

Τον Ιούλιο, κατά τη δεύτερη φάση της διαβούλευσης, η ΕΚΤ, λαμβάνοντας υπόψη τα σχόλια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών, εξέδωσε νέα τροποποιημένη έκδοση του σχεδίου. Στο νέο σχέδιο προβλέπει μεταξύ άλλων ότι σε κάθε περίπτωση ο έλεγχος γνησιότητας των τραπεζογραμματίων, με τα οποία θα εφοδιάζονται τα τοπικά ATM, θα πραγματοποιείται με κατάλληλες μηχανές, πλην όμως για "απομακρυσμένα καταστήματα" τραπεζών με "χαμηλό επίπεδο υπηρεσιών σε μετρητά" θα είναι δυνατό να χρησιμοποιείται εκπαιδευμένο προσωπικό, το οποίο θα πραγματοποιεί τον ποιοτικό έλεγχο καταλληλότητας των τραπεζογραμματίων που θα εφοδιάζουν τα τοπικά ATM.

Ενημερωτική συνάντηση της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων για θέματα ηλεκτρονικών υπογραφών

Τον Ιούλιο και μετά από πρόταση της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, πραγματοποιήθηκε στα γραφεία της ΕΕΤΤ ενημερωτική ημερίδα για θέματα ηλεκτρονικών υπογραφών. Εκεί η ΕΕΤΤ πραγματοποίησε σύντομη παρουσίαση σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση στην Παροχή Υπηρεσιών Πιστοποίησης Ηλεκτρονικής Υπογραφής στην Ελλάδα, με αναφορές στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές.

Τα δύο βασικά θέματα που προέκυψαν κατά την παρουσίαση και τις απαντήσεις στις ερωτήσεις των τραπεζών ήταν:

- Η ανάγκη εξειδίκευσης από την ΕΕΤΤ των προτύπων (standards) που θα πρέπει να ακολουθούν οι εθελοντικά διαπιστευμένοι πάροχοι.
- Σε περίπτωση αμφισβήτησης του αναγνωρισμένου πιστοποιητικού, ποιος έχει το βάρος της απόδειξης (burden of proof), δεδομένου ότι στο άρθρο 3 του Π.Δ. 150/ 25.06.2001, αναφέρεται ότι "η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό δίκαιο".

Επίσης η ΕΕΤΤ ζήτησε από τις τράπεζες να υποβάλουν τις προτάσεις τους σχετικά με την εξειδίκευση των υφιστάμενων προτύπων και αντίστοιχα οι τράπεζες ζήτησαν να δημιουργηθεί ένα σχήμα (επιτροπή) στην ΕΕΤΤ, το οποίο θα είναι το κανάλι επικοινωνίας ΕΕΤΤ-τραπεζών για θέματα που αντιμετωπίζουν και ερωτήσεις προς γνωμοδότηση.

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών θεωρεί ότι η συνεργασία και η συνεχής επικοινωνία με φορείς όπως η ΕΕΤΤ βοηθά στην από κοινού αντιμετώπιση διάφορων θεμάτων, παρέχοντας συγχρόνως τη δυνατότητα στα μέλη της να εκφραστεί και να καταγραφεί ο προβληματισμός και η θέση τους στα τελικά παραδοτέα της ανεξάρτητης αρχής, δεδομένης και της μεγάλης τεχνογνωσίας των τραπεζών στο συγκεκριμένο θέμα. Εξάλλου το θέμα των ηλεκτρονικών υπογραφών αφορά όλες τις τράπεζες, είτε εκδίδουν ψηφιακά πιστοποιητικά είτε όχι.

Πληρωμές μέσω κινητού τηλεφώνου (mobile payments)

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τραπεζικών Προτύπων εξετάζουν σοβαρά την τρέχουσα διεύρυνση δυνατοτήτων στις πληρωμές μέσω κινητών τηλεφώνων. Ηδη η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, με αφορμή τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας και της αγοράς, προχώρησε σε διαβούλευση σχετικά με την ανάγκη τροποποιήσεων της Οδηγίας 2000/46/EC για το ηλεκτρονικό χρήμα. Μετά την υιοθέτηση της Οδηγίας ορισμένες εποπτικές αρχές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι αυτή δεν αφορά μόνο τις τράπεζες και τους αμιγώς εκδότες ηλεκτρονικού χρήματος, αλλά και τους παρόχους δικτύων κινητής τηλεφωνίας, οι οποίοι είναι de facto εκδότες ηλεκτρονικού χρήματος όταν οι προπληρωμένες κάρτες κινητού τηλεφώνου χρησιμοποιούνται σαν μέσο πληρωμής για αγορά αγαθών και υπηρεσιών άλλων από τις υπηρεσίες επικοινωνίας.

Το κείμενο διαβούλευσης “Application of the e-money Directive to mobile operators – Consultation paper of DG Internal Market” διαβιβάστηκε στα μέλη της διατραπεζικής Επιτροπής Ηλεκτρονικής Τραπεζικής της ΕΕΤ, η οποία αποφάσισε τη σύσταση ειδικής ομάδας εργασίας με αντικείμενο τις “electronic & mobile payments”.

Συγχρόνως η ΕΕΤ, αναδεικνύοντας την ανάγκη για περισσότερη ενασχόληση των τραπεζών με το θέμα, λόγω του ότι οι πάροχοι δικτύων κινητής τηλεφωνίας (MNOs - mobile network operators) και γενικότερα η βιομηχανία τηλεπικοινωνιών είναι σήμερα ανταγωνιστές των τραπεζών, οι οποίοι στοχεύουν στην αύξηση των εσόδων τους μέσω της αγοράς του κινητού, με την παροχή υπηρεσιών όπως συναλλαγές πληρωμών και άλλες παρόμοιες υπηρεσίες, πραγματοποίησε ενημερωτική εκδήλωση με θέμα “Τι είναι οι πληρωμές μέσω κινητού τηλεφώνου”. Στην εκδήλωση αυτή αναφέρθηκαν οι πέντε τύποι πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου και αναπτύχθηκαν οι επιχειρηματικές προϋποθέσεις που αναφέρονται σε μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων για τις πληρωμές αυτές. Τα συμπεράσματα της μελέτης συνοψίζονται ως εξής:

- Οι m-payments μπορούν να θεωρηθούν νέο κανάλι πρόσβασης σε υπάρχουσες υποδομές πληρωμής.
- Λόγω του ότι οι m-payments είναι σε αρχικά ακόμα στάδια ανάπτυξης, δεν υπάρχει μία λύση που να πληροί όλες τις προϋποθέσεις του τραπεζικού τομέα που αναφέρονται στην έκθεση της ECBS. Παρά τη δέσμευση από την πλευρά των τραπεζών, η νέα αυτή τεχνολογία θα χρειαστεί χρόνο για να αγγίξει την κρίσιμη μάζα.
- Η δυνατότητα να μπορεί κάποιος να πληρώνει οποιαδήποτε ώρα και από οπουδήποτε βρίσκεται είναι μία ελκυστική πρόταση – για τους χρήστες και για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη των πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου, όπως οι τράπεζες, οι εταιρείες τηλεπικοινωνιών και οι κατασκευαστές συσκευών.
- Σε κάθε m-payment σχήμα οι τράπεζες θα έπρεπε να παρέχουν την υποδομή ασφάλειας της πληρωμής, οι εταιρείες τηλεπικοινωνιών το δίκτυο μεταφοράς και οι κατασκευαστές συσκευών την κινητή συσκευή που θα χρησιμοποιηθεί για να τεθεί σε εφαρμογή και/ή να εγκριθεί η πληρωμή. Αυτοί είναι οι τρεις κύριοι παίκτες στο περιβάλλον των mobile πληρωμών.
- Οι τράπεζες προτιμούν το μοντέλο των τεσσάρων εμπλεκόμενων μερών (τράπεζα χρήστη κινητού τηλεφώνου, χρήστης κινητού τηλεφώνου, τράπεζα έμπορου και έμπορος) σαν αρχιτεκτονική για τις mobile πληρωμές. Η δυνατότητα αυτή επιτρέπει στις εταιρείες τηλεπικοινωνιών να προσφέρουν υπηρεσίες επικοινωνίας και οι τράπεζες να προσφέρουν υπηρεσίες πληρωμής.
- Για να εξασφαλιστούν ασφαλείς πληρωμές μέσω κινητού τηλεφώνου και να αναληφθεί η δυνατή σχετική υποχρέωση και οι εγγυήσεις πληρωμών, η αναγνώριση και η πιστοποίηση των χρηστών είναι οι υπηρεσίες-κλειδιά. Οι τράπεζες πρέπει να εγκρίνουν και/ή να ελέγχουν τις υπηρεσίες αυτές, όταν εμπλέκονται στις πληρωμές μέσω κινητού τηλεφώνου.
- Στηριζόμενοι σε ένα αληθινό περιβάλλον αλληλοβοήθειας μεταξύ των κλάδων όπου η συνεργασία και ο συνεταιρισμός πρέπει να υπάρ-

χουν, μία επιτυχής εξέλιξη των πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου θα είναι μία κατάσταση όπου όλα τα εμπλεκόμενα μέρη θα έχουν κέρδος. Για να επιτευχθεί αυτό, χρειάζονται προϋποθέσεις του ανεξάρτητου δικτύου και της ανεξάρτητης πλατφόρμας για ασφάλεια και διαλειτουργικότητα.

- Συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών είναι και αναγκαία και εφικτή – με κέρδος για όλους. Αυτό αντανακλάται στη δημιουργία κοινών ομάδων εργασίας και πρωτοβουλιών. Αυτές λαμβάνουν υπόψη τοπικές διαφοροποιήσεις και συγχρόνως θέματα στρατηγικής, εμπορικά θέματα, θέματα μάρκετινγκ και τεχνικές πρακτικές για
  - Τυποποίηση προσπαθειών
  - Εναρμόνιση μηνυμάτων στην αγορά
  - Ανάπτυξη ανοιχτών λύσεων και για τις πληρωμές πρόσωπο με πρόσωπο και για τις απομακρυσμένες πληρωμές.

Ομάδα Εργασίας Στ6 του e-Business forum για την προώθηση του e-banking

Τον Ιούλιο πραγματοποιήθηκε στην Κόρινθο η δεύτερη εκδήλωση της Ομάδας Εργασίας Στ6 του e-Business Forum για την “Προώθηση των υπηρεσιών e-banking στις ελληνικές επιχειρήσεις”, με τη συμμετοχή όλων των τραπεζών που δραστηριοποιούνται στο χώρο και του Επιμελητηρίου Κορινθίας. Την εκδήλωση στήριξαν τα υποκαταστήματα της ευρύτερης περιοχής του νομού Κορινθίας που δραστηριοποιούνται στην ηλεκτρονική τραπεζική, τα οποία ενεργοποιήθηκαν προσκαλώντας τους πελάτες τους/χρήστες του e-banking να μοιραστούν τις

εμπειρίες τους με το παρευρισκόμενο κοινό της εκδήλωσης.

Η Ομάδα Εργασίας αποφάσισε τη συνέχιση των εκδηλώσεων, οπότε οι επόμενες ορίστηκε να πραγματοποιηθούν στην Κρήτη – στις 18 Οκτωβρίου στα Χανιά και στις 19 Οκτωβρίου στο Ηράκλειο. Οι νέες αυτές εκδηλώσεις προβλέφθηκε να εμπλουτιστούν με μεγαλύτερη παρουσίαση του e-business forum και με εισήγηση εξειδικευμένου στελέχους του Υπουργείου Οικονομικών για το Taxis Net, πλέον της παρουσίασης με θέμα το e-banking από εξειδικευμένο τραπεζικό στέλεχος, των ομιλιών πελατών τραπεζών που είναι χρήστες του συγκεκριμένου εναλλακτικού δικτύου και του πάνελ με επίσης εξειδικευμένα τραπεζικά στελέχη που απαντούν σε ερωτήσεις των παρευρισκομένων.

Συλλογή στατιστικών στοιχείων e-banking

Η διατραπεζική Επιτροπή Ηλεκτρονικής Τραπεζικής προβληματίζεται έντονα το τελευταίο χρονικό διάστημα για τη συλλογή των στατιστικών στοιχείων του συγκεκριμένου εναλλακτικού δικτύου και ειδικότερα για τον ορισμό των μεγεθών και τον τρόπο αξιολόγησής τους.

Αρχικά η συλλογή των στατιστικών στοιχείων περιοριζόταν στο internet banking, αλλά μετά από απόφαση της διατραπεζικής Επιτροπής Ηλεκτρονικής Τραπεζικής, συγκλήθηκε ομάδα εργασίας για τον προσδιορισμό των στοιχείων και τους αντίστοιχους ορισμούς τους, για το phone banking. Επίσης η διατραπεζική Επιτροπή Ηλεκτρονικής Τραπεζικής προανατολίζεται στη συλλογή στατιστικών στοιχείων για το σύνολο του e-banking, δηλαδή και για το pc banking και για το mobile banking.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ - ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

Με αφορμή το νέο Κανονισμό του Χρηματιστηρίου Αθηνών, που εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 1/304/10.6.2004 Απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΦΕΚ 900Β'/16.6.2004), ανέκυψαν ορισμένα ζητήματα αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων για τις υποχρεώσεις τακτικής ενημέρωσης και ιδίως για την υποβολή των καταστάσεων ταμειακών ροών. Κατόπιν επεξεργασίας των θεμάτων στο πλαίσιο της αρμόδιας διατραπεζικής επιτροπής για λογιστικά θέματα της ΕΕΤ, υποβλήθηκε επιστολή στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, το Χρηματιστήριο Αθηνών και την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων. Ειδικότερα ζητήθηκαν διευκρινίσεις ως προς τα εξής: (α) ότι οι λογιστικές καταστάσεις α' και γ' τριμήνου και οι τριμηνιαίες καταστάσεις ταμειακών ροών είναι ανέλεγκτες, (β) ότι οι τριμηνιαίες καταστάσεις ταμειακών ροών θα είναι συνοπτικές, εφόσον και οι λογιστικές καταστάσεις των τριμήνων είναι συνοπτικές, (γ) να μην προβλέπεται "ταντόχρονη" υποχρέωση υποβολής στο ΧΑ των τριμηνιαίων λογιστικών καταστάσεων, των καταστάσεων ταμειακών ροών και των πρόσθετων στοιχείων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, (δ) να προσδιοριστεί η συγκριτική πληροφόρηση που θα πρέπει να παρέχεται με τις ενδιάμεσες καταστάσεις ταμειακών ροών. Στο πλαίσιο των ανωτέρω, ζητήθηκε αναβολή της υποχρέωσης υποβολής των τριμηνιαίων καταστάσεων ταμειακών ροών για το 2005. Σε απάντηση των ανωτέρω, το Χρηματιστήριο Αθηνών διευκρίνισε ότι δεν υπάρχει υποχρέωση ελέγχου των λογιστικών καταστάσεων α' και γ' τριμήνου, καθώς και των καταστάσεων ταμειακών ροών που κατατίθενται με τις λογιστικές καταστάσεις και ότι οι

καταστάσεις ταμειακών ροών συντάσσονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπ' αριθ. 5/204/14.11.2000 Απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Περαιτέρω, όσον αφορά το αίτημα αναβολής της υποχρέωσης, η ΕΚ εξέφρασε τη ρητή πρόθεσή της να αντιμετωπίσει με ευελιξία τυχόν περιπτώσεις καθυστερημένης υποβολής καταστάσεων ταμειακών ροών, σε βαθμό όμως που η υποβολή των καταστάσεων β' τριμήνου (30/6) να μην υπερβεί το χρονικό όριο που ισχύει για τις καταστάσεις του εννεαμήνου. Τέλος, όσον αφορά την υποβολή συγκριτικών στοιχείων, διευκρινίστηκε ότι δεν υπάρχει υποχρέωση υποβολής συγκριτικών στοιχείων για το αντίστοιχο τρίμηνο της προηγούμενης χρήσης.

ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ/ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

1. Διαρκής είναι η ενημέρωση της ΕΕΤ προς τα μέλη της επί των κοινοτικών εξελίξεων όσον αφορά τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ/ΔΛΠ). Οι κυριότερες δραστηριότητες συνοψίζονται στα ακόλουθα:
  - Αναφορικά με την υιοθέτηση του ΔΛΠ 39, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε στα τέλη καλοκαιριού σχέδιο Κανονισμού για μερική υιοθέτηση του συγκεκριμένου Προτύπου (carve out), ήτοι πλην των διατάξεών του για την εύλογη αξία (fair value option) και ορισμένων διατάξεων για τη λογιστική αντιστάθμισης (hedge accounting). Η δυνατότητα μερικής υιοθέτησης αποτέλεσε αντικείμενο συζήτησης στο πλαίσιο της Κανονιστικής Επιτροπής Λογιστικών Θεμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Accounting Regulatory Committee, ARC), η οποία είχε τη δυνατότητα

επιλογής και μεταξύ δύο ακόμη εναλλακτικών προτάσεων: (α) η πρώτη αφορούσε την υιοθέτηση του ΔΛΠ 39 με την πρόβλεψη ειδικής διάταξης για την εξαίρεση των τραπεζών από το πεδίο εφαρμογής του μέχρι την επίλυση των εκκρεμών ζητημάτων και (β) η δεύτερη αφορούσε την προσωρινή μη υιοθέτηση του όλου προτύπου. Σημειώνεται ότι σε επίπεδο μελών της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας (ΕΤΟ) δεν κατέστη εφικτό να διαμορφωθεί ενιαία άποψη για τη μερική υιοθέτηση του προτύπου. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι υπέρ της προτεινόμενης μερικής υιοθέτησης (carve-out) τάχθηκαν η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και το Βέλγιο, ενώ υπέρ της πλήρους υιοθέτησης του προτύπου ή της αναβολής εφαρμογής του μέχρι την τακτοποίηση των εκκρεμών ζητημάτων τάχθηκαν η Ολλανδία, η Δανία, η Ισπανία, η Ελλάδα, η Μεγ. Βρετανία και η Ελβετία (UBS). Κύριο επιχείρημα ήταν ότι μια “ευρωπαϊκή” εκδοχή του ΔΛΠ 39 δεν εξυπηρετεί τις ανάγκες συγκρισιμότητας και διαφάνειας.

➤ Επίσης συνεχίστηκαν οι συζητήσεις μεταξύ των εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας και του Συμβουλίου των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) για το προτεινόμενο από τις τράπεζες μοντέλο αντιστάθμισης (interest rate margin hedging proposal). Παρά τις διευκρινίσεις που δόθηκαν από την πλευρά των τραπεζών, τα αποτελέσματα των συναντήσεων των δύο πλευρών δεν ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά και το IASB εκτιμά ότι το θέμα χρήζει σημαντικής και χρονοβόρας επεξεργασίας, προκειμένου να λάβει τη μορφή σχεδίου (exposure draft).

➤ Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων έθεσε το καλοκαίρι σε δημόσια διαβούλευση τα ακόλουθα Σχέδια (Exposure Drafts): (α) Transition and initial recognition of financial assets and liabilities, (β) Cash flow hedge accounting of forecast intragroup transactions, (γ) Financial

guarantee contracts and credit insurance, για τα οποία η προθεσμία διαβούλευσης λήγει στις 8.10.2004 και (δ) σχέδιο για τη γνωστοποίηση των χρηματοπιστωτικών μέσων (Financial Instruments: Disclosures), για το οποίο η προθεσμία λήγει στις 22.10.2004.

➤ Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία αποφάσισε το καλοκαίρι τη σύσταση ειδικής ομάδας εργασίας, με στόχο τη διερεύνηση της δυνατότητας υιοθέτησης του μορφότυπου XBRL (Extensible Business Reporting Language). Το XBRL είναι ένα ειδικό σύστημα – μορφότυπος (format) περιγραφής και καταχώρησης του περιεχομένου των οικονομικών καταστάσεων. Δημιουργήθηκε και προωθείται από ένα διεθνή οργανισμό, τον XBRL International, που εδρεύει στις ΗΠΑ και αποτελείται από 250 περίπου εταιρείες. Ο συγκεκριμένος μορφότυπος παρέχει τη δυνατότητα ταχείας διαχείρισης των οικονομικών δεδομένων, μειώνει το ενδεχόμενο λάθους και επιτρέπει τον αυτόματο έλεγχο της σχετικής πληροφόρησης. Επίσης μπορεί να διαχειρίζεται δεδομένα που έχουν συνταχθεί σε διαφορετικές γλώσσες και βασίζονται σε διαφορετικά λογιστικά πρότυπα. Το θέμα έχει κοινοποιηθεί στις τράπεζες-μέλη για υποβολή απόψεων και παρατηρήσεων, λαμβανομένου υπόψη ότι παράλληλα εξετάζεται και σε επίπεδο εποπτικών αρχών, ενόψει της εφαρμογής των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης.

2. Σε εσωτερικό επίπεδο βρίσκονται σε εξέλιξη οι εργασίες της μικτής ομάδας εργασίας που απαρτίζεται από αρμόδια στελέχη για φορολογικά και λογιστικά θέματα για την επεξεργασία των θεμάτων που αφορούν την εφαρμογή των ΔΛΠ και τον προσδιορισμό των φορολογητέων αποτελεσμάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3229/2004. Τα πορίσματα αναμένονται στις αρχές του φθινοπώρου.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2003/48/ΕΚ ΓΙΑ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΩΝ ΥΠΟ ΜΟΡΦΗ ΤΟΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Η ΕΕΤ συνεργάζεται με τις αρμόδιες διευθύνσεις και υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών ως προς τον τρόπο ενσωμάτωσης και εφαρμογής της Οδηγίας. Στο πλαίσιο αυτό τα κύρια ζητήματα που τέθηκαν ήταν ο σαφής προσδιορισμός εκ μέρους του Υπουργείου των εισοδημάτων από τόκους, τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, το περιεχόμενο και η έκταση της υποχρέωσης των τραπεζών να εξακριβώνουν τα στοιχεία του πραγματικού δικαιούχου των τόκων, η έλλειψη ευθύνης των τραπεζών στην περίπτωση που ο καταθέτης δεν εντοπίζεται στη χώρα, προς την οποία γνωστοποιήθηκαν τα στοιχεία του ως φορολογικού κατοίκου, καθώς και η αντιμετώπιση των κοινών λογαριασμών, ιδίως στην περίπτωση που έστω και ένας δικαιούχος του κοινού λογαριασμού είναι έλληνας φορολογικός κάτοικος. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από το Υπουργείο, το σύστημα ανταλλαγής των πληροφοριών δεν είχε ακόμη καθοριστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η συνεργασία και ανταλλαγή απόψεων με τους αρμόδιους φορείς του Υπουργείου έρχεται ως συνέχεια και της από 19-7-2004 Απόφασης του Συμβουλίου (2004/587/ΕΚ), με την οποία χρόνος έναρξης εφαρμογής της Οδηγίας ορίστηκε η 1η Ιουλίου 2005, αντί της 1ης.1.2005 που είχε οριστεί αρχικά.

2. ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΖΟΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Αναφορικά με την εφαρμογή του άρθρου 38 του Ν. 3259/2004 για τη φορολόγηση των επαναπατριζόμενων κεφαλαίων, κατόπιν σχετικής επεξεργασίας των επιμέρους θεμάτων από την αρμόδια για φορολογικά θέματα διατραπεζική επιτροπή της, η ΕΕΤ υπέβαλε στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών κείμενο με διευκρινίσεις που τα πιστωτικά ιδρύματα εκτιμούν ότι πρέπει να δοθούν, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική και απρόσκοπτη εφαρμογή των νέων διατάξεων. Στο πλαίσιο αυτό προσδιορίστηκαν:

- (α) τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, που σύμφωνα με το νόμο είναι φορολογικά υπόχρεα,
- (β) τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχουν οι προβλεπόμενοι τραπεζικοί λογαριασμοί της ημεδαπής και της αλλοδαπής για την εφαρμογή του νόμου,
- (γ) η διαδικασία παρακράτησης του φόρου 3%,
- (δ) ο κρίσιμος χρόνος υπαγωγής στο προβλεπόμενο από το νόμο διάστημα των έξι μηνών, και
- (ε) ο τρόπος διενέργειας της μεταφοράς των επαναπατριζόμενων κεφαλαίων.

Επίσης υποβλήθηκαν σχέδια υποδειγμάτων δηλώσεων-εξουσιοδοτήσεων φυσικών και νομικών προσώπων, καθώς και βεβαίωσης παρακράτησης του προβλεπόμενου φόρου 3%.

3. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ Ν. 3193/2003 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΦΠΑ

Σε απάντηση σχετικού αιτήματος της ΕΕΤ, αναφορικά με την εφαρμογή του Ν. 3193/2003, για τις υποχρεωτικά αναγραφόμενες ενδείξεις στα τιμολόγια ως προς το ΦΠΑ και ειδικά ως προς την υποχρέωση αναγραφής στο τιμολόγιο της διάταξης, δυνάμει της οποίας συγκεκριμένη πράξη απαλλάσσεται του ΦΠΑ, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών διευκρίνισε ότι για τα τιμολόγια που εκδίδονται και αφορούν είτε κύριες είτε παρεπόμενες τραπεζικές εργασίες ισχύει η υποχρέωση αναγραφής της σχετικής απαλλακτικής διάταξης, ενώ δυνατότητα μετάθεσης εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων δεν υφίσταται, καθόσον τέτοια δυνατότητα δεν παρέχεται από την Οδηγία 2001/115/ΕΚ.

4. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΕΝΤΟΣ ΦΟΡΟΥ ΕΠΙ ΤΟΚΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ, ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ

Με το Ν. 2682/1999 καταργήθηκε για τους επενδυτές-μόνιμους κατοίκους του εξωτερικού η φορολόγηση των τόκων των ομολογιακών δανείων, που εκδίδει το Ελληνικό Δημόσιο και η κατάργηση επεκτάθηκε και στους τόκους που θα καταβληθούν για τις υφιστάμενες κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού εκδόσεις. Κατ' εφαρμογή των νέων διατάξεων τράπεζες-μέλη της ΕΕΤ υπέβαλαν αιτήσεις για επιστροφή αχρεωστήτως παρακρατηθέντα φόρου, ο οποίος σε αρκετές περιπτώσεις ανερχόταν σε υψη-

λά ποσά, δεδομένου ότι οι τράπεζες ενεργούν ως υποθηματοφύλακες ευρείας ομάδας ξένων θεσμικών επενδυτών. Για το λόγο αυτό, ήδη από το τέλος του 2003 και κατά τη διάρκεια του 2004 υποβλήθηκαν επανειλημμένως έγγραφα αιτήματα από την ΕΕΤ προς το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών για τη διευθέτηση των εκκρεμοτήτων έναντι των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς το ζήτημα είχε επιπτώσεις και στην αξιοπιστία της ελληνικής κεφαλαιαγοράς. Σε συνέχεια των ανωτέρω, περιλήφθηκε διάταξη στο Ν. 3259/2004 για την “Περαίωση εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων, ρύθμιση ληξιπρόθεσμων χρεών και άλλες διατάξεις”. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 33, το δικαίωμα αξίωσης της επιστροφής του φόρου στους μόνιμους κατοίκους εξωτερικού, που καταβλήθηκαν σε αυτούς μέσα στο έτος 1999, παρατείνεται μέχρι τις 31.12.2004.

5. ΛΟΙΠΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Η ΕΕΤ, στο πλαίσιο της συνεργασίας της με την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία, παρέχει πληροφορίες και συμμετέχει σε ερωτηματολόγια που εκπονούνται για διάφορα θέματα φορολογικού ενδιαφέροντος, είτε με πρωτοβουλία της φορολογικής επιτροπής της ΕΤΟ είτε με πρωτοβουλία των ενώσεων-μελών της. Με αφορμή σχετικό ερώτημα που τέθηκε από την Ένωση Τραπεζών της Ουγγαρίας, η ΕΕΤ έλαβε μέρος σε ερωτηματολόγιο με θέμα τους συντελεστές φορολογίας εισοδήματος στην ΕΕ. Το κύριο ερώτημα ήταν εάν προβλέπεται διαφορετικός φορολογικός συντελεστής για τα πιστωτικά ιδρύματα σε σχέση με τις λοιπές επιχειρήσεις, καθώς και εάν στο χρηματοπιστωτικό κλάδο υπάρχει διαφορετικός τρόπος υπολογισμού του φορολογητέου εισοδήματος.

ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. ΜΕΡΙΜΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ

Η ΕΕΤ ανταποκρινόμενη στην πρωτοβουλία του Συνηγούρου του Πολίτη και συγκεκριμένα του Κύκλου Κοινωνικής Προστασίας, υπέβαλε τις θέσεις των τραπεζών-μελών της, τα οποία ανταποκρίθηκαν στα ερωτήματα που είχαν τεθεί στο πλαίσιο της εξέτασης εφαρμογής του Ν. 2643/1998. Πιο συγκεκριμένα διαπιστώθηκε ότι η προβλεπόμενη από το νόμο αυτό υποχρεωτικότητα της πρόσληψης ατόμων που ανήκουν σε προστατευόμενες κατηγορίες πληθυσμού (ανάπηροι, πολύτεκνοι κ.λπ.) είναι ανάγκη να επανεξεταστεί. Επιστημάνθηκε έλλειψη ευελιξίας των διευθύνσεων ανθρώπινου δυναμικού, τόσο στο στάδιο επιλογής όσο και στο στάδιο αντικατάστασης των προσώπων αυτών. Τα ανωτέρω καθιστούν επιφυλακτικές πολλές επιχειρήσεις για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Επίσης διαπιστώθηκε

ότι οι τράπεζες τηρούν κατά κανόνα το προβλεπόμενο από το νόμο ποσοστό 8% επί του συνολικού προσωπικού τους, από το οποίο το μεγαλύτερο ποσοστό αντιστοιχεί σε άτομα με ειδικές ανάγκες, ενώ οι συνηθέστερες θέσεις στις οποίες τοποθετούνται τα συγκεκριμένα πρόσωπα είναι διοικητικές (υπάλληλοι σε τραπεζικές εργασίες, καθαριστές, κλητήρες, αποθηκάριοι, φύλακες). Σύμφωνα με τη γενική πρόταση που διατυπώθηκε από τις τράπεζες, είναι σκόπιμο τα συγκεκριμένα άτομα να διαθέτουν ορισμένα ελάχιστα τυπικά προσόντα (ανώτερη εκπαίδευση, γνώση ξένης γλώσσας, χρήση Η/Υ), να τυγχάνουν ειδικής εκπαίδευσης πριν την τοποθέτησή τους, οι διαδικασίες επιλογής να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων και να υιοθετηθούν ευέλικτες διαδικασίες αντικατάστασης.

2. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Αναφορικά με το θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) και στο πλαίσιο ολοκλήρωσης του δεύτερου σταδίου (Stage II) του ερωτηματολογίου, που έχει ενταχθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο στο πρόγραμμα του Κοινωνικού Διαλόγου για τον Τραπεζικό Κλάδο, η ΕΕΤ συγκέντρωσε και κοινοποίησε απαντήσεις των ελληνικών τραπεζών στην Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία για επεξεργασία με τα στοιχεία των τραπεζών των λοιπών κρατών-μελών. Εγινε επίσης υπόμνηση στις τράπεζες που δεν ανταποκρίθηκαν και επιθυμούν να αποστείλουν τις

απαντήσεις τους ότι η προθεσμία δεν έχει παρέλθει ακόμα. Τα πορίσματα του ερωτηματολογίου για τον τραπεζικό κλάδο ανά θεματική ενότητα (εκπαίδευση, ανάπτυξη βασικών εργασιακών προτύπων, εξισορρόπηση προσωπικής/οικογενειακής και εργασιακής ζωής, μέθοδοι εσωτερικής επικοινωνίας των εργαζομένων, καθώς και παροχή ίσων ευκαιριών) αναμένονται ιδιαίτερα χρήσιμα και καθοριστικά για το μελλοντικό τρόπο χειρισμού του θέματος της ΕΚΕ σε κοινοτικό επίπεδο.

3. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Η ΕΕΤ ολοκλήρωσε τη μελέτη που ανέλαβε στο πλαίσιο της Επιτροπής Συνδέσμου (Liaison Committee) των Ευρωπαϊκών Τραπεζικών Ενώσεων, που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα τον Οκτώβριο του 2003, με θέμα τα ισχύοντα στα κράτη-μέλη εθνικά συστήματα για την επίλυση των ατομικών και συλλογικών εργατικών διαφορών. Στη μελέτη μετείχαν η Αυστρία, το Βέλγιο, η Δανία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Νορβηγία, η Ολλανδία, η Ισπανία, η Σουηδία, η Ελβετία και η Μεγ. Βρετανία. Δεν δόθηκαν στοιχεία από τη Φιλανδία, την Πορτογαλία, την Ισλανδία, καθώς και από τα νέα κράτη-μέλη. Τα κυριότερα συμπεράσματα της μελέτης συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Στη συντριπτική πλειονότητα των παραπάνω χωρών (με εξαίρεση τη Σουηδία), συναντάμε διακριτά συστήματα επίλυσης των ατομικών και συλλογικών εργατικών διαφορών.
- Όσον αφορά την επίλυση των ατομικών εργατικών διαφορών, εξωδικαστικά συστήματα ή πειθαρχικές μέθοδοι επίλυσης προβλέπονται στη Γαλλία, την Ελλάδα, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, την Ισπανία και την Ελβετία.
- Τα κοινά σε όλες τις χώρες συστήματα επίλυσης

των συλλογικών εργατικών διαφορών είναι η συμφιλίωση, η μεσολάβηση και η διαιτησία.

- Κατά κανόνα η συμφιλίωση, η μεσολάβηση και η διαιτησία δεν έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα. Παρεκκλίσεις ωστόσο συναντάμε: στην Ελλάδα, όπου η διαιτησία για τον εργοδότη είναι υποχρεωτική, στην περίπτωση που απορρίπτει την πρόταση του Μεσολαβητή, η οποία γίνεται αποδεκτή από τη συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων. Στη Νορβηγία, όπου ο Μεσολαβητής ενεργεί όχι μόνο κατόπιν αιτήματος των κοινωνικών εταίρων, αλλά και με δική του πρωτοβουλία. Στην Ισπανία, όπου στην περίπτωση της απεργίας η διαιτησία είναι υποχρεωτική, με την έννοια ότι η κυβέρνηση ή το κυβερνητικό όργανο μιας αυτόνομης περιοχής μπορούν να επιβάλουν τη διαιτησία, εφόσον ληφθούν υπόψη η διάρκεια και οι επιπτώσεις της απεργίας στην εθνική οικονομία. Τέλος, στην Ελβετία, όπου στην περίπτωση που συγκεκριμένη συλλογική σύμβαση δεν περιέχει ρήτρα συμφιλίωσης και η σύμβαση δεν έχει καταγγελθεί, οι κοινωνικοί εταίροι είναι υποχρεωμένοι να συμμετάσχουν σε συμφιλιοτική διαδικασία ενώπιον του αρμόδιου ομοσπονδιακού οργάνου.

4. ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΕΣ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Αναφορικά με την πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις διασυνοριακές συγχωνεύσεις κεφαλαιουχικών εταιρειών, η ΕΕΤ συνέβαλε στη σύνταξη της επιστολής που απέστειλε τον Αύγουστο η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ειδικά για το θέμα της συμμετοχής των εργαζομένων. Οι παρατηρήσεις της ΕΕΤ περιελήφθησαν αυτούσιες στην παραπάνω επιστολή. Σύμφωνα με την άποψη που εκφράστηκε, δεν είναι ορθή η πρόθεση της Επιτροπής να υιοθετήσει τη λύση της εφαρμο-

γής των διατάξεων της Ευρωπαϊκής Εταιρείας στην περίπτωση που σε κάποιο κράτος-μέλος δεν προβλέπεται καθεστώς συμμετοχής των εργαζομένων, διότι έτσι δημιουργείται ένα καθεστώς έμμεσης εναρμόνισης. Σε κάθε περίπτωση, ακόμη κι αν δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία σε ένα κράτος-μέλος, από πλευράς κοινοτικού δικαίου υφίσταται επαρκές νομοθετικό πλαίσιο (όπως λ.χ. οι Οδηγίες 94/45/ΕΚ για τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια Εργαζομένων, 98/59/ΕΚ για τις Ομαδικές Απολύσεις, 2001/23/ΕΚ για τα Δικαιώματα των Εργαζομένων σε περίπτωση μεταβι-

βάσεων επιχειρήσεων, 2002/14/EK για τη θέσπιση γενικού πλαισίου Ενημέρωσης και Διαβούλευσης των Εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα), ικανό να καλύψει τυχόν νομοθετικά κενά και ως εκ

τούτου παρέλκει η προσφυγή στο νομοθετικό πλαίσιο για την Ευρωπαϊκή Εταιρεία, η οποία υπερβαίνει το σκοπό της συγκεκριμένης πρότασης Οδηγίας.

5. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Η ΕΕΤ εξέφρασε θετική άποψη για την υποβολή κοινής θέσης από τους ευρωπαϊούς κοινωνικούς εταίρους του τραπεζικού κλάδου (εμπορικές, συνεταιριστικές τράπεζες και ταμειυτήρια) σχετικά με την προτεινόμενη τρίτη κοινοτική Οδηγία για το ξέπλυμα χρήματος. Το θέμα αφορά συγκεκριμένα την προστασία των υπαλλήλων που αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές και οι οποίοι γίνονται αποδέ-

κτες απειλών εκτός τραπεζής. Για το σκοπό αυτό, οι κοινωνικοί εταίροι προτείνουν την υιοθέτηση διάταξης στην προτεινόμενη Οδηγία, η οποία θα επιβάλει στα κράτη-μέλη τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την προστασία των υπαλλήλων των τραπεζών στις παραπάνω περιπτώσεις, αφήνοντας στα κράτη-μέλη την ευχέρεια επιλογής των συγκεκριμένων μέτρων.

ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Η ειδική ομάδα εργασίας, που είχε συσταθεί στο πλαίσιο της Νομικής Επιτροπής της ΕΕΤ, με αντικείμενο την επανεξέταση του συστήματος της αναγκαστικής εκτέλεσης και ιδίως την αναθεώρηση της διαδικασίας του πλειστηριασμού, με στόχο την απλούστευση και επιτάχυνσή της, ολοκλήρωσε τις εργασίες της. Εκπόνησε σχέδιο νόμου με την αντίστοιχη αιτιολογική έκθεση. Με τις προτάσεις της ομάδας εργασίας τροποποιούνται ορισμένες διατάξεις σχετικά με:

- τα μέσα αναγκαστικής εκτέλεσης (βεβαιωτικός όρκος),
- την κατάσχεση κινητής περιουσίας του οφειλέτη (ακατάσχετα πράγματα, τιμή πρώτης προσφοράς, διόρθωση της κατασχετήριας εκθέσεως, περιορισμός του χρόνου που μεσολαβεί μεταξύ της

ημέρας της κατασχέσεως και της διενέργειας του πλειστηριασμού, τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας, άσκηση των ανακοπών, πρόβλεψη ειδικής διάταξης για την κατάσχεση χρηματιστηριακών αξιών, συνεκδίκαση των ανακοπών κατά του ιδίου πίνακα κατάταξης),

- την κατάσχεση στα χέρια τρίτου,
- την κατάσχεση ακινήτων, όπου προτείνεται η υποβολή γραπτών και σφραγισμένων προσφορών.

Επίσης, με τις προτεινόμενες διατάξεις τροποποιούνται και ορισμένες διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης και για τη διόρθωση του προγράμματος του πλειστηριασμού).

2. ΟΦΕΙΛΕΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Η Νομική Επιτροπή της ΕΕΤ, με αφορμή τις διατάξεις του άρθρου 39 του Ν. 3259/2004 για τις οφειλές προς τα πιστωτικά ιδρύματα, επεξεργάστηκε τα επιμέρους ζητήματα και εκπόνησε κείμενο διευκρινίσεων για την εφαρμογή του, το οποίο κοινοποίησε στις τράπεζες για διευκόλυνσή τους. Ειδικότερα, αντικείμενο επεξεργασίας αποτέλεσαν συνοπτικά τα ακόλουθα θέματα: το είδος των απαιτήσεων από δάνεια ή πιστώσεις, που υπάγονται στη ρύθμιση, ο

περιορισμός του ύψους της οφειλής, ο προσδιορισμός του ύψους της οφειλής, ο εκτοκισμός της ληξιπρόθεσμης οφειλής, η αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης, το ανώτατο ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών των αγροτών, οι εξαιρούμενες από τη ρύθμιση οφειλές, καθώς και φορολογικά ζητήματα που ανακύπτουν τόσο για τις τράπεζες όσο και για τους οφειλότες από τη διαγραφή των τόκων (βλ. σχετική ανάλυση στις σελ. 27-42 του παρόντος τεύχους).

3. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η ΕΕΤ ενημέρωσε τα μέλη της για δύο σχέδια Συστάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα οποία τέθηκαν σε δημόσια διαβούλευση. Το ένα αφορά το ρόλο των ανεξάρτητων μελών του ΔΣ. Κρίσιμη είναι η διασφάλιση της απαιτούμενης “ανεξαρτησίας” τους, για την οποία δεν ορίζονται συγκεκριμένα κριτήρια, αλλά παρατίθενται ενδεικτικά ελάχιστα στοιχεία, που δεν θα πρέπει να συντρέχουν στο πρόσωπο των ανεξάρτητων μελών, αφήνοντας τον ειδικότερο προσδιορισμό τους στα κράτη-μέλη. Το δεύτερο σχέδιο Σύστασης αφορά τη δημιουργία του κατάλληλου πλαισίου για τη διαμόρφωση των

αμοιβών των διευθυντών. Βασικό αντικείμενο της Σύστασης είναι κάθε εταιρεία, για την προστασία των μετόχων της και την εξασφάλιση διαφάνειας, να δηλώνει και δημοσιοποιεί την υιοθετούμενη πολιτική της ως προς τη διαμόρφωση των αμοιβών, ενώ το θέμα αυτό θα πρέπει να εντάσσεται και στην ημερήσια διάταξη της ετήσιας γενικής συνέλευσης των μετόχων. Τα δύο αυτά σχέδια Συστάσεων αποβλέπουν στην προστασία των επενδυτών όλων των εισηγμένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση εταιρειών, ανεξάρτητα από το εάν έχουν ή όχι συσταθεί σε κράτος-μέλος της ΕΕ.

ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ

Η ΕΕΤ, πέραν της σταθερής συμμετοχής της στην Επιτροπή Τραπεζικής Τεχνικής και Πρακτικής του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου (ΔΕΕ), όπου εκπροσωπεί την Εθνική Ελληνική Επιτροπή του ΔΕΕ, εκπροσωπήθηκε και στο 35ο συνέδριο του ΔΕΕ που διεξήχθη στο Μαρακές του Μαρόκου, στις 6-9 Ιουνίου 2004. Οι θεματικές ενότητες που απασχόλησαν το Συνέδριο ήταν:

- α) η ανάπτυξη μηχανισμών από τα κράτη για την προσέλκυση επενδύσεων,
- β) η ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στη διεθνή εμπορική αγορά,
- γ) η απειλή των επιχειρήσεων από εγκληματίες,
- δ) θέματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας,
- ε) η διαιτησία του ΔΕΕ ως μέσο επίλυσης διαφορών.

Η Επιτροπή της ΕΕΤ για Θέματα του Διεθνούς

Εμπορικού Επιμελητηρίου ενημερώθηκε σε συνεδρίασή της τόσο για το ανωτέρω συνέδριο, όσο και για τα θέματα που απασχόλησαν την Επιτροπή Τραπεζικής Τεχνικής και Πρακτικής.

Κατά το προηγούμενο διάστημα, την τραπεζική επιτροπή του ΔΕΕ αλλά και τις Εθνικές Επιτροπές απασχόλησε το ζήτημα σχετικά με την προσθήκη συγκεκριμένων ρητρώων στην όψη των φορτωτικών από ορισμένες ναυτιλιακές εταιρείες και ιδίως ρητρώων που επιτρέπουν την παράδοση των εμπορευμάτων χωρίς την παράδοση της φορτωτικής.

Η Τραπεζική Επιτροπή, τα μέλη, καθώς και οι Εθνικές Επιτροπές του ICC κλήθηκαν να πάρουν θέση ως προς την αποδοχή ή όχι της συμβιβαστικής δήλωσης που ετοίμασε μία ομάδα εργασίας της

Τραπεζικής Επιτροπής με ευρεία αντιπροσώπηση και η οποία συνίστατο στην υιοθέτηση των ανωτέρω ρητρώων, υπό την έννοια ότι δεν αποτελούν αιτία απόρριψης των εγγράφων από τους UCP. Στην περίπτωση που η παραπάνω δήλωση γινόταν ευρέως αποδεκτή, τότε το ΔΕΕ θα την έστελνε και σε άλλες επιτροπές του καθώς και σε μεταφορικές εταιρείες. Τελικά δεν επιτεύχθηκε ευρεία συναίνεση και τόσο η Τραπεζική Επιτροπή του ΔΕΕ, όσο και οι άλλες επιτροπές του ΔΕΕ θα επανεξετάσουν το ζήτημα.

Η Επιτροπή της ΕΕΤ για Θέματα του ΔΕΕ σε συνεδρίασή της ενέκρινε τη μετάφραση των Συμπληρωματικών Κανόνων στους Ομοίμορφους Κανόνες και Συνήθειες για τις Ενέγγυες Πιστώσεις με Ηλεκτρονική Παρουσίαση (e-UCP).

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΞΑΓΩΓΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ

1. Αναθεωρήθηκε το Ερωτηματολόγιο που εκπονείται και ανανεώνεται σε ετήσια βάση από την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία, ως προς τις εξελίξεις και τάσεις που σημειώνονται σε κοινοτικό επίπεδο για την ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης διάρκειας που τυγχάνουν δημόσιας στήριξης. Στο Ερωτηματολόγιο του τρέχοντος έτους προστέθηκε νέο ερώτημα, αναφορικά με την ύπαρξη και τους όρους κάλυψης του εταιρικού κινδύνου (corporate risk). Κατά τα λοιπά, διατηρήθηκαν τα ερωτήματα για την παρεχόμενη κάλυψη μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης διάρκειας κατ'εφαρμογή της Οδηγίας 98/29/ΕΚ, για τη διαμόρφωση των επιτοκίων, τους όρους χρηματοδότησης και γενικότερες πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες που προσφέρουν σε κοινοτικό επίπεδο οι φορείς (οργανισμοί) ασφάλισης εξαγωγικών πιστώσεων.

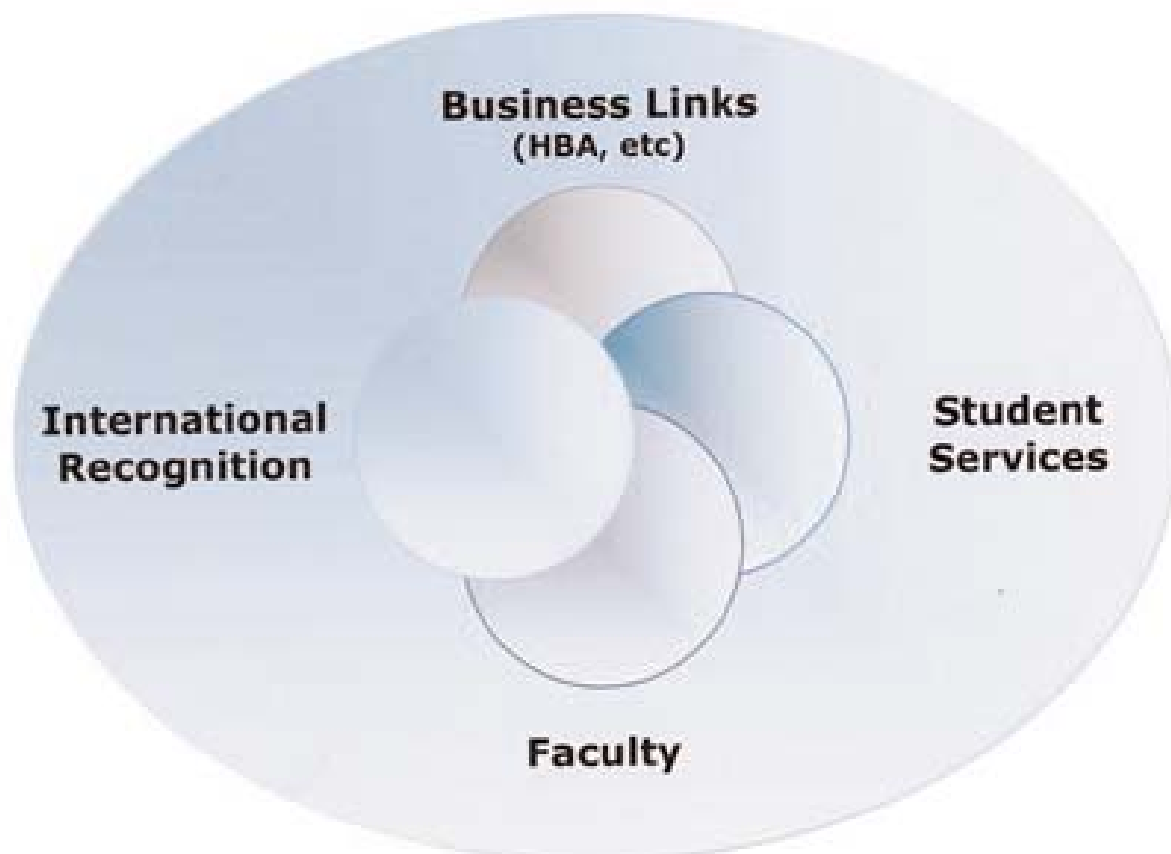
2. Επίσης ενημερώθηκαν τα μέλη της ΕΕΤ για την ετήσια συνάντηση της ομάδας εργασίας για τα θέματα

ασφάλισης εξαγωγικών πιστώσεων, που συγκλήθηκε το καλοκαίρι στο πλαίσιο της Τραπεζικής Ομοσπονδίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα κυριότερα θέματα αφορούσαν: (α) την επισκόπηση των δραστηριοτήτων των φορέων (οργανισμών) ασφάλισης εξαγωγικών πιστώσεων, συμπεριλαμβανομένου του θέματος του χειρισμού εκ μέρους τους του μη εγχώριου προϊόντος στο πλαίσιο της παρεχόμενης κάλυψης, (β) ζητήματα που ανακύπτουν από την επιχειρούμενη αναμόρφωση του Διακανονισμού του ΟΟΣΑ για την εφαρμογή ορισμένων κατευθυντήριων γραμμών στον τομέα των εξαγωγικών πιστώσεων που τυγχάνουν δημόσιας στήριξης, (γ) τις εξαγωγικές πιστώσεις και περιβάλλον, καθώς και (δ) την ενημέρωση που έγινε κατά τη συνάντηση από εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα θέματα των εξαγωγικών πιστώσεων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της αναθεώρησης του Διακανονισμού του ΟΟΣΑ.

HBA – ALBA MBA in Banking

Strengths

*Ο κ. Χρ. Γκόρτσος,
Γενικός Γραμματέας της
ΕΕΤ και ο κ. Ν. Τραυλός,
Πρύτανης του ALBA*

*στην επίσημη
παρουσίαση
του MBA in Banking
σε υποψήφιους εκπαιδευομένους*

Mission

- Understand the challenges and opportunities in the Banking Sector
- Develop entrepreneurial skills
  - ▲ spot opportunities and undertake initiative
  - ▲ deal with uncertainty, and act effectively
- Develop interpersonal skills & competences
  - ▲ lead, manage and handle change

Admissions Criteria/Process

- Bachelor's degree
- Excellent command of the English language
  - ▲ TOEFL (over 213)
  - ▲ Proficiency
- High GMAT score strengthens application
- Minimum of three years work experience
- Over 25 years of age
- Two letters of recommendation
- Start date: January of 2005

Application deadline: 6 December 2004

Information

Contact persons
Ms K. Nolka, HBA, 210 3386 407
Ms M. Georgiou, ALBA, 210 8964 531

<http://www.hba.gr>

Program Areas

> Essential Analytical Skills for Managers Courses:

- ✓ Business Economics
- ✓ Financial Institutions & Markets
- ✓ Financial Accounting
- ✓ Quantitative Methods (Business Statistics)
- ✓ Financial Management
- ✓ Marketing of Financial Services
- ✓ Management Accounting
- ✓ Regional Markets
- ✓ Business Ethics (mini course)

> Strategic Aspects of Financial Institutions Management Courses:

- ✓ Overview of the Financial Services Industry (Workshop)
- ✓ Financial Services Technology & Systems
- ✓ Business Policy & Strategic Management in Financial Services
- ✓ Regulation of Financial Institutions

> Procedural Aspects of Financial Institutions Management Courses:

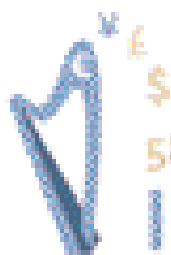
- ✓ Management & Organizational Theory
- ✓ Negotiations
- ✓ Management of Financial Services Operations

> Essential Synthetic Skills for Managers Courses:

- ✓ Business Plan
- ✓ Group Field Consulting Project

The program is complemented by four elective courses

58th international banking summer school IBSS2005

19 - 29 JUNE 2005 DUBLIN : IRELAND

What?

Founded in 1948, the International Banking Summer School (IBSS) is a unique annual educational event in world banking supported by the world's leading banking associations and institutes. It is a 10-day educational programme of the highest quality aimed at fast track bankers and finance professionals from around the world. The delegates to IBSS learn by a proven process of interacting with each other and with leading international academics and practitioners.

The Theme for IBSS 2005 is **Managing Financial Institutions: The Key Challenges**. Among some of the key challenges IBSS will examine are:

- Leadership and strategic value models in banking
- Risk management in financial institutions
- Organisational development and human resource management
- Technology and enhancing customer service
- Mergers and acquisitions
- Regulation, compliance, good governance, ethics in banking
- The management implications now for banks of the tide of international regulation

The programme will conclude with a 2-day banking simulation exercise.

Where?

IBSS 2005 is being hosted in Dublin by the Institute of Bankers in Ireland, one of the longest established banking institutes in the world. Dublin is one of Europe's most vibrant capital cities and a leading centre of banking. Irish hospitality is legendary and you can be sure of a traditional warm welcome in this fair city.

Who?

IBSS is open to bankers and finance professionals from all over the world who hold management positions in their organisations. The typical age of delegates is between 35 and 45.

Further information

An invitation to Register with further details on the academic programme and registration will be available by December 2004. If you would like to receive further information on IBSS 2005, please email us at info@ibss2005.com with your address and contact details. Alternatively, please contact us by any of the other means below:

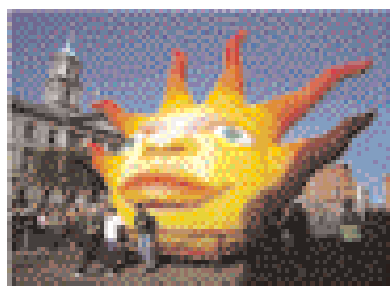
IBSS2005

The Institute of Bankers in Ireland
1, North Wall Quay, Dublin 1, Ireland

Tel: +353 (0) 1 611 6500

Fax: +353 (0) 1 611 6585

www.ibss2005.com

Εισαγωγή

Το εννεάμηνο 1.1-30.9.2004 χαρακτηρίστηκε από μείωση των τηλεφωνικών κλήσεων σε ποσοστό 19,6% έναντι του αντίστοιχου διαστήματος του 2003 (4.034 έναντι 5.020 τηλεφωνικές κλήσεις) και από αύξηση των γραπτών παραπόνων κατά 11% (800 έναντι 728).

Στην κατανομή των παραπόνων, τα μέσα πληροφοριών, στα οποία οι κάρτες αντιπροσωπεύουν το 90%, διατηρούν την πρώτη θέση με ποσοστό 45,2% στις τηλεφωνικές κλήσεις και 62,3% στα γραπτά παράπονα. Τα δάνεια βρίσκονται στη δεύτερη θέση, με ποσοστά 35,5% για τις τηλεφωνικές κλήσεις και 20,3% για τα γραπτά παράπονα. Τα αντίστοιχα ποσοστά των καταθέσεων, που βρίσκονται στην τρίτη θέση, είναι 12,0% και 10,8%.

Από τα γραπτά παράπονα των οποίων η εξέταση ολοκληρώθηκε, το 82% έκλεισε υπέρ των συναλλασσομένων, με πλήρη ικανοποίηση των αιτημάτων τους ή μετά από συμβιβασμό.

Από 1.7.2004 λειτουργεί και το τμήμα εξέτασης παραπόνων που προκύπτουν κατά τις συναλλαγές επαγγελματιών και επιχειρήσεων με τράπεζες. Συνολικά υποβλήθηκαν 115 παράπονα-ερωτήματα, από τα οποία 96 τηλεφωνικά και 19 γραπτά.

**ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ
ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ**

Απολογισμός έργου του Γραφείου του Τραπεζικού Μεσολαβητή για το εννεάμηνο 1.1-30.9.2004

Ι. ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΙΔΙΩΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Α. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Ι. Τηλεφωνικές κλήσεις

α) Στον Πίνακα 1 εμφανίζεται το σύνολο των τηλεφωνικών κλήσεων του εννεαμήνου 1.1-30.9.2004, κατά κατηγορίες, οι κυριότερες των οποίων είναι:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Κατηγορίες	Αριθμητικά στοιχεία εννεαμήνου		Σύνθεση %	
	2004	2003	2004	2003
Τραπεζικά θέματα				
Εντός Κανον. Λειτουργίας (Κ.Λ.)	2.451 *	3.065	60,8	61,1
Εκτός Κ.Λ.	1.519	1.791	37,6	35,6
Άλλα θέματα (πληροφορίες για άλλους θεσμούς)	64	164	1,6	3,3
Σύνολο	4.034	5.020	100,0	100,0

* Από τις 2.451 κλήσεις οι 42 αναφέρονται σε διασυννοριακά θέματα και οι 118 σε υπάρχουσες υποθέσεις. Οι νέες υποθέσεις, οι οποίες και αναλύονται στους επόμενους πίνακες ανέρχονται σε 2.291.

Οι τηλεφωνικές κλήσεις του εννεαμήνου 2004 σημείωσαν μείωση έναντι του αντίστοιχου διαστήματος του έτους 2003, κατά 19,6%.

β) Από τις 1.519 εκτός κανονισμού τηλεφωνικές κλήσεις οι 955 (63%) αφορούν την εμπορική και επιχειρηματική πολιτική των τραπεζών, καθώς και γενικές πληροφορίες για τραπεζικές συναλλαγές.

γ) Στον **Πίνακα 2** παρουσιάζεται η κατανομή των εντός κανονισμού νέων τηλεφωνικών κλήσεων κατά κατηγορία προϊόντων/υπηρεσιών, η οποία συνολικά έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2				
Κατηγορίες	Αριθμητικά στοιχεία εννεαμήνου		Σύνθεση %	
	2004	2003	2004	2003
Μέσα πληρωμών*	1.035	1.106	45,2	43,2
Δάνεια	813	1.024	35,5	40,0
Καταθέσεις	275	237	12,0	9,2
Κινητές αξίες	29	41	1,2	1,6
Λοιπά	139	154	6,1	6,0
Σύνολο	2.291	2.562	100,0	100,0

*Στα μέσα πληρωμών οι κάρτες αντιπροσωπεύουν το 88,2%. Τα παράπονα για συναλλαγές μέσω ATM αντιπροσωπεύουν το 11,6% του συνόλου των παραπόνων για κάρτες.

δ) Ως προς τα αίτια στα οποία οφείλονται τα παράπονα, η κατηγορία “ποιότητα υπηρεσιών” κατέχει την πρώτη θέση με 39,8% και οι “συναλλαγές - υπολογισμοί”, που είναι κυρίως αμφισβήτηση χρεώσεων από συναλλαγές μετά από απώλεια ή κλοπή καρτών, το 37,5%. Στην «ποιότητα υπηρεσιών» οι 367 περιπτώσεις σε σύνολο 911 αφορούν ελλιπή ενημέρωση.

ε) Σημειώνεται ότι σε 2.318 περιπτώσεις τηλεφωνικών κλήσεων οι συναλλασσόμενοι, μετά τη γενική ενημέρωσή τους από το προσωπικό του Τομέα Επικοινωνίας, συζήτησαν και με συμβούλους τις υποθέσεις τους. Επίσης, σε 278 περιπτώσεις οι ενδιαφερόμενοι πραγματοποίησαν επίσκεψη στο Γρα-

φείο, για να συζητήσουν με Συμβούλους τις υποθέσεις τους. Ουσιαστικά, στο σύνολο σχεδόν των εντός κανονισμού υποθέσεων (2.451) οι ενδιαφερόμενοι συζήτησαν τα θέματά τους με τους Συμβούλους του Γραφείου.

στ) Αναφορικά με τα διασυνοριακά εντός ΕΕ θέματα, σε σύνολο 36 τηλεφωνικών κλήσεων, για τις οποίες δόθηκαν αναλυτικά στοιχεία, το 28% αφορά κάρτες και το 52% διασυνοριακές πληρωμές. Τα εκτός ΕΕ διασυνοριακά θέματα ανήλθαν σε 4.

ζ) Ο αριθμός των επισκεπτών της ιστοσελίδας μας κατά το α' εξάμηνο 2004 έχει ως εξής:

Αριθμός επισκεπτών	
• Με μία επίσκεψη	12.443
• Με περισσότερες της μιας	1.046
Σύνολο επισκεπτών	13.489
Σύνολο επισκέψεων	19.152
Σύνολο σελίδων	92.215

II. Γραπτά παράπονα

α) Ο αριθμός των γραπτών παραπόνων, κατά το εννεάμηνο 2004, ανήλθε σε 800 και είναι κατά 11% αυξημένος σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του έτους 2003. Από το σύνολο των γραπτών παραπόνων τα 669 (83,6%) ήταν εντός του κανονισμού λειτουργίας του Γραφείου του Τραπεζικού Μεσολαβητή και 131 (16,4%) εκτός, έναντι 621 (85,3%) και 107 (14,7%) του αντίστοιχου διαστήματος του 2003.

β) Στον **Πίνακα 3** παρουσιάζεται η κατανομή των εντός κανονισμού υποθέσεων κατά προϊόν.

γ) Οι 13 υποθέσεις διασυνοριακών κατανομών μεταξύ καρτών 4 (31%) και μεταφοράς κεφαλαίου 9 (69%). Ως προς τα αίτια, 7 υποθέσεις (54%) προήλθαν από αμφισβήτηση συναλλαγών-υπολογισμών, 4 από αδυναμίες στην ποιότητα υπηρεσιών και 2 από διάφορα αίτια.

Β. ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Στο διάστημα του εννεαμήνου 2004 περατώθηκε η εξέταση 733 υποθέσεων, 67 από τις οποίες ολοκληρώθηκαν μετά από παραίτηση των ενδιαφερομένων. Επίσης δόθηκαν απαντήσεις σε 135 εκτός κανονισμού υποθέσεις.

Η κατανομή των εντός κανονισμού 660 (δεν περιλαμβάνονται οι 6 διασυνοριακές και οι 67 περιπτώσεις παραίτησης των ενδιαφερομένων) υποθέσεων που έκλεισαν στο διάστημα 1.1-30.9.2004, ανάλογα με το φορέα επίλυσης και την κατάληξή τους, έχει ως ακολούθως:

Κατηγορίες	Αριθμητικά στοιχεία εννεαμήνου		Σύνθεση %	
	2004	2003	2004	2003
Μέσα πληρωμών	417	326	62,3	52,5
Δάνεια	136	134	20,3	21,6
Καταθέσεις	72	79	10,8	12,7
Κινητές αξίες	15	12	2,2	1,9
Λοιπά	29	70	4,4	11,3
Σύνολο	669	621	100,0	100,0

Φορέας	Υπέρ του συναλλασσομένου	Υπέρ της τράπεζας	Συμβιβαστική λύση	Σύνολο
Τράπεζες μετά από παρέμβαση ΤΜ	407	-	-	407
Το Γραφείο του ΤΜ	45	121	87	253
Σύνολο	452	121	87	660

Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι το 82% των υποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων και όσων επιλύθηκαν συμβιβαστικά, έκλεισαν υπέρ των συναλλασσομένων. Επίσης το 62% διευθετήθηκαν από τις ίδιες τις τράπεζες.

Γ. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΩΝ

Κάρτες

Οι χρεώσεις από παράνομες συναλλαγές μετά από απώλεια ή κλοπή καρτών εξακολουθούν να αποτελούν την κύρια αιτία παραπόνων. Παράλλη-

λα συνεχίστηκαν τα παράπονα από άλλα αίτια, όπως:

- ❑ Διαμαρτυρίες για ενόχληση εξόφλησης μικροποσών, μετά την ολοσχερή εξόφληση των υπολοίπων καρτών, με δικαιολογία εκπορισμούς ή διορθωτικές εγγραφές.
- ❑ Αύξηση πιστωτικού ορίου, χωρίς προηγούμενη συναίνεση, με συνέπεια αυξημένη ζημία σε περίπτωση απώλειας ή κλοπής της κάρτας.
- ❑ Διαμαρτυρίες για τηλεφωνικές οχλήσεις σε ακατάλληλες ώρες και με χρήση προσωπικών δεδομένων.
- ❑ Ελλιπής ενημέρωση σχετικά με τον τρόπο καταβολής δόσεων σε περιοχές χωρίς κατάστημα της εκδότης τράπεζας.

Ερωτήματα διατυπώθηκαν για τη διαδικασία:

- ❑ Ακύρωσης καρτών
- ❑ Μη ανανέωσης καρτών
- ❑ Μεταφοράς υπολοίπων

Για τις απάτες συνεχίστηκαν, με φθίνοντα ρυθμό, τα παράπονα για την απάτη skimming.

Ιδιαίτερα ενθαρρυντικά για την πρόληψη της απάτης είναι τα μέτρα που παίρνουν οι τράπεζες σε συνεργασία με τις εταιρείες έκδοσης καρτών, για τη διασφάλιση των συναλλαγών.

Δάνεια

Συνεχίστηκαν παράπονα σχετικά με:

- ❑ τη ρήτρα πρόωρης εξόφλησης, σε συνδυασμό ενίοτε και με πρόσθετες επιβαρύνσεις,
- ❑ τη χρέωση εξόδων φακέλου σε ανοικτά προσωπικά δάνεια,
- ❑ τα έξοδα εξέτασης αιτημάτων δανειοδότησης, ιδιαίτερα το τίμημα που παρακρατείται μετά την απόρριψη.

Άλλες αιτίες παραπόνων αφορούν:

- ❑ Αναζήτηση οφειλών μετά την πάροδο ετών παρά την πλήρη εξόφληση, χωρίς την παροχή της απαιτούμενης ενημέρωσης.
- ❑ Καθυστερήσεις κατά τη διεκπεραίωση αιτημάτων εξάλειψης της προσημείωσης, μετά την ολοσχερή εξόφληση δανείων και ερωτήματα σχετικά με την καταβολή των εξόδων που απαιτούνται.
- ❑ Περιπτώσεις ομαδικών ασφαλιστηρίων, στα οποία η ασφάλεια κάλυπτε το οφειλόμενο μέχρι την επέλευση του κινδύνου ποσό και όχι και το οφειλόμενο μετά την ημερομηνία αυτή.

Διατυπώθηκαν ερωτήματα σχετικά με:

- ❑ το χειρισμό δανείων σε καθυστέρηση,
- ❑ την επιλογή σταθερού ή κυμαινόμενου επιτοκίου,
- ❑ τις υπό αναστολή διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης σε εφαρμογή της πρόσφατης σχετικής νομοθετικής ρύθμισης.

Καταθέσεις

Συνεχίστηκαν τα παράπονα για τις επιβαρύνσεις των λογαριασμών με υπόλοιπο κάτω ορισμένου ποσού, τις επιβαρύνσεις για κατάθεση σε λογαριασμό τρίτου που πραγματοποιείται στο ταμείο του κατα-

στήματος, καθώς και για αναλήψεις από λογαριασμούς συναλλάγματος.

Άλλα θέματα σχετικά με καταθέσεις:

- ❑ Καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτημάτων κληρονόμων δικαιούχων λογαριασμών.
- ❑ Αναλήψεις με κλεμμένα βιβλιάρια καταθέσεων.
- ❑ Δέσμευση λογαριασμών μισθοδοσίας και καταβολής συντάξεων, ιδιαίτερα προς συμψηφισμό με άλλες απαιτήσεις.

Συμβεβλημένες επιχειρήσεις

- ❑ Καθυστέρηση στην ακύρωση προγραμμαμάτων που συμφωνήθηκαν με κέντρα αδυνατίσματος ύστερα από την άσκηση του προβλεπόμενου στον κώδικα δεοντολογίας, που καταρτίστηκε με επιμέλεια του Υπουργείου Ανάπτυξης, δικαιώματος ανατιολόγητης υπαναχώρησης.
- ❑ Διαμαρτυρία για χρεώσεις σε πιστωτικές κάρτες λόγω σύμβασης παροχής υπηρεσιών από επιχειρήσεις που έχουν αναστείλει τη λειτουργία τους.
- ❑ Διαμαρτυρία για τις χρεώσεις συνεπεία σύμβασης χρονομεριστικής μίσθωσης, χωρίς να έχει τηρηθεί ο νόμιμος τύπος και να έχει υπογραφεί η σχετική εντολή.

Ηλεκτρονικές απάτες

Στο τελευταίο δίμηνο του εννεαμήνου διαβιβάστηκαν από καταναλωτές επιστολές που είχαν λάβει από το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο τους, με δήθεν αποστολέα την τράπεζα, με την οποία συναλλάσσονται και με τις οποίες καλούνταν να επιβεβαιώσουν τα στοιχεία των λογαριασμών τους ή να δώσουν τον αριθμό της κάρτας τους και το PIN σε μία ιστοσελίδα που δήθεν ανήκε στην τράπεζα.

Η διαβίβαση των επιστολών στο Γραφείο του ΤΜ συνοδευόταν από το ερώτημα τι να πράξουν. Οι ερωτώντες ενημερώθηκαν ότι θα πρέπει να αγνοήσουν το περιεχόμενο της επιστολής και να επικοινωνήσουν με τις αρμόδιες υπηρεσίες της τράπεζας. Παράπονα για ζημίες από συμμόρφωση προς τις υποδείξεις των επιστολών αυτών δεν ελήφθησαν.

II. ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΙΔΙΩΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Από την 1.7.2004 λειτουργεί και το τμήμα εξέτασης παραπόνων ιδιωτών επαγγελματιών και επιχειρήσεων με ετήσιο κύκλο εργασιών μέχρι 1 εκατ. ευρώ.

Η κίνηση του νέου τμήματος στο διάστημα από 1.7.-30.9.2004 παρουσιάζεται στη συνέχεια. Τα στοιχεία παρατίθενται χωρίς σχολιασμό γιατί ο μικρός αριθμός των θεμάτων που τέθηκαν υπόψη του Γραφείου δεν προσφέρεται για συναγωγή συμπερασμάτων.

1. Τηλεφωνικές κλήσεις

Ο αριθμός των τηλεφωνικών κλήσεων ανήλθε σε 96, από τις οποίες οι 43 ήταν εντός κανονισμού και αφορούσαν: 20 δάνεια, 13 μέσα πληρωμών, 6 καταθέσεις και 4 διάφορα θέματα.

2. Γραπτά παράπονα

Υποβλήθηκαν 19 γραπτά παράπονα, από τα οποία 13 εκτός κανονισμού. Από τα εντός κανονισμού 3 αφορούσαν μέσα πληρωμών, 2 καταθέσεις και 1 δάνεια.

Γενικά, τόσο από τις τηλεφωνικές κλήσεις όσο και από τα γραπτά παράπονα, διαπιστώθηκε ότι τα προβλήματα που απασχολούσαν τους ενδιαφερομένους αναφέρονταν κυρίως σε θέματα επιταγών και ειδικότερα:

- ❑ Διαδικασία διαγραφής από τα δυσμενή της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ.
- ❑ Ερωτήματα σχετικά με τη σφράγιση επιταγών.
- ❑ Διαμαρτυρίες για σφράγιση επιταγών πελατών που είχαν δοθεί σε διασφάλιση χρηματοδοτήσεων και λήψη μέτρων κατά του δανειολήπτη χωρίς προηγούμενη ενημέρωση.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ

Το *Δελτίον* της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών δέχεται ανέκδοτα άρθρα προς δημοσίευση, εφόσον είναι επώνυμα, σχετίζονται με επίκαιρα ή διαχρονικά ζητήματα του τραπεζικού τομέα και παρουσιάζουν το θέμα τους με σαφή, αναλυτικό και επιστημονικό τρόπο. Τα κείμενα αποστέλλονται με e-mail, δακτυλογραφημένα σε 1,5 διάστιχο, σε Word. Η βιβλιογραφία παρατίθεται σύμφωνα με το αγγλοσαξωνικό σύστημα (για πρότυπο βλ. εκδόσεις Macmillan). Τα άρθρα δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 4.000 λέξεις.

Για να δημοσιευτεί ένα κείμενο, πρέπει να εγκριθεί από τη Συντακτική Επιτροπή. Οι αρνητικές αποφάσεις δεν αιτιολογούνται. Το περιοδικό δεν ασπάζεται απαραίτητα τις απόψεις των συγγραφέων. Η μερική ή ολική αναπαραγωγή κειμένων του περιοδικού επιτρέπεται μόνο με την άδεια του Εκδότη.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν με την κα Α. Μανιάτη, τηλ. 210 3386.532, fax 210 3615.324
e-mail: amaniati@hba.gr

ΣΥΣΤΑΣΗ

Προκειμένου να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη παράδοση του **ΔΕΛΤΙΟΥ** σε κάθε αποδέκτη παρακαλούμε σε περίπτωση αλλαγής της υπηρεσιακής θέσης ή της ταχυδρομικής σας διεύθυνσης να ειδοποιείται ο Υπεύθυνος Διανομής κ. Δημήτρης Λαμπρόπουλος
τηλ.: 210 3386.547, fax: 210 3386.596
e-mail: dlambrop@hba.gr

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε.Τ.
Σόλωνος & Μασσαλίας 1 • 106 80 Αθήνα
Τηλ. Κέντρο 210.3386.500 • Fax: 210.3386.596
E-mail: hba@hba.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ: Τηλ.: 210.3386.400
Fax: 210.3618.714 / 210.3613.842 • E-mail: eti@hba.gr